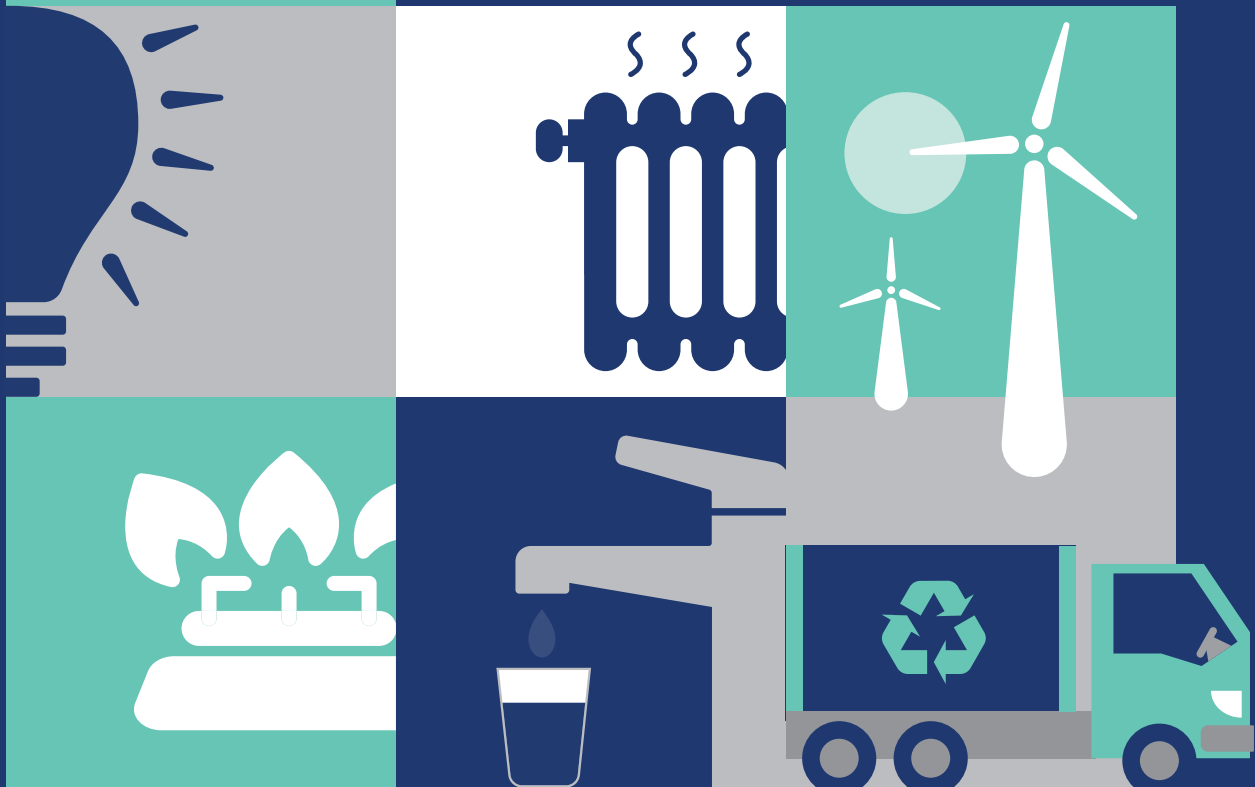

20 24

METINĖ ATASKAITA

Valstybinė energetikos
reguliavimo taryba

info@vert.lt

+370 800 20500

Verkių g. 25C-1, Vilnius

vert

VALSTYBINĖ
ENERGETIKOS
REGULIAVIMO
TARYBA

TURINYS

1. ĮŽANGOS ŽODIS

2. APIE MUS

3. MŪSŲ REZULTATAI SKAIČIAIS

4. SVARBIAUSIŲ ĮVYKIŲ KALENDORIUS

5. VERT ŽINUTĖ

6. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

7. ELEKTROS SEKTORIUS

- 7.1. ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI*
- 7.2. SUDERINTOS INVESTICIJOS ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE*
- 7.3. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI ELEKTROS ENERGIJOS VARTOTOJAMS*
- 7.4. ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS PATIKIMUMO IR PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS*
- 7.5. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS*
- 7.6. ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMAS IR MAŽMENINĖ ELEKTROS RINKA*
- 7.7. ELEKTROS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA*
- 7.8. ELEKTROS SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI*

8. DUJŲ SEKTORIUS

- 8.1. GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI*
- 8.2. SUDERINTOS INVESTICIJOS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIUJE*
- 8.3. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI BUITINIAMS VARTOTOJAMS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIUJE*
- 8.4. GAMTINIŲ DUJŲ ĮMONIŲ TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ*
- 8.5. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS*
- 8.6. DUJŲ ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA*
- 8.7. NAFTOS IR NAFTOS PRODUKTŲ ĮMONIŲ PRIEŽIŪRA*
- 8.8. DUJŲ SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI*

9. ŠILUMOS SEKTORIUS

- 9.1. ŠILUMOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI*

9.2. ŠILUMOS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

9.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

9.4. ŠILUMOS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

9.5. ŠILUMOS SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI IR TYRIMAI

10. VANDENS SEKTORIUS

10.1. VANDENS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

10.2. VANDENS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

10.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

11. ATLIEKŲ TVARKYMO SEKTORIUS

12. TRANSPORTO SEKTORIUS

13. LICENCIJAVIMAS

- 13.1. LEIDIMAI ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE*
- 13.2. LEIDIMAI DUJŲ IR NEFASUOTŲ NAFTOS PRODUKTŲ PREKYBOS SEKTORIUOSE*
- 13.3. ŠILUMOS IR VANDENS SEKTORIAUS LICENCIJOS*
- 13.4. ATESTATAI ENERGETIKOS ĮRENGINIŲ ĮRENGIMO IR EKSPLOATAVIMO VEIKLOJE*
- 13.5. ENERGETIKOS DARBUOTOJŲ ATESTAVIMAS IR MOKYMO PROGRAMŲ DERINIMAS*

14. TEISINIS ATSTOVAVIMAS

- 14.1. ENERGETIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ SKUNDAI IR GINČAI*
- 14.2. TEISMINIAI GINČAI*
- 14.3. POVEIKIO PRIEMONĖS*

15. VARTOTOJŲ INTERESŲ GYNIMAS IR VEIKLOS VIEŠINIMAS

- 15.1. VARTOTOJŲ KREIPIMAI SI*
- 15.2. GINČŲ NAGRINĖJIMAS*
- 15.3. INFORMACINĖ VEIKLA IR ŠVIETIMAS*

16. FINANSAVIMAS

17. PAGRINDINIAI REGULIUOJAMŲ SEKTORIŲ RODIKLIAI

18. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO RODIKLIAI

19. PRIEDAI

TEKSTE VARTOJAMI TRUMPINIAI

ACER – ES energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra

AEI – atsinaujinantys energijos ištekliai

aFRR – automatinis dažnio atkūrimo rezervas

AIEB – atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos

AIT – (angl. average interruption time) elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė

AŠG – atliekinę šilumą generuojantys asmenys

CEER – Europos energetikos reguliuotojų taryba

CFD – sandoriai dėl kainų skirtumo

DAEI – degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EDAIS – Energetikos darbuotojų atestavimo informacinė sistema

EK – Europos Komisija

ENS – (angl. energy not supplied) neperduotos elektros energijos kiekis

ERAA – Europos resursų adekvatumo vertinimas

HAE – hidroakumuliacinė elektrinė

HCZCA – (angl. harmonised cross-zonal capacity allocation methodology) suderinta tarpzoninio pajėgumų paskirstymo metodika

KL – kabelių linija

LAGK – Lietuvos administracinių ginčų komisija

LR – Lietuvos Respublika

LRAIC – (angl. Long-run average incremental cost) apskaitos modelis

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas

mFRR – rankinis dažnio atkūrimo rezervas

NET – nepriklausomas elektros energijos tiekėjas

NJL – naudojimosi jungiamosios linijos

NŠG – nepriklausomi šilumos gamintojai

OL – oro linija

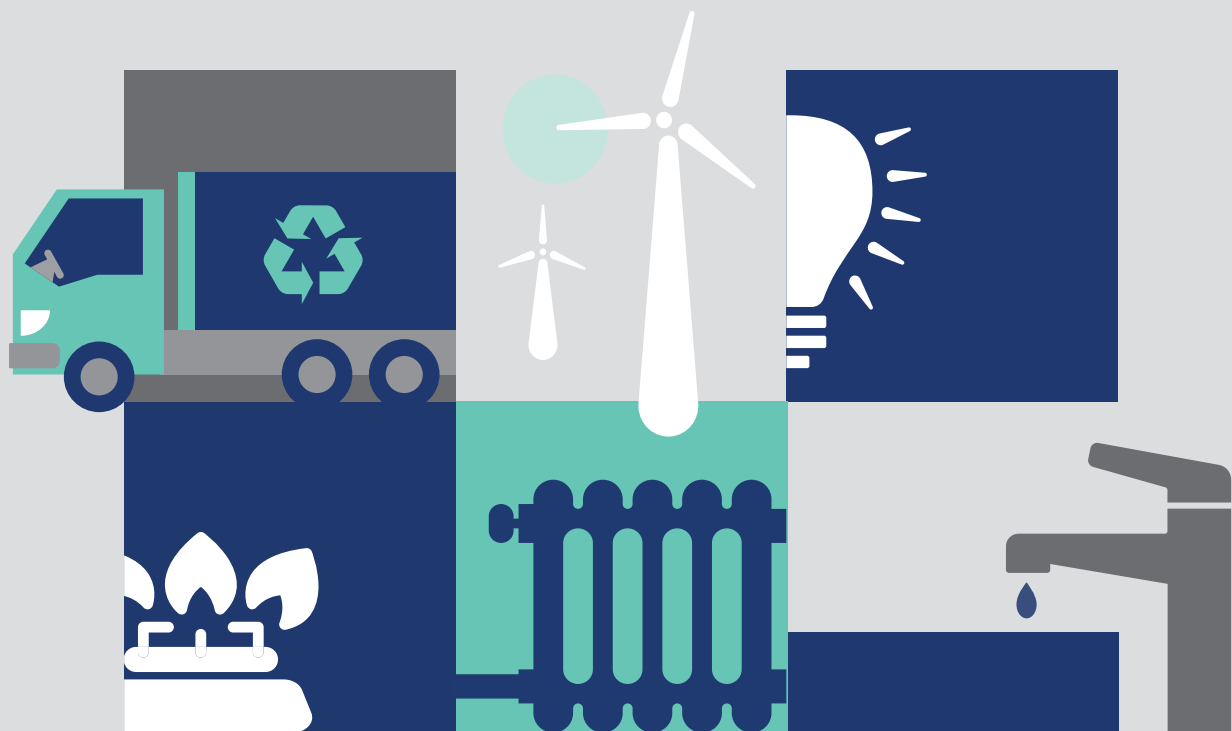
PEB – piliečių energetikos bendrijos

PEERO – paskirtieji elektros energijos rinkos operatoriai

PPA – pirkimo-pardavimo sutartis

PSO – perdavimo sistemų operatoriai

RAB – reguliuojamo turto vertė

RAT – Regionų administracinis teismas

RATC – regioninių atliekų tvarkymo centrai

RKC – regioniniai koordinavimo centrai

SAIDI – (angl. system average interruption duration index) minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai

SAIFI – (angl. system average interruption duration index) vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius

SGD – suskystintos gamtinės dujos

SGDT – suskystintų gamtinių dujų terminalas

SND – suskystintos naftos dujos

TP – transformatorių pastotė

TTF – (angl. Title Transfer Facility) lyginamasis indeksas dujų kainos nustatymui didmeninėse sutartyse

VERT – Valstybinė energetikos reguliavimo taryba

VIAP – viešuosius interesus atitinkančios paslaugos

VĮ – vidutinė įtampa

WACC – (angl. weighted average cost of capital) vidutinė svertinė kapitalo kaina

WAREG – Europos vandens reguliuotojų asociacija

ŽĮ – žemoji įtampa

1.

IŽANGOS ŽODIS

Apžvelgdamas praėjusius metus pradėsiu nuo to, kad VERT sprendimai apima platų spektrą – nuo strateginių, valstybės sienas peržengiančių projektų iki vartotojų ginčų sprendimo. Energetikos reguliuotojas jaučia atsakomybę už visus priimamus sprendimus ir kiekvienam iš jų skiria savo žinias, kompetencijas ir turimus įrankius. 2024 m. padėjome vartotojams sutaupyti net 81,62 mln. Eur.

Pernai prisidėjome prie vieno reikšmingiausių projektų Lietuvos energetikos istorijoje – elektros tinklų sinchronizacijos su kontinentine Europa, kurią įgyvendinome kartu su Latvija, Estija ir Lenkija. Tai buvo ilgas kelias, tačiau šiandien galime pagrįstai džiaugtis pasiekta nepriklausomybe nuo Rusijos bei Baltarusijos elektros sistemų.

Atsinaujinanti energetika ir toliau išlieka vienu pagrindinių Lietuvos energetinės nepriklausomybės strateginių tikslų. 2024 metais buvo pasiekta rekordinė vėjo ir saulės elektros energetikos plėtra. Šių atsinaujinančių šaltinių elektros gamyba per praėjusius metus išaugo nuo 27 iki 39 procentų bendro šalies suvartojimo, o šiam augimui reikšmingą įtaką turėjo ankstesniais metais VERT patvirtintas prijungimo prie tinklo reglamentavimas. Aktyviai

siekiame užtikrinti, kad leidimų vėjo ir saulės elektrinėms išdavimo procesas būtų efektyvesnis, o reikalavimai vystytojams – pagrįsti sukeltos rizikos laipsniu.

2024 metai taip pat buvo naujos centralizuotos šilumos tiekimo reguliavimo metodikos išbandymo metai. Pirminiai rezultatai ir atsiliepimai rodo, kad reguliavimas tapo lankstesnis, sumažino biurokratinę naštą bei užtikrino didesnę skaidrumą.

Geriamojo vandens sektoriuje pernai toliau buvo investuojama į infrastruktūros plėtrą bei atnaujinimą, suderintos pirmosios investicijos pasinaudojus investicijų dedamosios instrumentu. Ilgą laiką į šį sektorių nebuvo investuojama pakankamai.

Atliekų sektoriaus reguliavimas yra viena iš naujausių VERT funkcijų. Praėjusiais metais nustatėme pirmas regionines atliekų tvarkymo kainas. Pastebime nuolatinį poreikį tobulinti šią sritį ir siekiame prisidėti prie atliekų tvarkymo sektoriaus skaidrumo.

Ką tik įgyvendinome ypač svarbų VERT struktūros pertvarkos projektą. Jo tikslas – suvienodinti įvairių energetikos sektorių reguliavimo metodikas bei praktikas ir pagal jas organizuoti institucijos darbą bei procesus. Ypatingas dėmesys skiriamas

procesų skaitmenizavimui ir analitinių gebėjimų stiprinimui.

Kas mūsų laukia? 2025 metais planuojame toliau bendradarbiauti su Estijos ir Latvijos reguliuotojais dėl bendros prekybos elektros energija zonos sukūrimo. Esame tvirtai įsitikinę, kad tai suteiktų rinkai taip reikalingo likvidumo bei stabilumo, leistų integruoti daugiau atsinaujinančios energetikos ir, kaip rezultatas, užtikrintų didesnę pasirinkimą ir naudą galutiniam vartotojui.

Stebėdami pasaulines tendencijas ir dalyvaudami tarptautinių organizacijų veikloje matome, kad reguliuotojų vaidmuo prisidedant prie energetinio atsparumo kūrimo tik auga. Todėl šis klausimas mums yra vienas iš prioritetų ateinantiems metams. VERT veiklos laukas neapsiriboja tik tradicine energetika – įgyvendinant ES reguliavimą, esame įpareigoti taikyti priemones, susijusias su energetikos sektoriaus subjektų kibernetinio saugumo stiprinimu.

Investicijų derinimas nėra tik įprasta reguliuotojo funkcija, bet ir būdas formuoti įmonių elgseną – dalyvaudami šiame procese, galime paskatinti ūkio subjektus didesnes investicijas skirti kritiškai svarbios infrastruktūros apsaugos priemonėms. Karas Ukrainoje parodė, kad dėmesio šiai sričiai niekada nebus per daug, o Ukrainos kolegų patirtis leido suprasti, kokie svarbi yra mūsų strateginių energetikos objektų apsauga tiek fizinės saugos, tiek kibernetinio saugumo priemonėmis.

Saugumas kaip VERT veiklos prioritetas turi būti suprantamas plačiai.

Vykdydami pažangią energetikos sektoriaus priežiūrą ir kontrolę užtikriname, kad energetikos įrenginiai nekeltų grėsmės žmonių saugumui ir sveikatai, veiktų patikimai ir stabiliai. VERT inspektoriai nuolat stebi ir vertina visus energetikos objektus, kurie gali kelti grėsmę saugomoms vertybėms.

Prisidėjome prie antrojo jūrinio vėjo parko konkurso sąlygų peržiūros, siekiant sukurti kuo didesnę vertę vartotojams. Tuo atveju, jeigu bus priimtas politinis sprendimas dėl antro jūrinio vėjo 700 MW parko, VERT šiais metais atliks numatytas pareigas, susijusias su konkurso įgyvendinimu.

Norėčiau pabrėžti, kad atsinaujinanti energetika, kaip Lietuvos strateginis įsipareigojimas, neprieštarauja šalies konkurencingumui ir saugumui, o priešingai – juos stiprina. Tą patvirtina ir 2023 m. Mario Draghi ataskaitoje „Europos konkurencingumo ateitis“ išsakytos mintys – Europa turi investuoti į inovacijų proveržį, energetinį saugumą ir konkurencingumą, ir šiuos tikslus reikia vertinti ne kaip prieštaraujančius vieni kitiems, o kaip darnią visumą. Dabartinis laikmetis atneša daug iššūkių ir neapibrėžtumų, tačiau profesionaliai ir sąžiningai atlikdami savo darbą galime prisidėti prie Lietuvos pažangos ir vartotojų apsaugos.

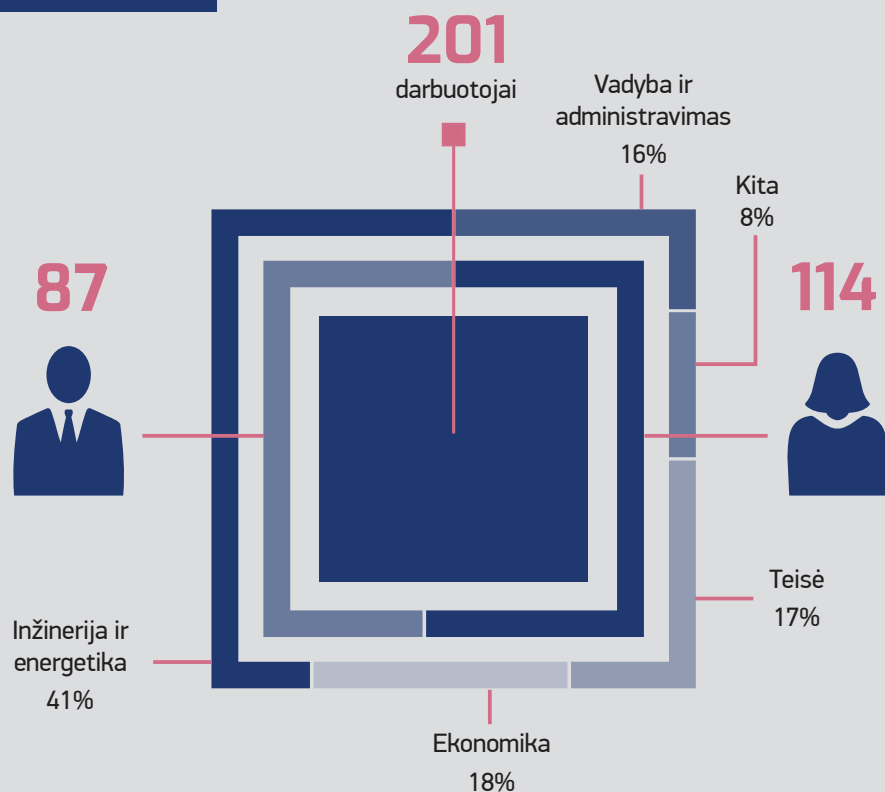
Nuoširdžiai dėkoju VERT kolegoms už profesionalumą ir pasiaukojimą, politinių sprendimų priėmėjams ir socialiniams partneriams – už bendradarbiavimą, vertingas diskusijas ir galimybę tobulėti. Ačiū!

Pirmininkas
Renatas Pocius

2.

APIE MUS

VERT
prioritetai

Vartotojų
įgalinimas ir
apsauga

Efektyviai
veikiančios
reguliuojamų
sektorių
rinkos

Organizacijos
vystymas

1995-01

Įsteigta Energetikos valstybinė inspekcija prie Energetikos ministerijos (EVI).

1997-02

Paskirti pirmieji Valstybinės energetikos išteklių kainų ir energetinės veiklos kontrolės komisijos (VEIKEVKK) nariai

1999-05

VEIKEVKK pavadinimas pakeistas į Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją (VKEKK).

2004-05

VKEKK tampa Europos energetikos reguliuotojų tarybos nare (angl. *Council of European Energy Regulators – CEER*).

2002-07

EVI pavadinimas pakeistas į Valstybinę energetikos inspekciją (VEI).

2000-12

VKEKK tampa viena iš Energetikos reguliuotojų regioninės asociacijos (angl. *Energy Regulators Regional Association – ERRA*) steigėjų.

2011-03

VKEKK tampa Energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūros nare (angl. *European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators – ACER*).

2014-04

VKEKK tampa Europos vandens reguliuotojų asociacijos nare (angl. *European Water Regulators – WAREG*).

2018-07

VKEKK pradėjo dalyvauti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) Reguliavimo politikos komitete ir Ekonomikos reguliuotojų tinkle.

2025-03

Įgyvendinti VERT struktūriniai pokyčiai

2019-07

Sujungiamos VEI ir VKEKK bei pakeičiamas pavadinimas į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (VERT).

3.

MŪSŲ REZULTATAI SKAIČIAIS

81,62

Vartotojų sutaupymai, mln. Eur

1 Eur, panaudotas VERT veiklai, atnešė vartotojams **8,68 Eur** naudą

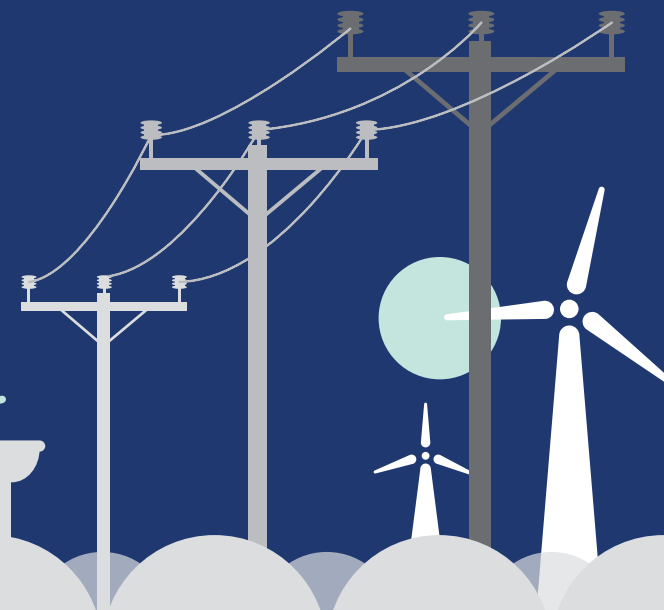
*Subjektai, turintys VERT išduotus leidimus/licencijas/atestatus

**Leidimai, licencijos, atestatai, techninės būklės pažymos, mokymosi programų derinimas

*** Ekonominės sankcijos už reguliuojamos veiklos pažeidimus ir baudos už administracinius nusižengimus

2024

SVARBIAUSIŲ ĮVYKIŲ KALENDORIUS

1.

1. Patvirtinti energetikos įmonių reguliuojamos veiklos patikrinimų tvarkos aprašo pakeitimai

2.

1. Atnaujintas geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo sąnaudų atskyrimo sąvadas
2. Pakeista Elektros įrenginių prijungimo įkainių nustatymo metodika

3.

1. Baigtas UAB „Litesko“ patikrinimas
2. VERT, Ukrainos nacionalinės energetikos ir komunalinių paslaugų reguliavimo komisijos (NEURC) ir Moldovos nacionalinės energetikos reguliavimo agentūros (ANRE) atstovų susitikimas ir bendradarbiavimo memorandumo pasirašymas

4.

1. GNERC delegacijos vizitas VERT – dalijimasis patirtimi elektros energijos kaupimo įrenginių reguliavimo srityje pagal EK TAIEX programą

5.

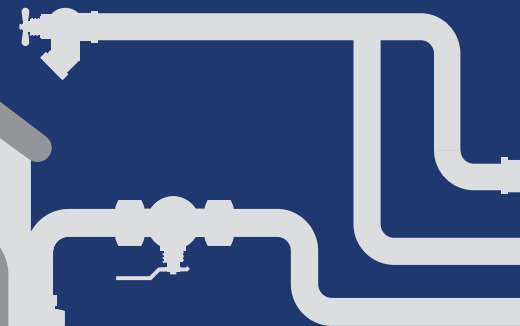
1. Patvirtinta pirmoji komunalinių atliekų tvarkymo regioninė kaina (Panevėžio RATC)

6.

1. Pakeistos Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarka ir sąlygos, siekiant užtikrinti rinkoje veikiančių ekonomiškai naudingų pajėgumų veiklos tęstinumą ir padidinti konkurenciją
2. Pakeitus Persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės aprašą, operatoriams nustatytas vartotojų konsultavimo kokybės rodiklis

2024

SVARBIAUSIŲ ĮVYKIŲ KALENDORIUS

7.

1. Įvyko pirmasis **5** metų šilumos pajėgumų aukcionas Kaune

8.

1. Pradėtas energetikos darbuotojų atestavimas naudojantis VERT sukurta energetikos darbuotojų atestavimo informacine sistema (EDAIS)
2. 30 kW ir didesnės galios vėjo elektrinės eksploatuojantys gamintojai pradėjo teikti techninės būklės deklaracijas

9.

1. VERT kartu su Latvijos ir Estijos energetikos reguliuotojais pateikė bendrą poziciją dėl esamos Baltijos prekybos zonų konfigūracijos ir galimo prekybos zonų sujungimo
2. VERT atstovų dalyvavimas ACER BoR ir CEER Generalinėje asamblėjoje: diskusijos dėl M. Draghi ataskaitos ir joje iškeltų klausimų dėl pusiausvyros tarp dekarbonizacijos ir Europos konkurencingumo užtikrinimo

10.

1. Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodikos ir Atliekų tvarkymo sektoriaus įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašo pakeitimai
2. Gamtinių dujų metodikos pakeitimai
3. Pabaigtas ESO planinis patikrinimas dėl turto paskirstymo

11.

1. Užbaigtas AB „Litgrid“ elektros energijos pralaidumų paskirstymo patikrinimas
2. Užbaigti gamtinių dujų tiekėjų kompensacijų patikrinimai
3. Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės aprašo ir kitų susijusių tvarkų atnaujinimas

12.

1. Nustatyta pirmą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainą su papildoma 10 mln. Eur dedamąja investicijoms (UAB „Vilniaus vandenys“)
2. Užbaigtas UAB „Vilniaus energija“ neplaninis patikrinimas
3. Užbaigti UAB „Ignitis“, UAB „Elektrum Lietuva“ ir UAB „Enefit“ patikrinimai dėl elektros energijos tiekimo sutarčių nutraukimo mokesčių taikymo
4. Užbaigtas ESO elektros energijos pralaidumų paskirstymo patikrinimas

5.

VERT ŽINUTĖ

2024 metai – VERT transformacijos laikotarpis, kurio metu intensyviai ruošėmės didžiausiam organizacijos pokyčiui. Vertiname veiklos efektyvumą, tarpusavio komunikaciją, procesus, o 2025 metus pasitikome su atnaujinta organizacine struktūra ir naujais iššūkiais. Šie pokyčiai mums itin svarbūs dėl kelių priežasčių:

1. Greitesnės reakcijos į rinkos sąlygas: Dinamiškas ir sparčiai besivystantis energetikos sektorius reikalauja greitų ir efektyvių sprendimų. Atnaujinta struktūra mums leidžia operatyviau reaguoti į besikeičiančias rinkos sąlygas.

2. Reguliavimo principų harmonizavimas: Tarpsektorinių reguliavimo principų harmonizavimas padeda sukurti nuoseklesnę ir efektyvesnę reguliavimo aplinką, ir tai suteikia tiesioginę naudą tiek vartotojams, tiek rinkai. Sektorinę organizacijos struktūrą keičia pažangus procesinis valdymo modelis pagal reguliavimo sritis (duomenų įvestis, analitika, investicijos, kainodara, skaitmenizacija ir kt.).

3. Universalios kompetencijos ugdymas: Vystydami universalias kompetencijas užtikriname, kad mūsų komanda būtų pasirengusi spręsti įvairius visų reguliuojamų sektorių iššūkius. Viešojo sektoriaus institucijoms nėra lengva pritraukti talentų, todėl savo kompetencija ir patrauklia

organizacine struktūra turime užtikrinti nenutrūkstamą ir pažangią organizacijos veiklą.

Tikime, kad šios iniciatyvos leis mums būti moderniems, profesionaliems ir sukurti dar daugiau vertės valstybei.

Praėjusiais metais įgyvendinome reikšmingus visų savo reguliuojamų sektorių pokyčius, kartu siekdami išlaikyti pusiausvyrą tarp **VERT prioritetų – vartotojų apsaugos bei efektyviai veikiančių rinkų:**

▲ **Reguliavimo tobulinimas** – pakeitėme elektros įrenginių prijungimo įkainių nustatymo metodiką, persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės aprašą, kainų gamtinių dujų sektoriuje nustatymo metodiką, šilumos kainų nustatymo metodiką, šilumos gamybos ir supirkimo tvarkos aprašą, atliekų tvarkymo sektoriaus metodiką, valstybinės kontrolės tvarką ir kt. Tuo siekėme mažinti administracinę naštą rinkos dalyviams, operatyviai reaguoti į rinkos pokyčius bei gerinti paslaugų kokybę. Prisidėjome prie jūrinio vėjo parko konkurso modelio tobulinimo, atlikome bei suinteresuotoms šalims pristatėme kaštų ir naudų elektros energetikos rinkai vertinimą.

▲ **Vartotojų apsauga** – nagrinėjome tarp vartotojų ir reguliuojamų ūkio subjektų kylančius ginčus, di-

dėl dėmesį skirdami vartotojų konsultavimui.

▲ **Skaitmenizavimas** – pradėjo veikti energetikos darbuotojų atestavimo sistema (EDAIS). Naujas energetikos darbuotojų atestavimo modelis leidžia iš esmės patobulinti atestavimo veiklos procesus ir suteikti aukštesnės kokybės energetikos darbuotojų atestavimo paslaugą. -Pirmųjų atliekų reguliavimo srityje regioninių kainų patvirtinimas – patvirtinome penkių regioninių atliekų tvarkymo centrų (Vilniaus, Utenos, Tauragės, Panevėžio ir Marijampolės) kainas.

▲ **Kontrolės mechanizmų taikymas** – vykdėme nuolatinę ūkio subjektų priežiūrą, atlikdami kompleksinius patikrinimus įvairiose srityse

– nepriklausomų elektros tiekėjų dėl sutarčių nutraukimo mokesčių taikymo, elektros energijos perdavimo ir skirstymo operatorių dėl turto paskirstymo ir (ar) elektros energijos pralaidumų paskirstymo, gamtinių dujų tiekėjų dėl dalinio kompensavimo taikymo, GIPL dujotiekio ir kt.

▲ **Vystėme tarptautinio bendradarbiavimo projektus ir kitas iniciatyvas** – dalyvavome tarptautiniuose projektuose ir iniciatyvose, siekdami dalytis gerąja praktika ir stiprinti bendradarbiavimą su kitomis šalimis energetikos srityje. Įsteigėme darbo grupę, skirtą leidimų atsinaujinančios energijos įrenginių (AEI) projektams išdavimo procesui efektyvinti.

▲ VERT veikla neapsiriboja ekono-

minių reguliavimu – **vykdome ir techninės priežiūros funkcijas**, kurios leidžia turimas kompetencijas pritaikyti vertinant energetikos įrenginių atitiktį nustatytiems reikalavimams, tokiu būdu prisidedant prie šalies energetinio saugumo ir stabilumo.

Dėkojame visai komandai, su kuria judame užsibrėžtų tikslų link. 2025 m. tęsime reguliuojamų sektorių principų harmonizavimo, duomenų analizės bei skaitmenizavimo, vartotojų įgalinimo ir konsultavimo darbus, toliau vykdysime energetikos sektoriaus priežiūrą ir kontrolę. Tik kartu mes kuriame stipresnę ir tvaresnę energetikos sistemą.

6.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

VERT veikla reguliuotojus vienijančiose tarptautinėse organizacijose (ACER, CEER, ERRA, WAREG, OECD)

Pagrindinės iniciatyvos
ir svarbesni sprendimai:

ACER atnaujintas konsoliduotas daugiašalis REMIT supratimo memorandumas tarp nacionalinių reguliavimo institucijų, atsižvelgiant į peržiūrėtą REMIT reglamentą, CEER vertinimas ir pozicija dėl Mario Draghi ataskaitos, ACER-CEER rinkos priežiūros ataskaita (*Market Monitoring Report, MMR*) ir kiti pasiūlymai dėl elektros infrastruktūros plėtros, siekiant konkurencinės ir tvarios energetikos sistemos.

VERT atstovai dalyvavo 24 vadovų susitikimuose:

- ▲ 8 Energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūros (*angl. European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators – ACER*) Reguliuatorių valdybos posėdžiai;
- ▲ 8 Europos energetikos reguliuotojų tarybos (*angl. Council of European Energy Regulators – CEER*) Generalinės Asamblėjos posėdžiai;
- ▲ 1 Energetikos reguliuotojų regioninės asociacijos (*angl. Energy Regulators Regional Association – ERRA*) vadovų susitikimas;
- ▲ 1 metinė konferencija;
- ▲ 1 Generalinė Asamblėja;
- ▲ 3 Europos vandens reguliuotojų asociacijos (*angl. European Water Regulators – WAREG*) Generalinės Asamblėjos posėdžiai;
- ▲ 2 Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (*angl. Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD*) Ekonominų reguliuotojų tinklo posėdžiai.

ES teisėkūra

Pozicijų teikimas ES teisės aktų projektams per Lietuvos narystės ES informacinę sistemą – VERT pateikta derinti daugiau kaip 50 pozicijų dėl ES dokumentų (dėl teisėkūros, komunikatų, strategijų pasiūlymų).

ES nuosekliai siekiant ilgalaikių ES aplinkosauginių tikslų, sklandaus perėjimo prie klimatui neutralios ekonomikos, šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo pagrindinės šių tikslų siekiančios ES teisėkūros iniciatyvos, dėl kurių teiktos pozicijos, buvo – Sąjungos energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimo sistemos restruktūrizavimas ir miesto nuotekų valymo direktyvos pakeitimai.

Tarybos direktyvos, kuria restruktūrizuojama Sąjungos energetikos produktų ir elektros energijos apmokestinimo sistema, be kita ko, buvo pasiūlyta nustatyti minimalių akcizų tarifus, atsižvelgiant į aplinkosauginį veiksmingumą, taip pat suteikti lankstumo valstybės narėms, atsižvelgti į nacionalines mokesčių sistemas, ekonomines, geopolitines, geografines ir socialines aplinkybes, numatyti pereinamieji laikotarpiai gamtinių dujų, tvarių biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biodegalų atžvilgiu.

Miesto nuotekų valymo direktyvos pakeitimais nustatomi reikalavimai miesto nuotekų surinkimui, valymui ir išleidimui, šio sektoriaus energetinio efektyvumo ir skaidrumo užtikrinimui. Pakeitimais nustatomas reikalavimas valstybėms narėms rinkti ir valyti nuotekas iš visų aglomeracijų, viršijančių 1 000 gyventojo ekvivalentų (matavimas, naudojamas komunalinių nuotekų taršai apskaičiuoti) vietoj anksčiau

buvusios 2 000 gyventojų ekvivalentų ribos, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, pagamintos valymo įrenginiuose, panaudojimas šiuose įrenginiuose, teršalų antrinio, tretinio ir ketvirtinio valymo reikalavimai. Šių reikalavimų įgyvendinimas kels finansinių iššūkių Lietuvai, gyventojų skaičiaus mažėjimas, ypač mažesnėse gyvenvietėse, gali ekonominiu požiūriu nepateisinti nuotekų surinkimo sistemų įrengimui reikalingų investicijų, todėl reikia specialaus ES finansavimo, kuris padėtų valstybėms narėms įvykdyti direktyvos reikalavimus.

Belgija, pirmininkaujanti ES Tarybai, 2024 m. balandį parengė išvadų projektą, kuriame pabrėžta būtinybė sustiprinti ES elektros tinklų inte-

graciją, koordinavimą ir atsparumą, taip pat skirti tinkamą finansavimą šiai sričiai. Išvados apėmė svarbius aspektus, tokius kaip ilgalaikio planavimo užtikrinimas, tinklų fizinės ir kibernetinės apsaugos stiprinimas, finansavimo poreikis ir plėtros integracija su aplinkosauginiais reikalavimais, siekiant sklandžiai integruoti atsinaujinančią energiją į ES energetikos sistemas. VERT, prisidėdama prie šių diskusijų, derino Lietuvos poziciją dėl Belgijos pirmininkavimo išvadų projekto. Pagrindiniai Lietuvos išdėstyti pasiūlymai apėmė pirkimų agregavimą tvarių tiekimo grandinių užtikrinimui, taip pat būtinybę tobulinti Europos jūrinio tinklo plėtros plano (ONDP) ir Dešimties metų tinklo plėtros plano (TYNDP) rengimą.

Tarptautiniai projektai

2024 m. buvo tęsiamas Europos Komisijos remiamo techninės paramos projekto, skirto leidimų atsinaujinančios energijos įrenginių (AEI) projektams išdavimo proceso efektyvinimui, įgyvendinimas.

Projektą įgyvendinanti VERT įsteigė Leidimų išdavimo AEI projektams proceso efektyvinimo ir teisinio reglamentavimo tobulinimo darbo grupę, kurios tikslas – ben-

dradarbiaujant su OECD atstovais svarstyti ir teikti pasiūlymus OECD rengiamoms rekomendacijoms, siekiant prisidėti prie leidimų išdavimo proceso efektyvinimo, institucinių gebėjimų stiprinimo, rizikų valdymo sistemos tobulinimo, skaitmeninių sprendimų diegimo bei teisinės bazės tobulinimo poreikio nustatymo Lietuvoje.

2024 m. buvo surengti 2 darbo grupės posėdžiai, kurių metu pristatytos ir aptartos 2 OECD parengtos ataskaitos.

Pirmojoje ataskaitoje analizuojamas esamas Lietuvos teisinis ir institucinės sąrangos reglamentavimas leidimų AEI projektams išdavimo srityje. Antrojoje ataskaitoje pateikiamos OECD rekomendacijos, skirtos institucinės ir reguliavimo struktūros supaprastinimui, institucijų ir operatorių tarpusavio koordinavimo stiprinimui diegiant skaitmeninio priemonės bei efektyvesnės rizikų valdymo sistemos kūrimui.

Rekomendacijose siūloma mažinti su leidimais susijusių dokumentų skaičių, eliminuoti patikrinimų dubliavimąsi ir perteklinius reguliavimo reikalavimus, taip pat taikyti riziką pagrįstus projektų klasifikavimo kriterijus, kad mažesnės apimtys projektams būtų taikomi supaprastinti reikalavimai. Taip pat

rekomenduojama skaitmenizuoti poveikio aplinkai vertinimo (PAV) procesus, užtikrinant duomenų ir sistemų suderinamumą bei veiksmingą jų integraciją.

2024 m. OECD atstovai organizavo dvišalius susitikimus su įvairiomis Lietuvos institucijomis ir įmonėmis, dalyvaujančiomis AEI leidimų išdavimo procese, siekiami gauti papildomą grįžtamąjį ryšį dėl pateiktų rekomendacijų.

2025 m. OECD parengė rekomendacijų ataskaitos projektą dėl skaitmeninių sistemų tobulinimo, siekiant palengvinti informacijos apsisikeitimą tarp operatorių ir leidimus išduodančių institucijų. Šiuo tikslu siūloma sukurti vieno langelio principu veikiančią AEI leidimų išdavimo sistemą, kuri leistų centralizuotai teikti dokumentus, efektyviai valdyti duomenis ir optimizuoti procesus tiek vystytojams, tiek atsakingoms institucijoms. Projekto kontekste taip pat numatyta organizuoti veiklas, skirtas Lietuvos ir Nyderlandų AEI leidimų išdavimo procesuose dalyvaujančioms institucijoms, siekiant stiprinti jų gebėjimus, didinti informuotumą ir skatinti gerosios praktikos mainus. Projektą planuojama įgyvendinti 2025 m. rugpjūtį.

Dvišalio ir regioninio bendradarbiavimo projektai

2024 m. VERT aktyviai dalyvavo tarptautinio bendradarbiavimo projektuose, stiprindama ryšius su užsienio reguliavimo institucijomis:

▲ 2024 m. kovo 25–28 d. VERT priėmė Ukrainos nacionalinės energetikos ir komunalinių paslaugų reguliavimo komisijos (NEURC) ir Moldovos nacionalinės energetikos reguliavimo agentūros (ANRE) delegacijas mokomajam vizitui. Vizito metu buvo pasirašyti bendradarbiavimo memorandumai su abiem institucijomis bei aplankyti svarbiausi Lietuvos energetikos objektai. Aptartos ANRE ir NEURC iniciatyvos, susijusios su tarifų metodikos korekcijomis dujotiekio „Trans-Balkan“ daliai, prie kurios Moldova ir Ukraina prisijungė 2024 m. sausį. Taip pat diskutuota apie NEURC patirtį užtikrinant kritinės energetikos infrastruktūros apsaugą.

▲ 2024 m. balandžio 16–18 d. VERT priėmė Gruzijos nacionalinės energetikos ir vandens reguliavimo komisijos (GNERC) delegaciją. Vizitas buvo organizuotas pagal Europos Komisijos techninės pagalbos ir informacijos mainų programą (TAIEX), siekiant padėti GNERC perkelti į nacionalinę teisę Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 dėl bendrų

jų elektros energijos vidaus rinkos taisyklių, ypatingą dėmesį skiriant reguliavimo stiprinimui elektros energijos kaupimo sistemų srityje.

▲ 2024 m. lapkričio 25–26 d., tęsdami dvišalį bendradarbiavimą ir žinių mainus pagal pasirašytus memorandumus, VERT atstovai lankėsi ANRE agentūroje, siekiant prisidėti prie tvarios ir integruotos energetikos rinkos plėtros Moldovoje. Vizito metu VERT delegatai teikė ekspertinę pagalbą ANRE kolegoms, daugiausia dėmesio skirdami balansavimo ir papildomų paslaugų rinkoms bei rinkos stebėsenos iššūkiams Moldovoje.

2024 m. birželio 3–4 d. VERT atstovai kartu su Danijos Karalystės ambasados Lietuvoje atstovais lankėsi Danijoje. Vizito metu su Danijos energetikos sektoriaus atstovais buvo aptarti atsinaujinančiosios energetikos reguliavimo klausimai, ypatingą dėmesį skiriant metanolio gamyklų veiklos principams ir jų vaidmeniui energetikos sistemoje. Delegacija susitiko su Danijos perdavimo sistemos operatoriumi „Energinet“, jūrinio vėjo energetikos vystytojais, taip pat lankėsi e. metanolio gamykloje ir vandenilio centre.

2024 m. toliau vyko bendradarbiavimas Baltijos regiono reguliavimo institucijų lygmeniu. 2024 m. vasario mėn. VERT atstovai dalyvavo Baltijos šalių reguliavimo institucijų vadovų susitikime Rygoje. Ren-

ginyje buvo diskutuojama kainų nustatymo, bendros Baltijos šalių elektros prekybos zonos kūrimo, reguliuotojų nepriklausomumo ir finansavimo klausimais. Tolesnės diskusijos dėl galimo bendros Baltijos šalių elektros prekybos zonos sukūrimo toliau buvo tęsiamos Baltijos šalių reguliavimo institucijų vadovų susitikime, kuris vyko Lietuvoje 2024 m. birželį. Baltijos šalių reguliuotojai sutarė, kad siekiant įvertinti galimybes sujungti prekybos zonas, būtina atlikti išsamų sąnaudų ir naudos analizės vertinimą. Pažymėta, kad Baltijos šalių sinchronizacija su Kontinentinės Europos sinchronine zona taps atskaitos tašku realaus laiko duomenų rinkimui. Surinkti duomenys per vienerių metų laikotarpį po sinchronizacijos leis Baltijos šalių reguliavimo institucijoms įvertinti

bendros studijos dėl prekybos zonų sujungimo pagrįstumą. 2024 m. pabaigoje ir 2025 m. pradžioje vyko periodiniai Baltijos šalių reguliavimo institucijų vadovų susitikimai, siekiant aptarti sinchronizacijos su KET projekto įgyvendinimą, reguliavimo institucijų veiksmus derinant investicijų projektą, skirtą tinklų atsparumui didinti.

2024 m. sausio 30–31 d. Taline (Estija) ir spalio 15–16 d. Jūrmaloje (Latvija) VERT atstovai dalyvavo kasmetiniuose Baltijos šalių dujų ir elektros rinkų forumuose. Juose buvo nagrinėjami svarbiausi regiono energetikos rinkų vystymosi aspektai bei strategijos ateičiai. Elektros rinkos forume pagrindinis dėmesys buvo skiriamas Baltijos šalių sinchronizacijos projektų pažangai, akcentuojant šių iniciatyvų poveikį tiek rinkos operacijoms,

tiek bendriems sektoriaus tikslams. Dujų rinkos forume svarbi tema buvo biometano integracija į bendrą dujų sistemą, išanalizuojant jo potencialą ir svarbą atsinaujinančių išteklių integravimo procese.

Forumai suteikė vertingų įžvalgų apie Baltijos energetikos rinkų plėtrą ir bendradarbiavimo svarbą, adaptacijos ir inovacijų reikšmę siekiant tvarios ir konkurencingos regioninės energetikos sistemos. Diskusijos patvirtino, kad bendradarbiavimas tarp Baltijos šalių yra esminis veiksnys siekiant užtikrinti ilgalaikį rinkos stabilumą ir tvarumą, remiantis bendrais energetikos politikos tikslais ir ES energetikos strategijomis. Pagal rotacijos tvarką VERT iniciatyva 2025 m. šie forumai bus organizuojami Vilniuje.

Plačiau apie VERT veiklą reguliuotojų vienijančiose tarptautinėse organizacijose

2024 m. vyko **8 Energetikos reguliuotojų bendradarbiavimo agentūros Reguliuatorių valdybos bei 8 Europos energetikos reguliuotojų tarybos Generalinės Asamblėjos posėdžiai.**

2024 m. ACER kartu su CEER parengė Metinę rinkos priežiūros ataskaitą, kurioje nagrinėjamas elektros ir dujų rinkų integravimas, energetinio saugumo užtikrinimas ir perėjimas prie atsinaujinančių energijos šaltinių. Energetinio saugumo srityje ataskaitoje pabrėžiama, kad didėjanti atsinaujinančių energijos šaltinių integracija reikalauja patikimų ir lanksčių tinklų, gebančių užtikrinti stabilų energijos tiekimą net ir kintančiomis gamybos sąlygomis. Reguliuatoriams ir rinkos dalyviams tenka suderinti investicijas į infrastruktūrą su rinkos mechanizmais, skatinančiais tiekimo saugumą ir konkurencingumą. Ataskaitoje taip pat aptariamos besiformuojančios vandenilio

rinkos ir su jomis susiję reguliavimo iššūkiai, siekiant jų integracijos į esamą energetikos sistemą. Norint įgyvendinti ES klimato tikslus, būtina sukurti aiškų ir vieningą reguliavimo pagrindą, kuris skatintų investicijas į vandenilio technologijas ir infrastruktūrą.

2024 m. kovo mėn. ACER kartu su CEER parengė dokumentą, kuriame analizuojamos numatomos investicijos į energetikos sektorių. Šis dokumentas parengtas pagal Europos Komisijos prašymą po 9-ojo Energetikos infrastruktūros forumo. Numatomos investicijos apima būsimus finansinius išteklius, kurie turėtų būti skirti energijos infrastruktūros plėtrai ir modernizavimui, siekiant užtikrinti tiekimo saugumą, efektyvų išteklių naudojimą ir prisidėti prie Europos Sąjungos klimato politikos tikslų įgyvendinimo. Šios investicijos apima tiek fizinę infrastruktūrą, tiek technologinius sprendimus, leidžiančius pasiekti ilgalaikius energetikos sektoriaus tikslus. Dokumente analizuojamos pagrindinės kliūtys, trukdančios atlikti išankstines (angl. *anticipatory*) investicijas į energetikos infrastruktūrą. Pateikiamos rekomendacijos, kaip skatinti nacionalines paskatų sistemas, kad būtų įveiktos šios kliūtys ir pasiektas reikalingas investicijų lygis. Pagrindinės kliūtys dažniausiai susijusios su reguliavimo neapibrėžtumais, investicijų rizika ir pakankamo finansavimo bei politikos paramos trūkumu.

2024 m. pabaigoje ACER ir CEER pasidalijo M. Draghi ataskaitoje dėl Europos konkurencingumo ateities pateiktų pasiūlymų vertinimu ir pateikė išvalgas apie svarbiausius klausimus, susijusius su Europos konkurencingumo ateitimi ir ypač Europos Sąjungos energetikos sektoriaus ateitimi. Vienas svarbiausių iššūkių, kurį pabrėžė Europos energetikos reguliuotojai, – pusiausvyros tarp dekarbonizacijos ir konkurencingumo užtikrinimas. Energetikos krizė ir geopolitinė įtampa kartu su ambicingais energetikos transformacijos tikslais lėmė žymiai didesnes energijos kainas Europoje, o tai apsunkina Europos konkurencingumą, tačiau perėjimas prie klimato neutralios ekonomikos išlieka prioritetu.

ACER ir CEER savo vertinime pažymi, kad, nors dauguma M. Draghi ataskaitos pasiūlymų remiasi neseniai įvykusia energetikos krize, svarbiausi iššūkiai, susiję su dekarbonizacija ir klimato kašta artimiausius 20 metų, turėtų būti įvertinti kuriant bendras ES energetikos sektoriaus vystymo gaires. Reguliuatoriai pažymėjo, kad nors rinkos pasirodė esą atsparios ir kainos dabar dažnai grįžta į prieškrizinį lygį, struktūriniai veiksniai ir toliau kelia iššūkių. Siekiant sumažinti aukštas energijos kainas Europoje, rekomenduojama daugiau naudoti apsidraudimo nuo kainų svyravimų ir lankstumo priemones, optimizuoti esamą infrastruktūrą, kas padėtų sumažinti kainų lygį ir

sušvelninti kainų svyravimus skatinant Europos pramonės konkurencingumą.

Elektros sektoriuje pabrėžiama būtinybė turėti subalansuotą reguliavimo ir rinkos požiūrį, kuris atitiktų Europos energetinės pertvarkos tikslus. Reguliuatoriai siūlo tobulinti europiniu lygiu infrastruktūros poreikių vertinimą, stiprinti regioninį planavimą ir užtikrinti sąžiningą kaštų paskirstymą tarpvalstybiniuose infrastruktūros projektuose. Svarbu sukurti teisinę ir investicinę aplinką, kuri paskatintų ilgalaikes investicijas į atsinaujinančius energijos šaltinius ir efektyvumą, kartu užtikrinant sistemos lankstumą ir mažinant energijos kainas.

CEER įspėja, kad centralizuotas energijos sektoriaus valdymas gali pakenkti subsidarumo principui ir ignoruoti nacionalines specifikas. CEER taip pat tvirtina, kad dabartinės rinkos priežiūros priemonės ir taisyklės yra pakankamos, o papildomi administraciniai pokyčiai gali apsunkinti veiklą. Todėl CEER tvirtai remia naujausių rinkos ir reguliavimo sistemų įgyvendinimą, įskaitant Elektros rinkos dizainą (EMD ir REMIT II) bei dujų ir vandenilio dekarbonizacijos paketus, prieš priimant papildomus teisės aktus, kadangi nuolatiniai pokyčiai gali pakenkti rinkos pasitikėjimui ir atgrasinti investicijas.

2024 m. įvyko Energetikos reguliuotojų regioninės asociacijos vadovų susitikimas, metinė konferencija, Generalinė Asamblėja, **5 Energetikos transformacijos komiteto, Elektros energijos rinkų ir ekonominio reguliavimo komiteto ir Dujinio kuro rinkų ir ekonominio reguliavimo komiteto sesijos, 4 Vartotojų apsaugos komiteto sesijos, 2 jungtinės Energetikos transformacijos bei Elektros energijos rinkų ir ekonominio reguliavimo komitetų sesijos.**

VERT atstovai aktyviai dalyvavo komitetų posėdžiuose ir diskusijose, dalindamiesi savo išvalgomis, patirtimi ir geriausiaja praktika, reikšmingai prisidėjo prie šių renginių bei juose priamų sprendimų. VERT pirmininko pavaduotoja Jelena Dilienė, sėkmingai tęsdama savo veiklą Energetikos transformacijos (buv. Atsinaujinančiosios energijos) komitete, buvo išrinkta šio komiteto pirmininke. Tiek šiuose renginiuose, tiek ir meti-

nėje konferencijoje daug dėmesio buvo skiriama atsinaujinančios energijos reguliavimo ir naudojimo keliams iššūkiams, tokiems, kaip šios energijos poveikis tinklams ir sistemos stabilumui, spręsti, pabrėžta reguliavimo institucijų bendradarbiavimo svarba. Taip pat didėjant hibridinio karo grėsmėms, ERRRA pradėti nagrinėti energetikos infrastruktūros kibernetinio saugumo klausimai, kuriems tolesnis dėmesys bus skiriamas ir 2025 metais.

2024 m. vyko 3 Europos vandens reguliuotojų asociacijos Generalinės Asamblėjos posėdžiai, kuriuose svarbiausi klausimai buvo klimato neutralumas vandens sektoriuje ir energijos vartojimo efektyvumas, reguliuotojų vaidmuo.

VERT aktyviai teikė informaciją Generalinėje Asamblėjoje svarstomomis temomis, taip pat aktyviai bendradarbiavo su WAREG nariais reguliuotojams aktualiais klausimais.

2024 m. įvyko 2 Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Ekonominų reguliuotojų tinklo posėdžiai

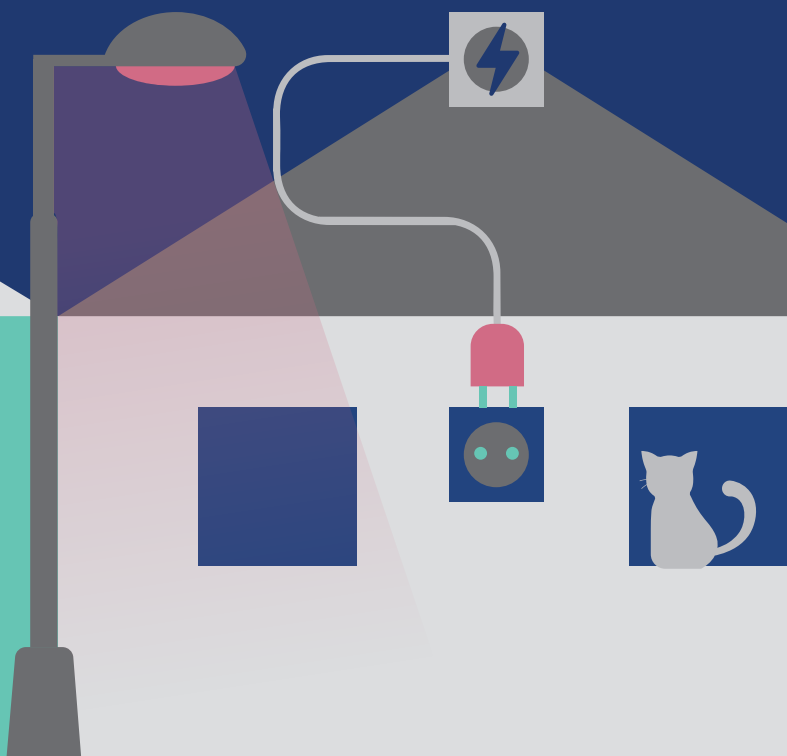
Posėdžiuose svarstyti pagrindiniai klausimai, susiję su reguliuotojų veiklos tobulinimu ir inovacijų diegimu. Reikšmingas dėmesys skirtas didžiųjų duomenų rinkinių (angl. *Big data*) ir dirbtinio intelekto taikymui reguliuotojų darbe, siekiant pagerinti reguliavimo priemonių ir procesų efektyvumą bei skatinti inovatyvų reguliavimą, pavyzdžiui, remiantis rezultatais pagrįstu reguliavimu, kuris orientuojasi į konkrečių tikslų pasiekimą ir suteikia įmonėms lankstumo pasirinkti

geriausius būdus šiems tikslams įgyvendinti. Pristatyti 2023 m. sektoriaus reguliuotojų valdymo rodiklių tyrimo rezultatai, apimantys nepriklausomumo, atskaitomybės ir veiklos apimtys aspektus, taip pat galimybės gerinti reguliuotojų valdymo praktiką įvairiuose sektoriuose. Posėdžiuose nagrinėtas ekonominių reguliuotojų vaidmuo užtikrinant aplinkos tvarumą, jų indėlis į žaliosios ir skaitmeninės transformacijos procesus bei nuolatinį sektorių pokytį. Diskutuota ir apie reguliuotojų komunikacijos svarbą, ypatingą dėmesį skiriant efektyvioms komunikacijos strategijoms krizės ir iššūkių metu.

OECD taip pat didelį dėmesį skyrė licencijavimo ir leidimų išdavimo (angl. *Licensing and permitting*) procesams ir reguliavimo priemonėms, galinčioms ne tik sumažinti veiklos rizikas, bet ir skatinti inovacijas bei ekonomikos augimą. Viena iš posėdžių pristatyta OECD ataskaita „Rizikų valdymas ir augimo skatinimas: geriausios praktikos principai licencijavimui ir leidimų išdavimui“, kurioje pabrėžta būtinybė užtikrinti, kad procesai būtų proporcingi keliama rizikai, aiškiai susieti su vykdymo priežiūra, skaitmenizuoti ir supaprastinti, siekiant išvengti perteklinių administracinių barjerų.

7.

ELEKTROS SEKTORIUS

1 lentelė. Elektros sektoriaus reguliavimas

11

Reguliuojami
ūkio subjektai

85

VERT
sprendimai

29

Reguliavimo
pokyčiai

10 | 187,12

investicijų
projektai | mln. Eur
vertė

Suderintos
investicijos

34

Nustatytos
kainos

3

Minimalūs kokybės ir
finansinio pajėgumo lygiai

7.1. ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

VERT pritarė Elektros energijos persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės rodiklių aprašo pakeitimams.

Siekdama gerinti vartotojų konsultavimo kokybę, aprašą papildė nauju vartotojų konsultavimo rodikliu, taip pat įtraukė sąlygą, kad operatoriai, kurių tinkle įvyko elektros energijos persiuntimo nutraukimas, privalo nustatyti elektros energijos persiuntimo nutraukimo priežastis. Kartu patikslintos nuostatos dėl kasmetinių persiuntimo patikimumo rodiklių įvertinimo ir fiksavimo. VERT, įvertinusi operatorių pateiktą informaciją, konstatuoja galutinius faktinius rodiklių dydžius ir apie juos operatorius informuoja raštu. Taip pat priimta nuostata dėl vartotojų konsultavimo ryšio ir kitomis priemonėmis bei stebėsenos tikslais teikiamos informacijos apie išmokėtas vartotojams kompensacijas, kai persiuntimas atkuriamas vėliau numatyto laiko. Šie pakeitimai padės aiškiau ir objektyviau įvertinti faktinius elektros energijos persiuntimo patikimumo rodiklius bei jų kitimo priežastis, užtikrins geresnę vartotojų aptarnavimo kokybę.

Įsigaliojo nauja VERT patvirtinta Elektros energijos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų įkainių nustatymo metodika.

Metodika pakeista, siekiant paprastesnės, aiškesnės prijungimo paslaugų kainodaros, taip pat užtikrinti, kad visi tinklų naudotojai proporcingai prisidėtų prie elektros tinklų plėtros, kai tokia plėtra atliekama jungiant tinklų naudotojų įrenginius, išlaidų padengimo bei siekiant užtikrinti atitiktį Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo nuostatomis, susijusioms su elektros energijos tiekimo patikimumu. Vietoje buvusių trijų įkainių rūšių, paliktas vienas įkainis už 1 kW leistinos naudoti galios įrengimą / didinimą. Įkainis už 1 kW diferencijuojamas pagal atstumą nuo įvadinės elektros apskaitos spintos iki artimiausios transformatorinės. Taip pat nustatytas 1 kW tinklų plėtros įkainis, kuris užtikrina, kad visi vartotojai solidarai prisidėtų prie elektros tinklų infrastruktūros plėtros ir su rekonstrukcija susijusių sąnaudų padengimo. Atlikus šiuos pakeitimus, vartotojams, mokantiems pagal įkainius, prijungimo paslaugos kainos apskaičiavimas tampa aiškesnis ir kaina bus žinoma iki gaunant prijungimo sąlygas ir ne-

kis, pakeitimai užtikrins tolygesnį tinklų plėtros sąnaudų paskirstymą ir padengimą.

VERT pakeitė Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašą.

Atsižvelgiant į šio aprašo nuostatų taikymo praktikoje problematiką, sukonkretintos apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo nuostatos, apibrėžiančios nepaskirstytinas sąnaudas, taip pat aprašas papildytas nuostatomis, apibrėžiančiomis dėl elektros įrenginių prijungimo patiriamų sąnaudų vertinimą, nuostatomis dėl informacijos pateikimo VERT tais atvejais, kai reguliuojamas ūkio subjektas baigia vykdyti reguliuojamą veiklą. Apibrėžtas informacijos apie papildomos dedamosios lėšų panaudojimą teikimas. Šie pakeitimai aiškiau ir skaidriau reglamentuoja įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo praktinius atvejus, su kuriais susiduria elektros sektoriuje veikiančios reguliuojamos įmonės. Pakeitimai padės reguliuojamoms įmonėms efektyviau tvarkyti reguliuojamos veiklos apskaitą, sumažins reguliuojamos veiklos ataskaitų rengimo klaidų tikimybę, suteiks didesnę aiškumą reguliuojamos veiklos ataskaitų patikrą atliekantiems auditoriams.

VERT pakeitė Pasi-naudojimo elektros tinklais tvarkos aprašo rengimo sąlygų aprašą, atnaujindama reikalavimus, pagal kuriuos turi būti rengiami elektros tinklų operatorių pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašai.

Numatyta, kad operatoriai savo tvarkose papildomai turės atskleisti energijos kaupimo įrenginiams skirtus bendruosius techninius parametrus, detalizuoti elektros tinklų pajėgumų padidinimo sąlygas (etapus), kai yra prijungiami nauji įrenginiai, detalizuoti prijungtų įrenginių reguliavimo (valdymo tvarką) bei kt. Šie pokyčiai leis skaidriau ir aiškiau asmenims naudotis operatorių valdomais elektros perdavimo sistemos ir skirstomaisiais tinklais.

Patvirtintas Pagaminto ir planuojamo pagaminti elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kiekio apskaičiavimo tvarkos aprašas.

Pagal aprašą¹ apskaičiuojamas metinis pagamintas ir planuojamas pagaminti elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kiekis sausumos teritorijoje (toliau – metinis gamybos kiekis) einamųjų metų sausio 1 d., siekiant įvertinti, ar yra pasiektas Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nurodytas elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių sausumos teritorijoje kiekis (5 TWh). Pagal šį aprašą apskaičiuotas metinis gamybos kiekis 2024 m. sausio 1 d. siekė 17,8 TWh.

Atnaujinti Pasinaudojimo AB „Litgrid“ ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros tinklais tvarkos aprašai.

Aprašų atnaujinimas išsprendė praktikoje kylančias problemas elektros energijos gamintojams jungiantis prie elektros energijos perdavimo sistemos operatoriaus ar elektros energijos skirstomųjų tinklų operatoriaus elektros tinklų.

¹ Patvirtintas VERT 2024 m. vasario 28 d. nutarimu Nr. 03E-262 „Dėl Pagaminto ir planuojamo pagaminti elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kiekio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

7.2. SUDERINTOS INVESTICIJOS ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE

2024 m.
VERT išnagrinėjo
10
elektros energetikos
sektoriaus įmonių
investicijų derinimo
prašymų:

- ▲ AB „Litgrid“ – 2;
- ▲ AB „Energijos skirstymo operatorius“ – 7;
- ▲ AB „Ignitis gamyba“ – 1.

VERT suderino AB „Litgrid“ 2024–2033 m. tinklų plėtros planą.

2024 m. VERT suderintų elektros energetikos sektoriaus investicijų bendra vertė – **187,12** mln. Eur

Elektros energijos perdavimo – 14,46 mln. Eur, skirstymo – 159,07 mln. Eur, gamybos – 13,6 mln. Eur. Visų suderintų elektros energetikos sektoriaus investicijų tikslas – nusidėvėjusios elektros energetikos infrastruktūros atnaujinimas, reguliuojamų paslaugų kokybės ir patikimumo užtikrinimas. Suderinto AB „Litgrid“ 2024–2033 m. tinklų plėtros plano vertė – 2,7 mlrd. Eur.

2025 m. sausio–vasario mėnesiais papildomai buvo išnagrinėti po vieną AB „Energijos skirstymo operatorius“ (skirstymas), AB „Litgrid“ (perdavimas), AB „Ignitis gamyba“ (gamyba) prašymą ir suderinta investicijų už 136,56 mln. Eur. Be to, buvo suderintas AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2024–2033 m. skirstomųjų tinklų plėtros planas, kurio vertė 3,31 mlrd. Eur. Investicijos yra skirtos esamo elektros tinklo atnaujinimui ir modernizavimui, ryšių, valdymo sistemoms, fizinei ir duomenų apsaugai, nematerialiajam turtui (informacinėms sistemoms) ir padės užtikrinti tinklo vientisumą bei išmanumą.

2 lentelė. Elektros energetikos įmonių nuo 2024-01-01 iki 2025-02-28 suderintos investicijos (mln. Eur)

Investicijų projektų tipas	Perdavimo sistemos operatorius (AB „Litgrid“)	STO su daugiau kaip 100 tūkst. vartotojų (AB „Energijos skirstymo operatorius“)	Gamybos įmonių investicijos (AB „Ignitis gamyba“)	Iš viso
1. Suderintų investicijų vertė su iki 2025-02-28 suderintomis vertėmis, mln. Eur (1.+2.)	126,84	180,97	15,88	323,69
1.1 2024 m. suderintų investicijų vertė, mln. Eur, iš šio skaičiaus:	14,46	159,07	13,6	187,12
1.2. 2024 m. investicijų sąrašų derinami investicijų projektai, mln. Eur	0	145,32	0	145,32
1.3. 2024 m. individualiai derinami investicijų projektai, mln. Eur	14,46	13,75	13,6	41,81
2. Iki 2025-02-28 suderintų investicijų vertė, mln. Eur, iš šio skaičiaus:	112,39	21,9	2,28	136,56
2.1. Iki 2025-02-28 investicijų sąrašų derinami investicijų projektai, mln. Eur	112,39	0	2,28	114,67
2.2. Iki 2025-02-28 individualiai derinami investicijų projektai, mln. Eur	0	21,9	0	21,9

Šaltinis – VERT

Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir gamybos įmonės 2024 m. faktiškai įgyvendino **583,82** mln. Eur investicijų.

Įgyvendinta 14,74 proc. arba 74,98 mln. Eur daugiau nei 2023 m. (508,84 mln. Eur), iš bendros 2024 m. investicijų sumos 138,71 mln. Eur sudarė strateginių projektų investicijos, 230,06 mln. Eur tinklo atnaujinimas ir rekonstravimas, 154,03 mln. Eur vartotojų, gamintojų prijungimas ir 61,02 mln. Eur kitos investicijos (IT, kita įranga, nematerialusis turtas).

Faktiškai atliktos investicijos 2024 m. didėjo dėl **53,37** mln. Eur didesnių perdavimo sistemos operatoriaus investicijų, **23,96** mln. Eur didesnių gamybos įmonių investicijų ir **0,67** mln. Eur didesnių skirstymo operatoriaus investicijų.

Per 2024 m. investuota 75,58 mln. Eur daugiau tinklų atnaujinimui ir rekonstravimui, lyginant su 2023 m. investicijomis, 4,4 mln. Eur mažiau vartotojų, gamintojų prijungimui nei 2023 m. ir 3,8 mln. Eur daugiau atlikta kitų investicijų (IT, nematerialusis turtas), lyginant su 2023 m. (daugiau čia).

2024 m. įgyvendinama **10** sinchronizacijos projektų, įtrauktų į Elektros energetikos projektų, vykdomų įgyvendinant elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projektą, sąrašą

Sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. rugpjūčio 7 d. nutarimu Nr. 821. Šie 10 projektų bus tęsiami ir 2025 m. Perdavimo tinklų operatorius vykdo tokius projektus kaip „Harmony link“ jungties statybos, 330 kV linijos Vilnius-Neris, 330 kV skirstyklos „Mūša“ statybos, 330 kV skirstyklos Darbėnai statybos, 330 kV linijos Darbėnai-Bitėnai statyba, 330 kV linijos Kruonio HAE-Bitėnai statyba ir kt. Visus vykdomus projektus planuojama užbaigti 2025-2031 metais.

7.3. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI ELEKTROS ENERGIJOS VARTOTOJAMS

Elektros energetikos sektoriuje VERT taiko kainų reguliavimą **11** ūkio subjektų atžvilgiu.

2025 metams VERT koregavo kainų viršutinės ribas **5** infrastruktūrinėms įmonėms (AB „ESO“, AB „Litgrid“, AB „Achema“, UAB „Dainavos elektra“, AB „Akmenės cementas“) bei 1 tiekimo įmonei (UAB „Ignitis“).

VERT nustatė antrinio aktyviosios galios rezervo paslaugos kainą AB „Ignitis gamyba“ ir izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo paslaugų kainas šias paslaugas teikiantiems subjektams (AB „Ignitis gamyba“, AB „Panevėžio energija“, AB „Orlen Lietuva“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė) bei izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo paslaugos kainą UAB „Energy Cells“.

INFRASTRUKTŪROS ĮMONIŲ PASLAUGŲ KAINŲ VIRŠUTINĖS RIBOS

Nustatant perdavimo paslaugos kainas perdavimo tinklų operatoriui ir skirstymo paslaugų kainas skirstomųjų tinklų operatoriui, aptarnaujančiam daugiau kaip 100 tūkst. vartotojų, taikomas LRAIC modelis. Remiantis šiuo modeliui perdavimo sistemos operatoriui ir didžiausiam skirstomųjų tinklų operatoriui nustatoma leistinių pajamų dalis, t. y. jo rezultatai lemia į minėtų bendrovių kainų viršutinės ribas įskaičiuotų nusidėvėjimo sąnaudų ir investicijų grąžos apimtį 2022-2026 m. reguliavimo laikotarpiu.

Kitiems skirstomųjų tinklų operatoriams LRAIC modelis netaikomas.

VERT, įvertinusi perdavimo sistemos operatoriaus sąnaudas, 2025 metams nustatė 21,3 proc. mažesnę perdavimo paslaugos kainos viršutinę ribą, palyginti su 2024 metais. Perdavimo paslaugos kainos mažėjimą 2025 metams lemia technologinių sąnaudų mažėjimas, perkrovų valdymo pajamų

paskirstymas siekiant amortizuoti perdavimo tarifo augimą, viršpelnio grąžinimas už 2022-2024 m. I pusm. bei atlikta LRAIC korekcija už 2022-2023 m.

VERT, įvertinusi daugiau nei 100 tūkst. vartotojų savo aptarnaujamose teritorijose turinčio skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudas ir neatitiktis už ankstesnius laikotarpius, 2025 metams nustatė 7,1 proc. mažesnę AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros skirstymo paslaugos VI tinklais kainos viršutinę ribą ir 6,3 proc. mažesnę elektros skirstymo paslaugos ŽI tinklais kainos viršutinę ribą.

Skirstymo paslaugos kainos mažėjimą lėmusios priežastys: lyginant su 2024 metais, dėl mažesnės elektros energijos rinkos kainos įvertintos mažesnės technologinių nuostolių sąnaudos, skirta mažesnę papildoma dedamoji, bei leistinių pajamų mažinimas dalimi 2022-2023 m. investicijų grąžos viršijimo.

Nors kaina mažėjo, tačiau 2025 m. buvo nustatytos didesnės OPEX (DU) ir OPEX (be DU) sąnaudos, kurios didėja dėl kintančių darbo užmokesčio pokyčio ir infliacijos rodiklių, taip pat dėl 2025 metams įvertintų papildomų remonto sąnaudų ir papildomų darbuotojų etatų, reikalingų atlikti remontus,

taip pat didesnės nusidėvėjimo sąnaudos ir investicijų grąža, sąlygoti atliktų didesnių investicijų į turtą ir nustatytos didesnės svertinės kapitalo kainos.

AB „Energijos skirstymo operatorius“ diferencijavus persiuntimo paslaugų kainas, VERT pritarė naujam persiuntimo paslaugos tarifų buitiniams vartotojams planui „Efektyvus“, kuriame yra numatyta galios dedamoji, ir šį planą vartotojai gali pasirinkti laisvanoriškai nuo 2025 m. liepos 1 d.

 VERT 2025 metams nustatė AB „Litgrid“ papildomų paslaugų įsigijimo dedamoją prie perdavimo paslaugos kainos, lygią 1,6816 ct/kWh (be PVM).

Palyginti su 2024 m., papildomų paslaugų įsigijimo dedamoji prie perdavimo paslaugos kainos padidėjo 28,5 proc. (2024 m. buvo 1,3091 ct/kWh), o pokytį sąlygojo įvertintos 2023 m. faktiškai patirtos ir nesusigrąžintos sąnaudos, numatomas izoliuoto darbo bandymas bei daugiau perkamų papildomų paslaugų. Papildomos paslaugos – tai elektros tinklų naudotojų, rinkos dalyvių teikiamos paslaugos, reikalingos AB „Litgrid“ elektros energijos perdavimo tinklo valdymo funkcijai užtikrinti. Į papildomų paslaugų dedamąją įtraukiamos Rankinio dažnio

atkūrimo rezervo (mFRR), Automatinio dažnio atkūrimo rezervo (aFRR), Nuostoviosios būsenos įtampos reguliavimo papildomos paslaugos, Elektros energetikos sistemos paleidimo užtikrinimo po totalios avarijos papildomos paslaugos, Elektros energijos gamybos įrenginių prieinamumo paslaugos, Izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo užtikrinimo paslaugos, Izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo paslaugos ir Dažnio išlaikymo rezervo (FCR) paslaugos įsigijimo sąnaudos. Po Baltijos šalių elektros energetikos sistemos (toliau – EES) sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais (toliau – KET) pradeda veikti bendra Baltijos šalių balansavimo pajėgumų rinka, ir dažnio atkūrimo rezervų kainos nebus reguliuojamos.

REZERVINĖS GALIOS PASLAUGŲ KAINOS

 VERT nustatė UAB Kauno termofikacijos elektrinės, AB „ORLEN Lietuva“, AB „Panevėžio energija“ ir AB „Ignitis gamyba“ izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo paslaugos kainos viršutinės ribas 2025 metams.

Elektros energetikos įstatyme nustatyta, jog gamintojų, kurie teikia izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo ir (ar) totalios elektros energetikos sistemos avarijos prevencijos ar likvidavimo paslaugas, kainos reguliuojamos, kai elektros energetikos sistemos veikimui užtikrinti yra reikalingi visų gamintojų, galinčių teikti izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo ir (ar) totalios elektros energetikos sistemos avarijos prevencijos ar likvidavimo paslaugas, elektros energijos generavimo pajėgumai.

Taip pat nustatyta AB „Ignitis gamyba“ Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės antrinio aktyviosios galios rezervo paslaugos ir Kauno Algirdo Brazausko hidroelektrinės avarijų, sutrikimų prevencijos ir jų likvidavimo paslaugos pajamų viršutinė riba 2025 metams. Siekiant sudaryti vienodas konkurencines sąlygas, minėtų paslaugų kainų viršutinės ribos yra konfidencialios ir viešai neskelbiamos.

VERT nustatė paskirtojo kaupimo operatoriaus UAB „Energy cells“ izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo paslaugos kainos viršutinę ribą 2025 metams – 4,17 Eur/MW/h (be PVM), kaina neženkliai mažėja (2024 m. siekė 4,19 Eur/MW/h). UAB „Energy cells“ užtikrina izoliuoto darbo elektros energetikos rezervo paslaugą, būtiną Lietuvos elektros tinklų pasirengimui dirbti izoliuotu režimu.

VISUOMENINĖS ELEKTROS ENERGIJOS KAINOS VIRŠUTINĖ RIBA

VERT nustatė visuomeninės elektros energijos kainos viršutinę ribą 2024 m. II pusmečiui ir 2025 m. I pusmečiui.

 Kainos viršutinė riba vartotojams prijungtiems prie vidutinės įtampos tinklų didėjo apytiksliai 1,2 proc. (lyginant 2025 m. I pusm. su 2024 m. II pusm.), vartotojams, prijungtiems prie žemos įtampos tinklo, atitinkamai didėjo 3,8 proc.

Šiose kainose VERT reguliuojamos kainos dalis vidutinės įtampos tinklų vartotojams mažėjo 16,8 proc., žemos įtampos vartotojams mažėjo 1,5 proc., tačiau bendrą kainos didėjimą lėmė padidėjusi elektros įsigijimo kaina, į kurią įskaičiuotas gautų pajamų, viršijusių bendrovės faktinės elektros energijos įsigijimo sąnaudas, grąžinimas.

VERT pritarė 2024 m. II pusm. ir 2025 m. I pusm. elektros energijos įsigijimo sąnaudas sumažinti po ¼ prognozuotų ir faktinių elektros energijos įsigijimo

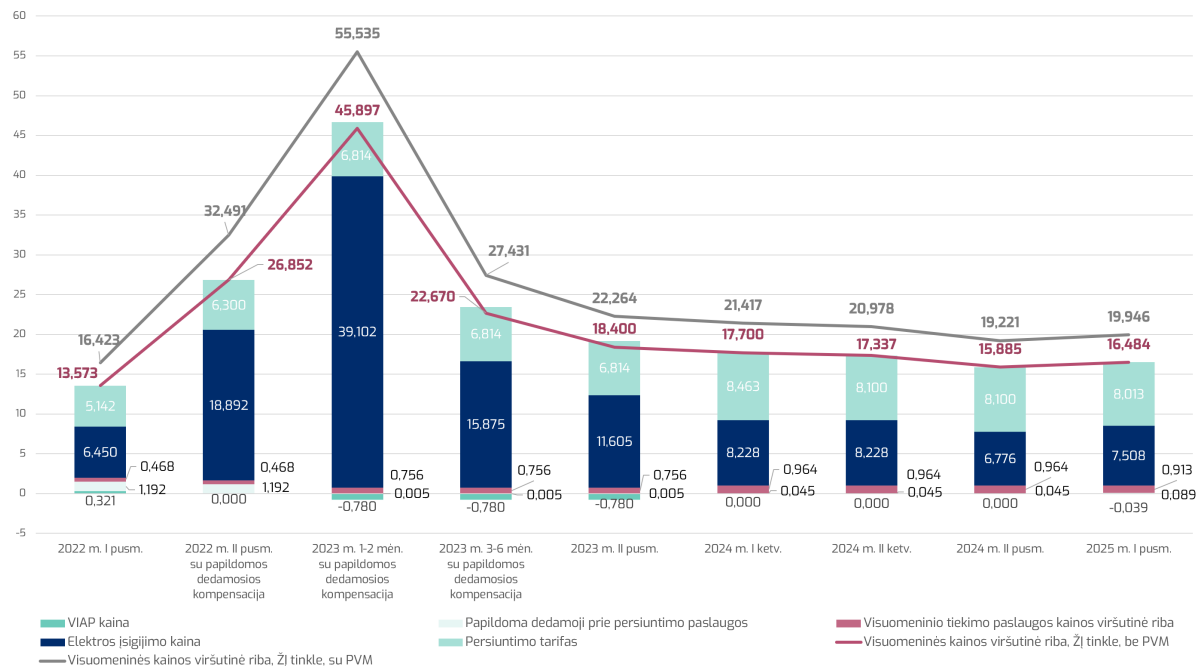
sąnaudų skirtumo suma, t. y. 3,3 mln. Eur be PVM. Vartotojams, perkantiems elektros energiją iš vidutinės įtampos tinklų, ši kaina 2024 m. II pusm. sudarė 12,544 ct/kWh su PVM, 2025 m. I pusm. sudaro 12,700 ct/kWh su PVM, o perkantiems elektros energiją iš žemos įtampos tinklų 2024 m. II pusm. – 19,221 ct/kWh su PVM, 2025 m. I pusm. – 19,946 ct/kWh su PVM.

Visuomeninis elektros energijos Standartinio vienos laiko zonos plano tarifas buitiniams vartotojams, gaunantiems elektros energiją iš žemos įtampos elektros tinklų:

 2024 m. II pusm. buvo 19,7 ct/kWh su PVM;

 2025 m. I pusm. Standartinis vienos laiko zonos tarifas sudaro 20,5 ct/kWh su PVM.

1 pav. Visuomeninė elektros energijos kaina ir jos dedamosios ŽŪ tinkle.

Šaltinis – VERT

PRIJUNGIMO PRIE ELEKTROS TINKLŲ ĮKAINIAI

VERT patvirtino 2025 m. prijungimo įkainius. I vartotojų grupei įkainis už 1 kW leistinos naujovės įrengimą ar padidinimą mažėja **5,91 proc.**, II ir III vartotojų grupėms įkainis didėja nuo **29,13** iki **30,81** proc.

Maksimali kompensuotina projektavimo kaina 2025 m., palyginti su 2024 m., vidutiniškai visoms vartotojų grupėms padidėjo 22,81 proc. Maksimalus kompensuotinas projektavimo įkainis 2025 m. I vartotojų grupei sumažėjo 2,47 proc., II ir III vartotojų grupėms šis įkainis vidutiniškai padidėjo 41,55 proc. 2025 m. patvirtintas 1 kW tinklų plėtros įkainis, palyginti su 2024 m. patvirtintu, sumažėjo 88,25 proc. Poveikį įkainių didėjimui turėjo rangos darbų sutarčių įkainių

bei rangovų ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ medžiagų kainų augimas. II ir III vartotojų grupės įkainiai padidėjo dėl reikšmingai išaugusio nutiesto tinklo kiekio, tenkančio vienam vartotojui, ir sumažėjusios galios, tenkančios vienam vartotojui.

7.4. ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS PATIKIMUMO IR PASLAUGŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

Perdavimo sistemos operatoriui AB „Litgrid“ 2022-2026 m. reguliavimo periodui yra nustatyti minimalūs persiuntimo patikimumo rodikliai – vartotojams elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė (angl. *system average interruption duration index*, toliau – SAIDI) 94,058 min. (su 15 proc. pagerėjimo užduotimi), vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius (angl. *system average interruption frequency index*, toliau – SAIFI) 1,062 karto (su 10 proc. pagerėjimo užduotimi) ir nepersiusios elektros energijos kiekis (angl. *energy not supplied*, toliau – ENS) 27,251 MWh (su 8,9 proc. pagerėjimo užduotimi). Skirstomųjų tinklų operatoriui AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2022-2026 m. reguliavimo periodui yra nustatyti šie minimalūs persiuntimo pati-

kimumo rodikliai – vartotojams elektros energijos vidutinė nutraukimo trukmė (angl. *system average interruption duration index*, toliau – SAIDI) 94,058 min. (su 15 proc. pagerėjimo užduotimi), vartotojui tenkantis vidutinis nutraukimų skaičius (angl. *system average interruption frequency index*, toliau – SAIFI) 1,062 karto (su 10 proc. pagerėjimo užduotimi). Minėti rodikliai turėtų skatinti operatorius užtikrinti teikiamų persiuntimo atkūrimo paslaugų kokybę bei investicijų prioretizavimą probleminiuose tinklų ruožuose.

Elektros energijos persiuntimo patikimumas perdavimo tinklais vertinamas dviem rodikliais:

Perdavimo tinklu neperduotos elektros energijos kiekiu (angl. *energy not supplied*) (toliau – ENS) (daugiau čia)

Vidutine elektros energijos perdavimo nutraukimo trukme (angl. *average interruption time*) (toliau – AIT) (daugiau čia)

Elektros energijos persiuntimo patikimumas skirstomaisiais tinklais yra vertinamas dviem rodikliais:

Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinės trukmės rodikliu (angl. *system average interruption duration index*), (toliau – SAIDI) (daugiau čia)

Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinio dažnumo rodikliu (angl. *system average interruption frequency index*), (toliau – SAIFI) (daugiau čia)

Pagal Elektros energijos persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės rodiklių aprašą, tinklų operatoriai atskiru VERT sprendimu į persiuntimo patikimumo rodiklių skaičiavimą gali neįtraukti atvejų, kurie savo apimtimi ir pobūdžiu

gali būti laikomi išskirtiniais. Tokiems išskirtiniams atvejams gali būti priskirti persiuntimo nutrūkimai, įvykę dėl stichinių gamtos reiškinių, išorinio poveikio, gedimų kitų operatorių ir (arba) tinklų naudotojų tinkluose.

AB „Litgrid“ elektros energijos persiuntimo patikimumo perdavimo tinklais faktinių rodiklių vertinimas:

ENS rodiklio vertinimas – visais metais (2022-2024 m.) rodiklis neviršijo nustatyto minimalaus lygio – 27,251 MWh;

AIT rodiklio vertinimas – visais metais (2022-2024 m.) rodiklis neviršijo nustatyto minimalaus lygio – 0,934 min.

Pažymėtina, kad galutiniai 2024 m. AIT ir ENS rodikliai bus nustatyti

tuomet, kai bus priimti sprendimai dėl išskirtinių atvejų eliminavimo.

AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos persiuntimo skirstymo tinklais faktinių rodiklių vertinimas:

SAIDI rodiklio vertinimas – visais metais (2022-2024 m.) rodiklis viršijo nustatytą minimalų lygį – 94,058 min., 2022 m. – 172,012 min. (viršijimas – 82,88 proc.), 2023 m. – 119,950 min. (viršijimas – 27,53 proc.), 2024 m. – 399,100 min. (neeliminavus išskirtinių atvejų, viršijimas – 324,31 proc.)

SAIFI rodiklio vertinimas – visais metais (2022-2024 m.) rodiklis viršijo nustatytą minimalų lygį – 1,062 min., 2022 m. – 1,368 karto (viršijimas – 28,78 proc.), 2023 m. – 1,292 karto (viršijimas – 21,66 proc.), 2024 m. – 1,400 karto (neeliminavus išskirtinių atvejų, viršijimas – 31,83 proc.).

Pažymėtina, kad 2024 m. SAIDI ir SAIFI rodikliai atvaizduojami neeliminavus išskirtinių persiuntimo nutrūkimų atvejų, todėl galutiniai minėti 2024 m. rodikliai bus nustatyti tuomet, kai bus priimti sprendimai dėl išskirtinių atvejų eliminavimo.

Pasibaigus perdavimo ir skirstymo sistemos operatorių 2022–2026 m. reguliavimo periodams, bus apskaičiuoti vidutiniai viso reguliavimo periodo rodikliai be pateiktas jų palyginimas su VERT nustatytais minimaliais lygiais.

7.5. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

VERT yra ACER Reguliuotojų valdybos (angl. *Board of Regulators – BoR*) narė ir kartu su kitais reguliuotojais tvirtina bendrus su Europos Sąjungos energetikos rinka susijusius dokumentus. Dalyvaudama valdybos veikloje VERT 2024 m. prisidėjo ir prie kitų svarbių sprendimų, susijusių su ES reglamentais (tinklų kodeksais ir gairėmis). Šia tematika ACER 2024 m. ES lygiu priėmė 13 sprendimų, prie dalies iš jų prisidėjo ir VERT. Atitinkamai dalies teisės aktų, gautų 2024 m., priėmimas tęsiasi ir 2025 m. pradžioje. Šiame skyriuje pateikiame pagrindinius Lietuvai aktualiausius sprendimus.

RINKŲ SUSIEJIMAS (PREKYBA)

2023 m. lapkričio mėn. ACER gavo paskirtųjų elektros energijos rinkos operatorių (PEERO) siūlymą iš dalies pakeisti ACER 2020 m. patvirtintą rinkos susiejimo algoritmo metodiką.

Svarbu paminėti keturis patvirtintus dokumentus, susijusius su tarpzoninių pajėgumų paskirstymu prekybai didmeninėse energijos rinkose, tokiose kaip kitos paros rinka, einamosios paros rinka, ateities sandorių rinka su fiziniu elektros energijos pristatymu.

Rinkos susiejimo algoritmo metodikoje nustatyta reguliavimo sistema:

- ▲ pavedimų susiejimo algoritmams;
- ▲ tarpzoninių pajėgumų paskirstymui Europos kitos paros ir einamosios paros elektros energijos rinkose.

Buvo būtina iš dalies pakeisti metodiką, ypač kitos paros susiejimo algoritmą siekiant bendrai optimizuoti tarpzoninių pajėgumų paskirstymą, kad būtų galima keisti balansavimo pajėgumais arba dalytis rezervais. Bendras optimizavimas palengvina balansavimo pajėgumų rinkų integraciją ir suteikia galimybę

be efektyviau panaudoti tarpzoninius pajėgumus. 2024 m. rugsėjo 24 d. sprendimu Nr. 11/2024 ACER patvirtino iš dalies pakeistą metodiką. ACER sprendimu reikalaujama, kad PEERO, bendradarbiaudami su perdavimo sistemos operatoriais (PSO), atliktų reikiamus mokslinius tyrimus (MTTP), kad būtų galima visiškai suprasti bendro optimizavimo integravimo į kainų susiejimo algoritmą technines galimybes, poveikį ir pasekmes. Šie tyrimai bus suskirstyti į keturis etapus ir turėtų baigtis 2026 m. lapkričio mėn. Kai bus baigti reikalingi MTTP tyrimai, ACER analizuos išvadas ir aptars jų pasekmes su PEERO ir PSO. Remdamasi šiomis diskusijomis ir esant poreikiui ACER prašys papildomų algoritmo metodikos ir susijusių sąlygų bei metodų (TCM) pakeitimų.

Atnaujinta metodika (ypač kitos dienos rinkos susiejimo algoritmas) padėtų efektyviai dalytis turimais tarpzoniniais pajėgumais tarp prekybos energija ir biržų, susijusių su elektros energijos balansavimo paslaugomis, taip palengvinant balansavimo pajėgumų rinkų integraciją.

2024 m. rugsėjo 25 d. sprendimu Nr. 12/2024 ACER patvirtino PSO pasiūlymą iš dalies pakeisti planinių mainų, atsirandančių dėl kitos paros susiejimo, skaičiavimo metodiką.

Šioje metodikoje aprašoma, kaip kitos paros susiejimo rinkoje apskaičiuojami planiniai mainai tarp prekybos zonų PEERO prekybos vietų. Tobulinti kitos paros susiejimo algoritmą būtina siekiant veiksmingai įdiegti 15 minučių produktą rinkoje. Pakeitimai suteikia galimybę tvarkyti padidėjusį duomenų kiekį per ribotą skaičiavimo laikotarpį. Siekiant tai padaryti, buvo įdiegta atsarginė funkcija, skirta planiniams mainams tarp prekybos zonų nustatyti. Kad paskatintų 15 minučių produkto įgyvendinimą, ACER taip pat pakeitė kitos paros susiejimo produktų metodiką.

2024 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. 13/2024 ACER patvirtino PEERO pasiūlymą pakeisti kitos paros produktų susiejimo metodiką.

Šioje metodikoje išvardyti visi produktai, kurie gali būti įtraukti į ES bendrą kitos paros rinkos susiejimą. PEERO manymu, buvo būtina pakeisti kitos paros SDAC produktų susiejimo metodiką siekiant:

- ▲ įdiegti 15 minučių rinkos laiko vieneto produktus į SDAC;
- ▲ pašalinti patekimo į rinką kliūtis tiems rinkos dalyviams, kurie prekiauja 15 minučių MTU produktais;
- ▲ suteikti galimybę rinkos dalyviams pirkti ir parduoti elektros energiją kas 15 minučių per dieną,

taip padidinant rinkos lankstumą. Šiuo sprendimu ACER peržiūrėjo PEERO pasiūlymą ir sutiko įvesti aiškų produktų kategorijų skirstymą, taip pat patobulinti bendrą dokumento struktūrą.

Produktų asortimentas, kurį PEERO pateikė rinkos dalyviams kaip SDAC dalį, atitinka rinkos dalyvių išsakytus poreikius. Be to, jis palaiko bendrą likvidumą SDAC atžvilgiu. Todėl SDAC produktų sąlygos skatina atsparumą aukštoms elektros energijos kainoms bei intensyvią konkurenciją generuojant, prekiaujant ir tiekiant elektros energiją. Šios SDAC produktų sąlygos prisideda prie efektyvaus ilgalaikio elektros perdavimo sistemos ir elektros energijos sektoriaus vystymo ES, nes visi produktai padidina galimybes efektyviai paskirstyti tarpzoninius pajėgumus, rinkai suteikia lankstumo, didesnę produktų pasirinkimą, patrauklesnę pasiūlą rinkos dalyviams, taip pat ir galimybę šiems taikyti lankstesnę elektros energijos kainodarą.

VERT, bendradarbiaudama su Estijos ir Latvijos nacionalinėmis energetikos reguliavimo institucijomis, parengė bendrą ataskaitą apie Latvijos, Lietuvos ir Estijos tarpvalstybinių pajėgumų prieinamumą didmeninėje elektros energijos prekybos rinkoje 2024 metais.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl elektros energijos vidaus rinkos numato, kad Europos Sąjungos valstybių narių reguliuotojai turi pareigą stebėti įvairius elektros rinkos aspektus, iš kurių vienas svarbiausių yra elektros perdavimo pajėgumų prieinamumas prekybai. Vykdydamos šį įsipareigojimą, reguliavimo institucijos parengė bendrą ataskaitą už 2024 metus. Ataskaitoje pateiktas vertinimas, kaip Baltijos šalių perdavimo sistemos operatoriai užtikrina, kad rinkoje būtų paskirstyta ne mažiau kaip 70 proc. tarpvalstybinių jungčių perdavimo pajėgumų. Ataskaitoje atlikta rinkai naudojamų tarptautinių jungčių perdavimo pajėgumų ir jų atitikties 70 proc. kriterijui analizė. Ataskaitoje daroma išvada, kad rinkai prieinamų tarpvalstybinių jungčių perdavimo pajėgumų kiekis abiem kryptimis Latvijos–Lietuvos tarpvalstybinėje jungtyje atitinka 70 proc. kriterijų.

ELEKTROS ENERGIJOS BALANSAVIMAS

ACER priėmė sprendimą patvirtinti Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO-E) pasiūlymą dėl Regioninių koordinavimo centrų (toliau – RKC) funkcijos dėl regioninio rezervinių pajėgumų dydžio nustatymo.

RKC funkcija sudaryta iš dviejų dalių – trumpalaikio dalijimosi kiekių prieinamumo įvertinimo ir sistemos eksploatavimo regiono (angl. SOR) PSO lygmeniu reikalingo minimalaus rezervo pajėgumo nustatymo. RKC vertins automatinius dažnio atkūrimo rezervus (aFRR), rankinius dažnio atkūrimo rezervus (mFRR) ir pakaitos rezervus (RR).

ACER priėmė sprendimą patvirtinti ENTSO-E pasiūlymą dėl RKC funkcijos dėl regioninio balansavimo pajėgumų pirkimo palengvinimo.

Pagal metodiką bus atliekamas balansavimo energijos, dėl kurios nesudarytos sutartys Europos platformose, pasiūlymų prieinamumo apskaičiavimas pagal rezervo tipą, kryptį ir galiojimo laikotarpį bei vaidmenų ir pareigų, suteiktų RKC pagal Suderinto tarazoninio pajėgumų paskirstymo metodikos taikymo sritį. Metodika apima FRR (aFRR ir mFRR) ir RR rezervus.

2024 m. pradžioje VERT patvirtino Lietuvos, Latvijos ir Estijos PSO (toliau – Baltijos PSO) pasiūlymą Baltijos balansavimo pajėgumų rinkai.

Numatyta, kaip veiks Baltijos balansavimo pajėgumų rinkai, kuri pakeis dabartinį rezervų modelį. Pa-

siūlymas apima bendras taisykles ir procesus, skirtus balansavimo pajėgumų pirkimui, dalijimuisi ir mainymuisi jais.

Taip pat Pasiūlyme numatyta taikyti rinką grindžiamo paskirstymo procesą. Baltijos PSO numato taikyti poreikio mažinimo išteklius, siekiant sumažinti balansavimo pajėgumų kiekį, kuriuos reikia įsigyti iš pirminių ir atsarginių išteklių, kad būtų patenkintas Baltijos šalių PSO poreikis. Baltijos šalių PSO, turintiems poreikio mažinimo išteklių, nebus atlyginama už aktyvuotus pajėgumus. Atsarginiams ištekliams bus teikiama mažesnė pirmenybė nei pirminiams ir poreikį mažinantiesiems ištekliams, jei jie nepadidins atitinkamos prekybos zonos ribinės kainos.

Patvirtinta Baltijos pralaidumų skaičiavimo regiono PSO balansavimo laikotarpio pralaidumo apskaičiavimo metodika.

Metodikos tikslas – reglamentuoti koordinuotą ir suderintą balansavimo laikotarpių pralaidumų apskaičiavimą regione. Metodikoje aprašomi balansavimo laikotarpio tarpusisteminio pralaidumo apskaičiavimo principai, kai Baltijos šalys yra sinchroniškai sujungtos su kontinentinės Europos sinchronine zona, ir principai, kai Baltijos šalys veikia izoliuoto darbo režimu, ir balansavimo laikotarpio tarpusisteminio pralai-

dumo apskaičiavimas balansavimo rinkos veikimo etape bei pralaidumas, kuris skelbiamas po balansavimo laikotarpio prekybos uždarymo. Metodika leis efektyviau išnaudoti esamo tinklo infrastruktūrą paskirstant pralaidumus balansavimo rinkai. Šios dvi metodikos buvo patikslintos 2024 m. pabaigoje – atlikti pakeitimai apima prognozuojamos ekonominės vertės matematinės funkcijos smulkias korekcijas, kurios užtikrintų, kad būtų taisyklingai skaičiuojama toji ekonominė vertė.

VERT 2025 m. pradžioje patvirtino Atsiskaitymo už disbalansą sutarties standartines sąlygas, atsižvelgdama į Europos Sąjungos reglamentų nuostatas ir augantį balansavimo pajėgumų poreikį.

Pakeitimais siekiama paskatinti geresnę už balansą atsakingų šalių (BRP) elektros energijos gamybos ir vartojimo planavimo kokybę.

VERT patvirtino Izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo paslaugos pirkimo-pardavimo sutarties pakeitimus

Pakeitimais apibrėžta UAB „Energy cells“ aFRR paslaugos kainodara ir atsiskaitymo tvarka. UAB „Energy cells“ teikiamos balansavimo paslaugos mažins balansavimo pajėgumų poreikį ir taip prisidės prie balansavimo kaštų mažinimo.

DIDMENINĖ RINKA IR JOS PRIEŽIŪRA

Prekybos elektros energijos rinkoje priežiūra atliekama analizuojant rinkos dalyvių elgseną, tai yra sandorių, įskaitant nurodymų prekiauti pateikimą, sudarymo sąlygas, rinkos dalyvių paaiškinimus ir kitas aplinkybes, siekiant užtikrinti, kad nebūtų piktnaudžiaujama didmeninės elektros energijos rinkomis. VERT kartu su ACER, įgyvendindama 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (REMIT), vykdė nuolatinę didmeninės elektros energijos ir gamtinių dujų rinkų priežiūrą, viešai neatskleistos informacijos atskleidimo platformose skelbiamos informacijos analizę.

Lietuvos prekybos zonoje dujų ir elektros sektoriuje nustatyta 9 netinkamai/netiksliai paskelbtų skubių rinkos pranešimų (UMM). VERT taip pat vykdė rinkos dalyvių registraciją (užregistruoti 10 rinkos dalyvių), atnaujintų duomenų peržiūrą ir patvirtinimą, informavo rinkos dalyvius apie prievolę vykdyti naujai teisės aktuose (t. y. REMIT) nustatytas pareigas, konsultavo susijusiais klausimais.

VERT atliko Prekybos elektros energija ir gamtinėmis dujomis priežiūros taisyklių ir Energijos išteklių rinkos priežiūros taisyklių pakeitimus, siekiant užtikrinti šių taisyklių aktualumą ir atitiktį Europos Sąjungos reglamentams ir gairėms.

Pagrindiniai Prekybos elektros energija ir gamtinėmis dujomis priežiūros taisyklių pakeitimai:

▲ Atsižvelgiant į 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento pakeitimus, padarytus 2024 m. balandžio 11 d., nustatyti reikalavimai rinkos dalyviams, susiję su algoritmine prekyba ir tiesioginės elektroninės prieigos suteikimu.

▲ Atnaujinti viešai neatskleistos informacijos skelbimo reikalavimai, remiantis „Nord Pool“ studijos rezultatais, siekiant užtikrinti, kad visa svarbi informacija būtų skelbiama laiku ir būtų prieinama visiems rinkos dalyviams vienodomis sąlygomis.

▲ Detalizuotas registracijos CE-REMP (Centralizuotas Europos rinkos dalyvių registras) procesas, siekiant didesnio skaidrumo ir rinkos dalyvių atsekamumo. Nauji reikalavimai padės užtikrinti, kad visi rinkos dalyviai būtų tinkamai

ir laiku registruoti, o informacija apie rinkos dalyvius būtų atnaujinta laiku.

▲ Įdiegtos griežtesnės taisyklės, skirtos užkirsti kelią manipulavimui rinka. Šios taisyklės apima naujus kontrolės mechanizmus ir sankcijas už piktnaudžiavimo atvejus, siekiant užtikrinti sąžiningą ir skaidrią prekybą.

Pagrindiniai Energijos išteklių rinkos priežiūros taisyklių pakeitimai:

▲ Atsižvelgus į naują Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo redakciją (įsigaliojusią 2022 m. sausio 1 d.), numatyta, kad Energijos išteklių rinkos priežiūros taisyklės neapima reguliavimo pagal REMIT nuostatų, o prekybos gamtinėmis dujomis ir elektros energija priežiūra reglamentuojama Prekybos elektros energija ir gamtinėmis dujomis priežiūros taisyklėse.

▲ Numatyta, kad susiję asmenys suprantami pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 2 straipsnio 33 dalies nuostatas (anksčiau buvo vadovaujamosi Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme įtvirtintu apibrėžimu).

PERDAVIMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS IR SISTEMOS VEIKIMAS

Bendros metodikos kūrime aktyviai dalyvavo Baltijos šalių ir kitų regiono perdavimo sistemų operato-

riai, įskaitant „AB „Litgrid“, „Elering AS“, „Augstsprieguma tikls“ bei partneriai iš Lenkijos, Suomijos ir Švedijos.

AB „Litgrid“ pateikė VERT Prarastos apkrovos vertės Lietuvos elektros prekybos zonoje nustatymo studiją, kurioje pateikta prarastos apkrovos vertė (toliau – VoLL) Lietuvai. Tačiau VERT, įvertinusi VoLL skaičiavimus, nustatė, kad studija neatitiko ENTSO-E parengtos Prarastos apkrovos vertės, naujų pajėgumų įvesties ir patikimumo standarto apskaičiavimo metodikos (angl. *Methodology for calculating the value of lost load, the cost of new entry and the reliability standard*) nuostatų. Atsižvelgdama į tai VERT netvirtino AB „Litgrid“ pateiktos VoLL Lietuvos prekybos zonos ir įpareigojo AB „Litgrid“ atlikti Lietuvos vartotojų anketinę apklausą bei apskaičiuoti bendrą Lietuvos prekybos zonoje taikomą VoLL ir teikti ją VERT tvirtinti pagal ENTSO-E metodikoje nustatytus reikalavimus.

VERT patvirtino metodikas, skirtas Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacijai su kontinentinės Europos tinklais.

Metodikos apima dažnio išlaikymo rezervų (FCR) apimtį nustatymo taisykles ir papildomas charakteristikas, keitimosi ir dalijimosi zonų dažnio atkūrimo rezervo

(FRR) ir zonų pakaitos rezervo (RR) tarp sinchroninių zonų kiekio ribas, bendras atsiskaitymo taisykles, taikomas visiems numatytiems energijos mainams dėl dažnio ribojimo proceso ir atiduodamosios aktyviosios galios kitimo trukmės, ir bendras atsiskaitymo taisykles, taikomas visiems nenumatytiems energijos mainams, kurios leis Lietuvai užtikrinti stabilų ir patikimą elektros tiekimą prisijungiant prie platesnio Europos tinklo bei prisidės prie tikslo didinti Europos ir nacionalinių balansavimo rinkų efektyvumą bei nediskriminavimą ir skaidrumą balansavimo rinkose.

Baltijos NRI patvirtino Baltijos PSO pasiūlymą dėl Baltijos LFC bloko eksploatavimo sutarties ir į ją įtrauktų metodikų.

LFC bloko eksploatavimo sutartis numato sąlygų ir procedūrų, susijusių su Baltijos LFC bloko eksploatavimu, nustatymą ir įgyvendinimą bei taip prisideda prie perdavimo tinklo eksploatavimo saugumą ir efektyvumo didinimo.

7.6. ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMAS IR MAŽMENINĖ ELEKTROS RINKA

JŪRINIO VĖJO KONKURSAS

2024 m. sausio 15 d. paskelbtas Jūrinės teritorijos naudojimo atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai konkursas

Konkursas organizuojamas pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnį (su skatinimu), siekiant nustatyti laimėtoją, kuris įgytų teisę plėtoti Vyriausybės nutarimu² patvirtintoje Baltijos jūros teritorijoje elektrines, kurių mažiausia įrengtoji galia – 700 MW, o didžiausia leistina generuoti galia – 700 MW, ir 15 metų gauti pasiūlytą sandorio kainą už pasiūlytą gamybos kiekį, arba sumokėti valstybei pasiūlyto dydžio vystymo mokesčių (toliau – konkursas

² Teritorija patvirtinta Vyriausybės 2020 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. 697 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir šių elektrinių didžiausios leistinos generuoti galios ir mažiausios įrengtosios galios nustatymo“.

su skatinimu). VERT parengė konkurso su skatinimu sąlygų aprašą³, pagal kurį konkurso dalyviai galėjo siūlyti sandorio kainą nuo 107,18 Eur/MWh iki 64,31 Eur/MWh. 2024 m. balandžio 22 d. šis konkursas su skatinimu buvo pripažintas neįvykusiu, kadangi prašymą dalyvauti konkurse pateikė tik vienas asmuo.

2024 m. lapkričio 18 d. VERT iš naujo paskelbė konkursą su skatinimu ir parengė naują konkurso su skatinimu sąlygų aprašą⁴. 2025 m. sausio 29 d. LRV priėmė nutarimą, kuriuo buvo sustabdytas antrasis Jūrinės teritorijos naudojimo atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai konkursas, kol bus įvertintos ir peržiūrėtos šio konkur-

³ Patvirtintas VERT 2024 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 03E-29 „Dėl Jūrinės teritorijos naudojimo atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai konkurso, organizuojamo pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnį, sąlygų aprašo patvirtinimo“.

⁴ Patvirtintas VERT 2024 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 03E-1457 „Dėl Jūrinės teritorijos naudojimo atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai konkurso, organizuojamo pagal Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnį, sąlygų aprašo patvirtinimo“.

so sąlygos ir priimtas Vyriausybės sprendimas dėl konkurso procedūrų atnaujinimo, Seimui priėmus AIE įstatymo pakeitimus dėl konkurso sąlygų. VERT aktyviai dalyvavo, teikdama pasiūlymus tikslinant konkurso modelį.

VIEŠUOSIUS INTERESUS ATITINKANČIŲ PASLAUGŲ KAINOS

VERT nustato viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) lėšų poreikį, VIAP kainas ir lėšų paskirstymą VIAP teikiantiems asmenims.

Bendras 2024 m. VIAP lėšų poreikis – 26,469 mln. Eur, daugiausia iš jų: 24,905 mln. Eur numatyta gamybai iš atsinaujinančių energijos išteklių (AEI), 1,320 mln. Eur – šios gamybos balansavimui, kurį vykdo skirstomųjų tinklų operatorius AB „Energijos skirstymo operatorius“, likusi suma (0,244 mln. Eur) administravimo sąnaudoms padengti. 2025 metų planuojamas VIAP lėšų poreikis yra 7,051 mln. Eur, iš kurių 6,414 mln. Eur numatoma AEI gamybai skatinti, 0,430 mln. Eur. AEI gamybos balansavimui, likusi suma (0,208 mln. EUR) administravimo sąnaudoms padengti.

3 lentelė. VIAP lėšų biudžetas ir kainos 2023 – 2025 m.

	2023		2024		2025	
	Planuota	Išmokėta	Planuota	Išmokėta	Planuojama	Išmokėta
Iš viso VIAP lėšų, mln. Eur, iš jų:	11,46	22,504	26,469	21,069	7,051	
Elektros energijos iš AIE gamybai remti (įskaitant balansavimą ir centralizuotą supirkimą), mln. Eur	9,38	20,551	26,225	20,81	6,844	
VIAP lėšų grąžinimas pagal EEĮ 74 ¹ straipsnį, mln. Eur	1,9	1,766	0	0,018	0	
VIAP kaina, ct/kWh	I pusm.	II pusm.	I pusm.	II pusm.	I pusm.	II pusm.
	-0,78	0	0		-0,039	

Šaltinis – VERT

Pagrindinė priežastis, lemianti skirtumą tarp išmokėtų ir planuotų VIAP lėšų, yra skirtumas tarp prognozuojamos vidutinės elektros energijos rinkos kainos ir faktinės rinkos kainos, taip pat prognozuojamų ir faktinių gamybos kiekių. Pastebėtina, kad dėl ankstesniais metais sukaupto perteklinio VIAP lėšų biudžeto, nėra poreikio 2025 metais papildomai surinkti VIAP lėšų, o atsižvelgiant į tai, kad surinktas VIAP lėšų biudžetas yra

didesnis nei prognozuojamas VIAP lėšų poreikis 2025 metams, nustatyta minusinė VIAP kaina 2025 m. Vadovaujantis AIE įstatymu, VERT kompetencijai priskirta nustatyti buitiniams gaminantiems vartotojams naudoti elektros tinklais paslaugos kainas (paslaugos kaina), kurios apskaičiuojamos trimis variantais ir nustatytas dar vienas variantas, prilyginant paslaugos kainą buitinių gaminančių vartotojų pasirinktam elektros energijos

pasinaudojimo tinklais tarifui. Apskaičiuojant paslaugos kainas yra vertinami skirstomųjų tinklų operatoriaus pagrįsti kapitalo, operaciniai bei kiti su paslaugos teikimu susiję kaštai, buitinių gaminančių vartotojų metiniai pagamintos ir į elektros tinklus pateiktos elektros energijos kiekiai bei atgauti iš skirstomųjų tinklų elektros energijos kiekiai, buitinių gaminančių vartotojų elektrinių įrengtųjų galia bei operatoriaus gaunama nauda. Paslaugos kainos išreikštos pro-

centiniu dydžiu nuo pagaminto ir į tinklus patiekto kiekio (III variantas) dydžiui įtakos taip pat turi prognozuojama elektros energijos rinkos kaina. Atsižvelgiant į tai, kad VERT 2024 m. vasario 15 d. nutarimu Nr. 03E-171 paskelbė diferencijuotas AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos persiuntimo paslaugų kainas, galiosiančias nuo 2024 m. balandžio 1 d., kurios tiek VĮ tinklų, tiek ŽŪ tinklų buitiniams var-

totojams vidutiniškai sumažintos 0,4 ct/kWh (be PVM), atitinkamai VERT 2024 m. vasario 28 d. nutarimu Nr. 03E-261 buvo sumažintos 2023 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 03E-1753 patvirtintos AB „Energijos skirstymo operatorius“ buitiniams gaminantiems vartotojams teikiamų paslaugų kainos 2024 m., jas pradėdant taikyti nuo 2024 m. balandžio 1 d.

4 lentelė. I–III variantais buitiniams gaminantiems vartotojams nustatytų paslaugos kainų 2024 m., taikytų nuo 2024 m. balandžio 1 d., palyginimas su taikytomis iki 2024 m. kovo 31 d.

Variantai	Matavimo vnt.	2024 m. nuo balandžio 1 d.		2024 m. iki kovo 31 d.		Pokytis vnt. (proc.)	
		Vl	Žl	Vl	Žl	Vl	Žl
I variantas. Paslaugų kaina, mokama už 1 kWh atgauto iš ST elektros energijos kiekio	Eur/kWh	0,026	0,055	0,03	0,059	-0,004 (-13,3)	-0,004
II variantas. Paslaugų kaina, mokama už 1 kW elektrinės leistinos generuoti galios	Eur/kW/metams	22,16	48,52	25,5	52,02	-3,36 (-13,1)	-3,5
III variantas. Paslaugų kaina, išreikšta elektros energijos kiekio procentiniu dydžiu nuo kaupimo laikotarpiu buitinio gaminančio vartotojo į elektros tinklus patiektos elektros energijos kiekio	Proc.	20	32	22	33	-2 (-9,1)	-1 (-3)
IV variantas. Paslaugų kaina, prilyginta pasirinktam elektros energijos persiuntimo paslaugos tarifui	Prilygintos persiuntimo paslaugų tarifų 1 kWh kainoms, paskelbtoms VERT 2024 m. vasario 15 d. nutarimu Nr. 03E-171						

Šaltinis – VERT

VERT 2024 m. lapkričio 28 d. patvirtino AB „Energijos skirstymo operatorius“ buitiniams gaminantiems vartotojams teikiamų paslaugų kainas 2025 m., kurios lyginant su 2024 m. I variantu išliko nepakitusios, II variantu žemos įtampos tinkle nežymiai didėjo, o vidutinės įtampos – nežymiai mažėjo.

Paslaugos kaina III variantu didėjo 9,4 – 15 proc., ir šį pokytį lėmė 28 proc. padidėjusi Papildoma dedamoji prie perdavimo paslaugos, kuri 2025 m. nustatyta 0,016816 Eur/kWh, o 2024 m. – 0,013091 Eur/kWh, be to, 13 proc. nustatyta mažesnė prognozuojama rinkos kaina (2025 m. nustatyta 0,08228 Eur/kWh, o 2024 m. – 0,09472 Eur/kWh).

5 lentelė. 2024 m. (galiojančios nuo balandžio 1 d.) ir 2025 m. AB „Energijos skirstymo operatorius“ buitiniams gaminantiems vartotojams teikiamų paslaugų kainų palyginimas

Variantai	Matavimo vnt.	2024 m.		2025 m.		Pokytis, proc.	
		Vl	Žl	Vl	Žl	Vl	Žl
I variantas. Paslaugų kaina, mokama už 1 kWh atgauto iš ST elektros energijos kiekio	Eur/kWh	0,026	0,055	0,026	0,055	0	0
II variantas. Paslaugų kaina, mokama už 1 kW elektrinės leistinos generuoti galios	Eur/kW/metams	22,16	48,52	22,27	47,46	0,5	-2,2
	Eur/kW/mėn.	1,85	4,04	1,86	3,96	0,5	-2
III variantas. Paslaugų kaina, išreikšta elektros energijos kiekio procentiniu dydžiu nuo kaupimo laikotarpiu buitinio gaminančio vartotojo į elektros tinklus patiektos elektros energijos kiekio	Proc.	20	32	w23	35	15	9,4
IV variantas. Paslaugų kaina, prilyginta pasirinktam elektros energijos persiuntimo paslaugos tarifui		Prilygintos persiuntimo paslaugų tarifų 1 kWh kainoms, paskelbtoms VERT 2024 m. lapkričio 15 d. nutarimu O3E-1445⁵					

Šaltinis – VERT

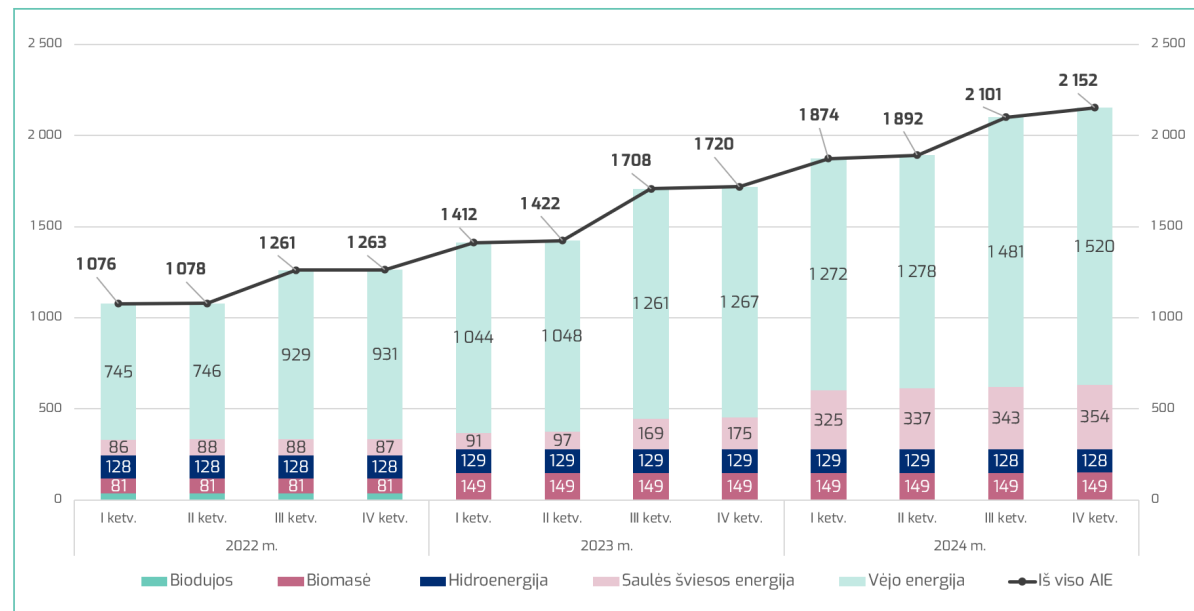
⁵ „Dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos persiuntimo paslaugos kainų ir jų taikymo tvarkos 2025 metams paskelbimo ir persiuntimo paslaugos kainų diferencijavimo metodikos derinimo“

ATSINAUJINANČIOS ELEKTROS ENERGETIKOS PLĖTRA

Didžiausią rinkos dalį bendroje atsinaujinančių išteklių įrengtosios galios rinkos struktūroje 2024 m. sudarė (proc.):

- ▲ vėjo energija – 70,6
- ▲ saulės šviesos energija – 16,5
- ▲ biomasė – 6,9
- ▲ hidroenergija – 6,0

2 pav. AEI struktūra pagal įrengtąją galią 2022–2024 m., MW

Šaltinis – VERT

2024 m. AEI elektrinių įrengtosios galios (neskaitant gaminančių vartotojų) dalis bendrame įrengtosios galios balanse sudarė **44,0 proc.** (2023 m. – **38,3 proc.**).

Gaminančių vartotojų prijungimo statistika:

2024 m. gaminančių vartotojų skaičius (su nutolusiais gaminančiais vartotojais) ir toliau sparčiai augo:

▲ palyginti su 2023 m., buitinių gaminančių vartotojų elektrinių skaičius išaugo 1,4 karto iki 107,3 tūkst.

▲ palyginti su 2023 m., nebutinių gaminančių vartotojų elektrinių skaičius išaugo 1,4 karto iki 16,7 tūkst.

▲ palyginti su 2023 m., bendras gaminančių vartotojų elektrinių skaičius (buitinių ir nebutinių) išaugo 1,4 karto iki 124,0 tūkst.

[Daugiau informacijos apie tai čia.](#)

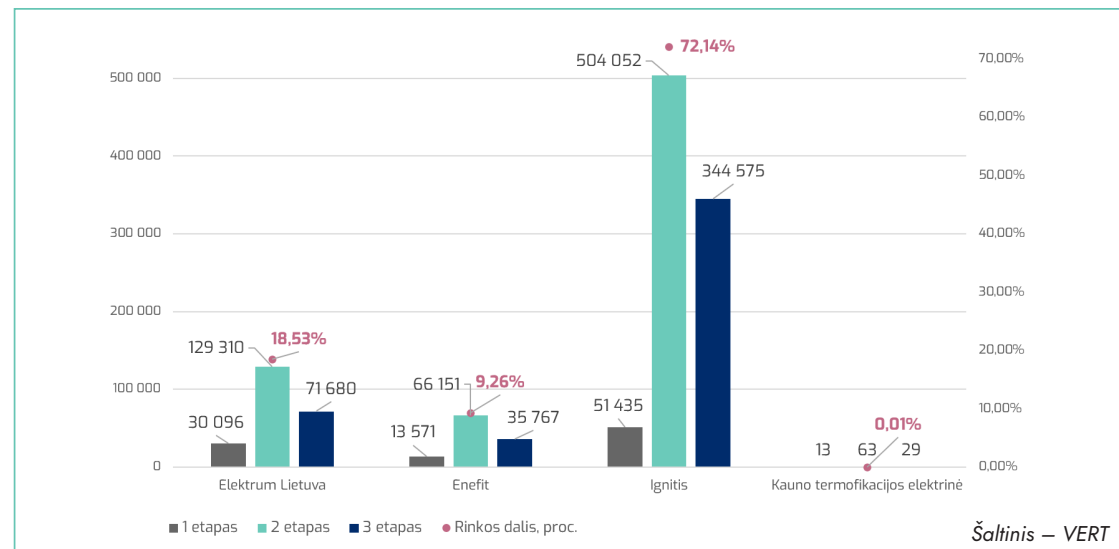
Elektros rinkos liberalizavimas

Elektros rinkos liberalizavimas vyksta įgyvendinant Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus. Nuo 2010 m. sausio 1 d., įsigaliojus Lietuvos elektros rinkos planui, vartotojai elektrą Lietuvoje gali pirkti iš nepriklausomų elektros tiekėjų. Komer ciniai vartotojai elektros energiją iš nepriklausomų tiekėjų privalomai perka nuo 2013 metų. Nuo 2021 m. buitiniai vartotojai palaipsniui privalėjo atsisakyti visuomeninio tiekimo paslaugų.

Įsigaliojus 2020 m. gegužės 7 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtoms Elektros energetikos įstatymo pataisoms, Lietuva prisijungė prie

daugumos Europos Sąjungos šalių, kurių buitiniai vartotojai gali patys pasirinkti jiems tinkamiausią elektros energijos tiekėją. Iki tol elektrą visi buitiniai vartotojai pirkė iš visuomeninio tiekėjo, o jos kainą nustatė VERT. Nuo 2021 m. buitiniai vartotojai, suvartojantys daugiau nei 5000 kWh elektros per metus, turėjo pirkti elektros energiją iš pasirinkto nepriklausomo tiekėjo. Pagal Elektros energetikos įstatymo pataisas pažeidžiami ir smulkiausi elektros vartotojai visuomeniniu tiekimu naudotis galės iki 2030 metų, tačiau savo noru NET galės pasirinkti ir anksčiau.

3 pav. Vartotojų pasiskirstymas pagal etapus ir pasirinktus NET (2025-04-07)

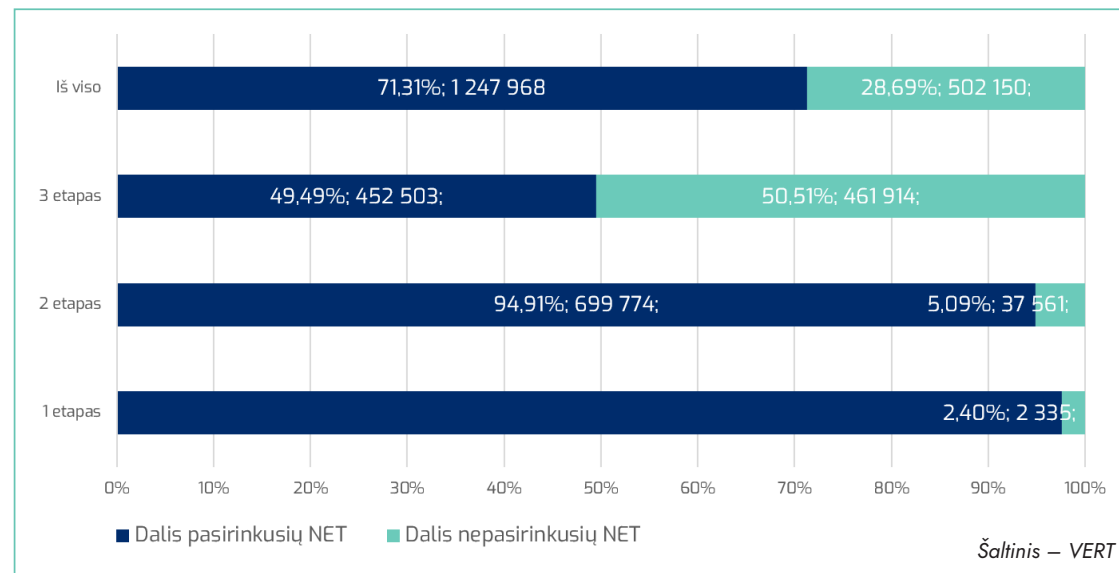
Nepriklausomi elektros energijos tiekėjai, tiekiantys elektros energiją buitiniams vartotojams ir juridiniams asmenims, kuriems taikomi buitinių vartotojų tarifai:

- ▲ UAB „Elektrum Lietuva“;
- ▲ UAB „Enefit“;
- ▲ UAB „Ignitis“;
- ▲ UAB Kauno termofikacijos elektrinė.

2025 m. kovo mėn. pradžios duomenimis, buitiniai vartotojai ir juridiniai asmenys, kuriems taikomi buitinių vartotojų tarifai, pagal pasirinktus NET pasiskirstę taip:

- ▲ 72,14 proc. vartotojų yra pasirinkę UAB „Ignitis“;
- ▲ 18,53 proc. - UAB „Elektrum Lietuva“;
- ▲ 9,26 proc. - UAB „Enefit“;
- ▲ 0,01 proc. - UAB Kauno termofikacijos elektrinė.

4 pav. 2025-04-07 liberalizavimo etapų duomenys

Objektų, kuriems vartotojai turi pasirinkti NET, iš viso yra **1 750 118**, iš jų **1 247 968** objektams NET jau yra pasirinktas, o **502 150** objektams NET nepasirinktas.

ALTERNATYVŪS DEGALAI

▲ Degalų iš atsinaujinančių energijos šaltelių (toliau – DAEL) apskaitos vienetų sistemoje 2024 m. buvo registruoti **24** DAEL sistemos dalyviai (2022 m. – **21**; 2023 m. – **24** DAEL sistemos dalyviai).

DAEL apskaitos vienetų sistemoje vykdyta nuolatinė degalų tiekėjų, tiekiančių degalus (benziną ir dyzeliną) vidaus rinkai, deklaruotų duomenų degalų ir biodegalų kiekių priežiūra dėl jų atitikties Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytiems reikalavimams.

VERT, 2024 m. pagal kompetenciją įgyvendinama Alternatyviųjų degalų įstatyme nurodytas funkcijas ir siekdama nustatyti faktinę degaluose esančią biodegalų dalį, kartu su Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba 8 akcizais apmokestinamų prekių sandėlių atliko 10 degalų tiekėjų fizinius patikrinimus, kurių metu paimti 22 ėminiai ir laboratorijoje nustatyta faktinė degalų sudėtis. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, savo laboratorijoje ištyrusi degalų kokybę, pažeidimų nenustatė, papildomai šie ėminiai tiriami kitoje akredituotoje laboratorijoje, kurioje ištiriama ir pažangiųjų degalų dalis. Nustačius pažeidimus, degalų tiekėjams yra taikomos sankcijos, nustatytos Alternatyviųjų degalų įstatymo 32 straipsnyje.

VERT už privalomų deklaruoti duomenų ir informacijos nepateikimą DAEL apskaitos vienetų sistemoje **6** degalų tiekėjams surašė privalomuosius vykdyti nurodymus, **5** degalų tiekėjai nurodymus įvykdė.

Vienam degalų tiekėjui už Alternatyviųjų degalų įstatymo 31 straipsnio 3 dalyje reikalavimų nevykdymą VERT nutarimu skirta nuobauda.

VERT 2024 m. įvertino **15** degalų tiekėjų Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatytų metinių įpareigojimų vykdymą už 2023 metus:

▲ **13** degalų tiekėjų įskaityti metiniai įpareigojimai,

▲ **2** degalų tiekėjams skirtos sankcijos už Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje reikalavimų nevykdymą (bendra skirtų baudų suma 61 405 Eur).

DAEL dalis 2024 m. sudarė **7,34** proc.:

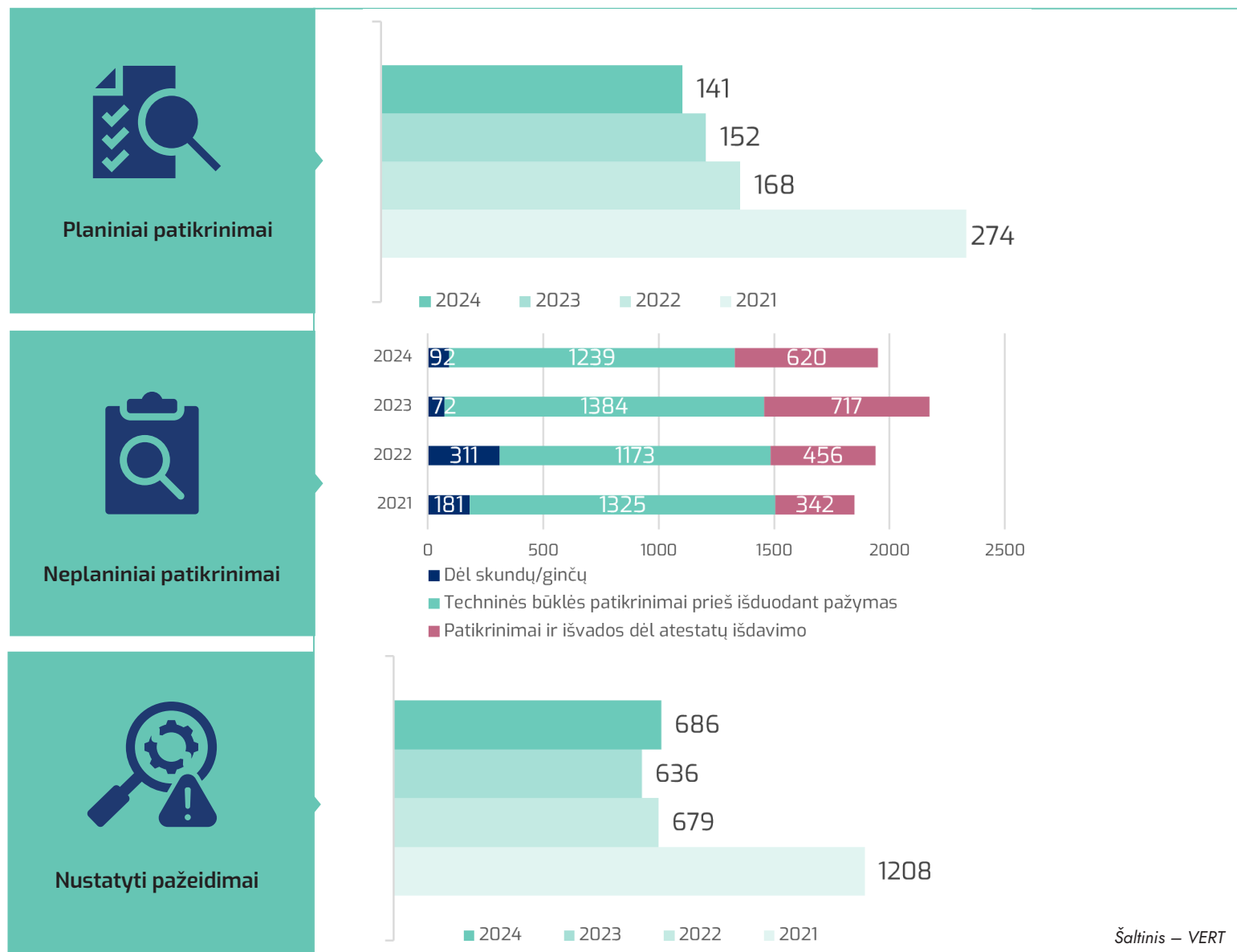
iš kurių **1** proc. – pažangieji DAEL ir yra mažesnė už ADĮ numatytą įpareigojimą 2024 m., lygų **7,8** proc.

Daugiau čia.

7.7. ELEKTROS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

5 pav. Elektros sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

Patikrinimuose nustatyti šie pažeidimai:

▲ nebaigti varžų matavimai, nutrūkęs įžeminimo laidininkas, neįžemintas spintos stovas, alyva sunykusi iš kabelio, nesudaryti ribų aktai, netinkamas darbų organizavimas, nėra atsakingų asmenų;

▲ trūksta saugos ženklų, neatitinka schemos, aptrupėję atramos, nutekėjusi alyva, korozija, trūksta užrašų, sutrūkę izoliatoriai, neiškirsti krūmai, neušienautos teritorijos;

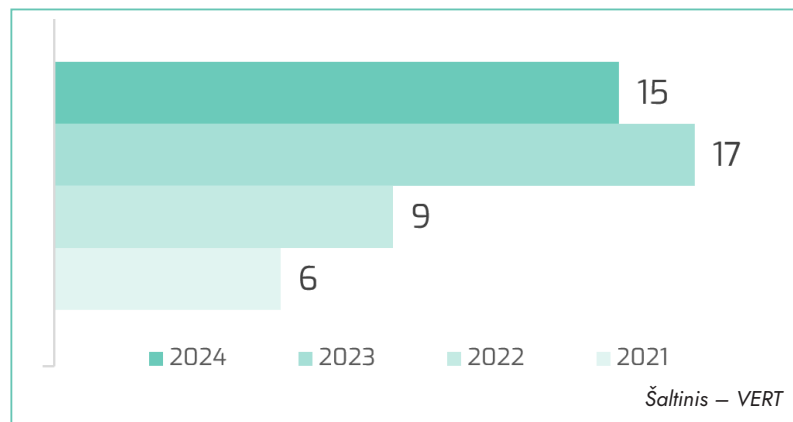
▲ neatestuotas personalas, nėra eksploataavimo dokumentacijos, nesudaryti apžiūrų grafikai, trūksta ženklinimo, nepakankamas alyvos lygis transformatoriuose;

▲ kiti įvairaus pobūdžio pažeidimai.

Patikrinimai rodo, kad šie pažeidimai kelia pavojų personalui ir pašaliniam asmeniui, mažina elektros tiekimo patikimumą, gali sukelti nelaimingus atsitikimus ir sugadinti įrenginius. Atliekant valstybinę kontrolę ir priežiūrą, VERT siekia užtikrinti techninę saugą ir apsau-

goti gyventojų sveikatą bei nacionalinę elektros infrastruktūrą. 2024 m. planinių patikrinimų metu buvo skirtas dėmesys stambių energetikos įmonių energetikos įrenginiams. Patikrinta didesnė imtis šių įmonių energetikos įrenginių, kuri ir lėmė nustatytų pažeidimų skaičių.

6 pav. Elektros sektoriaus avarijos ir sutrikimai

2024 m. baigtos tirti 4 avarijos.

Avarijos įvyko AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros objektuose ar įrenginiuose, kuomet dėl gamtos reiškinių (stipraus vėjo, kritulių) poveikio, vyko elektros linijų pažeidimai, elektros energijos tiekimas buvo nutrauktas: 2023 m. rugpjūčio 6–10 d. (nepatiekta 165,209 MWh elektros energijos), 2023 m. rugpjūčio 30 – rugsėjo 3 d. (nepatiekta 138,663 MWh elektros energijos), 2023 m. spalio 7–10 d. (nepatiekta 274,921 MWh elektros energijos), 2023 m. lapkričio 23–24 d. (nepatiekta 110,440 MWh elektros energijos). Avarijas ištyrusios komisijos nu-

statė elektros energijos tiekimo nutraukimų priežastis: gamtos reiškinių poveikis, linijų pažeidimas dėl nuvirtusių medžių, elektros gamybos instrukcijų ir teisės aktų reikalavimų nesilaikymas eksploatuojant elektros įrenginius.

Ištirti 11 sutrikimų, įvykusių AB „Energijos skirstymo operatorius“, AB „Ignitis gamyba“, AB „Litgrid“, UAB „Vejerga“, UAB Vilniaus kogeneracinės jėgainės, UAB „Energogrupė“ elektros objektuose ar įrenginiuose.

Darbo sutrikimus ištyrusios komisijos nustatė darbo sutrikimų priežastis: netinkami darbuotojų veiksmai ar jų neatlikimas, elektros linijų pažeidimas dėl nuvirtusių medžių, įrenginių susidėvėjimas, medžiagų savybių pakitimas, gamybos instrukcijų ir teisės aktų reikalavimų nevykdymas eksploatuojant elektros energetikos įrenginius, remonto darbų defektai. Atsižvelgiant į pažeidimus, pateiktos rekomendacijos numatyti konkrečias priemones, užtikrinančias nepertraukiamą veikiančių įrenginių darbą ir nuolatinę rangovų vykdomų darbų kontrolę, priimti techninius sprendimus, padėsiančius išvengti ateityje galimų sutrikimų.

Energetikos įmonėms didinant elektros energijos gamybos, perdavimo, tiekimo ir kaupimo įrenginių techninės saugos patikimumą, energinio efektyvumo didinimą, mažinant elektros energijos gamybos sąnaudas, kartu užtikrinami tinkami elektros energijos kokybės parametrai ir mažesnė energijos kaina vartotojams.

2025 m. VERT patvirtino AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2024 m. liepos 28–29 d. elektros tinklų avarijos tyrimo aktą.

Šio sprendimo pagrindu turėjo apskaičiuoti ir išmokėti 35 500 vartotojams, kuriems elektros tiekimas buvo atnaujintas vėliau nei per 72 valandas, priklausančias kom-

pensacijas. VERT, siekiant sumažinti gedimus ir užtikrinti operatyvų bei efektyvų elektros tiekimo atstatymą ekstremalių situacijų metu, įpareigojo ESO atlikti neeilines apžiūras linijose, kurių atjungimo priežastys nebuvo nustatytos, siekiant išsiaiškinti sutrikimų kilmę ir parengti sprendimus. Taip pat būtina išanalizuoti dažnų atjungimų priežastis 10–35 kV įtampos linijose bei pasiūlyti pertvarkymo sprendimus. 10 kV oro linijų trasos turėtų būti skenuojamos „LiDAR“ sistema, o pavojingi medžiai šalinami, jei linijos nėra numatytos investiciniame plane artimiausiems 5 metams. Miškingose vietovėse kartojantis gedimams rekomenduojama keisti oro linijas į kabelines. Taip pat svarbu užtikrinti operatyvų avarijų pasekmių šalinimą bendradarbiaujant su savivaldybėmis bei rangovais ir prioritetiškai atkurti elektros tiekimą ryšio bokštuose, įvertinti ir pateikti rekomendacijas, kaip techninėmis bei organizacinėmis priemonėmis sumažinti nepatiktos elektros energijos kieki. VERT, tirdama AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2024 m. liepos 28–29 d. įvykusią elektros tinklų avariją, plačiai įvertino AB „Energijos skirstymo operatorius“ teiktą informaciją, bendradarbiavo su Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, siekė operatyviai nustatyti avarijos priežastis ir pateikti rekomendacijas, kurios užtikrintų, kad panašios avarijos nesikartotų. VERT patirtis tiriant avariją užtikrins, kad planiniai patikrinimai kitose elektros tinklų dalyse bus efektyvesni.

7.8. ELEKTROS SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI

VERT atlieka Kompensavimo lėšų, skirtų elektros energijos kainai mažinti, planinius patikrinimus, kurių tikslas – įvertinti, ar elektros energijos tiekėjai iš valstybės biudžeto skirtas lėšas panaudojo pagal paskirtį, t. y. tik elektros energijos įsigijimo sąnaudoms ir su šiomis sąnaudomis susijusioms sąnaudoms dengti ir ar negavo daugiau lėšų nei turėjo gauti pagal teisės aktų reikalavimus. Planuojama patikrinimus užbaigti per 2025 m.

 VERT pritarė AB „Energijos skirstymo operatorius“ planinio patikrinimo išvadoms dėl 2016–2018 m. reguliuojamo turto paskirstymo vidutinei ir žemajai įtampoms pagrįstumo.

Atlikus patikrinimą nustatyta, kad bendrovės vykdoma reguliuojamos veiklos turto apskaita yra tobulintina, kadangi skirtinguose apskaitos dokumentuose nustatyti turto duomenų ir su juo susijusių dedamųjų dalių (investicijų, nusidėvėjimo, nurašymų, perklasifikavimų) neatitikimai, bendrovė nepilnai įgyvendino VERT nustatytus reikalavimus turto ir nusidėvėjimo sąnaudų paskirstymui. Bendrovė įpareigota per 6 mėnesius pateikti VERT informaciją apie konkrečias numatomas

reguliuojamos veiklos turto ir jam apskaičiuoti naudojamų dedamųjų apskaitos tobulinimo priemones, jų įgyvendinimo terminus, užtikrinant, kad apskaitos dokumentuose būtų nurodoma tiksliai, pagrįsta, lengvai palyginama ir atsekama informacija, taip pat Bendrovė turi patikslinti savo apskaitos taisykles (Reguliuojamo apskaitos sistemos aprašą).

 VERT 2024 m. užbaigė neplaninį AB „Energijos skirstymo operatorius“ patikrinimą

Patikrinimo tikslas – įvertinti, ar AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2022 m. kovo 1 d. – 2022 m. liepos 13 d. laikotarpiu laikėsi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų dėl prieigos pasinaudoti elektros tinklais saulės šviesos elektrines planuojantiems įsirengti asmenims suteikimo, įskaitant tinklų pajėgumų paskirstymo ir rezervavimo principus ir klausimus, prieigą prie elektros tinklų suteikiančių dokumentų išdavimo klausimus. Patikrinimo metu buvo nustatyti procedūriniai pažeidimai, dėl kurių dalis gamintojų negavo išsamios informacijos ir pagrįsto įvertinimo, kodėl jiems nesuteikiami pajėgumai prisijungimui prie elektros energijos tinklo. Atsižvelgus į patikrinimo metu nustatytus pažeidimus, VERT rekomendavo ESO parengti bendra-

darbiavimo su AB „Litgrid“ tvarką dėl elektros tinklų prijungimo prie tinklo procedūrų.

 VERT 2024 m. užbaigė neplaninį AB „Litgrid“ patikrinimą.

Patiksinimo tikslas – įvertinti, ar AB „Litgrid“ 2022 m. kovo 1 d. – 2022 m. liepos 13 d. laikotarpiu laikėsi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų dėl prieigos pasinaudoti elektros tinklais saulės šviesos elektrines planuojantiems įsirengti asmenims suteikimo, įskaitant tinklų pajėgumų paskirstymo ir rezervavimo principus ir klausimus, prieigą prie elektros tinklų suteikiančių dokumentų išdavimo klausimus. Patikrinimo metu buvo nustatyti pažeidimai, dėl kurių gamintojams nebuvo galimybės susipažinti su tikslia ir išsamia informacija apie perdavimo tinklo pralaidumus. Taip pat gamintojams buvo sudaromos galimybės prisijungti prie elektros perdavimo tinklo neįvertinus saugios Lietuvos energetikos sistemos galimybių ribos prijungti komercinės saulės šviesos elektrinės. Atsižvelgusi į patikrinimo metu nustatytus pažeidimus, VERT rekomendavo AB „Litgrid“ parengti ir viešai paskelbti tvarką, kurioje būtų numatytos aiškios perdavimo tinklo zonų pokių ir pralaidumų skirstymo procedūros, bei tvarkos aprašą, kuriame būtų aprašyti informacijos

keitimosi su AB „Energijos skirstymo operatorius“ procesai, siekiant užtikrinti tinkamą AB „Litgrid“ ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ bendradarbiavimą, kiek tai susiję su elektrinių prijungimo prie tinklo procedūromis.

 VERT 2024 m. užbaigė UAB „Ignitis“, UAB „Elektrum Lietuva“ ir UAB „Enefit“ reguliuojamos veiklos neplaninius patikrinimus.

Patikrinimo metu buvo siekiama įvertinti, ar nepriklausomi elektros energijos tiekėjai laikotarpiu nuo 2021 m. liepos 15 d. iki 2024 m. liepos 31 d. pagrįstai iš buitinių vartotojų, labai mažų bei mažų įmonių reikalavo sumokėti sutarties nutraukimo, tiekėjo keitimo mokesčius ir (ar) netesybas dėl vienašališko elektros energijos tiekimo ir (ar) persiuntimo paslaugos pirkimo-pardavimo sutarties nutraukimo. Atsižvelgiant į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir išvadas, įpareigojo UAB „Ignitis“, UAB „Elektrum Lietuva“ ir UAB „Enefit“ per 3 mėnesius nuo VERT sprendimo įsigaliojimo dienos buitiniams vartotojams, labai mažoms ir mažoms įmonėms, kurie nutraukė terminuotas elektros energijos tiekimo ir (ar) persiuntimo paslaugos pirkimo-pardavimo sutartis, sudarytas

tikrinamuoju laikotarpiu, grąžinti sumokėtus sutarties nutraukimo, tiekėjo keitimo mokesčius ir (ar) netesybas. Tuo atveju, jeigu buitiniai vartotojai, labai mažos ir mažos įmonės dar nėra sumokėję Sutarties nutraukimo mokesčių bendrovėms – atsisakyti visų reikalavimo teisių jų atžvilgiu dėl Sutarties nutraukimo mokesčių sumokėjimo. VERT taip pat įpareigojo bendrovės nutrauktų Sutarčių atvejais patikrinti, ar labai mažos bei mažos įmonės Sutarties sudarymo dieną atitiko Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo reikalavimus.

VERT, atlikusi patikrinimą, nustatė, kad tikrinamuoju laikotarpiu UAB „Enefit“ iš buitinių vartotojų, kurie nusprendė, nesibaigus sutarties galiojimo terminui, nutraukti terminuotas Sutartis, kuriose buvo įtvirtintos nuostatos dėl sutarties nutraukimo mokesčių taikymo, pareikalavo 1 579 528,36 Eur Sutarties nutraukimo mokesčių. Iš labai mažų bei mažų įmonių – 3 602 936,73 Eur Sutarties nutraukimo mokesčių. UAB „Elektrum Lietuva“ pareikalavo 36 287,54 Eur Sutarties nutraukimo mokesčių. Iš labai mažų bei mažų įmonių – 2 403 729,11 Eur Sutarties nutraukimo mokesčių. UAB „Ignitis“ iš buitinių vartotojų, kurie nusprendė, nesibaigus sutarties galiojimo terminui, nutraukti terminuotas Sutartis, kuriose buvo įtvirtintos nuostatos dėl Sutarties

nutraukimo mokesčių taikymo, pareikalavo 692 881,71 Eur Sutarties nutraukimo mokesčių.

VERT 2024 m. pradėjo AB „Litgrid“ reguliuojamos veiklos neplaninį patikrinimą.

Patikrinimo tikslas – patikrinti, ar Bendrovės atlikti prekybos veiksmai elektros energijos rinkoje, susiję su 2022 m. rugsėjo 26 d. pristatymo laikotarpiu, atitiko 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (toliau – REMIT) reikalavimus, įskaitant ir REMIT reglamento 5 straipsnyje įtvirtintą nuostatą dėl draudimo užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu rinka didmeninėse energijos rinkose ir (ar) sąlygojo REMIT reglamento 5 straipsnio pažeidimą. Taip pat patikrinti, ar Bendrovės atlikti prekybos veiksmai elektros energijos rinkoje, susiję su 2022 m. rugsėjo 26 d. pristatymo laikotarpiu, sąlygojo Bendrovės sąnaudų pokyčius elektros energijai, sunaudotai ją perduodant technologiniais įrenginiais, pirkti ir sąnaudos elektros energijai savoms reikmėms, ir kokią įtaką šie veiksmai turėjo nustatytoms reguliuojamų paslaugų kainų viršutinėms riboms.

VERT patvirtino sąrašą buvusių UAB „EGTO energija“ klientų buvusių vartotojų, kurie tinkamai pateikė prašymus VERT grąžinti susi-

dariusias permokas ir kuriems UAB „EGTO energija“ po tiekimo veiklos sustabdymo, nebuvo grąžinusi susidariusių permokų savarankiškai.

VERT savo ruožtu ėmėsi veiksmų ir, išnagrinėjus gautus vartotojų prašymus bei sutikrinus juos su įmonės turima informacija apie jau grąžintą permoką, priimtas sprendimas grąžinimus atlikti 29 asmenims (grąžintina suma - 5900 Eur).

VERT 2024 metais pradėjo UAB Kauno termofikacijos elektros neplaninį patikrinimą.

Patikrinimo tikslas – įvertinti, ar bendrovės teritorijoje įrengiant ir eksploatuojant konteinerius su skaičiavimo mašinomis ir duomenų bazėmis nebuvo pažeisti teisės aktų reikalavimai ir (ar) vartotojų teisės ir teisėti interesai. Planuojama patikrinimą užbaigti per 2025 m.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Reglamento (ES) 2022/1854 įgyvendinimo“ 12 straipsnio 5 dalyje VERT nustatyta papildoma pareiga – kontroliuoti pajamų perviršio mokėjimo subjektų apskaičiuoto pajamų perviršio dydžio teisingumą ir pagrįstumą, atlikti vertinimą ir nustatyti deklaracijų neatitiktis. 2023 m.

VERT patikrino 77 pajamų perviršio subjektų pajamų perviršio administratoriui pateiktus dokumentus. VERT, nustačiusi pajamų perviršio skaičiavimus pagrindžian-

čių dokumentų trūkumus, kreipėsi į 48 pajamų perviršio subjektus dėl papildomų dokumentų pateikimo, taip pat į 8 pajamų perviršio subjektus – dėl jų pareigos užsiregistruoti pajamų perviršio administratoriaus valdomoje informacinėje sistemoje ir (ar) pateikti pajamų perviršio deklaracijas ir (ar) kitus dokumentus.

2024 m. VERT toliau vykdė pajamų perviršio subjektų deklaruotų pajamų perviršio dydžių vertinimą: papildomai kreipėsi į 10 pajamų perviršio subjektų dėl pateiktos informacijos ar dokumentų patikslinimo ir pagal turimus duomenis, dokumentus, taip pat pajamų perviršio skaičiavimų detalizaciją įvertino skaičiavimų teisingumą bei pagrįstumą ir priėmė sprendimus patvirtinti 37 pajamų perviršio subjektų deklaruotas pajamų perviršio dydžių sumas, kurios sudarė 935 991,45 Eur. Taip pat VERT įvertino, perskaičiavo ir priėmė sprendimą dėl 13 pajamų perviršio subjektų patikslintų pajamų perviršio dydžių sumų, kurios sudarė 2 380 565,70 Eur, bei dėl šiems subjektams grąžintinų sumų, kurios sudarė 11 099,89 Eur.

8.

DUJŲ SEKTORIUS

6 lentelė. Dujų sektoriaus reguliavimas

78

Reguliuojami
ūkio subjektai

67

VERT
sprendimai

8

Reguliavimo
pokyčiai

10 | 67
investicijų
projektai | mln. Eur
vertė

Suderintos
investicijos

39

Nustatytos
kainos

6

Minimalūs kokybės ir
finansinio pajėgumo lygiai

8.1. GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

VERT pakeitė Vals-tybės reguliuojamų kainų gamtinių dujų sektoriuje nustatymo metodiką

Tokiu būdu atsirado galimybė greičiau reaguoti į dujų kainų pokyčius tarptautinėse rinkose, jeigu susidaro skirtumas daugiau nei 20 proc. tarp gamtinių dujų įsigijimo kainos įvertintos patvirtintuose tarifuose ir prognozuojamos gamtinių dujų įsigijimo kainos. Užtikrintas objektyvesnis sąnaudų tarp skirtingų vartotojų grupių paskirstymas ir suteikta daugiau finansinių paskatų tiems, kurie investuoja į energijos efektyvumo didinimą, numatant, kad visiems I kainų grupės vartotojams pastovioji dalis pagal skirstomą gamtinių dujų kiekį gali būti nustatoma, kai pateikiamas pagrindimas, kad taikant tik vienanarę skirstymo kainą (mokant kainą tik už suvartotą gamtinių dujų kiekį), reikšminga vartotojų dalis grupėje nepadengia susidarančių sąnaudų. 2024 m. pasibaigus gamtinių dujų paskirtajam tiekimui, VERT per 2025 m. subalansuos nuokrypius dėl prognozuotų ir faktinių paskirtojo tiekėjo pajamų už pasibaigusius reguliavimo periodo metus. Pakeitimais apibrėžta, kokiomis sąlygomis ir tvarka gamtinių dujų įmonės reguliuojamoje veikloje gali naudoti finansines išvestines priemones.

Pakeistas Gamtinių dujų įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašas.

Pasikeitus suskystintų gamtinių dujų operatoriaus sąnaudų struktūrai, tikslinami sąnaudų pripažinimo principai numatant pakartotinio dujinimo veiklą vykdančiai įmonei komandiruočių, personalo mokyimo, reprezentacijos, reklamos, viešųjų ryšių, rinkodaros sąnaudų, komunikacijų tyrimų, nuotolinių kanalų populiarinimo, įvairių monitoringų leidžiamą į reguliuojamos veiklos sąnaudą įtrauktiną ribą nustatyti atitinkamai kaip ir perdavimo veiklą vykdančiai įmonei. Prie paskirstytinų sąnaudų papildomai priskirti vienos neprivalomos tarptautinės narystės sąnaudą, tiesiogiai susijusios su reguliuojamu verslo vienetu, siekiant reguliuojamai įmonei pasinaudoti kitų šalių gerosiomis praktikomis ir dalijimusi patirtimi tarptautiniu mastu.

VERT viešai konsultavosi „Dėl Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus AB „Amber Grid“ teikiamų paslaugų kainų nustatymo metodikos ir preliminarinių 2026–2028 m. kainų derinimo“, pagal 2017 m. kovo 16 d. Europos Komisijos reglamento (ES) Nr. 2017/460, kuriuo nustatomas su-

derintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas, 26 ir 28 straipsnius.

2026–2028 metams siūlomi šie metodiniai pakeitimai:

▶ Perdavimo sistemos operatoriui nustatyta viršutinė pajamų riba paskirstoma remiantis dviem nešikliais – metiniu pajėgumų produktu ir išleistu dujų kiekiu;

▶ Visi fiziniai vidaus išleidimo taškai yra sujungiami į vieną Vidaus išleidimo tašką;

▶ Perdavimo paslaugos kaina už vartojimo pajėgumus Vidaus išleidimo taške bus nebenustatoma;

▶ Perdavimo paslaugų ne ES poreikiams (perdavimas iš trečiosios šalies į trečiąją šalį) sąnaudos pirmaisiais referencinės kainos metodikos metais (2026 m.) bus paskirstomos pagal metinį pajėgumų produkto svorį ir išleistą dujų kiekį, o nuo antrųjų metų (ir vėlesniais, iki 2030 m.) – koreguojamos (infliuojamos) pagal suderintą Lietuvos vartotojų kainų indeksą, išaugusias technologines sąnaudas.

8.2. SUDERINTOS INVESTICIJOS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIJE

VERT gamtinių dujų sektoriuje suderino 4 bendrai derinamų investicijų sąrašus: AB „Amber Grid“ 2024–2027 m., AB „KN Energies“ 2023–2026 m., AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2024–2025 m. ir UAB Gren Lietuva 2022–2024 m. ir 6 individualius investicijų projektus, iš kurių 5 AB „Amber Grid“ ir 1 AB „KN Energies“. Suderintų investicijų suma – 67 mln. Eur.

VERT 2024 m. suderinti 6 individualūs investicijų projektai:

▶ AB „Amber Grid“ investicinis projektas „Magistralinio dujotiekio atkarpos perklojimas keičiant vietovės klasę užstatytose teritorijose“ padidins dujotiekio saugumą, dujotiekis bus pritaikomas aukštesnei vietovės klasei. Investiciją planuojama įgyvendinti 2026 m.

▶ AB „Amber Grid“ investiciniai projektai „Telšių DSS, Šiaulių DSS ir Mažeikių DAS modernizavimas“, „Grigiškių, Kėdainių ir Vievio dujų skirstymo stočių modernizavimas“.

Investicija užtikrins gamtinių dujų perdavimo patikimumą ir saugumą Lietuvos dujų perdavimo sistemoje.

▶ AB „Amber Grid“ investicinis projektas „Jauniūnų dujų kompresorių stoties galios optimizavimas“ užtikrins efektyvų ir optimizuotą perdavimo sistemos darbą, sumažins šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų išmetimą ir žemesnį triukšmo lygį Jauniūnų DKS teritorijoje. Investiciją planuojama įgyvendinti 2026 m.

▶ AB „Amber Grid“ investicinis projektas „Elektrėnų dujų skirstymo stoties atstatymas“ užtikrins gamtinių dujų tiekimą AB „Ignitis gamyba“ 7 ir 8 blokams esant „Blackout“ situacijai, padidins dujų tiekimo patikimumą ir saugumą, sumažins esamos DSS linijos įrangos gedimų / stabdymų riziką. Investiciją planuojama įgyvendinti 2025 m.

▶ AB „KN Energies“ investicinis projektas „Elektros linijos jungtis su Klaipėdos SGD terminalu“ užtikrins mažesnes technologines sąnaudas Klaipėdos SGD terminalo naudotojams, mažesnes eksploatacines sąnaudas ir 30 proc. mažesnę SGD terminalo išmetamą CO₂ kiekį. Investiciją planuojama įgyvendinti 2028 m.

7 lentelė. Bendrai derinamų investicijų sąrašą suderintų investicijų vertė ir tikslai

Įmonė	Laikotarpis	Vertė	Tikslai
AB „Energijos skirstymo operatorius“	2024–2025 m.	6,677 mln. Eur	Didžioji dalis investicijų yra skirtos įsigyti dujų apskaitos prietaisams ir sistemoms, įsigyti naują ar atnaujinti ir modernizuoti turimą turtą, būtiną efektyviam funkcionavimui, nepertraukiamai ir efektyviai veiklai užtikrinti.
AB „KN Energies“	2023–2026 m.	2,117 mln. Eur	Didžioji dalis investicijų yra skirtos SGD terminalo apsaugos stiprinimui, įsigyti naują ar atnaujinti ir modernizuoti turimą turtą, būtiną SGD terminalo efektyviam funkcionavimui, nepertraukiamai veiklai ir tiekimo saugumui bei patikimumui užtikrinti.
AB „Amber Grid“	2024–2027 m.	9,449 mln. Eur	Didžioji dalis investicijų yra skirtos magistralinių dujotiekių atstatymui, įsigyti naują ar atnaujinti ir modernizuoti turimą turtą, būtiną efektyviam funkcionavimui, nepertraukiamai ir efektyviai veiklai užtikrinti.
UAB Gren Lietuva	2022–2024 m.	0,011 mln. Eur	Investicijos yra skirtos atnaujinti darbo vietas, pakeistas dujų apskaitos skaitiklis.

Šaltinis – VERT

Faktinės 2024 m. gamtinių dujų sektoriuje atliktos investicijos sudaro:

162,0 mln. Eur, t. y. **104,5** mln. Eur, arba **181,74** proc. daugiau, palyginti su 2023 m. (**57,5** mln. Eur).

[Daugiau čia.](#)

Tokį ženklų atliktų investicijų padidėjimą nulėmė tai, kad 2024 m. IV ketvirtį AB „KN Energies“ tapo laivo „Independence“ savininke.

8.3. REGULIUOJAMOS KAINOS IR TARIFAI BUITINIAMS VARTOTOJAMS GAMTINIŲ DUJŲ SEKTORIJE

PERDAVIMO VEIKLA

Perdavimo veiklą Lietuvoje vykdo vienas PSO – AB „Amber Grid“.

Perdavimo veikloje taikomas įleidimo ir išleidimo taškų kainodaros modelis, pajamų viršutinės ribas nustatant ir koreguojant perdavimo sistemos įleidimo ir išleidimo taškuose.

VERT AB „Amber Grid“ 2025 metams nustatė **63 828** tūkst. Eur gamtinių dujų perdavimo pajamų viršutinę ribą (2024 m. bendrovės pajamų lygis – **67 011** tūkst. Eur)

t. y. **4,75** proc. mažesnę nei 2024 metais. Pagrindinė mažėjimo priežastis yra **41,7** proc. mažesnės sąnaudos technologinėms reikmėms.

Nors gamtinių dujų perdavimo pajamų viršutinė riba 2025 m. mažėja **4,75** proc.

tačiau dėl mažėjančio prognozuojamo dujų vartojimo VERT pritarė vidutiniškai **7,4** proc. didesnėms AB „Amber Grid“ numatomoms taikyti kainoms nuo 2025 m. sausio 1 d.
[Daugiau čia.](#)

SKIRSTYMO VEIKLA

VERT 2025 m. nustatė UAB Gren Lietuva skirstymo veiklos pajamų viršutinę ribą ir pakoregavo AB „Energijos skirstymo operatorius“, AB agrofirmos „Josvainiai“ ir UAB „Intergas“ skirstymo veiklos pajamų viršutinės ribas.

2025 m. VERT pakoreguota AB „Energijos skirstymo operatorius“ gamtinių dujų skirstymo veiklos pajamų viršutinė riba, palyginus su 2024 m. mažėja 11,6 proc. dėl ½ viršpelnio už 2023 m. (susidariusio dėl technologinių sąnaudų nuokrypio) vertinimo ir mažėjančių darbo užmokesčio sąnaudų.
VERT patvirtino 4 skirstymo operatorių konkrečias kainas: AB „Ener-

8 lentelė. Skirstymo operatorių pajamų viršutinės ribos

Pajamų lygis, tūkst. Eur	2024 m.	2025 m.	Pokytis, proc.
AB „Energijos skirstymo operatorius“	64 565	57 071	-11,6
UAB „Intergas“	2 822	3 009	6,6
UAB Gren Lietuva	218	189	-13,3
AB agrofirma „Josvainiai“	34	59	73,9

Šaltinis – VERT

gijos skirstymo operatorius“, UAB Gren Lietuva, AB agrofirmos „Josvainiai“ ir UAB „Intergas“.
2025 m. patvirtintos AB „Energijos skirstymo operatorius“ mažesnės gamtinių dujų skirstymo kainos atskiroms vartotojų grupėms, kurios atsižvelgiant į vartotojų skaičiaus ir paskirstyto kiekio pokyčius grupėje yra nuo -9,1 proc. iki -19,9 proc. mažesnės.

AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2020–2025 m. skirstymo veiklos investicijų grąžos rodiklius rasite [čia](#).
AB agrofirmos „Josvainiai“, UAB „Intergas“ ir UAB Gren Lietuva 2020–2025 m. skirstymo veiklos investicijų grąžos rodikliai pateikti [čia](#).

9 lentelė. Gamtinių dujų skirstymo kainos atskiroms vartotojų grupėms

Vartotojų grupės	1 gr.	2 gr.	3 gr.	4 gr.	5 gr.	6 gr.	7 gr.
2024 m. skirstymo kainos, Eur/MWh	47,46	11,91	8,77	8,06	7,58	5,95	4,26
2025 m. skirstymo kainos, Eur/MWh	43,16	10,41	7,73	7,05	6,07	4,84	3,45
Pokytis, proc.	-9,1	-12,6	-11,9	-12,5	-19,9	-18,7	-19

Šaltinis – VERT

SUSKYSTINTŲ GAMTINIŲ DUJŲ (SGD) PAKARTOTINIO DUJINIMO IR PERKROVOS VIRŠUTINĖS RIBOS

SUSKYSTINTŲ GAMTINIŲ DUJŲ TERMINALAS (TOLIAU – SGDT)

▲ VERT nustatė AB „KN Energies“ SGD pakartotinio dujinimo veiklos pajamų viršutinę ribą 2025 metams – **59 557** tūkst. Eur, t. y. **0,6** proc. daugiau nei buvo nustatyta 2024 metams (**59 198** tūkst. Eur).

Pakartotinio dujinimo veiklos pajamų viršutinė riba didėja dėl išaugusių darbo užmokesčio ir veiklos sąnaudų, tačiau mažėja aplinkos taršos ir kitų sąnaudų nuokrypių sąnaudos. Nors SGD terminalo sąnaudos, numatytos ilgalaikėmis sutartimis, mažėja 45 092 tūkst. Eur, tačiau AB „KN Energies“ įsigijus SGD laivą-saugyklą 7 339 tūkst. Eur didėja nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos ir 7 331 tūkst. Eur – investicijų grąža, taip pat nuo 2025 metų prasideda paskolos, gautos 2020-2024 m. reguliavimo laikotarpiu SGD laivo-saugyklos dalies nuomos sąnaudoms padengti, grąžinimas po 6 707 tūkst. Eur per metus. AB „KN Energies“ SGD pakartotinio dujinimo veiklos investicijų grąžos rodiklius rasite [čia](#).

KONKREČIŲ SGD PAKARTOTINIO DUJINIMO IR PERKROVOS PASLAUGŲ KAINŲ NUSTATYMAS

SGD pakartotinio dujinimo kaina susideda iš pastoviosios ir kintamosios dalių: pastovioji dalis skaičiuojama nustatytų perdavimo sistemos naudotojų vartojimo pajėgumų vienetui (Eur/(MWh/parą/metus)), kintamoji dalis – planuojamo išdujinti SGD kiekio vienetui (Eur/MWh).

VERT 2024 metais patvirtino pakartotinio dujinimo paslaugas:

▲ kintamąją kainos dalį, mokamą už išdujintą gamtinių dujų kiekį – 1,84 Eur/MWh (be PVM), kuri galioja nuo 2025 m. sausio 1 d.

▲ SGD pakartotinio dujinimo kainos pastoviąją dalį, kuri įskaičiuojama į tiekimo Saugumo dedamąją prie gamtinių dujų perdavimo kainos 2025 m. -26,34 (Eur/(MWh/parą/metus)).

VERT taip pat nustatė 2025 m. SGD perkrovos paslaugos kainą 0,82 Eur/MWh. Palyginus su 2024 m. galiojusia SGD perkrovos paslaugos kaina (0,72 Eur/MWh), kaina didėja 13,9 proc., arba

0,10 Eur/MWh. Įvertinus SGD perkrovos paslaugos kainos diferencijavimo koeficientus, perkrovos kaina skirtingoms grupėms yra:

▲ mažųjų SGD krovinių, kurių dydis neviršija 15 000 m³ SGD – 0,82 Eur/MWh;

▲ vidutinių SGD krovinių, kurių dydis yra nuo 15 000 m³ iki 50 000 m³ SGD imtinai – 0,64 Eur/MWh;

▲ didžiųjų SGD krovinių, kurių dydis viršija 50 000 m³, tačiau negali viršyti SGD terminalo techninių pajėgumų perkrauti atitinkamo dydžio krovinius – 0,46 Eur/MWh.

TIEKIMO SAUGUMO PAPILDOMA DEDAMOJI PRIE GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO KAINOS

SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo sąnaudos, kurių nėra galimybės finansuoti iš kitų SGD terminalo projektą įgyvendinančiai bendrovei prieinamų šaltinių, taip pat SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties visos pastoviosios eksploatavimo sąnaudos, kurios nėra įtrauktos į kitas valstybės reguliuojamas kainas, bei SGD terminalo būtinąjo kiekio tiekimo pagrįstos sąnaudos VERT nustatyta tvarka

įtraukiamos į Saugumo dedamąją. Saugumo dedamoji apskaičiuota kaip SGD pakartotinio dujinimo kainos pastoviosios dalies, SGD terminalo būtinąjo kiekio tiekimo pagrįstų sąnaudų ir SGD terminalo lėšų administravimo sąnaudų, tenkančių vienam vartojimo pajėgumų vienetui, suma.

2024 m. lapkričio 27 d. VERT nustatė -25,55 Eur/(MWh/parą/metus) saugumo dedamąją, įsigaliojusią nuo 2025 m. sausio 1 d. Detalesnę informaciją rasite [čia](#).

TARIFAI GAMTINIŲ DUJŲ BUITINIAMS VARTOTOJAMS

Gamtinių dujų tarifas buitiniams vartotojams susideda iš pastoviosios dalies, kuri mokama kas mėnesį, nepriklausomai nuo suvartojamų gamtinių dujų kiekio, ir kintamosios dalies – mokama už suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Į gamtinių dujų tarifą buitiniams vartotojams įskaičiuojama:

▲ prognozuojama gamtinių dujų kaina;

▲ tiekimo paslaugos kaina;

▲ tiekimo saugumo kaina;

▲ perdavimo kaina (įvertinus ir saugumo dedamąją);

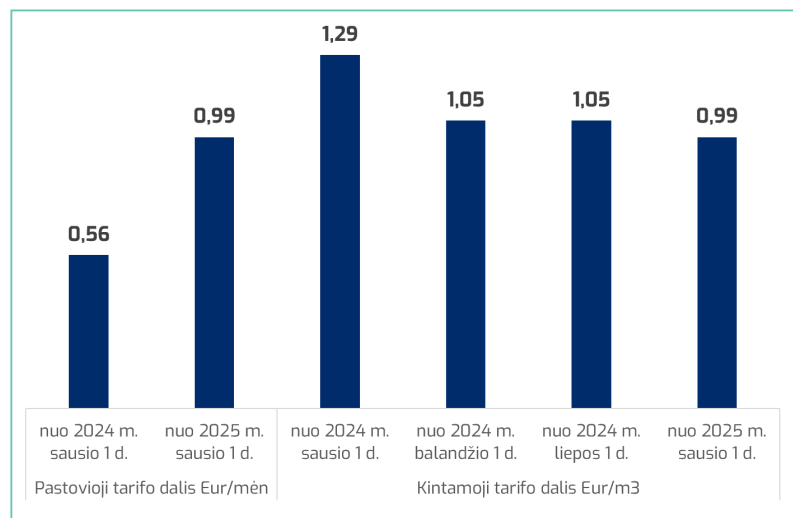
▲ skirstymo kaina;

▲ skirtumas tarp ankstesnio tarifų galiojimo laikotarpio prognozuotų ir faktinių gamtinių dujų (produkto) kainų, sumažinus jį Energetikos įstatymo 192 straipsnyje nurodytais suvartotų gamtinių dujų kainos dalies kompensavimo būtiniais vartotojams dydžiais, jeigu tokie dydžiai nustatomi.

▲ VERT 2024 m. tvirtino 4 tiekėjų gamtinių dujų tarifus buitiniams vartotojams.

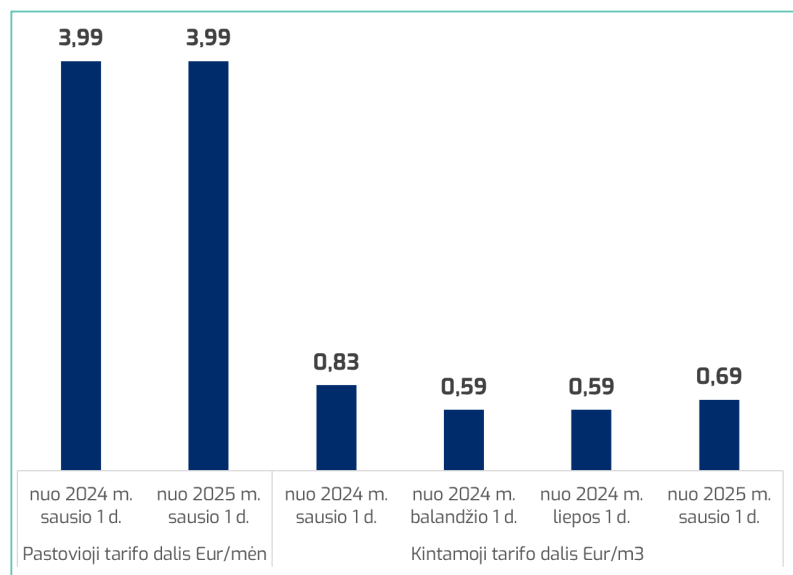
Gamtinių dujų tarifai tvirtinami kas pusę metų, tačiau VERT, vertindama 2024 m. pradžioje reikšmingai mažėjančias gamtinių dujų ateities sandorių kainas TTF biržoje kreipėsi į gamtinių dujų tiekėjus buitiniams vartotojams su prašymu peržiūrėti gamtinių dujų tarifus buitiniams vartotojams, Bendrovės nustatytus nuo 2024 m. sausio 1 d. ir atsižvelgiant į pasikeitusią prognozuojamą gamtinių dujų įsigijimo kainą patikslinti juos nuo 2024 m. balandžio 1 d.

7 pav. UAB „Ignitis“ I gr. buitinių tarifų vartotojams palyginimas

Šaltinis – VERT

8 pav. UAB „Ignitis“ II gr. buitinių tarifų vartotojams palyginimas

Šaltinis – VERT

CENTRALIZUOTAI TIEKIAMŲ SUSKYSTINTŲ NAFTOS DUJŲ KAINOS

VERT 2024 m. du kartus nustatė 4 suskystintų naftos dujų įmonėms UAB „Literma“, UAB „Varėnos dujos“, AB „Suskystintos dujos“ ir UAB „Saurida“ centralizuotai tiekiamų SND kainas:

Įsigaliojus Akcizų įstatymo pakeitimams, akcizo tarifo dydis nuo 2024 m. kovo 1 d. buvo sumažintas nuo 304,10 Eur už toną iki 13 Eur už toną. Dėl to centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų bendrovės perskaičiavo ir pateikė VERT tvirtinti atnaujintas centralizuotai tiekiamų SND kainas, galiojusias nuo 2024 m. balandžio 1 d. iki 2024 m. gruodžio 31 d. Dėl to, visų SND bendrovių kintamoji kainos dalis mažėjo nuo 26,3 proc. iki 42,2 proc.

VERT vienašališkai nustatė centralizuotai tiekiamų SND kainas 2025 metams. Pagrindinė kainų augimo priežastis - didesnė prognozuojama SND pirkimo kaina ir 2024 m. SND įsigijimo kainų teigiamas skirtumas (į kintamąją kainos dalį įtraukta SND kaina buvo mažesnė nei faktinė SND kaina).

Detalesnė informacija pateikiama [čia](#).

PRIJUNGIMO ĮKAINIAI NAUJIEMS BUITINIAMS VARTOTOJAMS

VERT patvirtino 4 gamtinių dujų skirstymo sistemų operatorių naujų buitinių vartotojų prijungimo prie gamtinių dujų tinklų įkainius, kurie įsigaliojo nuo 2025 m. sausio 1 d.

VERT didžiausią rinkos dalį užimančiam skirstymo sistemos operatoriui AB „Energijos skirstymo operatorius“ I grupės buitiniams vartotojams pratęsė anksčiau galiojusius prijungimo įkainius (įkainis nepriklausantis nuo atstumo – 962,46 Eur, įkainis už nutiestą dujotiekio metrą – 41,17 Eur, įkainis už kiekvieną reikalingą nutiesti dujotiekio metrą, kurio geometrinis ilgis didesnis nei 150 metrų - 116,27 Eur/m), bendrovei nurodžius jog naujai prijungtų I pogrupo (suvartojančių iki 300 m³ dujų per metus) buitinių vartotojų 2024 nebuvo.

Išanalizavusi AB „Energijos skirstymo operatorius“ pateiktus II ir III grupių buitinių vartotojų, suvartojančių daugiau nei 300 m³ dujų per metus, sistemų prijungimo duome-

nis, VERT patvirtino 772,41 Eur/vnt. įkainį, taikomą vartotojui, nepriklausomai nuo prijungimo atstumo, 66,26 Eur/m įkainį, taikomą už kiekvieną reikalingą nutiesti dujotiekio metrą ir 145,79 Eur/m įkainį už kiekvieną reikalingą nutiesti dujotiekio metrą, kurio geometrinis ilgis didesnis nei 150 metrų. Detalesnė informacija [čia](#).

Pastovi ir kintama naujų II ir III pogrūpių vartotojų prijungimo įkainio dalys nuo 2025 m. sausio 1 d. didėjo 7,18 proc. ir 14,11 proc. atitinkamai. Už kiekvieną reikalingą nutiesti dujotiekio, kurio ilgis didesnis nei 150 metrų, metrą įkainis didėjo 14,96 proc. Įkainių didėjimą lėmė 1 proc. sumažėjęs vieno buitinio vartotojo faktinis dujų suvartojimas per metus ir 15 proc. padidėjusios investicijos vienam apmokestinamam kilometrui.

Atsižvelgdama į tai, kad kiti gamtinių dujų skirstymo sistemų operatoriai naujų buitinių vartotojų neprijungė arba naujų vartotojų skaičius buvo nereikšmingas, VERT, vadovaujantis galiojančiu reglamentavimu, pratęsė galiojančius naujų buitinių vartotojų dujų sistemų prijungimo įkainius.

8.4. GAMTINIŲ DUJŲ ĮMONIŲ TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ

Pagrindiniai gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo paslaugų patikimumo kokybės rodikliai:

▲ neplanuotų nutraukimų dėl operatoriaus atsakomybės skaičius;

▲ neplanuotų nutraukimų dėl operatoriaus atsakomybės suminė trukmė.

Šie rodikliai atskirai vertinami perdavimo ir skirstymo paslaugų kokybei nustatyti bei diferencijuojami pagal nutraukimo priežastis.

VERT 2024 m.
birželio mėn.
konstatavo, kad:

AB „Amber Grid“, AB „Energijos skirstymo operatorius“, UAB „Intergas“, UAB Gren Lietuva, AB agrofirmos „Josvainiai“ ir UAB „SG dujos“ faktiniai veiklos kokybės rodikliai tenkina konkrečiai dujų įmonei nustatytus minimalius kokybės lygius.

8.5. TINKLŲ KODEKSŲ IR GAIRIŲ ĮGYVENDINIMAS

VERT paskelbė viešajai konsultacijai dokumentą dėl Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus AB „Amber Grid“ teikiamų paslaugų kainų nustatymo metodikos, laikydamasi 2017 m. kovo 16 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 2017/460, kuriuo nustatomas suderintos gamtinių dujų perdavimo tarifų struktūros tinklo kodeksas (toliau – Tarifų tinklo kodeksas)“. Viešosios konsultacijos dokumente aprašytos metodinės nuostatos likusiam AB „Amber Grid“ perdavimo paslaugų reguliavimo laikotarpiui (2026–2028 m.), o apskaičiuotos perdavimo paslaugų kainos, jų prognozės ir pridedami kainų skaičiavimo modeliai yra tik orientaciniai. Atsižvelgus į Energetikos reguliuojan-

čių institucijų bendradarbiavimo agentūros (toliau – ACER) teiktas rekomendacijas ankstesnei viešajai konsultacijai ir siekiant supaprastinti kainų skaičiavimo ir nustatymo gaires naujiems tarifų metams (2026 m. ir vėlesniems) yra siūlomi šie esminiai metodiniai pakeitimai:

▲ Perdavimo sistemos operatoriui nustatyta viršutinė pajamų riba paskirstoma remiantis dviem nešikliais – metiniu pajėgumų produktu ir išleistu dujų kiekiu;

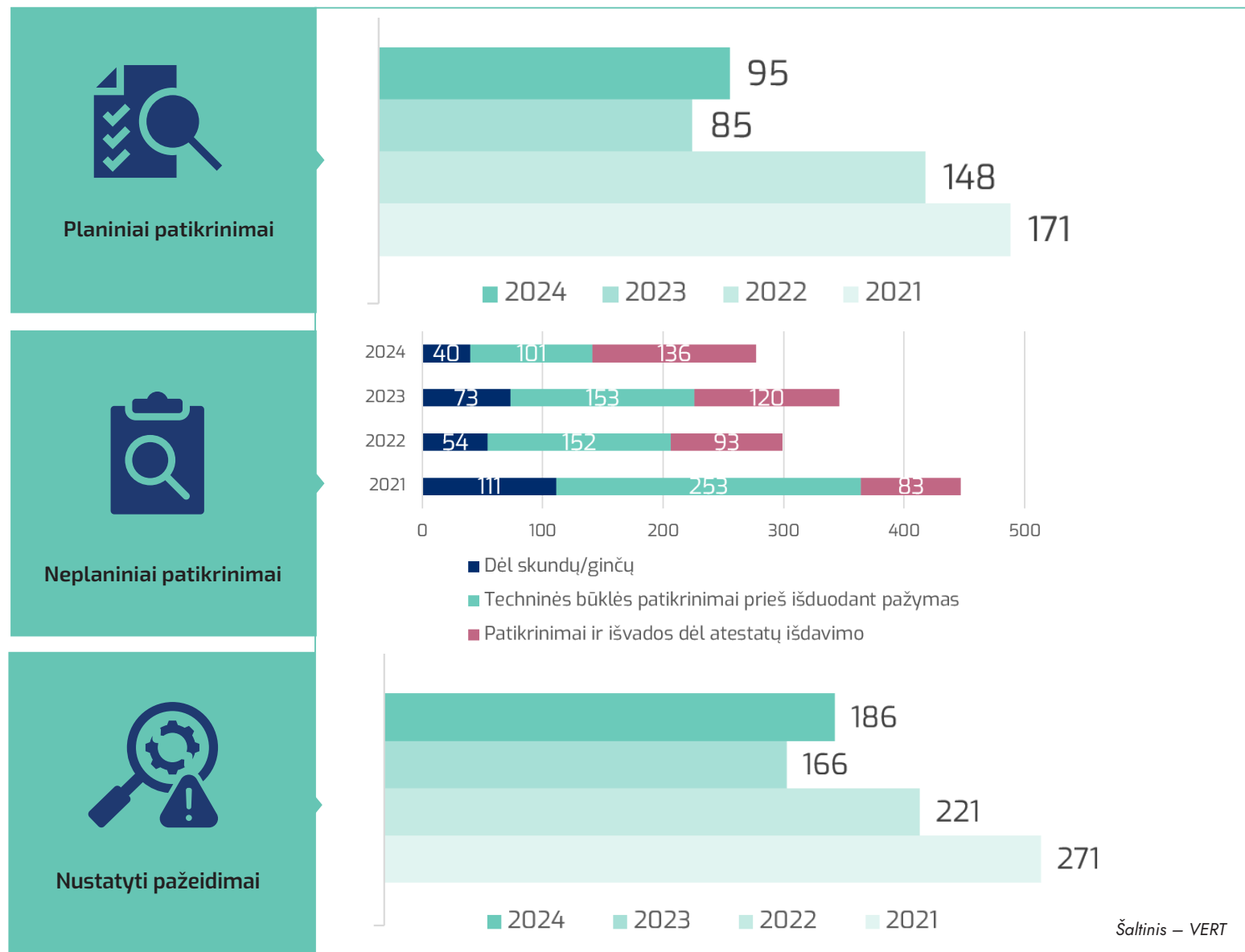
▲ Visi fiziniai vidaus išleidimo taškai yra sujungiami į vieną Vidaus išleidimo tašką;

▲ Perdavimo paslaugos kaina už vartojimo pajėgumus Vidaus išleidimo taške bus nebe nustatoma;

▲ Perdavimo paslaugų ne ES poreikiams (perdavimas iš trečiosios šalies į trečiąją šalį) sąnaudos pirmaisiais referencinės kainos metodikos metais (2026 m.) bus paskirstomos pagal metinį pajėgumų produkto svorį ir išleistą dujų kiekį, o nuo antrųjų metų (ir vėlesniais, iki 2030 m.) – koreguojamos (infliuojamos) pagal suderintą Lietuvos vartotojų kainų indeksą, išaugusias technologines sąnaudas.

8.6. DUJŲ ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

9 pav. Dujų sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

Patikrinimų metu
nustatyti
pažeidimai:

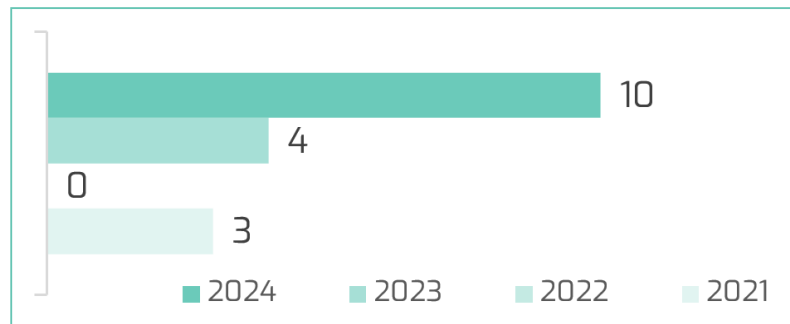
- netvarkinga techninė dokumentacija, nepakankama techninė priežiūra;
- korozijos pažeisti aptvarų stulpeliai, nusilupę dažai, išblukę ženklai, nesandarūs dujotiekio elementai, neperžiūrėti pareiginiai aprašymai, nepatvirtintos įrenginių schemos, nepateikti avarijų lokalizavimo planai;
- skirstomojo dujotiekio ir garintuvų techninė apžiūra neatliekama pilna apimtimi, avarinė tarnyba nepilnai ap rūpinta priemonėmis, darbuotojų grafikai neatitinka reikalavimų;
- netinkamai organizuojamas įrenginių eksploatavimas, netvarkomi talpyklų dokumentai, nepilnai atliekama techninė priežiūra, nepatvirtintas instrukcijų sąrašas, neperžiūrimas avarijų lokalizavimo planas, trūksta kelių eismo ženklų;
- kiti įvairaus pobūdžio pažeidimai.

Nustatyti pažeidimai neesminiai, tiekimo sistemų eksploatavimo kokybei įtakos neturėjo, nebuvo kilęs pavojus žmonių sveikatai bei turtui. Nustatyti pažeidimai pašalinti.

VERT taip pat atliko magistralinio dujotiekio gamtinių dujų perdavimo tinklo Lietuvos ir Lenkijos dujotiekio (GIPL) patikrinimą.

Patikrinimo tikslas buvo skaidriai ir nešališkai įvertinti, kodėl AB „Amber Grid“, jau eksploatuodama gamtinių dujų perdavimo tinklą GIPL, vykdė dujotiekio detalių bandymus ir tyrimus. VERT nustatė šiuos pažeidimus ir trūkumus: dujotiekio dalys pagamintos iš standarto neatitinkančio plieno, jungiamųjų dalių ženklėjimas neatitinka sertifikate esančio (pateikti dokumentai nesutampa su detalėje atvaizduotu žymeniu), pagal žymenį dalys yra vieno gamintojo, o dokumentai – kito, detalėse nustatyti kitokie įrašai nei sertifikatuose, įrašai (išskyrus vieną) išgauti ne kalimo būdu, skiriasi jų šriftai, matomos šlifavimo žymės, nepateikti sertifikatai ir jungiamosios dalys neturi dokumentacijos; užrašai ant detalių nesutampa su sertifikatuose esančiais – jos neturi kilnų patvirtinančių dokumentų. Atsižvelgdama į pažeidimus, VERT įpareigojo AB „AmberGrid“ pakeisti GIPL sumontuotas keliamų reikalavimų neatitinkančias jungiamąsias dalis, įvertinti likusių jungiamųjų dalių kokybę ir atitikimą reikalavimams, vertinime dalyvaujant trečiajai šaliai, pagal suderintą su VERT kalendorinį darbų grafiką.

10 pav. Dujų sektoriaus avarijos ir sutrikimai

Šaltinis – VERT

Ištirta magistralinio dujotiekio Ryga–Pa-nėvėžys–Vilnius, kurį nuosavybės teise valdo AB „Amber Grid“, 2023 m. sausio 13 d. įvykusi avarija

Patikrinimo metu nutekėjo dujos ir įvyko dujų – oro mišinio užsiliėpsnojimas. Avariją ištyrusi komisija nustatė, kad netinkamos kokybės suvirinimo jungtis buvo pirminė ir pagrindinė įvykio atsiradimo priežastis. VERT rekomendavo AB „Amber Grid“ numatyti prevencines priemones ir užtikrinti jų įvykdymą: samdyti dujotiekio eksploatavimo paslaugai vykdyti tik asmenys, turinčius galiojantį VERT išduotą atestatą. Siūloma bendrovei šalia įvykio vietos papildomai atlikti ne mažiau dešimt panašių, kaip įvykio metu trūkusi suvirinimo jungtis, suvirinimo jungčių radiografinių bandymų ir, įvertinus jų būklę, nusistatyti tvarką, metodiką ar patikimus būdus. Įvertinus įvykio aplinkybes

siūloma papildyti esamą AB „Amber Grid“ Pažeistos magistralinių dujotiekių vamzdinių apsauginės dangos remonto ir suvirintų sandūrų padengimo apsaugine danga darbų technologijos instrukciją.

Ištirti 8 sutrikimai, įvykę AB „Ignitis gamyba“, Elektrėnų komplekso kombinuoto ciklo bloke (KCB), energetikos objektuose ir įrenginiuose.

Sutrikimus ištyrusios komisijos nustatė pagrindinę sutrikimų priežastį: netinkamas KCB dujų kiekio reguliavimo vožtuvų VGC tipo veikimas. VERT rekomendavo AB „Ignitis gamyba“ kreiptis į gamintoją dėl KCB eksploatuojamų dujų kiekio reguliavimo vožtuvų VGC tipo patikimumo bei tinkamumo eksploatuoti be trikdžių, kurie buvo nustatyti sutrikimo atveju; dėl konkretaus VGC tipo vožtuvų garantinio eksploatavimo laikotarpio (pagal paleidimų

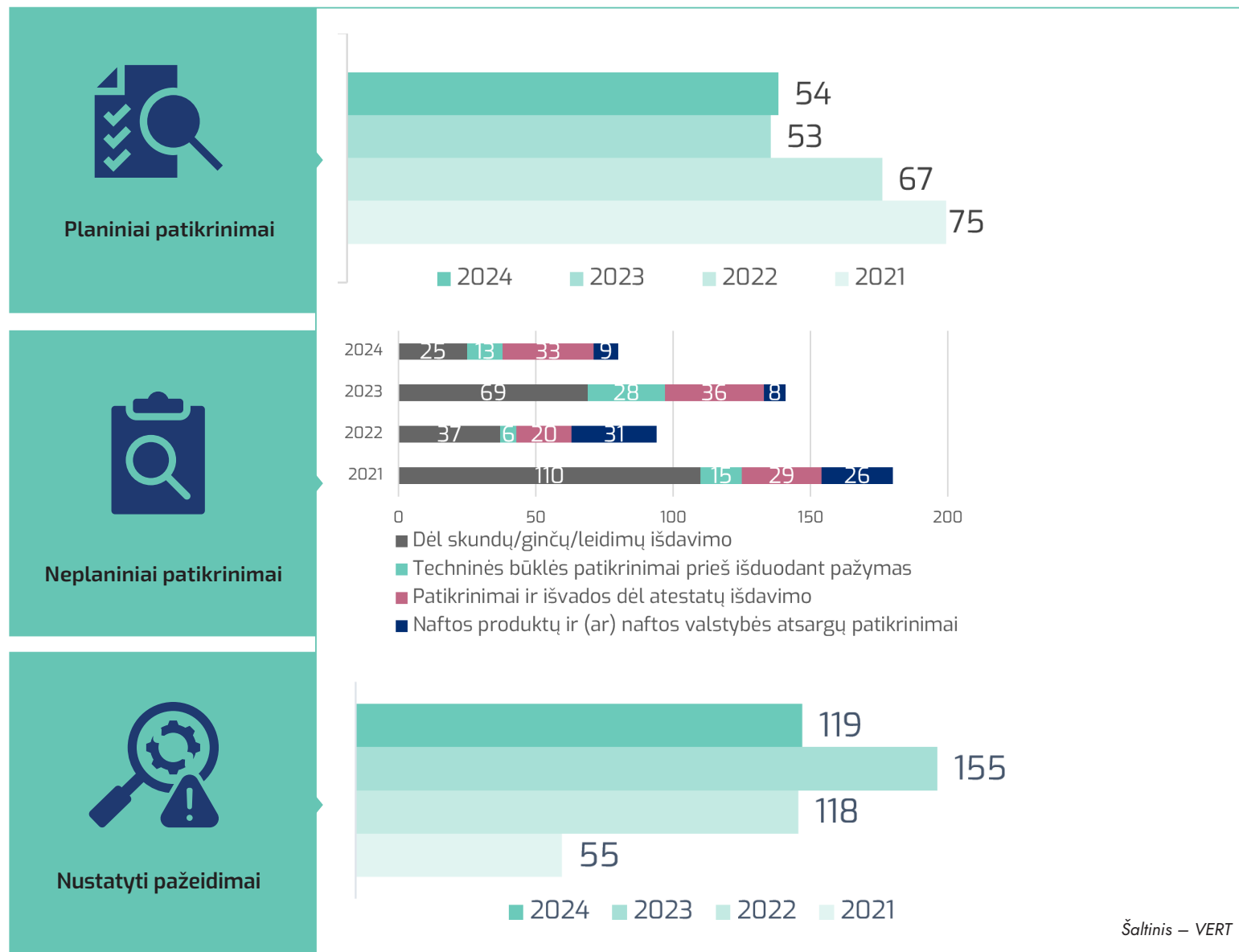
skaičių) iki jų revizijų ar pakeitimo naujais. Rekomenduojama turėti naujų VGC atsarginių vožtuvų rezervą.

Ištirtas 2024 m. vasario 9 d. įvykis daugiabučiame name Kupiškyje, sprogu suskystintoms naftos dujoms.

Sutrikimą ištyrusi komisija nustatė, kad suskystintų naftos dujų nuotėkis atsirado galimai nesandarioje buto vartotojo dujų sistemoje ir galimai padidėjus suskystintų naftos dujų slėgiui. Bendra dujų sistema ir dujinė viryklė yra sandarios, suskystintų naftos dujos galėjo nutekėti tik per jungtis, jungiančias standžiąją dujotiekio dalį ir dujinę viryklę. VERT rekomendavo AB „Suskystintos dujos“ Kupiškio r. sav. nuosavybės teise valdomose dujų skirstymo sistemose įrengti dujų slėgio matavimo, perdavimo ir duomenų kaupimo sistemas. VERT 2024 m. suderino AB „Suskystintos dujos“ investicijas. Bendrovė planuoja išbandyti telemetrinę įrangą SND sistemoje, o sėkmingų bandymų atveju ją diegs pagal VERT patvirtintą finansavimą.

8.7. NAFTOS IR NAFTOS PRODUKTŲ ĮMONIŲ PRIEŽIŪRA

11 pav. Naftos ir naftos produktų sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

Patikrinimuose
nustatyti
pažeidimai:

- nesudaryti statinių techniniai pasai ir žurnalai, neparengti techninės priežiūros ir remonto grafikų, nėra technologinių schemų;
- nepateikta informacija apie atestuotus darbuotojus, nėra paskirtų atsakingų specialistų su kvalifikaciniais pažymėjimais;
- neužtikrinama įrenginių periodinė techninė priežiūra, neatnaujinta antikorozinė apsauga, nefiksuojami priežiūros darbai talpyklų žurnale;
- nustatyti žaibosaugos neatitikimai, nėra saugaus įrenginių eksploatavimo instrukcijų, neperžiūrimas avarijų lokalizavimo planas;
- neužtikrintas avarijų likvidavimas per nustatytą laiką, neaiški darbų organizavimo tvarka sutartyse; kiti įvairaus pobūdžio pažeidimai.

Degalines eksploatuojančių įmonių atsakingi asmenys per nurodytuose nustatytą terminą pašalina pažeidimus ir informuoja apie tai VERT.

VERT atliekami patikrinimai padeda užtikrinti energetikos sektoriaus saugumą ir kokybišką paslaugų teikimą, nustatytų pažeidimų eksploatuojant energetikos įrenginius mažėja, įmonės laiku šalina pažeidimus, kad energetikos įrenginių eksploatavimas būtų vykdomas pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus, be to, labiau atsižvelgiama į darbuotojų kompetenciją – didesnis dėmesys skiriamas jų žinių tobulinimui, atsakingiau testuojamas techninis personalas.

AVARIJOS IR SUTRIKIMAI

▲ Ištirtas 2024 m. vasario 7 d. naftos išsiliejimas AB „ORLEN Lietuva“ priklausančiame Būtingės naftos terminale

Išsiliejimas įvyko nutrūkus tanklaivio prie plūduri švartavimosi lynui, nutrūkus tam specialiai skirtoms atsijungiančioms apsauginėms mo-voms, įrengtoms jūrinėse krovinių se plaukiančiose žarnų juostose (ilgoji žarnų juosta sumontuota iš 23 atskirų žarnų, talpinančių apie 0,7 tonas naftos, trumpoji – iš 22), kuriomis iš tanklaivio į terminalą per

plūdurią tiekama nafta. Įvykio metu užfiksuotas 1,987 tonos naftos išsiliejimas į Baltijos jūrą, ir padaryta 146 389 Eur žala aplinkai.

Avariją ištyrusi komisija nustatė, kad nėra ar neįmanoma nustatyti aiškių įvykio priežasčių, todėl galimos ir labiausiai tikėtinos priežastys yra šios:

- ▲ dėl naftos galimai per ilgo tekėjimo į Baltijos jūrą, paminėta priežastis – neišsamus teisinis reglamentavimas, spraga ar kitas netikslumas;
- ▲ dėl švartavimosi lyno nutrūkimo – energetikos įrenginio gamybos defektas.

VERT rekomendavo AB „ORLEN Lietuva“ griežtinti instrukcijoje numatytas tanklaivių krovą leidžiančias maksimalias ribines sąlygas ir papildomai įvertinti galimybę numatyti privalomą tanklaivio krovos sustabdymą, atsileidus švartavimosi lynui. Pasiūlyta keisti Būtingės naftos terminalo jūros teršimo incidentų likvidavimo lokalinį planą ir bendrovei nusimatyti priemones bei būdus, kurie leistų nedelsiant arba kuo greičiau sustabdyti naftos tekėjimą. Taip pat nusimatyti priva-

lomas papildomas vaizdo kameras (pvz., ant vilkikų arba tanklaivyje), kurios privalomai fiksuotu visą naftos krovos iš tanklaivių procesą.

NAFTOS PRODUKTŲ IR NAFTOS VALSTYBĖS ATSARGOS

▲ VERT 2024 metais patikrino 9 įmonių naftos produktų ir naftos valstybės atsargas.

Atlikus patikrinimus, nustatyta, kad sukauptų atsargų kiekiai visiškai atitinka energetikos ministro užduotyse nurodytus kiekius. Talpyklų, kuriose laikomos atsargos, techninė būklė atitinka teisės aktų reikalavimus.

8. 8. DUJŲ SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI

VERT 2024 m. užbaigė planinius ir neplaninius gamtinių dujų tiekėjų buitiniams vartotojams patikrinimus, kuriais siekta įvertinti, ar nuo 2022 m. liepos 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. gamtinių dujų tiekėjams UAB „Ignitis“, UAB „Intergas“, AB agrofimos „Josvainiai“ ir UAB Gren Lietuva pervestos 426,98 mln. Eur dalinio kompensavimo sumos buvo ne didesnės, nei reikalingos sumos vartotojams sušvelninti dujų įsigijimo kainų augimą.

Tikrinimo komisija nustatė, kad:

▲ UAB „Ignitis“ gauta 426,21 mln. Eur dalinio kompensavimo suma neviršija gamtinių dujų įsigijimo sąnaudų;

▲ AB agrofimos „Josvainiai“ gauta 0,183 mln. Eur dalinio kompensavimo suma yra 71 794 Eur didesnė, nei reikalinga gamtinių dujų įsigijimo sąnaudoms padengti;

▲ UAB Gren Lietuva gauta 0,154 mln. Eur dalinio kompensavimo suma yra 1 317 Eur didesnė, nei reikalinga gamtinių dujų įsigijimo sąnaudoms padengti;

▲ UAB „Intergas“ gauta 0,443 mln. Eur dalinio kompensavimo suma yra 155 420 Eur didesnė, nei reikalinga gamtinių dujų įsigijimo sąnaudoms padengti.

UAB „INTERGAS“, AB agrofirma „Josvainiai“ ir UAB Gren Lietuva įpareigosios grąžinti dalinio kompensavimo lėšų mokėjimo administratoriui AB „Energijos skirstymo operatorius“ patikrinimo metu nustatytas sumas, o sumos atitinkamai turės būti grąžintos į valstybės biudžetą.

9.

ŠILUMOS SEKTORIUS

10 lentelė. Šilumos sektoriaus reguliavimas

58

Reguliuojami
ūkio subjektai

208

VERT
sprendimai

6

Reguliavimo
pokyčiai

30

investicijų
projektai

21,39

mln. Eur
vertė

Suderintos
investicijos

113

Nustatytos
kainos

9.1. ŠILUMOS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

VERT patvirtino Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų aprašą.

Atsižvelgiant į stebimus gamtinių dujų ir biokuro kainų pokyčius, siekiant užtikrinti, kad pajėgumų užtikrinimo krepšelis kuo tiksliau atspindėtų kiekvieno papildomo pajėgumo sukuriama ribinę vertę vartotojui, papildytas šilumos gamybos pajėgumų aukcionų skiriamos išmokos nustatymas ir išmokėjimas.

VERT patvirtino Atsikirų energijos ir kuro rūšių sąnaudų normatyvų būstui šildyti ir karštam vandeniui ruošti nustatymo bei taikymo metodiką.

Metodikos pakeitimas atliktas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašymą patikslinti maksimalių energijos sąnaudų normatyvų būstui šildyti nustatymo tvarką tais atvejais, kai būstui šildyti naudojamas kuras, kurio suvartojimas apskaitos prietaisu kiekvieną mėnesį nenustatomas, o kompensacijos už kietąjį kurą, skiriamos ir išmokamos už visą šildymo sezoną (vieną kartą).

Standartinių šilumos pirkimo-pardavimo sutarčių su nepriklausomais šilumos gamintojais sąlygų aprašas papildytas reglamentuojant šilumos tiekėjų ir atliekinę šilumą generuojančių asmenų tarpusavio šilumos pirkimo ir pardavimo santykius.

Patvirtinti Energijos išteklių biržos reglamento pakeitimai.

Pakeitimai susiję su biokuro atitikties tvarumo ir išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažėjimo kriterijais pagal savanorišką nacionalinę schemą sureguliuavimu ir siekiu pritaikyti teisės aktą biokuro prekybai ne Lietuvos teritorijoje.

Atsižvelgiant į Šilumos ūkio įstatymo nuostatas bei rinkos dalyvių klausimus, **Šilumos kainų nustatymo metodikoje numatyta, kad skaičiuojant kuro sąnaudų ir pajamų skirtumą, šilumos tiekėjams, įvykdžiusiems Energijos išteklių rinkos įstatyme numatytus reikalavimus dėl gamtinių dujų įsigijimo gamtinių dujų biržoje ir biokuro įsigijimo energijos išteklių biržoje, gamtinių dujų įsigijimo ir (ar) biokuro įsigijimo kaina neribojama.**

9.2. ŠILUMOS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

VERT 2024 m. priėmė 30 sprendimų dėl šilumos tiekėjų ir nepriklausomų šilumos gamintojų investicijų ir perduoto turto derinimo.

Suderintos šilumos tiekėjų ir gamintojų investicijos sudaro 20,98 mln. Eur, perduoto turto reguliuojama vertė – 0,41 mln. Eur. Dalis projektų įgyvendinama su ES struktūrinių ir kitų fondų parama.

Daugiausiai šilumos sektoriuje investuota į šilumos tiekimo sistemų modernizavimą, susidėvėjusių trasų rekonstrukciją, taip pat iškas-tinio kuro mažinimą šilumos gamyboje – tiekėjai atnaujiną įrangą, rinkdamiesi ženkliai efektyvesnius biokuro katilus, saulės jėgaines, šilumos siurblius, talpyklas.

Šilumos sektoriuje VERT reguliuojamų šilumos tiekėjų ir nepriklausomų šilumos gamintojų faktiškai atliktos investicijos, preliminariais duomenimis, 2024 m. sudarė 351,5

mln. Eur, iš jų į šilumos gamybą – 304,9 mln. Eur, į šilumos perdavimą – 45,3 mln. Eur, į mažmeninį aptarnavimą – 1,2 mln. Eur. Palyginti su 2023 m., šilumos sektoriaus investicijos didėja 2,4 karto, pagrindinė didelio padidėjimo priežastis UAB Vilniaus kogeneracinės jėgainės 257 mln. Eur vertės investicijos į kogeneracinę jėgainę.

Didžiausios šilumos tiekimo įmonės 2024 m. į šilumos ūkį investavo 72,31 mln. Eur, t. y. 20,6 proc. visų sektoriaus investicijų.

11 lentelė. 2024 m. didžiausių šilumos tiekimo įmonių įvykdytos investicijos (mln. Eur)

Eil. Nr.	Ūkio subjektas	Iš viso investuota	Iš jų ES ir kitų fondų lėšos	Investicijų paskirtis		
				Šilumos gamyba	Šilumos perdavimas	Mažmeninis aptarnavimas
1.	AB Vilniaus šilumos tinklai	27,52	1,45	5,39	21,07	1,06
2.	AB „Kauno energija“	22,06	-	8,79	13,21	0,06
3.	AB „Klaipėdos energija“	2,76	0,62	0,99	1,76	0,01
4.	AB „Šiaulių energija“	15,03	0,71	12,23	2,79	0,01
5.	AB „Panevėžio energija“	4,94	0,03	2,43	2,51	-
Iš viso:		72,31	2,81	29,82	41,34	1,14

Šaltinis – VERT

9.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

2024 m. VERT
šilumos sektoriuje
reguliavimą taikė
58
ūkio subjektų
atžvilgiu:

▲ **49** šilumos tiekėjams (**46** iš jų yra ir karšto vandens tiekėjai),

▲ **1** karšto vandens tiekėjui,

▲ **8** reguliuojamiems nepriklausomiems šilumos gamintojams (NŠG) (2024 m. pabaigos duomenys).

Nustatyta:

▲ 15 šilumos tiekėjų nustatytos nauji šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų baziniai lygiai, iš jų 6 šilumos tiekėjams pajamų lygis pirmiesiems pajamų bazinio lygio galiojimo metams nustatytas vienašališkai;

▲ išnagrinėti 25 koreguotų šilumos gamybos ir (ar) tiekimo paja-

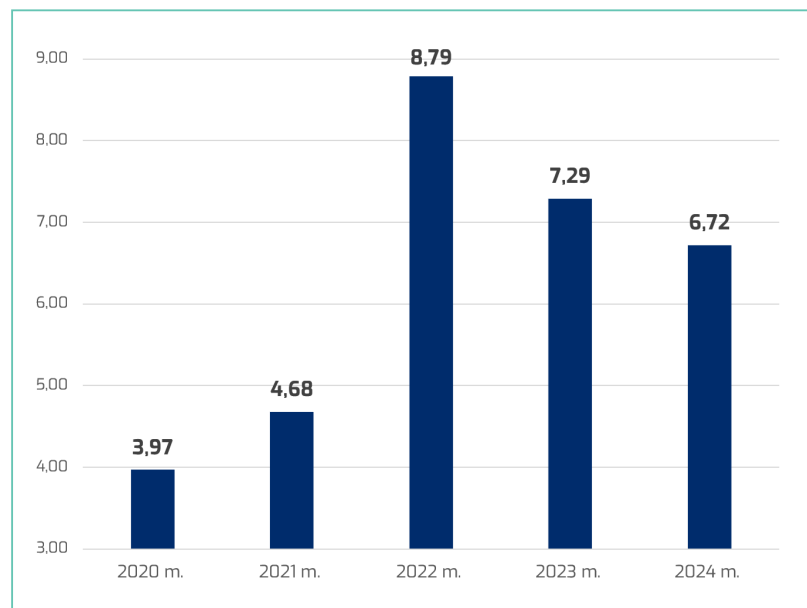
mų bazinių projektai ir iš jų 22 šilumos tiekėjų pajamų lygius nustatė vienašališkai, dėl 3 šilumos tiekėjų pajamų lygių sprendimus priėmė savivaldybės ir (ar) šilumos tiekėjo valdyba;

▲ nustatyta 46 karšto vandens tiekėjų kainos ir suderintos 3 karšto vandens tiekėjų karšto vandens kainos.

2024 m. šilumos tiekimo sektoriaus kainų / sąnaudų palyginimą ir šilumos tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertę, kainoje įvertintą investicijų grąžą bei faktinį pelningumą rasite [čia](#).

Vidutinė svertinė šilumos energijos kaina 2024 m. (palyginti su 2023 m.) mažėjo 7,82 proc. – nuo 7,29 ct/kWh iki 6,72 ct/kWh (be PVM). Vidutinės šilumos kainos mažėjimą 2024 m. daugiausia lėmė sumažėjusios šilumos gamybai naudojamo kuro kainos, ypač gamtinių dujų ir biokuro. Svertinė metinė šilumos energijos kaina per paskutinius 5 metus (nuo 2020 m. iki 2024 m.) didėjo 69,27 proc. Daugiau informacijos [čia](#).

12 pav. Vidutinė svertinė metinė šilumos energijos kaina, ct/kWh, be PVM, 2020 – 2024 m.

Šaltinis – VERT

ŠILUMOS KAINA VARTOTOJAMS (POKYTIS PER METUS)

▲ Vidutinė centralizuotai tiekiamos šilumos kaina 2025 m. vasario mėn. buvo 8,02 ct/kWh, t. y. 7,36 proc. didesnė nei 2024 m. vasario mėn. (7,47 ct/kWh).

Vartotojams tiekiamos šilumos kainos didžiąją dalį sudaro kuro ir perkamos šilumos įsigijimo sąnaudų, kurių dydis priklauso nuo kuro

kainų rinkoje, taip pat elektros energijos sąnaudos, o likusią dalį – nusidėvėjimo (amortizacijos), remonto, darbo užmokesčio sąnaudos, investicijų grąža ir kt. Šilumos kainų pokytis per metus pateiktas [čia](#).

Lietuvoje 2024 m. mažiausia vidutinė centralizuotai tiekiamos šilumos kaina buvo UAB „Utenos šilumos tinklai“, didžiausia – UAB Komunalinių paslaugų centro. Per metus (2023-2024 m.) šilumos kaina labiausiai sumažėjo UAB

„Nemėžio komunalininkas“ (33,9 proc.), UAB „Balterma ir ko“ (31,7 proc.) ir UAB „Nemenčinės komunalininkas“ (23,4 proc.) vartotojams. Didžiųjų miestų metinis šilumos kainų pokytis pateiktas [čia](#).

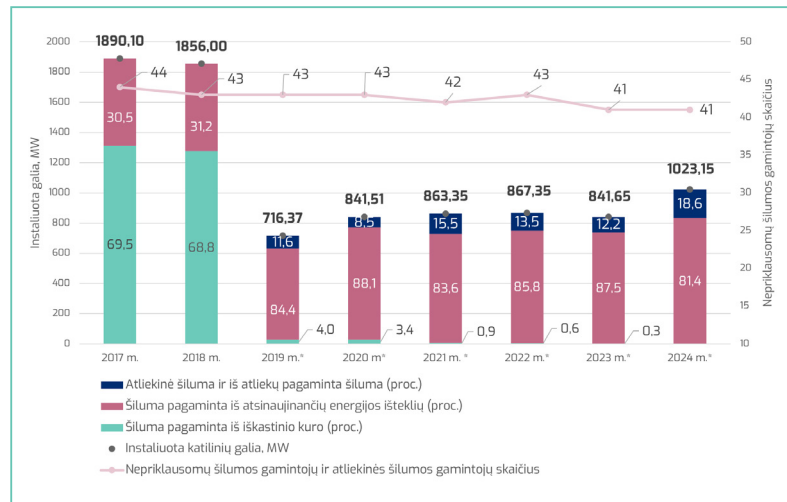
Nuo 2023 m. spalio 1 d. pasikeitus šilumos ūkio įstatymo konkurencinės šilumos gamybos reguliavimo kriterijų reglamentavimui, toliau mažėjo reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų skaičius – sprendimai nereguliuoti priimti dėl 4 nepriklausomų šilumos gaminto-

jų, 1 gamintojas liko reguliuojamas (2024 m. pabaigoje liko 8 reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai). Jiems atitinkamai nustatyti palyginamieji šilumos pajamų lygiai (7 sprendimai), nustatyta didžiausia leistina atliekinės šilumos supirkimo kaina atliekinės šilumos gamintojams. Patikrintas 4 nepriklausomų šilumos gamintojų konkurencinės šilumos gamybos veiklos reguliavimo laikotarpiu šilumą parduodant šilumos aukciono būdu susidaręs faktiškai gautų pajamų ir leistinos gauti pajamų apimtys skirtumas. Patikrintas nereguliuojamo nepriklausomo šilumos gamintojo gautų pajamų ir nustatyto palyginamojo šilumos pajamų lygio balansas. 2024 m. vienas nepriklausomas šilumos gamintojas pripažintas atliekinę šilumą generuojančiu asmeniu.

ŠILUMOS GAMYBA, INSTALIUOTA GALIA

2024 m. veiklą vykdžiusių nepriklausomų šilumos gamintojų (NŠG) ir atliekinę šilumą generuojančių asmenų (AŠG) instaliuota maksimali šilumos gamybos galia siekė 1023,15 MW. Šilumos gamybos galių padidėjimą didžiąja dalimi lėmė UAB Vilniaus kogeneracinė jėgainė galių padidėjimas iki 240 MW (atkreiptinas dėmesys, kad esant tam tikroms sąlygoms jėgainė gali dirbti 310 MW režimu) ir naujos UAB „Biovatas“ kogeneracinės jėgainės šilumos gamybos galios. Daugiau informacijos [čia](#).

13 pav. NŠG ir AŠG skaičiaus bei instaliuotų pajėgumų pokytis, 2017–2024 m.

*Nuo 2019 m. neįtraukti UAB Kauno termofikacijos elektrinės duomenys

Šaltinis – VERT

PARDUODAMAS ŠILUMOS KIEKIS

2024 m. NŠG šilumos tiekėjams iš viso pardavė 3 731 tūkst. MWh šilumos už vidutinę 3,73 ct/kWh kainą.

Reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų šilumos tiekėjams parduotas šilumos kiekis sudarė 1 806 tūkst. MWh, t. y. apie 48,4 proc. visos NŠG parduotos šilumos, vidutinė kaina – 3,47 ct/kWh.

Reguliuojamų NŠG šilumos tiekėjams parduotas šilumos kiekis sistemose, kuriose vyksta šilumos gamybos aukcionai, sudarė apie 35,7 proc. viso (CŠTĮ, reguliuojamų ir nereguliuojamų NŠG) pagaminto šilumos kiekio ([daugiau čia](#) ir [čia](#)).

ŠILUMOS AUKCIONAI

Remiantis aukcionų rezultatais, 2024 m. šilumos poreikis miestuose, kuriuose veikia NŠG, buvo 5 850,2 tūkst. MWh, aukcione pasiūlytas kiekis – 7 974,9 tūkst. MWh.

Aukcionuose NŠG pasiūlytas kiekis sudarė 72,6 proc. (pasiūlytos šilumos kaina 3,72 ct/kWh), iš NŠG supirkto šilumos dalis siekė 73,8 proc. nuo viso supirkto šilumos kiekio, atitinkamai šilumos tiekėjų aukcionuose pasiūlytas kiekis sudarė 27,4 proc. (pasiūlytos šilumos kaina 3,51 ct/kWh), iš šilumos tiekėjų supirkto šilumos dalis – 26,2 proc. ([daugiau čia](#)).

Vidutinė šilumos tiekėjų parduotos šilumos kaina (3,74 ct/kWh) buvo 0,3

proc. didesnė, nei vidutinė NŠG parduotos šilumos kaina (3,73 ct/kWh).

Vidutinė 2024 m. šilumos kaina miestuose, kuriuose veikia NŠG, buvo 7,93 proc. mažesnė nei 2023 m. NŠG parduodamos šilumos kaina 2024 m., palyginti su 2023 m., mažėjo 11,4 proc. – nuo 4,21 ct/kWh iki 3,73 ct/kWh.

Šilumos tiekėjų parduodamos šilumos kaina 2024 m., palyginti su 2023 m., mažėjo 16,7 proc. – nuo 4,49 ct/kWh iki 3,74 ct/kWh. Vidutinė perkamo biokuro kaina 2024 m. sumažėjo 0,74 ct/kWh. Daugiau informacijos [čia](#).

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ BIRŽA (IŠIGYTAS BIOKURO KIEKIS, KAINA)

Energijos išteklių rinkos įstatyme įtvirtinta, kad šilumos tiekėjai, šilumos aukciono dalyviai ir bendri šilumos ir elektros energijos gamintojai, kurie elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti naudoja biokūrą (toliau – Energetikos įmonės), privalo teikti pirmenybę energijos išteklių biržai įsigydami visą elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokuro kiekį (2015 m. buvo taikomas reikalavimas įsigyti ne mažiau kaip 50 proc., 2014 m. – 10 proc. reikalingo biokuro kiekio).

Šis reikalavimas netaikomas tuo atveju, jeigu pagrindžiama, kad energijos išteklių biržoje dėl objekty-

vių priežasčių nebuvo galima įsigyti reikalingo kiekio atitinkamos rūšies biokuro arba kitur tai buvo galima padaryti ekonomiškai naudingiau.

Šilumos ūkio įstatyme įtvirtinta, kad šilumos tiekėjai, realizuojantys ne mažiau kaip 100 GWh šilumos per metus, įsigydami elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokūrą, privalo kalendoriniais metais įsigyti ne mažiau kaip 30 procentų biokuro, kurio gamybai kaip žaliava naudojamos miško kirtimo liekanos. Prievolė netaikoma tuo atveju, jeigu dėl pasiūlos nebuvimo ar kitų, nuo šilumos tiekėjo nepriklausančių, priežasčių nebuvo pakankamos tokio biokuro pasiūlos ir susidarytų aukštesnė tokio biokuro kaina, nei aukštesnės kokybės biokuro produktų.

Iš viso 2024 m. šilumos ir (ar) elektros gamybai biokūrą naudojo **73** Energetikos įmonės iš kurių **47** centralizuoto šilumos tiekimo įmonės (įskaitant atskirus UAB „Lietesko“ ir UAB Gren Lietuva filialus), **26** nepriklausomi šilumos gamintojai.

2024 m. energijos išteklių biržoje buvo įsigyta **97,04** proc. viso biokuro kiekio, vidutinė biokuro kaina – **20,51** Eur/MWh

t. y. **26,18** proc. mažesnė nei 2023 m. 2024 m. šilumos sektoriaus dalyviai iš viso nupirko **7041** tūkst. MWh biokuro (**13,82** proc. daugiau nei 2023 m.).

Biokuro kiekio pasiskirstymas pagal pirkėjo tipą CŠTĮ ir NŠG, bei vidutinė biokuro, pirktų energijos išteklių biržoje ir dvišaliais sandoriais kaina pateikti [čia](#).

Pagal dvišalius sandorius įsigyta **2,96** proc. biokuro, vidutinė kaina **20,93** Eur/MWh, (**22,42** proc. mažesnė nei 2023 m.).

2024 m. medienos kilmės biokuro (SM1, SM1W, SM2, SM3, SM3D ir SM4) nupirkta **6862** tūkst. MWh ir tai sudarė **97,46** proc., kito medienos kilmės biokuro (medienos granulių, malkinės medienos, pjuvenų, drožlių, biokuro mišinio) nupirkta **178,48** tūkst. MWh (**2,54** proc.).

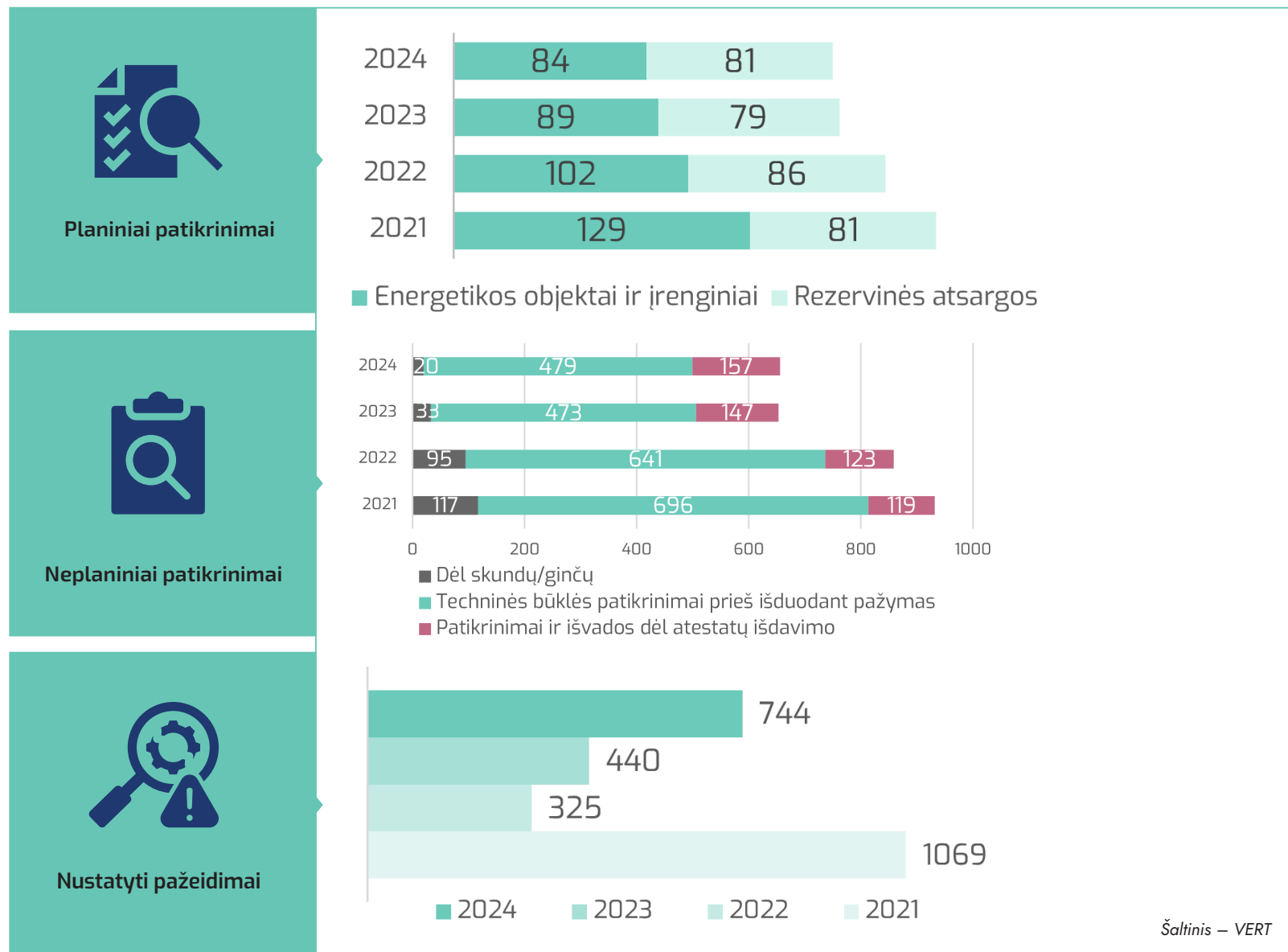
SM3 ir SM3D biokuro dalis – **45,18** proc. nuo viso biokuro kiekio (daugiau [čia](#)).

2024 m., palyginti su 2023 m., vidutinė SM2 kaina (su transportavimu) mažėjo **28,09** proc., malkinės medienos – **33,43** proc., SM3 – **24,20** proc. (daugiau [čia](#)).

9.4. ŠILUMOS ENERGETIKOS OBJEKTŲ IR ĮRENGINIŲ TECHNINĖ SAUGA

14 pav. Šilumos sektoriaus patikrinimai ir pažeidimai

Patikrinimų metu nustatyti pažeidimai:

- ▲ nepildoma dokumentacija – katilų remonto žurnalai, dūmtraukių pasai/žurnalai, nurodymų registrai;
- ▲ nepaskirti už techninę priežiūrą atsakingi asmenys;
- ▲ nepatvirtinti reikalingi sąrašai ir tvarkos, neatnaujinamos ir neperžiūrimos instrukcijos bei schemos;
- ▲ netinkamai prižiūrimi įrenginiai ir statiniai.

Netinkamai prižiūrimos šiluminės energijos tiekimo vamzdinių sistemos neužtikrina saugaus šilumos ūkio eksploatavimo, patiriami šilumos nuostoliai, mažėja šilumos tiekimo patikimumas. Šilumos tinklų eksploatavimo įmonės, sudarydamos sutartis su rangovais, apšildžiai tikrina arba visai netikrina rangovų darbuotojų kvalifikacijos.

VERT nurodymus dėl pažeidimų šalinimo įmonės vykdo operatyviai, ir tai užtikrina saugų, patikimą bei efektyvų eksploatuojamų katilinių ir šilumos tiekimo tinklų darbą.

ŠILDYMO IR KARŠTO VANDENS SISTEMŲ EKSPLOATAVIMAS

Patikrinimų metu nustatyti pažeidimai:

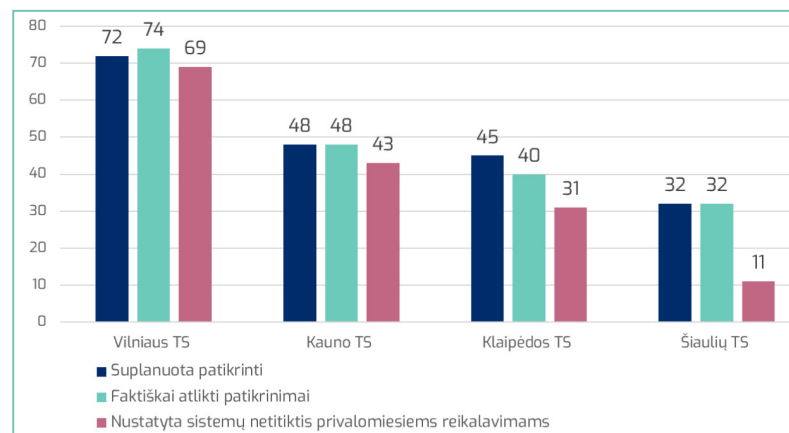
- ▲ trūksta šilumos punkto projektų ir sistemų aprašų dokumentacijos;
- ▲ nesudarytos sistemų veikimo, naudojimo ir priežiūros instrukcijos;
- ▲ nevykdoma priežiūra, neatliekama šilumos suvartojimo analizė, šildymo prietaisų atitikties patikra;
- ▲ techniniai trūkumai, netinkamai izoliuota armatūra ir vamzdynai, neįrengtos balansavimo priemonės;
- ▲ trūksta vamzdynų ženklinimo, neteisingas armatūros numeravimas;
- ▲ nėra šildymo sistemos temperatūrinio grafiko, neatliekamos metrologinės patikros.

2024 m. buvo atsisakyta daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų patikrinimų deklaracijų formos ir sutelkta daugiau dėmesio į faktinius šių sistemų patikrinimus.

Nustatyti pažeidimai turi tiesioginę įtaką teikiamos šiluminės energijos parametrams, karšto vandens temperatūrai, neužtikrina pastatų butų

tolygaus šildymo ir didina šilumos energijos nuostolius. Šilumos suvartojimo santykinų rodiklių analizė, jų pateikimas laiku daugiabučių namų administratoriams (valdytojams), trūkumų nustatymas ir pašalinimas užtikrina tolygų šilumos paskirstymą. Vienoda patalpų temperatūra ir ekonomišką šildymo sistemos darbą lemia mažesnį šilumos energijos suvartojimą, o mažesnės sąskaitos už šilumos ir elektros energiją – didesnę vartotojų patitenkinimą.

15 pav. Daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų planiniai patikrinimai (faktiniai ir deklaracijomis)

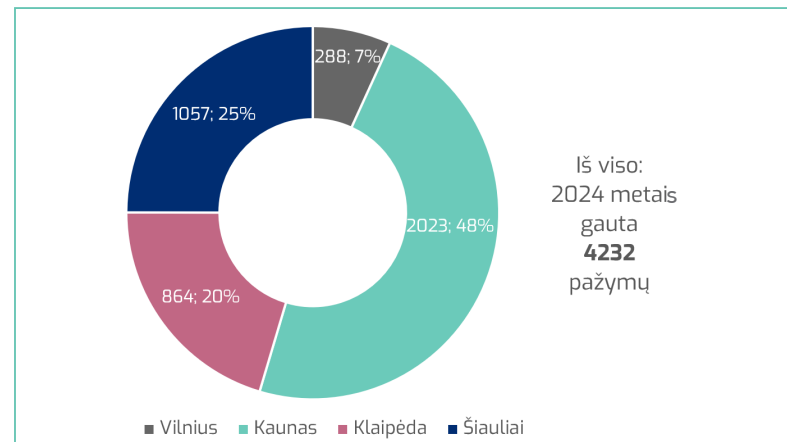

Šaltinis – VERT

2024 m. šilumos tiekėjai ir (arba) daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojai (eksploatuotojai) pagal kompetenciją informavo daugiabučio namo savininkus, daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytoją ir pateikė VERT 4232 pažymą apie daugiabučių namus, kurių šildymo ir karšto vandens sistemos neatitinka daugiabučio namo šildymo ir karšto

vandens sistemų privalomųjų reikalavimų. VERT, siekdama paskatinti mažąją renovaciją (sutvarkant daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemas), informuoja savivaldybių administracijas apie jų teritorijose esančius daugiabučius namus, kurių šildymo ir karšto vandens sistemos neatitinka daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemų privalomųjų reikalavimų.

16 pav. Pažymos apie reikalavimų neatitinkančias sistemas

Šaltinis – VERT

ENERGIJOS IŠTEKLIŲ REZERVINIŲ ATSARGŲ PATIKRINIMAS

Energetikos įmonės, kurių šilumos ir (ar) elektros energijos gamybos įrenginių bendra galia yra didesnė kaip 5 MW ir kurios gamina parduoti skirtą šilumos ir (ar) elektros energiją, privalo turėti energijos išteklių rezervinių atsargų šaltuoju metų periodu.

VERT Techninės priežiūros departamento teritorinių skyrių specialistai, pagal kompetenciją, 2024 m. vykdydami rezervinių atsargų kontrolę patikrino 81 įmonių (2021 m. patikrino 81; 2022 m. patikrino 86; 2023 m. patikrino 79), kurių eksploatuojamų šilumos ir (ar) elektros energijos gamybos įrenginių bendra galia yra didesnė kaip 5 MW ir kurios gamina parduoti skirtą šilumos ir (ar) elektros energiją, energijos išteklių rezervinių atsargų, patikrinimus.

AVARIJOS IR SUTRIKIMAI

2024 m. ištirti 3 AB Vilniaus šilumos tinklų įvykiai

1. 2023 m. balandžio 22 d. AB Vilniaus šilumos tinklų šilumos tinkle Ateities gatvėje, Vilniuje, integruotame šilumos tiekimo tinkle trūko šilumos trastos dalis.

Įvykio metu buvo atjungtas šilumos generavimo šaltinis UAB Vilniaus kogeneracinė jėgainė. Avariją ištyrusi komisija nustatė, kad įvykio priežastis yra įrenginių susidėvėjimas ir medžiagų savybių pakitimas – šilumos tinklų vamzdyno išorinė korozija dėl hidroizoliacijos savybių. Per vamzdyno kanalų perdangų sujungimą gruntinis vanduo prasiškerbė ir pateko ant vamzdyno.

VERT rekomendavo AB Vilniaus šilumos tinklų vamzdynų, kurių sąlyginis skersmuo didesnis kaip 100 mm, bandymus, esant projektinei šilumnešio temperatūrai, vykdyti ne rečiau kaip kartą per 5 metus. Tokių temperatūrinių bandymų tikslas – patikrinti šiluminių įrenginių atsparumą temperatūrinėms deformacijoms, esant maksimaliomis darbinių temperatūrų sąlygoms.

2. 2024 m. sausio 25 d. AB Vilniaus šilumos tinklų Vilniaus termofikacinėje elektrinėje Nr. 2 atsijungė turbogeneratorius G-5.

[vyk] ištyrusi komisija nustatė, kad sutrikimo priežastis – biokuro tiekimo į katilą sutrikimai. VERT rekomendavo AB Vilniaus šilumos tinklams išsamiau reglamentuoti kuro tiekimo sistemos strigimo šalinimo procedūras; papildyti technologines instrukcijas kuro tiekimo sistemos strigimo šalinimo procedūromis; papildyti biokuro tiekimo į katilą techninės priežiūros darbų apimtį.

3. 2024 m. balandžio 5 d. AB Vilniaus šilumos tinklų šilumos tinkle Vytenio gatvėje, Vilniuje, integruotame šilumos tiekimo tinkle trūko šilumos trasos dalis.

Avariją ištyrusi komisija nustatė, kad įvykio priežastis yra įrenginių susidėvėjimas ir medžiagų savybių pakitimas – šilumos tinklų vamzdyno išorinė korozija dėl hidroizoliacijos savybių. Per vamzdyno kanalų perdangų sujungimą gruntinis

vanduo prasiskverbė ir pateko ant vamzdyno.

VERT rekomendavo AB Vilniaus šilumos tinklams kasmet, pasibaigus šildymo sezonui, siekiant išaiškinti ir pašalinti šilumos tinklų defektus, jeigu nėra įdiegtos alternatyvios vamzdyno kokybės kontrolės priemonės, vykdyti hidraulinius bandymus vamzdynų stiprumui patikrinti, taip pat įvertinti galimybę taikyti papildomas kontrolės priemones.

9.5. ŠILUMOS SEKTORIAUS ĮMONIŲ PATIKRINIMAI IR TYRIMAI

 VERT 2024 m. kovo mėn. baigė pradėtą UAB „Litesko“ planinį patikrinimą.

VERT 2024 m. kovo mėn. baigė pradėtą UAB „Litesko“ planinį patikrinimą. Patikrinimo metu įvertintas 2015 m. sausio 1 d. – 2017 m. gruodžio 31 d. laikotarpio reguliuojamoms veikloms priskirtų sąnaudų, dengiamų reguliuojamų veiklų pajamomis, pagrįstumas.

Tikrinimo komisija nustatė neatitikimus 10 įmonės filialų – Alytuje, Biržuose, Druskininkuose, Kelmėje, Marijampolėje (3 filialai), Telšiuose, Palangoje ir Vilkaviškyje bei pasiūlė Biržų, Druskininkų, Marijampolės ir Telšių filialams nustatant šilumos

kainas įvertinti Bendrovės papildomai gautas pajamas 2016–2017 m. laikotarpiu – tokiu būdu paaiškėjo, ar susidaro vartotojams grąžintina suma. Taip pat įmonė įpareigota anksčiau paminėtiems 4 bei Kelmės filialui, rengiant reguliuojamos veiklos ataskaitas, atsižvelgti į nustatytus neatitikimus teisės aktų reikalavimams – turto nusidėvėjimo, teisinių, tyrimų, konsultacijų ar panašaus pobūdžio paslaugų sąnaudų, kurios nėra susijusios su saugiu ir patikimu šilumos tiekimu vartotojams bei nėra būtinos užtikrinti reguliuojamų veiklų saugumą, priskyrimu reguliuojamos veiklos būtinosioms sąnaudoms. Patikrinimo metu buvo konstatuota, kad UAB „Litesko“ filiale „Biržų šiluma“ papildomai gavo 70,13 tūkst. Eur, o šių papildomai gautų pajamų grąžinimas vartotojams nustatytas VERT 2025 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. 03E-31. Įvertinus patikrinimo metu konstatuotų neatitikimų įtaką, Bendrovė filiale „Telšių šiluma“ papildomai gavo 39,57 tūkst. Eur, o šių pajamų grąžinimas vartotojams nustatytas VERT 2024 m. gegužės 21 d. nutarimu Nr. 03E-711. Įvertinus patikrinimo metu konstatuotus neatitikimus, filialuose Druskininkų šiluma“ ir „Marijampolės šiluma“ Bendrovė papildomų pajamų negavo.

 VERT 2024 m. gruodžio mėn. baigė pradėtą UAB „Vilniaus energija“ neplaninį patikrinimą.

Patikrinimas buvo atliekamas, siekiant įvykdyti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartį administracinėje byloje Nr. eA-20-525/2020. Patikrinimo metu nustatyta, kad Bendrovė 2012–2014 metais šilumos tiekimo veiklai pagal tuo metu galiojantį reglamentavimą nepagrįstai priskyrė 28 888,39 tūkst. Eur sąnaudų. Šių nepagrįstų sąnaudų priskyrimas turėjo įtakos skaičiuojant šilumos tiekimo veiklos faktinės ir bendrovei kainų skaičiavimo metu nustatytos pelno normos / investicijų grąžos neatitiktį, dėl kurios susidarė 2 524,0 tūkst. Eur normatyvinio pelno/ investicijų grąžos viršijimo suma, kuri laikytina nepagrįstai gautomis pajamomis. Patikrinimo metu taip pat nustatyta, kad Bendrovė 2012–2014 metais nepagrįstai gavo 6 627,2 tūkst. Eur šilumos tiekimo veiklos pajamų (susijusių su apyvartinių taršos leidimų) pardavimu, investicijos į skirstyklą vertės priskyrimu ir biokuro kainomis). Iš viso neteisingai priskirtos sąnaudos ir nepagrįstai gautos šilumos tiekimo veiklos pajamos sudarė sąlygas Bendrovei 2012–2014 m. gauti 9 151,2 tūkst. Eur nepagrįstų pajamų. Atsižvelgiant į patikrinimo rezultatus, 2025 m. bus peržiūrimi VERT sprendimai, kuriems turi įtakos minėtas patikrinimas.

 Pradėtas energijos išteklių rinkos tyrimas

Siekama nustatyti, ar MB „Biolapas“ veiksmai energijos išteklių biržoje 2024 m. liepos 23 d. vykusios

prekybos biokuro produktais sesijos metu atitiko teisės aktuose įtvirtintas nuostatas dėl draudimo užsiimti arba bandyti užsiimti manipuliavimu rinka.

 Pradėtas UAB Kauno termofikacijos elektrinės reguliuojamos veiklos neplaninis patikrinimas

Siekama įvertinti, ar teritorijoje įrengtų kriptovaliutų kasimo serverių sąnaudos nėra įvertintos Bendrovės teikiamų paslaugų savikainoje.

10.

VANDENS SEKTORIUS

12 lentelė. Vandens sektoriaus reguliavimas

74

Reguliuojami
ūkio subjektai

121

VERT
sprendimai

7

Reguliavimo
pokyčiai

43

investicijų
projektai

107,9

mln. Eur
vertė

Suderintos
investicijos

16

bazinės
kainos

31

perskaičiuotos
kainos

Nustatytos
kainos

10.1. VANDENS SEKTORIAUS REGULIAVIMO POKYČIAI

VERT nauja redakcija išdėstė Garantinio geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo vykdymo tvarkos ir sąlygų aprašą.

Tai leido panaikinti mokėtinų sumų garantiniams vandens tiekėjams ir įmokų kontrolės reglamentavimą, patikslintas garantinio geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugų kainos nustatymas.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika. Siekiant mažinti administracinę našą ūkio subjektams, atlikti metodikos pakeitimai, atsisakant atitinkamų priedų (naujai suderinto VERT ilgalaikio turto duomenys, reikalingi kainų nustatymui, automatiškai perkeliama iš investicijų derinimo medžiagos) kainų projektų teikimo metu, taip pat suvienodinant metodikos reikalavimus su kitais teisės aktais. Nuotekų valymo kainos už padidėjusią ir savitąją taršą skaičiavimo tvarkos aprašas. Pakeistos nuostatos, suvienodinant jas su Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, siekiant išvengti neteisingo teisinio inter-

pretavimo, patikslintos nuostatos, susijusios su sąnaudų skaičiavimu, pakoreguotos formulės bei atlikti kiti redakciniai pakeitimai.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų įmonių apskaitos atskyrimo taisyklių ir susijusių reikalavimų sąvadas, patikslinant nuostatas, susijusias su Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis. Sąvade atliktos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų lyginamosios analizės apraše pakeistų elektros energijos sąnaudų ir darbo užmokesčio sąnaudų rodiklių korekcijos. Patikslinti Sąvado geriamojo vandens apskaitos prietaisų nusidėvėjimo normatyvai, atsižvelgiant į Geriamojo vandens apskaitos prietaisų ir nuotekų apskaitos prietaisų įsigijimo, įrengimo ir eksploatavimo užmokesčio apskaičiavimo metodiką. Panaikintas draudimas reguliuojamai veiklai priskirti trumpalaikių paskolų faktinių palūkanų sąnaudų dalį, neviršijančią paskolos sutarties sudarymo datai Lietuvos banko skelbiamos Lietuvos pinigų finansų įstaigų (bankų, užsienio bankų filialų ir kredito uni-

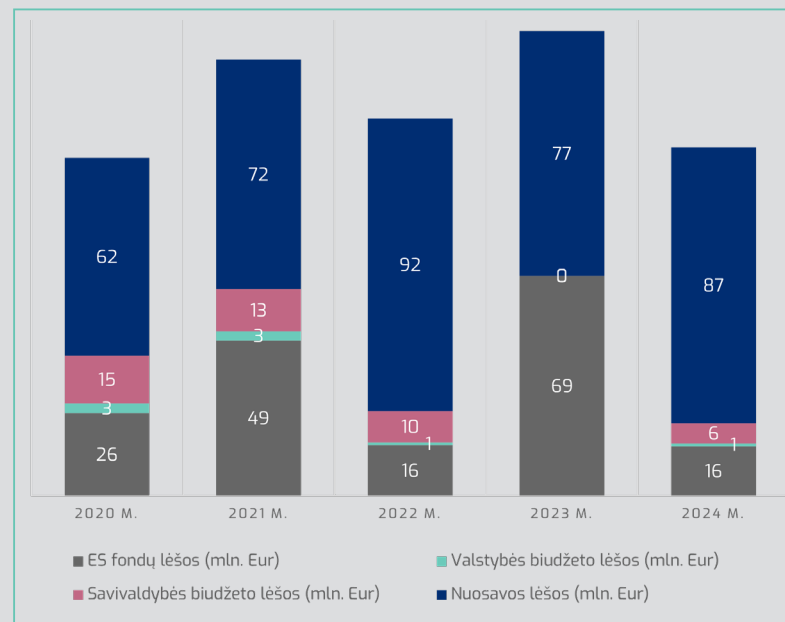
10.2. VANDENS SEKTORIAUS SUDERINTOS INVESTICIJOS

2024 m. VERT priėmė **43** nutarimus dėl geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų investicijų ir perduoto turto.

Suderintų investicijų vertė – **104,59** mln. Eur, suderinto perduoto turto reguliuojama vertė – **2,5** mln. Eur.

Pagal preliminarinius duomenis, faktinės 2024 m. investicijos į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą siekė 109,32 mln. Eur, iš kurių 14,3 proc. skirta iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų.

17 pav. 2020–2024 m. vandentvarkos įmonių investicijos, mln. Eur

Šaltinis – VERT

Valstybės ir savivaldybių lėšos investicijų finansavimo struktūroje sudarė **6,6** proc., **79,1** proc. pačių vandens tiekėjų lėšos ir paskolos.

2024 m. investicijos buvo skiriamos paslaugų plėtrai, kokybei, tiekimo patikimumui didinti ir sąnaudoms mažinti. Palyginti su 2023 m., vandens sektoriaus investicijos sumažėjo **23** proc.

10.3. REGULIUOJAMOS KAINOS

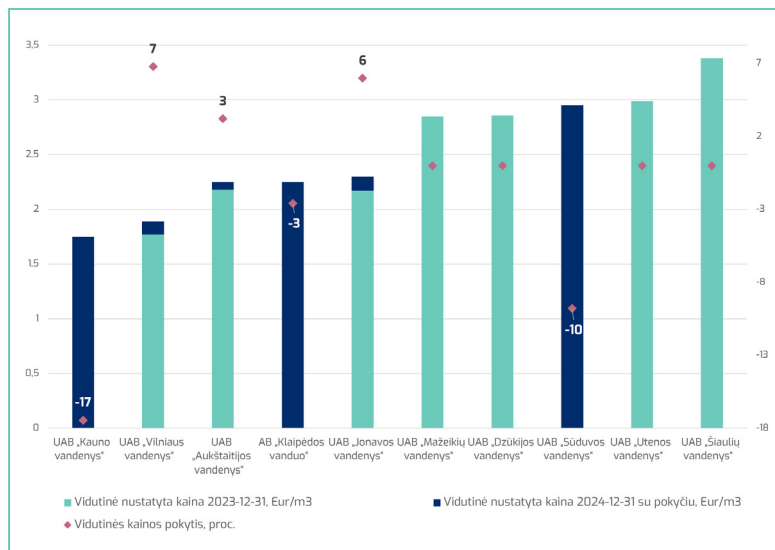
Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje 2024 metais VERT kainodaros reguliavimą taikė:

▲ **70-iai** licencijuotų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų (**69** ūkio subjektai vykdė geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklą,

▲ **1** ūkio subjektas – geriamojo vandens tiekimo veiklą) ir

▲ **5-iems** paviršinių nuotekų tvarkytojams. 2024 m. vandens tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertė, investicijų grąža, pelningumas pateikiami Pagrindinių sektorių rodiklių skyriuje.

18 pav. Didžiausių geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų 2023-2024 m. gruodžio 31 d. nustatytos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, Eur/m³.

Šaltinis – VERT

BAZINĖS KAINOS, PERSKAIČIUOTOS KAINOS

2024 m. VERT gavo **18** geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų prašymų derinti geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazines kainas

2024 m. VERT gavo **26** ūkio subjektų prašymus derinti perskaičiuotas geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazines kainas.

2022 m. priimtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas, pagal kurio 33 straipsnio 23 dalį, jeigu elektros ir (arba) dujų, tarifų ir įkainių vidutinis pokytis viršija 30 proc., geriamojo vandens tiekėjai, paviršinių nuotekų tvarkytojai parengia ir teikia VERT papildomos elektros ir (arba) dujų sąnaudų pokyčio kainų dedamosios pagrindimą. Vadovaujantis šia nuostata, VERT 2024 m. gavo 2 ūkio subjektų prašymus nustatyti perskaičiuotas geriamojo vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazines kainas dėl elektros ir (arba) dujų tarifų ir įkainių pokyčio.

Atlikusi sąnaudų pagrįstumo analizę ir įvertinusi planuojamas atlikti investicijas, VERT geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams nustatė efektyvumo didinimo užduotis ir dalies sąnaudų nepripažino būtinosiomis.

▲ Iš **16-os** ūkio subjektų, kuriems suderintos bazinės kainos, **12** ūkio subjektų teikia ir paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugas.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje 2024 metais VERT kainodaros reguliavimą taikė:

▲ **16-os** ūkio subjektų bazines kainas,

▲ **28** ūkio subjektų perskaičiuotas bazines kainas ir

▲ **3** ūkio subjektų perskaičiuotas bazines kainas dėl elektros ir (arba) dujų tarifų ir įkainių pokyčio.

2024 m. VERT, nustatydamą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainas, būtinosiomis nepripažino 3,02 mln. Eur sąnaudų ir investicijų grąžos. Pagrindinės nepripažintų sąnaudų priežastys - dėl sumažėjusių energetinių išteklių kainų įvertintos mažesnės elektros energijos sąnaudos, nevertintos valdybos narių atlyginimo sąnaudos, įmokų garantiniams vandens tiekėjams sąnaudos (Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme panaikinus prievolę viešiesiems vandens tiekėjams mokėti garantines įmokas). Vadovaujantis sąnaudų priskyrimo taisyklėmis, priskirtos mažesnės netiesioginių ir bendrųjų administracinių sąnaudų dalys.

2024 m. pagrindinės kainų pokyčio priežastys: geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų realizacija, ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudų ir investicijų grąžos didėjimas dėl išaugusios reguliuojamo turto vertės įgyvendinus investicijas ir savivaldybės ūkio subjektams perdavus turtą, investicijų grąžos didėjimas dėl nuosavo ir skolinto kapitalo dydžių, darbo užmokesčio sąnaudų didėjimas, energetinių (elektros energijos, dujų) sąnaudų mažėjimas.

Vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu, kuriame numatyta, jeigu geriamojo vandens tiekėjams, užtikrinantiems saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą, trūksta lėšų investicijoms, kurios būtinos kokybės reikalavimus atitinkančioms geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, gali būti nustatoma papildoma geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos dedamoji, UAB „Vilniaus vandenys“ VERT 2024 m. gruodžio 23 d. nutarimu buvo nustatyta ir bazinėse kainose įvertinta 10,1 mln. Eur papildoma geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos dedamoji.

19 pav. 2019-2024 m. gruodžio 31 d. nustatytos vidutinės, didžiausios ir mažiausios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos Lietuvoje, Eur/m³

Šaltinis – VERT

Siekiant didinti vandens tiekimo įmonių veiklos efektyvumą, ekonominį skaidrumą, nustatyti įmonių būtinausias sąnaudas bei palyginti atitinkamoms grupėms priklausančių įmonių veiklą, VERT apskaičiavo ir 2024 m. lapkričio mėn. viešai paskelbė 2023 m. veiklos efektyvumo rodiklius.

2024 m. VERT suderintas teikiamų paslaugų kainas taikė:

70 geriamojo vandens tiekėjų ir (arba) nuotekų tvarkytojų iš 70 licencijuotų šias paslaugas galinčių teikti ūkio subjektų ir

5 paviršinių nuotekų tvarkytojai.

VARTOTOJŲ MOKUMO RIBA

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas įpareigoja VERT kiekvienais metais iki gruodžio 31 d. įvertinti, ar, nustatčius naujas bazines kainas, vartotojų mokama suma už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas neviršys 4 proc. vidutinių mėnesio šeimos pajamų.

VERT 2024 m. atliko vartotojų mokamos sumos už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas vertinimą.

Vertinime buvo suskaičiuotos vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mėnesio namų ūkio išlaidos. Skaičiuojant namų ūkio išlaidas buvo vadovaujamas vidutiniu savivaldybėje suvartojamu geriamojo vandens kiekiu, kurį apskaičiuoja geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai bei skelbia savo interneto svetainėje.

2024 m. didžiausia vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskai-

tančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mokama suma sudaro 2,01 proc. vidutinių namų ūkio mėnesio pajamų, kurią moka Kelmės rajono gyventojai.

Mažiausiai už paslaugas 2024 m. mokėjo Vilniaus miesto gyventojai – 0,53 proc. vidutinių namų ūkio mėnesio pajamų.

Vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mėnesio namų ūkio išlaidų procentas nuo vidutinių mėnesio šeimos pajamų pagal apskritis pateikiamas [čia](#).

11.

ATLIEKŲ TVARKYMO SEKTORIUS

13 lentelė. Atliekų sektoriaus reguliavimas

13

Reguliuojami
ūkio subjektai

20

VERT
sprendimai

2

Reguliavimo
pokyčiai

14

investicijų
projektai

84,271

mln. Eur
vertė

Suderintos
investicijos

5

Nustatytos
kainos

VERT nuo 2023 m. komunalinių atliekų tvarkymo sektoriuje reguliuoja **13** ūkio subjektų:

▲ **10** regioninių atliekų tvarkymo centrų (toliau – RATC) ir

▲ **3** bendro atliekų deginimo įrenginio bei atliekų deginimo įrenginio valdytojai (KADI).

REGULIAVIMO POKYČIAI

2024 m. liepos 18 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 4, 25, 28, 30, 302, 305, 31 straipsnių pakeitimo įstatymas (toliau – Pakeitimo įstatymas), kuris išplėtė reguliuojamosios veiklos apimtį. VERT, atsižvelgdama į 2024 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusio Pakeitimo įstatymo įpareigojimą, 2024 m. spalio 28 d. patvirtino Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodikos ir Atliekų tvarkymo sektoriaus įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašo pakeitimus.

Pakeitimai išplėtė komunalinių atliekų sąvoką, t. y. visos buityje

susidarančios atliekos, pavyzdžiui, remonto ar statybų metu gyventojų buityje susidarančios atliekos, yra prilyginamos komunalinėms atliekoms ir tokių atliekų tvarkymas yra laikomas reguliuojama veikla. Taip pat į reguliuojamą veiklą pilnai yra įtraukiamos didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių sąnaudos, nevertinant, kad vartotojai į atliekų surinkimo aikšteles atliekas pristato patys. Šiose aikštelėse surenkamų atliekų tvarkymo kainas nustato VERT.

INVESTICIJOS

VERT 2024 metais suderino 10-ies regioninių atliekų tvarkymo centrų (toliau – RATC) ir 2 KADI 14 investicijų projektų, kurių bendra vertė 84,271 mln. Eur. Suderintos investicijos skirtos infrastruktūros plėtrai ir Europos parlamento ir Tarybos Direktyvai dėl atliekų įpareigojimui nuo 2024 metų pradėti atskirą maisto atliekų surinkimą, įgyvendinti.

REGIONINĖS KAINOS

VERT 2024 metais patvirtino pirmąsias 5 regionines kainas Panevėžio, Marijampolės, Tauragės, Utenos ir Vilniaus regiono atliekų tvarkymo centrams:

▲ UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras – 71,98 Eur/t;

▲ UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras – 72,95 Eur/t;

▲ UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras – 69,61 Eur/t;

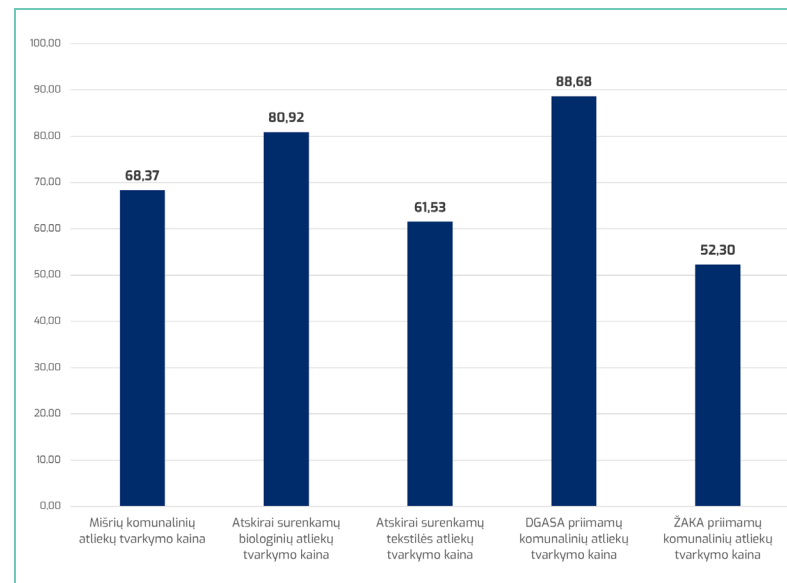
▲ UAB Utenos regiono atliekų tvarkymo centras – 66,63 Eur/t;

▲ UAB Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras – 69 Eur/t.

VERT, įvertinusi ūkio subjektų prašymus ir atliekų tvarkymo reglamentavimo pokyčius, atidėjo likusių **5** RATC regioninės kainos tvirtinimą ir įpareigojo RATC patikslinti bei pateikti atnaujintus projektus.

Pakeitimo įstatymo įgyvendinamosiose nuostatose įtvirtinta RATC pareiga iki 2025 m. kovo 31 d. pateikti VERT atnaujintus regioninių kainų apskaičiavimo projektus, jei regioninės kainos tvirtinimas buvo atidėtas ir regioninių kainų perskaičiavimo projektus, jei atitinkamam regionui regioninė kaina buvo patvirtinta 2024 metais. Gavus projektus, VERT turės pareigą ne vėliau kaip iki 2025 m. liepos 31 d. nustatyti konkretaus komunalinių atliekų tvarkymo regiono pirmąją regioninę kainą arba perskaičiuotą regioninę kainą.

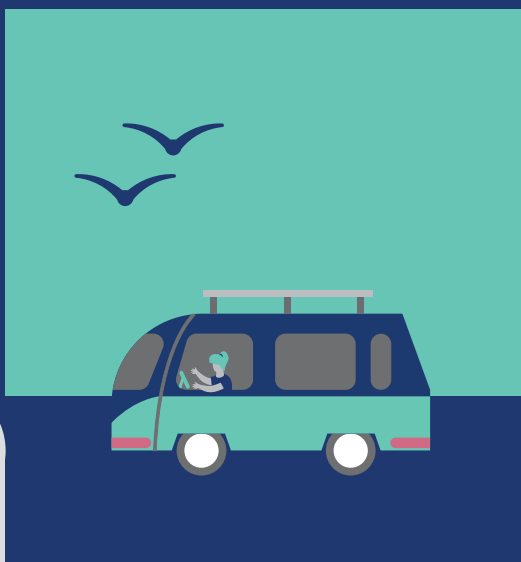
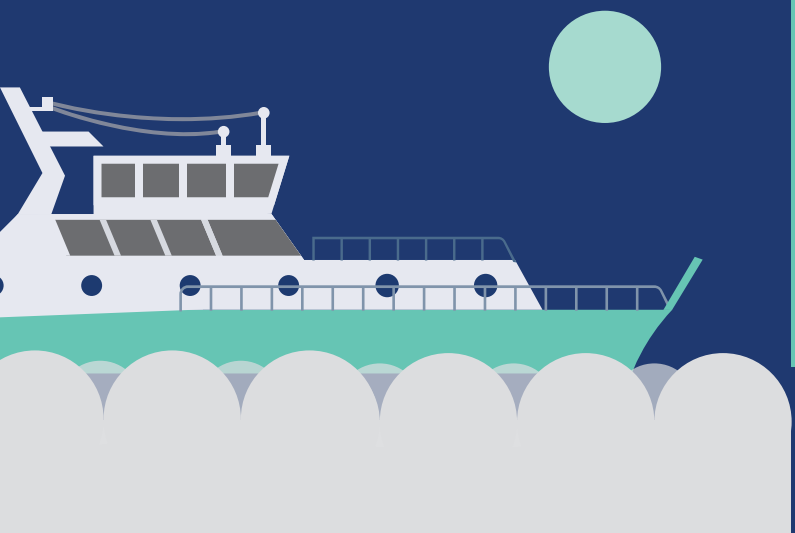
20 pav. Svertinė vidutinė kaina pagal verslo vienetą, Eur/t

Šaltinis – VERT

12.

TRANSPORTO SEKTORIUS

VERT, vadovaudamasi Vidaus vandenų transporto kodekso 30 straipsniu, derina keleivių vežimo vietinio susisiekimo traukiniais bei keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) didžiausią tarifą. VERT suderinus maksimalią pajamų sumą, AB „Smiltynės perkėla“ apskaičiuoja ir patvirtina galutinius keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją tarifus.

VERT 2024 m. gegužės 30 d. naujam trejų metų laikotarpiui suderino AB „Smiltynės perkėla“ keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją didžiausią tarifą – **9,05 mln. Eur**. Palyginti su galiojusiu didžiausiu tarifu, VERT suderintas didžiausias tarifas didėjo **14,4 proc.** daugiausia dėl personalo bei planuojamų ir atliktų investicijų nusidėvėjimo sąnaudų.

VERT, vadovaudamasi Geležinkelių transporto kodekso 34 straipsnio 1 dalimi, derina didžiausius leistinus keleivių vežimo vietinio susisiekimo maršrutais, įskaitant kombinuotąjį keleivių vežimą vietiniais maršrutais, tarifus. Vadovaujantis Keleivių vežimo vietiniais traukiniais tarifų maksimalių dydžių nustatymo metodika, vežėjas turi teisę pateikti prašymus VERT ne dažniau kaip du kartus per metus.

VERT 2024 m. gavo UAB „LTG Link“ didžiausio tarifo derinimo projektą, kuriame numatytas keleivių vežimo vietinio susisiekimo maršrutais tarifo maksimalus dydis sudaro 30 ct už vieną keleivio kilometrą, t. y. 11 ct už vieną keleivio kilometrą daugiau nei galiojantis suderintas bendrovės didžiausias tarifas. VERT, išnagrinėjusi pateiktą informaciją, 2024 m. liepos 26 d. nutarimu priėmė sprendimą nederinti bendrovės pateikto derinti didžiausio leistino keleivių vežimo vietinio susisiekimo maršrutais, įskaitant kombinuotąjį keleivių vežimą vietiniais maršrutais, tarifo. VERT nesuderinus tarifo, liko galioti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2009 m. birželio 26 d. nutarimu suderintas bendrovės keleivių vežimo vietinio susisiekimo maršrutais maksimalus tarifo dydis – 19 ct už vieną keleivio kilometrą (be PVM).

13.

LICENCIJAVIMAS

14 lentelė. Licencijavimas

924

Atestatai

11

Atestavimo
veikla

581

Elektros
sektorius

74

Dujų ir
naftos sektorius

7

Šilumos
sektorius

10

Vandens
sektorius

13.1. LEIDIMAI ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIUJE

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo Elektros energetikos įstatymo pakeitimas, kuriuo buvo pakeista leidimų plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus galiojimo trukmė ir priimtas Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo pakeitimas, kuris numatė, kad gamintojai, įtraukti į VERT 2023 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 03E-170 „Dėl Asmenų, pateikusių prašymus išduoti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintą sąrašą, turi teisę per 3 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos tinklų operatoriui pateikti prašymą dėl prievolių įvykdymo užtikrinimo gražinimo arba gamintojai, siekiantys toliau plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus, turi teisę teikti prašymą VERT dėl leidimo plėtoti saulės šviesos energijos gamybos pajėgumus pratęsimo laikotarpiui nuo leidimo plėtoti išdavimo iki šio įstatymo įsigaliojimo. Aukščiau minėti teisės aktų pakeitimai sąlygojo ženklų VERT pri-

imtų sprendimų dėl leidimų galiojimo termino pratęsimo skaičių.

VERT, įvertinusi teisės aktų reikalavimus bei pagrindines priežastis, su kuriomis susiduria atsinaujinančių išteklių energetikos projektų vystytojai, rengia bei teiks konkrečius pasiūlymus dėl teisės aktų nuostatų koregavimo siekiant atsisakyti perteklinių reikalavimų, mažinant administracinę naštą bei skatinant paspartinti šių projektų vystymo procesus.

VERT, siekdama paskatinti kaip galima daugiau elektros energetikos rinkos dalyvių įsitraukti į elektros gamybos ir naudojimo procesus, aktyviai bendradarbiavo su rinka, pristatydama Piliečių energetikos bendrijų (PEB) ir Atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų (AIEB) steigimo naudą.

VERT teikė konsultacijas PEB ir AIEB steigimo klausimais, aiškino apie bendrijų elektrinių teikiamas naudas jos nariams, siekiant didinti elektros energijos vartojimo efektyvumą, mažinti sąskaitas už elektros energijos vartojimą ir naudoti žaliąją elektros energiją bendrijos narių reikmėms.

VERT 2024 m. suteikė*
23
piliečių energetikos
bendrijos statusus

**Vadovaujantis Elektros energetikos įstatymu ir Piliečių energetikos bendrijos statuso suteikimo, panaikinimo ir informacijos apie piliečių energetikos bendriją teikimo tvarka.*

VERT, siekdama paspartinti atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų veiklą ir kad šis veiklos modelis taptų optimalesnis, nuolat analizuoja iš rinkoje veikiančių ūkio subjektų gaunamus pastebėjimus bei siūlymus, kitas indikacijas, kaip turėtų būti tobulinama ir toliau vystoma atsinaujinančių išteklių bendrijų veikla Lietuvoje.

2024 m. buvo
suteiktas tik
1
atsinaujinančių
išteklių energijos
bendrijos statusas

VERT, vadovaudamasi Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisyklių nuostatomis, priėmė sprendimus dėl leidimų leidimus:

▶ plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus - 366, iš kurių 178 - dėl leidimo galiojimo termino pratęsimo;

▶ plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus hibridinėms elektrinėms - 46;

▶ plėtoti energijos kaupimo įrenginius - 13;

▶ generuoti iš kaupimo įrenginių - 4;

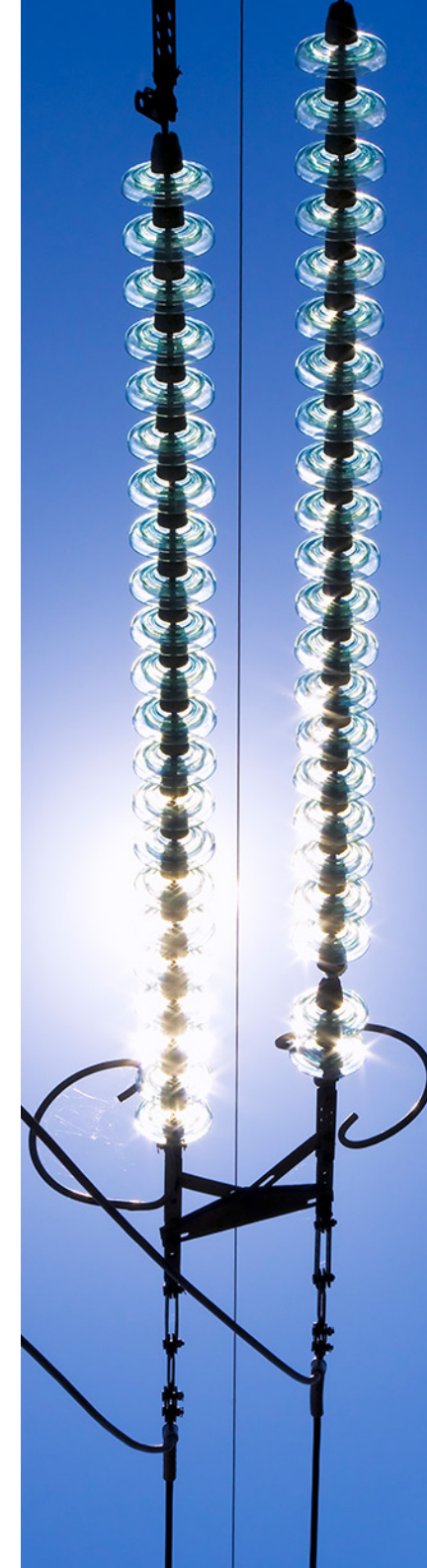
▶ gaminti elektros energiją - 144;

▶ vykdyti nepriklausomo elektros energijos paklausos telkėjo veiklą - 6;

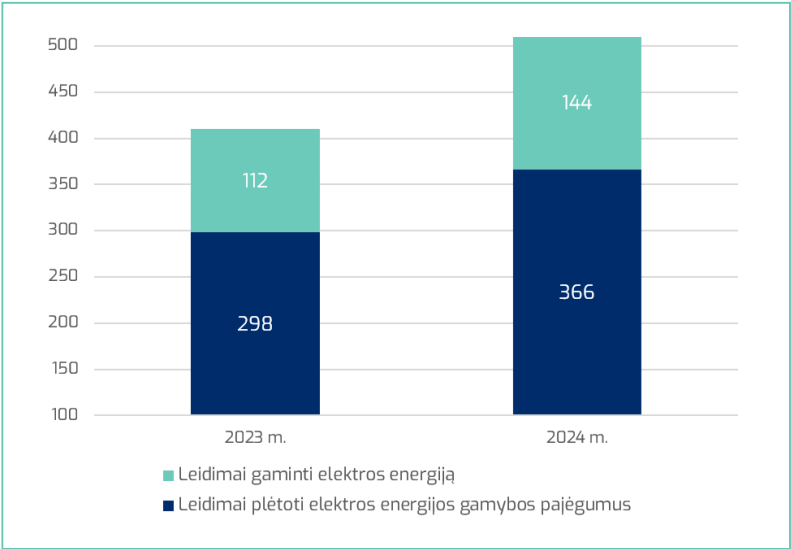
▶ nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą - 6.

VERT 2024 m. priėmė
sprendimus dėl
118

leidimų plėtoti elektros
energijos gamybos
pajėgumus galiojimo
termino pratęsimo.

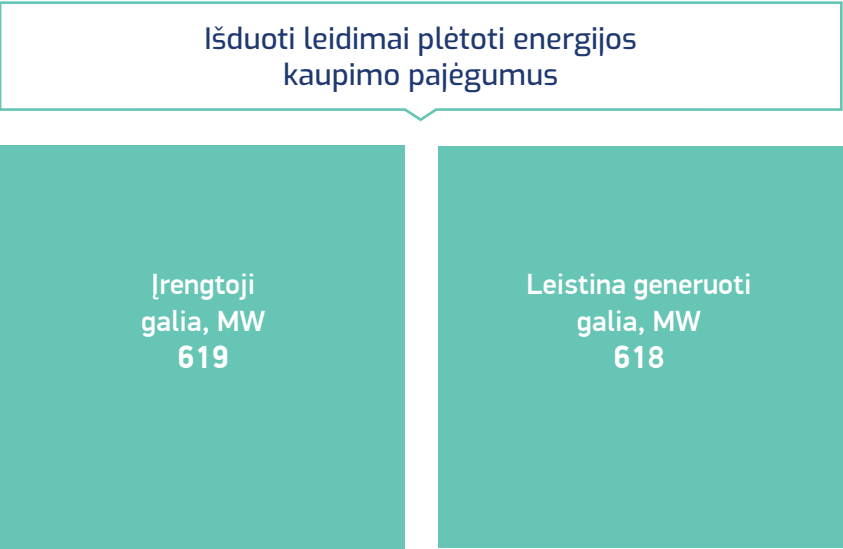

21 pav. Išduoti leidimai gaminti ir plėtoti elektros energijos pajėgumus

Šaltinis – VERT

17 lentelė. Išduoti leidimai plėtoti energijos kaupimo pajėgumus

Šaltinis – VERT

15 lentelė. Išduoti leidimai plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus

Išduota leidimų plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus	Įrengtoji galia, MW	Leistina generuoti galia, MW
Saulės šviesos energijos elektrinės	4509	2828
Vėjo elektrinės	1908	1831
Hibridinės elektrinės, iš kurių:	4983	2385
Saulės šviesos energijos elektrinės	2337	
Vėjo elektrinės	2310	
Energijos kaupimo įrenginiai	312	

Šaltinis – VERT

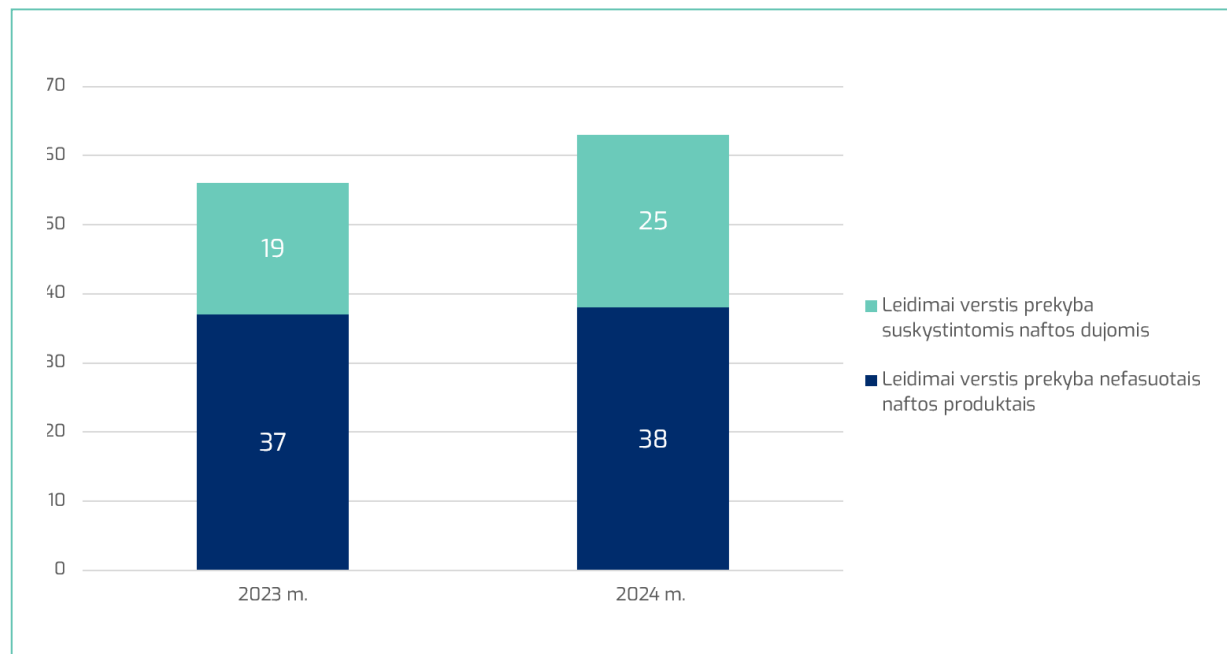
16 lentelė. Išduoti leidimai gaminti elektros energiją

Išduota leidimų gaminti elektros energiją	Įrengtoji galia, MW	Leistina generuoti galia, MW
Saulės šviesos energijos elektrinės	562	489
Vėjo elektrinės	967	952

Šaltinis – VERT

13.2. LEIDIMAI DUJŲ IR NEFASUOTŲ NAFTOS PRODUKTŲ PREKYBOS SEKTORIUOSE

22 pav. Išduoti leidimai verstis prekyba suskystintomis naftos dujomis ir nefasuotais naftos produktais

Šaltinis – VERT

VERT 2024 m.:

išdavė ir pakeitė
63
leidimus
verstis prekyba
suskystintomis
naftos dujomis bei
nefasuotais naftos
produktais

panaikino
1
leidimą verstis
mažmenine prekyba
suskystintomis naftos
dujomis

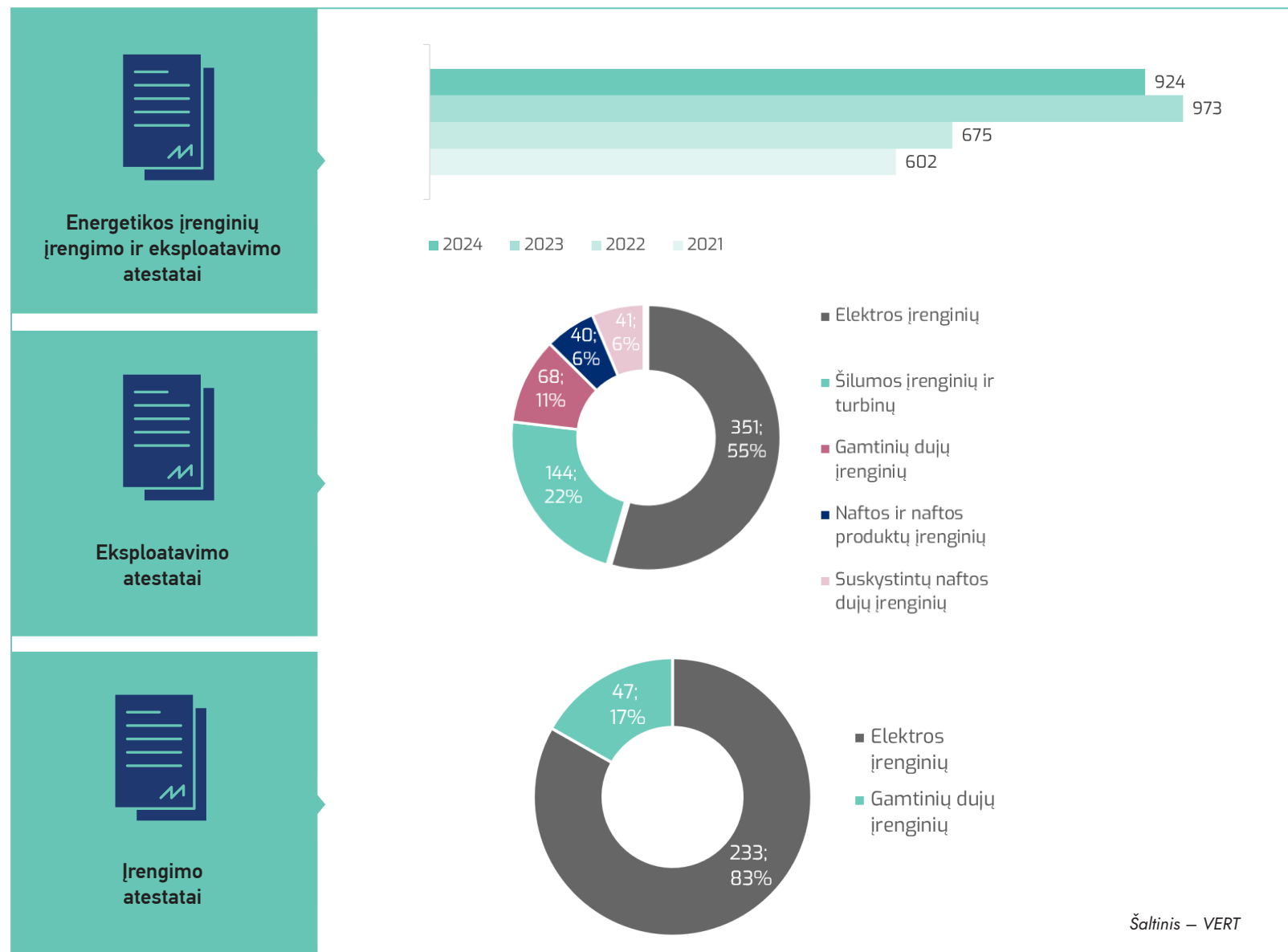
panaikino
10
gamtinių dujų
tiekimo leidimų.

13.3. ŠILUMOS IR VANDENS SEKTORIAUS LICENCIJOS

13.4. ATESTATAI ENERGETIKOS ĮRENGINIŲ ĮRENGIMO IR EKSPLOATAVIMO VEIKLOJE

23 pav. Atestatai energetikos įrenginių įrengimo ir eksploatavimo veikloje

VERT, vykdydama jai pavestas funkcijas, išduoda atestatus, suteikiančius teisę asmenims įrengti ir eksploatuoti energetikos įrenginius, sustabdo šių atestatų galiojimą, panaikina galiojimo sustabdymą, panaikina atestato galiojimą ar pakeičia šiuos atestatus.

Energetikos įrenginių eksploatavimas ir įrengimas apima tokius sudėtingus ir atsakingus darbus, kaip energetikos įrenginių technologinį valdymą, techninę priežiūrą, remontą, matavimus, bandymus, paleidimo ir derinimo darbus, naujų energetikos įrenginių montavimą (tiesimas), įskaitant esamų energetikos įrenginių rekonstravimą, išmontavimą. Užtikrinti tokių darbų kokybę gali tik kvalifikuoti ir atestuoti subjektai – fiziniai ir juridiniai asmenys, turintys energetikos įrenginių įrengimo ir eksploatavimo veiklos atestatus, kurie užtikrina tinkamą pasirengimą įrengti ir eksploatuoti energetikos įrenginius.

Plačiąja prasme atestavimas naudingas visuomenei kaip prevencinė priemonė siekiant užtikrinti, kad asmenys, įrengiantys ir eksploatuojantys energetikos įrenginius, turėtų reikiamos kvalifikacijos specialistų, technologinę įrangą, prietaisus, kitas priemones, ir taip būtų išvengta netinkamai įrengiamų ar eksploatuojamų energetikos įrenginių sukeltų pavojų.

13.5. ENERGETIKOS DARBUOTOJŲ ATESTAVIMAS IR MOKYMO PROGRAMŲ DERINIMAS

Energetikos sektoriaus darbuotojai yra aukščiausios kvalifikacijos specialistai, kuriems ypač svarbu nuolat atnaujinti žinias atliekant atestavimo procedūrą. Nuo 2024 m. tai galima padaryti efektyviau ir sparčiau, naudojantis VERT sukurta ir nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. veikiančia Energetikos darbuotojų atestavimo informacinė sistema (toliau – EDAIS) <https://edais.vert.lt>.

Pagrindiniai EDAIS uždaviniai:

- Užtikrinti energetikos darbuotojų atestavimo proceso skaidrumą ir priežiūrą.

- Energetikos darbuotojų atitikties keliams kvalifikacijos reikavimams patikrinimą vykdyti EDAIS.

- Energetikos darbuotojų atestavimo procesą perkelti į elektroninę erdvę ir jį vykdyti vieningai, nepriklausomai nuo atestavimo įstaigos vykdomų energetikos darbuotojų atestavimo procesų.

- Užtikrinti energetikos darbuotojų atestavimo stebėseną.

11 atestavimo įstaigų, kurios turi VERT išduotus leidimus vykdyti atestavimo veiklą ir yra su VERT sudariusios sutartis dėl naudojimosi EDAIS, nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. energetikos darbuotojus atestuoja EDAIS pagal bendrą energetikos darbuotojų atestavimo schemą. 2020 m. gruodžio 18 d. VERT patvirtino Ben-

drąją energetikos darbuotojų atestavimo schemą⁶ (toliau – Schema), kuri įsigaliojo nuo 2024 m. sausio 1 d. Schemoje apibrėžti energetikos darbuotojų bendrieji ir specialieji kvalifikaciniai reikalavimai, šių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo reikalavimai kiekvienai energetikos darbuotojų kategorijai, atestavimo procedūros ir energetikos darbuotojams suteikiamos teisės.

Iki EDAIS modelio įdiegimo šalies rinkoje energetikos darbuotojų atestavimo paslaugas teikė 7 akredituotos sertifikavimo įstaigos. 2024 m. (nuo rugpjūčio 1 d.) EDAIS paslaugomis pasinaudojo 2102 energetikos darbuotojai ir 11 atestavimo įstaigų išdavė 1539 pažymėjimus, suteikiančius teisę verstis energetikos darbuotojo veikla.

Naujas energetikos darbuotojų atestavimo modelis leidžia iš esmės patobulinti atestavimo veiklos procesus ir sukurti kokybišką energetikos darbuotojų atestavimo paslaugą. Pagal savo reikšmę šalies energetikos sistemai teisės aktų nustatyta tvarka atestuoti energetikos darbuotojai, turintys reikiamą kvalifikaciją, užtikrina efektyvų, saugų ir kokybišką energetikos įrenginių įrengimą ir (ar) eksploatavimą, o tai tiesiogiai susiję su darniu elektros, dujų, naftos ir šilumos energetikos sektorių veikimu.

⁶ VERT 2020 m. gruodžio 18 d. nutarimas Nr. 03E-1458

Energetikos darbuotojų atestavimo informacinė sistema (EDAIS)

Atestavimo įstaigos Atestuoti energetikos darbuotojai Egzaminų grafikai Egzaminų kainai DEMO testai

Norėdami pildyti paraišką ir registruotis į egzaminą, turite prisijungti prie sistemos

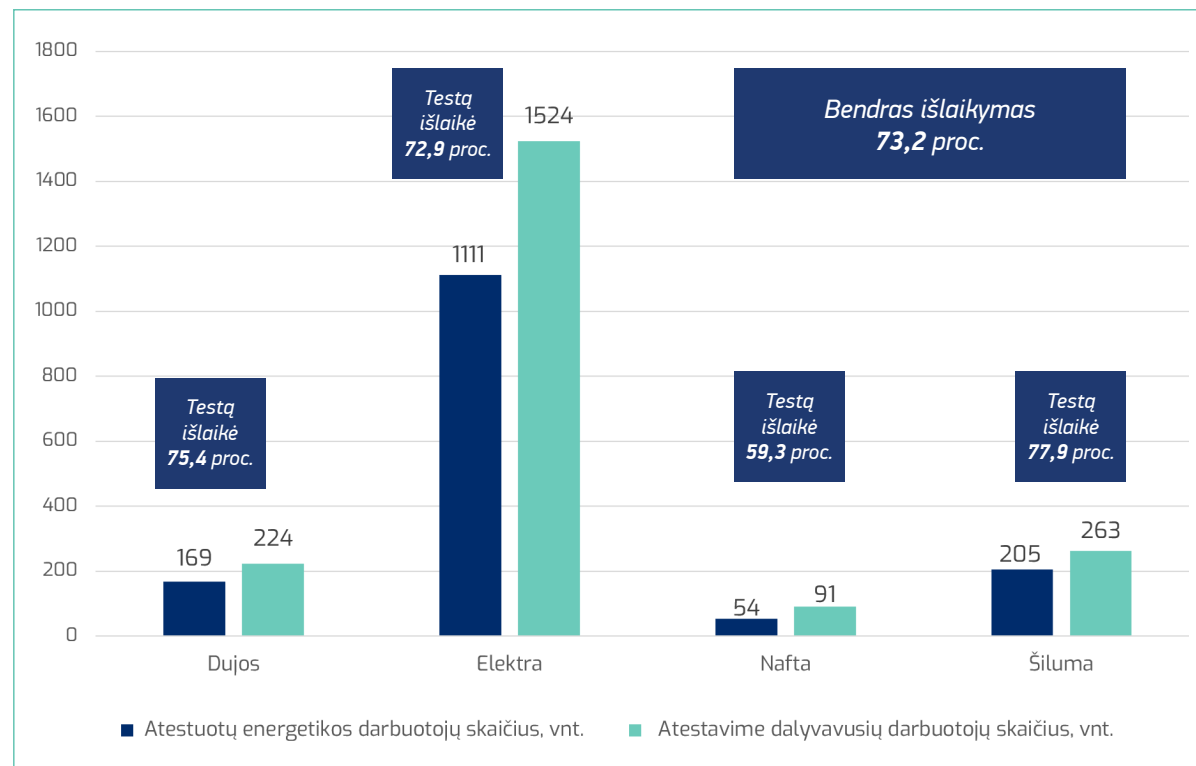
Peržiūrėkite energetikos darbuotojų pažymėjimus
Galite peržiūrėti energetikos darbuotojų pažymėjimus ir jų būsenas

Peržiūrėkite egzaminų laikus
Galite peržiūrėti visų atestavimo įstaigų numatytus egzaminų laikus

Patikrinkite užklausą
Užklausa galite pateikti pasirinktai atestavimo įstaigai arba Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai

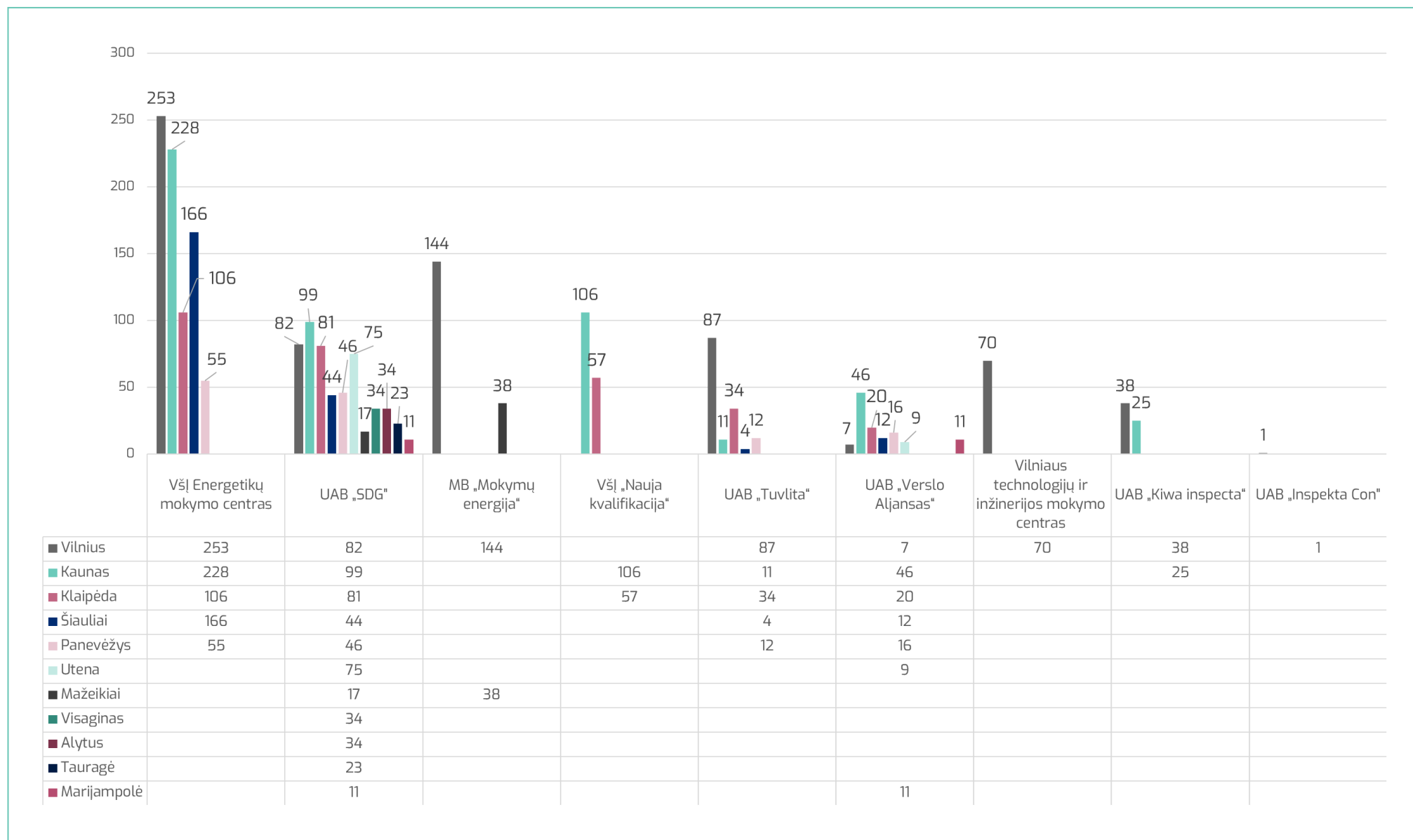

24 pav. Atestuotų energetikos darbuotojų skaičius pagal energetikos sektorius I

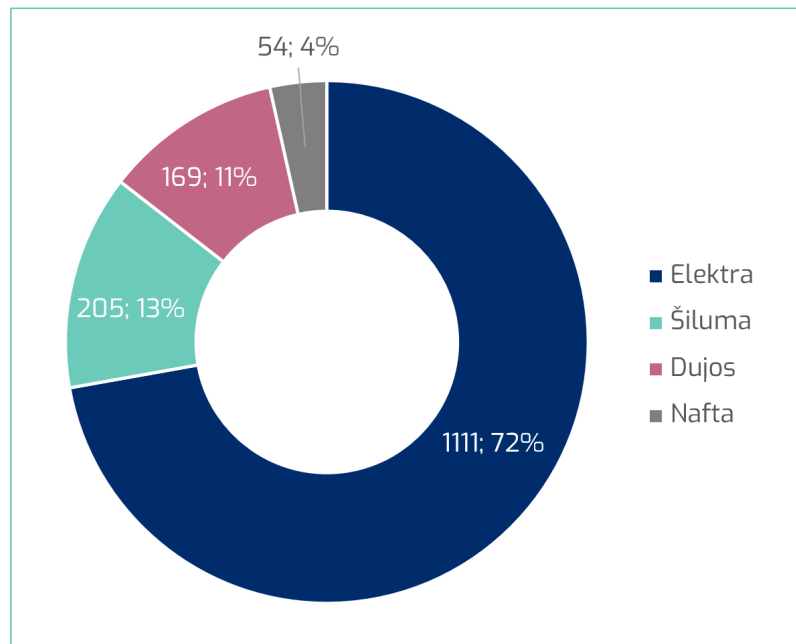
Šaltinis – VERT

26 pav. Atestavimo įstaigų atestuotų energetikos darbuotojų skaičius pagal geografinę pasiskirstymą

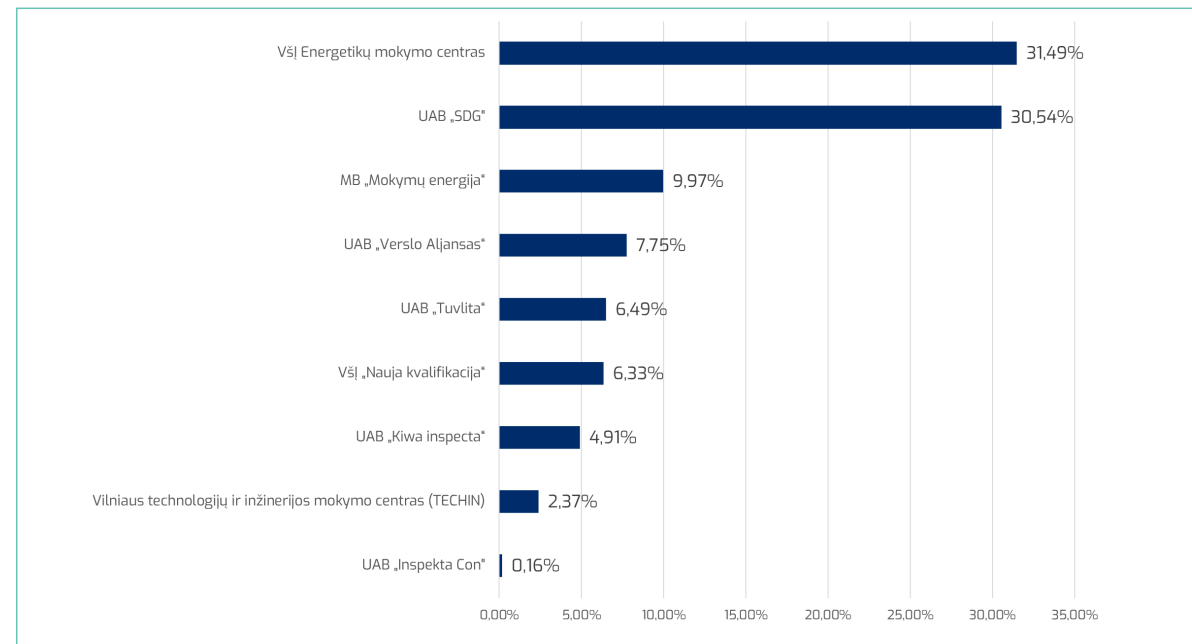
Šaltinis – VERT

25 pav. Atestuotų energetikos darbuotojų skaičius pagal energetikos sektorius II

Šaltinis – VERT

27 pav. Atestavimo įstaigų suteiktų paslaugų pasiskirstymas procentais

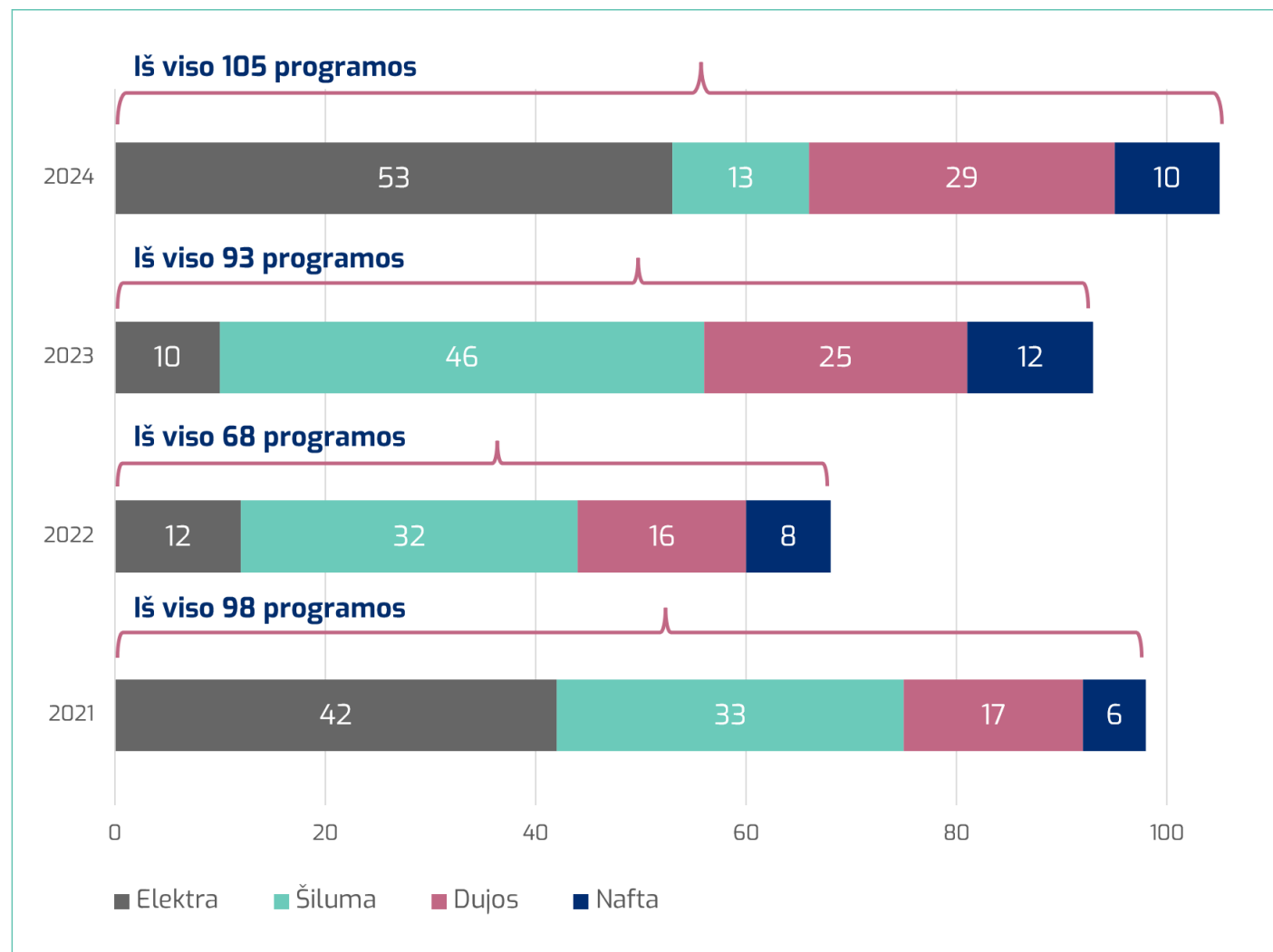
Šaltinis – VERT

2024 m. iš **11** leidimus verstis atestavimo veikla turinčių įstaigų atestavimo veiklą vykdė **9**.

Daugiausia paslaugų energetikos darbuotojams suteikė VšĮ Energetikų mokymo centras ir UAB „SDG“.

Dauguma energetikos darbuotojų atestuojami Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje - miestuose, kuriuose dirba daugiausia šios srities specialistų.

Kitų regionų energetikos darbuotojai taip pat turi galimybę pasirinkti jiems patogiausią egzamino vietą Marijampolėje, Tauragėje, Alytuje, Visagine, Mažeikiuose, Utenoje.

Šaltinis – VERT

VERT nustatyta tvarka derina energetikos darbuotojų mokymo programas, į kurias turi būti įtraukti ir efektyvaus energijos bei energijos išteklių vartojimo klausimai.

Mokymų svarba taip pat nurodoma kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose dujų energetikos įrenginių įrengimą ir eksploatavimą. Mokymo programos apima mokymo planą, reikalavimus mokymo bazei ir mokymo personalui bei baigiamajam žinių tikrinimui, taip pat norminių dokumentų ir literatūros sąrašą. Mokymo planus sudaro teorinis mokymas ir praktika. Teorinį mokymą sudaro temos, supažindinančios su teisės aktais, reglamentuojančiais dujų energetikos įrenginių įrengimo ir eksploatavimo veiklą, potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą, slėginių vamzdynų bei slėginių indų naudojimą, energetikos objektų gaisrinės saugos, aplinkosaugos reikalavimais. Praktika atliekama gamybinėje aplinkoje, prižiūrint praktinio mokymo vadovui.

14.

TEISINIS ATSTOVAVIMAS

2024 m. birželio 25 d. buvo priimtas Energetikos įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-2840, kuriuo VERT perduoti įgaliojimai nustatyti asmenų, turinčių teisę įrengti ir eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo tvarką ir sąlygas, nustatyti energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarką, taip pat tvirtinti energetikos įrenginių avarijų ir sutrikimų tyrimo ir apskaitos nuostatus. Be to, minėtu Energetikos įstatymo pakeitimu reglamentuota VERT įgaliotų VERT administracijos valstybės tarnautojų teisė duoti privalomuosius nurodymus asmenims dėl energetikos veiklą, energetikos objektų, energetikos įrenginių ar vartotojų energetikos įrenginių eksploatavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų vykdymo.

VERT patvirtino Privalomojo nurodymo davimo, formos pildymo, įvykdymo termino nustatymo bei vykdymo kontrolės tvarkos aprašą, Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarkos aprašą, Energetikos objektų ir įrenginių avarijų ar darbo sutrikimų tyrimo nuostatus bei Asmenų, turinčių teisę įrengti ir (ar) eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo taisykles.

Šiais pakeitimais užtikrintas VERT nepriklausomumas vykdant pavestas funkcijas bei efektyvesnis energetikos veiklos reguliavimas, galimybė supaprastinti taikomas administracines procedūras.

VERT pakeitė Asmenų prašymų leisti veikti bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje pateikimo ir nagrinėjimo bei veiklos bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje vykdymo tvarkos aprašą.

Aprašu siekiama sumažinti administracinę naštą VERT ir asmenims, siekiantiems dalyvauti bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje, bei paskatinti operatyvų inovacijų diegimą ir išbandymą, numatant, kad tuo atveju, kai asmeniui, siekiančiam veikti bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje, yra poreikis taikyti išimtis iš VERT priimtų ar patvirtintų teisės aktų. Išimties bei jų taikymo tvarka kiekvienu atveju būtų nustatytos ne kiekviename energetikos veiklą reglamentuojančiame norminiame teisės akte, o VERT priimamame nutarime dėl teisės asmeniui veikti bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje suteikimo.

VERT pakeitė Energetikos įmonių reguliuojamos veiklos patikrinimų tvarkos aprašą ir nustatė, kad patikrinimo trukmė negali viršyti 3 metų, o ją viršijus, patikrinimas yra nutraukiamas. Apraše nustatyta, kad

patikrinimas gali būti stabdomas, kai tikrinamas ūkio subjektas per VERT nustatytą terminą nepateikia patikrinimui reikalingos informacijos, bei papildytos aplinkybės, kada patikrinimas gali būti nutraukiamas.

14. 1. ENERGETIKOS ŪKIO SUBJEKTŲ SKUNDAI IR GINČAI

VERT 2024 metais buvo išnagrinėti 8 ginčai tarp energetikos įmonių:

UAB „Relektra“ kreipėsi į VERT su prašymu išnagrinėti ginčą ir įpareigoti AB „Energijos skirstymo operatorius“ pateikti UAB „Relektra“ prašomą informaciją ir paaiškinimus, kada ir kiek buvo viršytas leistinosios generuoti galios vidurkis pareiškėjos objektuose siekiant sutikrinti elektrinės galios ribojimo nustatymus ir ateityje išvengti leistinosios galios viršijimo, taip pat įpareigoti AB „Energijos skirstymo operatorius“ pateikti rašytinį paaiškinimą, dėl kokios priežasties yra ignoruojami UAB „Relektra“ prašymai bei VERT įpareigojimai. VERT, padariusi išvadą, kad AB „Energijos skirstymo operatorius“ nepateikė UAB „Relektra“ baudų už leistinosios generuoti galios viršijimą skaičiavimo ir pagrindimo, pareiškėjos prašymą tenkino iš dalies ir įpareigojo pateikti pareiškėjai galios viršijimų ir baudų dydžių detalizaciją, kurie pagrįstų, kad baudos už galios viršijimą buvo pritaikytos ir apskaičiuotos teisėtai, pagrįstai ir teisingai.

UAB Žiemelis kreipėsi į VERT su prašymu išnagrinėti ginčą ir įpareigoti AB „Litgrid“ panaikinti atliktą laikiną elektros pralaidumų rezervaciją UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ atžvilgiu, išbraukti UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ iš pralaidumų rezervacijos registro ir sąrašo bei pripažinti negaliojančiu su UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ sudarytą ketinimų protokolą, taip pat įpareigoti AB „Litgrid“ iš naujo pakartoti pralaidumų rezervaciją į PT Zoną Nr. 94 nustačius konkrečią paraiškų teikimo pradžios datą ir laiką bei pateikti su UAB „BALTIC ENERGY GROUP“ pasirašytą ketinimų protokolą.

VERT, padariusi išvadą, kad teisės aktų nuostatos nedraudžia paraiškų pralaidumų rezervacijai gauti teikimo laikotarpiu atnaujinti perdavimo tinklo žemėlapij pasikeitus duomenims (pvz., suformavus naujas TP zonas ir dėl šios priežasties atsiradus laisvų pralaidumų), UAB Žiemelis reikalavimus atmetė.

UAB „Vėjo pašvaistė“ kreipėsi į VERT su prašymu išnagrinėti ginčą ir įpareigoti AB „Litgrid“ pasirašyti su pareiškėja ketinimų protokolo pakeitimą, kad jame neliktų sąlygos dėl gamintojo elektrinės daliai taikomos įrengtosios galios ir leistinos generuoti galios III kategorijos ribojimų taisyklės pagal AB „Litgrid“ Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo nuostatas. VERT, padariusi išvadą, kad Pareiškėjos pozicija, jog Asmenų pateiktų prašymų išduoti leidimus plėtoti

elektros energijos gamybos pajėgumus įrengiant saulės šviesos energijos elektrines vertinimo tvarkos aprašas buvo priimtas neteisėtai, o panaikinus jį, nėra teisinio pagrindo toliau vadovautis ūkio subjektų, pateikusių VERT prašymus išduoti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus, sąrašu, yra teisiškai nepagrįsta, be to, Pareiškėjos argumentai, jog 2 GW riba saulės šviesos elektrinėms šiuo metu nėra viršyta, yra nepagrįsti, UAB „Vėjo pašvaistė“ reikalavimus atmetė.

UAB „Gemba“ kreipėsi į VERT su prašymu pripažinti, kad AB „Litgrid“ išduotos prisijungimo sąlygos, kuriose yra numatytas poreikis atlikti perdavimo tinklo rekonstrukciją, yra prieštaraujančios teisės aktų reikalavimams.

VERT, išnagrinėjusi pareiškėjos ir skundžiamos įmonės paaiškinimus bei ginčui aktualų teisinį reglamentavimą, nustatė, kad skundžiama įmonė pagrįstai nusprendė, kad yra būtinybė atlikti perdavimo tinklo rekonstrukciją siekiant išvengti perkrovų elektros perdavimo tinkle bei išlaikyti saugų ir patikimą elektros energijos tiekimą, todėl prijungimo sąlygos atitinka teisės aktų reikalavimus.

VERT išnagrinėjo 4 UAB „Energijos turto investicijos“ (1) ir UAB „Energijos parkai“ (3) prašymus išnagrinėti ginčą. Trys prašymai buvo pateikti dėl įpareigojimo AB „Litgrid“ panaikinti sprendimus dėl atsaky-

mo nagrinėti bendrovių prašymus gauti patvirtinimą apie galimą elektros perdavimo tinklo pralaidumų rezervaciją planuojamoms prijungti elektrinėms. Pareiškėjos prašė įpareigoti įtraukti bendrovių prašymus į prašymų rezervacijai registrą bei pripažinti negaliojančiomis išankstinėse prijungimo sąlygose numatytas sąlygas.

VERT išnagrinėjo pareiškėjų prašymus ir padarė išvadą, kad minėtos bendrovės su AB „Litgrid“ negalėtų sudaryti ketinimų protokolų dėl elektrinių prijungimo prie AB „Litgrid“ perdavimo tinklo ir išankstinių prijungimo sąlygų ginčijamos sąlygos yra tik informacinio pobūdžio bei nesukelia šioms bendrovėms materialinių teisinių padarinių. Todėl VERT konstatavo, kad AB „Litgrid“ pagrįstai atsisakė vertinti bendrovių prašymus ir išduotose išankstinėse prijungimo sąlygose numatytos sąlygos nesuvaržė šių bendrovių teisių ir interesų, bendrovių reikalavimus atmetė kaip nepagrįstus. Taip pat dar vienu prašymu išnagrinėti ginčą pareiškėja prašė įpareigoti AB „Litgrid“ išduoti prijungimo sąlygas hibridinei elektrinei, tačiau VERT, įvertinus visą ginčui aktualią informaciją ir teisinį reglamentavimą, pareiškėjos prašymą atmetė.

14. 2. TEISMINIAI GINČAI

VERT 2024 m. dalyvavo 185
teisminių bylų nagrinėjime, iš jų:

92
administracinės

90
civilinės

3
administracinių
nusižengimų

90
bylų VERT
dalyvauja kaip
atsakovas

11
VERT
dalyvauja kaip
trečiasis
asmuo

81
byloje teikia
išvadas

3
bylose VERT dalyvauja kaip ieškovas/pareiškėjas

Pagal energetikos sektorius bylos
pasiskirsčiusios taip:

114 bylos*

33 bylos

22 bylos

9 bylos

6 bylos

1 byla

**36 iš jų dėl elektros energijos pirkimo-pardavimo sutarties
nutraukimo mokesčio.*

LVAT buvo nagrinėjama pagal Lietuvos Respublikos Seimo nario R. Ž. pareiškimą norminė administracinė byla dėl VERT 2022 m. spalio 24 d. priimto nutarimo Nr. O3E-1468 ir šiuo nutarimu patvirtinto Asmenų pateiktų prašymų išduoti leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus įrengiant saulės šviesos energijos elektrines vertinimo tvarkos aprašo nuostatų teisėtumo. LVAT nutraukė šią bylą įvertinus tai, kad VERT minėtą aprašą pripažinus netekusiu galios, nebegaliojančio norminio administracinio akto teisėtumas negali būti nagrinėjamas pagal Seimo nario abstraktų pareiškimą, kadangi akto teisėtumo pripažinimas neturėtų poveikio visuomeniniams santykiams.

LVAT išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal Seimo nario A. S. prašymą ištirti VERT 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto AB „Litgrid“ Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo 30 punkto teisėtumą. LVAT konstatavo, kad AB „Litgrid“ Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo 30 punkte įtvirtintas reglamentavimas, numatantis, kad siekiant prie elektros perdavimo tinklo prijungti hibridinę elektrinę vertinama kiekvienos iš elektrinių leistina generuoti galia, neprieštarauja Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 14 straipsnio 10 daliai bei konstitucinės valstybės principui.

LVAT pagal Lietuvos Respublikos Seimo nario A. G. pareiškimą priėmė

nagrinėti norminę administracinę bylą dėl VERT 2023 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. O3E-254 patvirtinto AB „Litgrid“ Pasinaudojimo elektros perdavimo tinklais tvarkos aprašo nuostatų teisėtumo ir atitikties aukštesnės teisės galios teisės aktams bei konstituciniams principams.

VERT 2024 metais buvo įtraukta kaip išvadą teikianti institucija bylose dėl fiksuotų kainų elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarčių bei elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugų sutarčių, sudarytų nepriklausomų elektros energijos tiekėjų UAB „Enefit“ ir UAB „Elektrum Lietuva“ su buitiniams vartotojais, labai mažomis įmonėmis ir mažomis įmonėmis, nutraukimo anksčiau sutartyse nustatyto termino ir prašymo priteisti sutarties nutraukimo mokestį. VERT minėtose bylose teikdama išvadas, pažymėjo, kad 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES, į nacionalinę teisę perkelta taip, jog namų ūkiai bei mažos įmonės neturi mokėti elektros energijos tiekėjo pakeitimo ar sutarties nutraukimo mokesčių. Tai reiškia, kad nepriklausomų elektros energijos tiekėjų reikalavimai buitiniams vartotojams grąžinti suteiktas nuolaidas ar labai mažoms įmonėms ir mažoms įmonėms sumokėti sutarties nutraukimo mokesčius yra nepagrįsti bei prieštarauja Elektros energeti-

kos įstatymo 47 straipsnio 3 dalyje nustatytai imperatyviai nuostatai. Pažymėtina, kad jau išnagrinėtos bylose teismai, atsižvelgdami į VERT pateiktas išvadas, atmetė nepriklausomų elektros energijos tiekėjų ieškinius. UAB „Enefit“ ir UAB „Elektrum Lietuva“ kituose teismuose nagrinėjamos bylose atsisakė ieškinių dėl reikalavimų buitiniams vartotojams grąžinti suteiktas nuolaidas. Dalis bylų dėl reikalavimų mažoms ir labai mažoms įmonėms šiuo metu dar nagrinėjamos. Taip pat UAB „Enefit“ ir UAB „Elektrum Lietuva“ kreipėsi į administracinį teismą nesutikdami su VERT atlikto neplaninio patikrinimo išvadomis, kad nepriklausomi elektros energijos tiekėjai negalėjo reikalauti sumokėti sutarties nutraukimo mokestį mažoms ir labai mažoms įmonėms anksčiau sutartyje nustatyto termino nutraukus sutartį arba pakeitus elektros energijos tiekėją.

Administracinis teismas išnagrinėjo UAB „Perlas Energija“ skundą dėl VERT priimto nutarimo, kuriuo nutarta UAB „Perlas Energija“ skirti 931 902 Eur piniginę baudą, ir pareiškėjos skundą atmetė pripažindamas, kad VERT sprendimas buvo pagrįstas ir teisėtas. UAB „Perlas Energija“ šį sprendimą apskundė apeliacine tvarka.

AB „Achema“, nesutikdama su VERT nustatytais suskystintų gamtinių dujų terminalo priedo ir saugumo dedamosios dydžiais, administraciniame teisme ginčija VERT

nutarimą, kuriuo AB „Achema“ įpareigota mokėti VERT 2024 metams nustatytas SGDT dedamąsias. AB „Achema“ ir AB „Lifosa“ kreipėsi į teismą, prašydamos panaikinti VERT sprendimą, kuriuo nustatytos VIAP kainos 2025 m. Pareiškėjai nesutinka mokėti nustatytą VIAP kainą ir kvestionuoja teisės aktuose įtvirtinto VIAP teisinio reguliavimo suderinamumą su Europos Sąjungos teise.

AB „Amber Grid“ kreipėsi į teismą, nesutikdama su VERT atlikto neplaninio patikrinimo rezultatais ir sankcijos skyrimo už šio patikrinimo metu konstatuotus reguliuojamos veiklos pažeidimus. Šiuo metu bylos nagrinėjimas yra sustabdytas.

UAB „Vilniaus energija“ kreipėsi į administracinį teismą, nesutikdama su VERT atlikto reguliuojamos veiklos patikrinimo rezultatais. Pareiškėja nesutinka su patikrinimo akte konstatuotu nepagrįstai gautų pajamų dydžiu ir VERT atlikto vertinimo būdais.

UAB „Biovatas“ kreipėsi į Regionų administracinį teismą su skundu, kuriuo prašė panaikinti VERT nutarimą dėl UAB „Biovatas“ pripažinimo reguliuojamu NŠG, ir pripažinti, jog UAB „Biovatas“ yra nereguliuojamas NŠG. LVAT, nagrinėdama UAB „Biovatas“ apeliacinį skundą, kreipėsi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu spręsti, ar šilumos ūkio įstatyme įtvirtintas teisinis reguliavimas, jog NŠG, kai nuosavybės ar kitu pagrindu valdo-

mo šilumos gamybos įrenginio statybai ar modernizavimui finansuoti yra pasinaudota ES finansine parama, privaloma šilumos gamybos kainodara taikoma neterminuotai ir nenustatyta diferencijuoto tokių ūkio subjektų vertinimo galimybė, atitinka Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje įtvirtintą teisinės valstybės principą ir Konstitucijos 46 straipsnį. Konstitucinis Teismas priėmė nutarimą, kuriuo pripažino, kad šilumos ūkio įstatymo nuostata „Nepriklausomiems šilumos gamintojams yra privaloma šilumos gamybos kainodara šio įstatymo nustatyta tvarka kaip ir šilumos tiekėjams, jeigu yra bent viena iš šių sąlygų: 1) nepriklausomo šilumos gamintojo nuosavybės ar kitu pagrindu valdomo šilumos gamybos <...> įrenginio statybai ar modernizavimui finansuoti yra pasinaudota <...> Europos Sąjungos finansine parama <...>“ tiek, kiek pagal ją privaloma šilumos gamybos kainodara buvo taikoma neterminuotai, prieštaravo Konstitucijos 46 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui. Atitinkamai, LVAT konstatavo, kad skundžiamas VERT nutarimas pažeidžia konstitucinį proporcingumo principą, todėl yra neteisėtas. Be to, UAB „Biovatas“ kreipėsi į Regionų administracinį teismą su skundu prašydama panaikinti VERT nutarimą dėl UAB „Biovatas“ šilumos gamybos bazinės kainos (kainos dedamųjų) nustatymo. LVAT, išnagrinėjęs UAB „Biovatas“ apeliacinį skundą, konstatavo, jog kadangi šioje byloje gin-

čijamas nutarimas priimtas dėl neteisėtai VERT nutarimu nustatytos UAB „Biovatas“, kaip reguliuojamo NŠG, teisinės padėties, ginčijamas nutarimas naikintinas, kaip priimtas nesant teisėto pagrindo ir pripažintinas neteisėtu nuo jo priėmimo dienos.

Administraciniame teisme pagal pareiškėjos UAB „Oilead“ skundą yra nagrinėjama byla dėl VERT priimto nutarimo, kuriuo VERT nutarė UAB „Oilead“ skirti 22 161,39 Eur piniginę baudą dėl to, kad UAB „Oilead“ nustatyto terminu nepateikė atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos apie 2023 m. vidaus rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių kiekius, už kuriuos galėjo būti suteikti DAEI apskaitos vienetai, ir tokiu būdu degalų tiekėjas neįvykdė Alternatyviųjų degalų įstatyme nustatyto reikalavimo, pagal kurį kiekvienais kalendoriniais metais degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai patiekto benzino ir dyzelino energinės vertės dalį.

Regionų administraciniame teisme pagal pareiškėjos UAB „Sunergus“ skundą yra nagrinėjama administracinė byla dėl VERT priimto nutarimo, kuriuo VERT nutarė UAB „Sunergus“ skirti 166 733 Eur piniginę baudą dėl to, kad UAB „Sunergus“ nustatyto terminu nepateikė atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos apie 2022

m. vidaus rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių kiekius, už kuriuos galėjo būti suteikti DAEI apskaitos vienetai, ir tokiu būdu neįvykdė Alternatyviųjų degalų įstatyme nustatytų įpareigojimų dėl vidaus rinkai patiektos degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių dalies. Teismas šią administracinę bylą sustabdė ir kreipėsi į LVAT prašydamas ištirti, ar Degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių apskaitos vienetų sistemos administravimo tvarkos aprašo 44 punktas ir Degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių apskaitos vienetų sistemos dalyvių įpareigojimų ir reikalavimų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašo 15 punktas, pagal kuriuos DAEI apskaitos vienetų sistemos dalyviui, kuris iki einamųjų metų balandžio 30 dienos DAEI sistemoje nepateikė ataskaitos už praėjusius kalendorinius metus, sugeneruoti DAEI apskaitos vienetai yra panaikinami ir laikoma, kad DAEI sistemos dalyvis įpareigojimų neįvykdė, neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis.

LVAT, išnagrinėjęs administracinę bylą pagal pareiškėjos UAB „Dainavos elektra“ apeliacinį skundą, konstatavo, kad į reguliuojamas skirstymo paslaugų kainas vartotojams neturi būti įtraukiamos sąnaudos, kurios nėra pagrįstos realiomis pareiškėjos patirtomis sąnaudomis, o nustatant skirstymo paslaugų kainas, reikšmingos tik tos būtinosios sąnaudos, kurios padengtų įmonės patirtas są-

naudas vykdant reguliuojamą veiklą, tarp jų – sąnaudos turto sukūrimui ar įsigijimui. Dėl nurodytų argumentų teisėjų kolegija priėjo prie išvados, kad VERT nutarimu tinkamai įvertino/pripažino UAB „Dainavos elektra“ reguliuojamoje veikloje naudojamo ilgalaikio turto vertę.

AB „Kauno energija“ kreipėsi į Regionų administracinį teismą dėl VERT nutarimo dėl AB „Kauno energija“ šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų bazinio lygio nustatymo, nesutikdama su nustatyta papildomai gautų 2 587 496 Eur pajamų suma. Pirmosios instancijos teismas AB „Kauno energija“ skundą atmetė. Pareiškėjai pateikus apeliacinį skundą, ši administracinė byla nagrinėjama LVAT.

Administraciniame teisme nagrinėjama byla pagal UAB „Litesko“ skundą dėl VERT UAB „Litesko“ filialui „Marijampolės šiluma“ nustatyto šilumos gamybos ir (ar) tiekimo pajamų bazinio lygio. Pareiškėja nesutinka su VERT nutarime konstatuota papildomai gautų pajamų suma (kuro kompensacija).

UAB „Inikti“ pateikė administraciniam teismui skundą, kuriuo prašo panaikinti VERT 2024 m. rugpjūčio 9 d. nutarimu Nr. O3E-1084 patvirtintą avarijos tyrimo aktą. Bendrovės teigimu, Tyrimo akto išvados yra neišsamios, neparemtos objektyviu įrodymu, todėl gali būti klaidingos. Administraciniame teisme taip pat yra nagrinėjamos bylos pagal gamintojų skundus dėl leidimų plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus išdavimo.

14.3. POVEIKIO PRIEMONĖS

VERT 2024 m.
11
ūkio subjektų pradėjo
sankcijos skyrimo
procedūras:

- 2 iš jų nutraukė nenustačius pažeidimų;
- 3 ūkio subjektams skirtos finansinio pobūdžio sankcijos;
- 6 ūkio subjektams – įspėjimai.

Bendra 2024 m. paskirtų ekonominio pobūdžio sankcijų suma
– 142 539,85 Eur.

VERT UAB „Alauša“ skyrė piniginę baudą 39 244 Eur už tai, kad bendrovė neįvykdė Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyto reikalavimo, pagal kurį kiekvienais kalendoriniais metais degalai iš atsinaujinančių energetikos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai patiekto benzino ir dyzelino energinės vertės dalį: nuo 2023 m. – ne mažiau kaip 7,2 procentinio punkto, iš kurių ne mažiau kaip 0,4 procentinio punkto turi sudaryti pažangieji biodegalai ir (ar) nebiologiniai skystieji ir dujiniai degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių.

UAB „Oilead“ nesilakė Alternatyviųjų degalų įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 4 punkto reikalavimų – iki

2024 m. balandžio 30 d. nepateikė atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos apie praėjusiais kalendoriniais metais (2023 m.) vidaus rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių kiekius, už kuriuos šio įstatymo nustatyta tvarka galėjo būti suteikti DAEI apskaitos vienetai, ir tokiu būdu neįvykdė minėto įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyto reikalavimo. VERT UAB „Oilead“ skyrė 22 161,39 Eur piniginę baudą.

VERT, atlikusi reguliuojamos veiklos patikrinimą, už patikrinimo metu nustatytus pažeidimus, susijusius su GIPL dujotiekio eksploatavimu, AB „Amber Grid“ skyrė 81 134,46 Eur dydžio baudą.

VERT už reguliuojamos energetikos veiklos pažeidimus 2024 m. įspėjimus skyrė UAB „Imlitex“ (nesilaikė gamtinių dujų pirkimo-pardavimo ir paslaugų teikimo sutartyse įtvir-

tintos formulės), AB „Litgrid“ (laiku nepateikė dalies prašytos informacijos, reikalingos reguliuojamos veiklos patikrinimui atlikti), MB „Birštono elektra“ (nustatytais terminais nepateikė atitinkamų veiklos ataskaitų), UAB „Naftėnas“ (laiku neįvykdė VERT privalomo nurodymo), UAB „Trys ketvirčiai“ (laiku nepateikė informacijos VERT ir daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojui apie daugiabučio namo karšto vandens sistemos neatitiktį privalomiesiems reikalavimams) ir Landwärme CE Trading Kft (virtualiame prekybos taške parduodama dujas kitai šaliai dvišalio kontrakto pagrindu neturėjo leidimo verstis gamtinių dujų tiekimo veikla).

Pažeidimų priežasčių analizė

Vertinant 2024 m. nustatytų pažeidimų priežastis pastebėtina, kad iš 11 pradėtų sankcijų skyrimo procedūrų 4 buvo pradėtos (1 iš jų nutraukta) dėl Alternatyviųjų degalų įstatymo pažeidimo.

Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalis numato, kad kiekvienais kalendoriniais metais degalai iš atsinaujinančių energijos išteklių turi sudaryti atitinkamą bendros degalų tiekėjo vidaus rinkai pateikto benzino ir dyzelino atitinkamą energinės vertės dalį. Degalų

teikėjai ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 30 dienos privalo pateikti atestuoto auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitą apie praėjusiais kalendoriniais metais vidaus rinkoje patiektus benzino, dyzelino, gamtinių dujų kiekius ir degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių kiekius, už kuriuos šio įstatymo nustatyta tvarka galėjo būti suteikti DAEI apskaitos vienetai.

Alternatyviųjų degalų sektoriaus reguliavimas yra pakankamai naujas ir ūkio subjektams dažnai kyla klausimų dėl tinkamo teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo. VERT nuolat ūkio subjektams teikia konsultacijas ir raštu primena apie atitinkamų nuostatų įgyvendinimo reikalavimus. Nepaisant to, 1 ūkio subjektas per nustatytus terminus nepateikė minėto įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytos auditoriaus arba audito įmonės audito ataskaitos, 1 ūkio subjektas ne pilna apimtimi įvykdė Alternatyviųjų degalų įstatymo 16 straipsnio 1 dalies reikalavimą ir 1 ūkio subjektas pažeidė Alternatyviųjų degalų įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 5 punktą ir įgyvendinančių teisės aktų reikalavimus, numatytus degalų tiekėjams, nes laiku neįvykdė VERT privalomai vykdyti nurodymo, kuriuo ūkio subjektas buvo įpareigotas pašalinti teisės aktuose nustatytus pažeidimus.

Kaip pažeidimus lemiančias priežastis ūkio subjektai nurodė didelį audito įmonių užimtumą ir dėl to ūkio subjektui pavėluotai pateiktas

audituotas ataskaitas, tvarumo sertifikatų pateikimo atitinkama kalba problemas. Ūkio subjektai kritikuoja galiojantį teisinį reglamentavimą dėl nustatyto per trumpo termino prekybai DAEI vienetais. Tačiau vertinant ūkio subjektų nurodytas pažeidimų priežastis galima teigti, kad ūkio subjektai ne visada teisingai interpretuoja įstatymo bei jį įgyvendinančių teisės aktų reikalavimus. Dėl iškilusių neaiškumų įgyvendinant minėto įstatymo reikalavimus ūkio subjektai visuomet turi galimybę konsultuotis su VERT bei UAB „Baltpool“. Ūkio subjektams, vykdančiams reguliuojamą veiklą, keliama aukštesni nei vidutiniai atidumo, rūpestingumo, profesionalumo standartai, atitinkamai atsiradus naujam reguliuojamos veiklos reglamentavimui ūkio subjektai turi imtis atitinkamų veiksmų, kad įvykdytų Alternatyviųjų degalų įstatymo reikalavimus. Vis dėlto pažeidimų, susijusių su šio įstatymo nuostatų įgyvendinimu, skaičius, palyginti su 2023 m., sumažėjo (2023 m. nustatyti 6 pažeidimai), todėl galima daryti išvadą, kad ūkio subjektai prisitaikė prie pakankamai naujo – tik 2022 m. sausio 1 d. įsigaliojusio – reguliavimo ir tinkamai jį vykdo, prisidedami prie įstatyme nustatytų tikslų, susijusių su transporto sektoriaus poveikio klimato kaitai ir aplinkos oro taršai mažinimu, įgyvendinimu.

VERT veikloje vis dar pasitaiko atvejų, kai ūkio subjektai nustatytais terminais neteikia VERT reikalingos informacijos, kurią privalo teikti va-

dovaudamiesi reguliuojamą veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Taip nutinka, nes ūkio subjektai nurodo netinkamai supratę klausimo tikslą, neteisingai interpretavę prašomos pateikti informacijos apimtį bei kitas priežastis. Ūkio subjektai savo pareigas, susijusias su VERT prašomos informacijos teikimu, privalo tinkamai įgyvendinti tam, kad VERT galėtų vykdyti teisės aktuose įtvirtintas funkcijas, susijusias energetikos, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje veikiančių subjektų veiklos reguliavimu ir priežiūra. VERT visuomet primena reguliuojamiems ūkio subjektams apie jiems nustatytus informacijos teikimo reikalavimus ir poveikio priemones už šių reikalavimų nesilaikymą taiko tik kaip paskutinę priemonę (*ultima ratio*) išnaudojus kitas galimybes.

Siekiant sumažinti pažeidimų riziką, VERT rengia ir interneto svetainėje skelbia teisės aktų taikymo išaiškinimus, teikia individualią metodinę pagalbą ir konsultacijas visiems besikreipiantiems ūkio subjektams.

Administraciniai nusižengimai

Iš viso gauti
352
pranešimai, pagal kuriuos pradėta administracinio nusižengimo teisena.

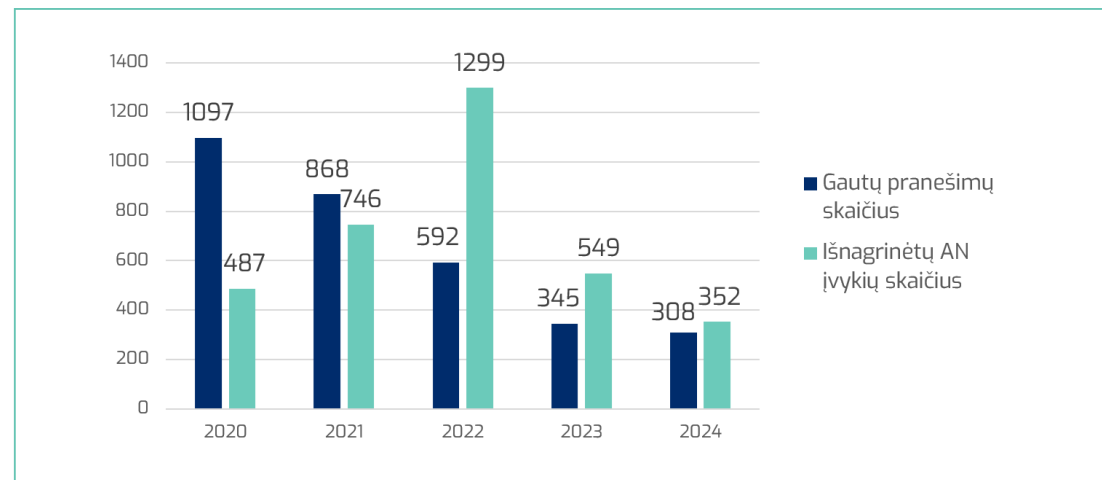
Skirtos
268
žodinės pastabos.

Surašyta
30
protokolų su administraciniu nurodymu (**20** elektros sektoriuje, **10** dujų). Bendra pagal administracinius nurodymus skirta baudų suma yra **7405** Eur.

Priimti
33
nutarimai dėl administracinės teisenos nutraukimo (**26** elektros sektoriuje ir **7** dujų).

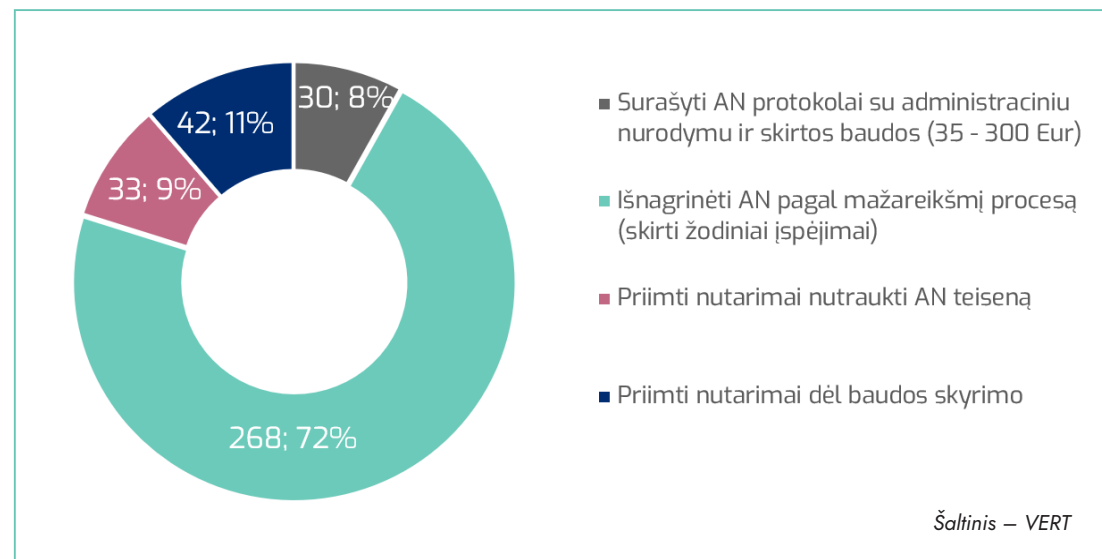
Priimti
42
nutarimai dėl baudos skyrimo (**37** dujų sektoriuje ir **5** dujų). Bendra skirtų baudų suma **18 375** Eur.

29 pav. 2020-2025 m. gauti ir išnagrinėti administracinių nusižengimų įvykiai

Šaltinis – VERT

30 pav. 2024 m. išnagrinėti įvykiai

Šaltinis – VERT

Išnagrinėti **352** įvykiai

15.

VARTOTOJŲ INTERESŲ GYNIMAS IR VEIKLOS VIEŠINIMAS

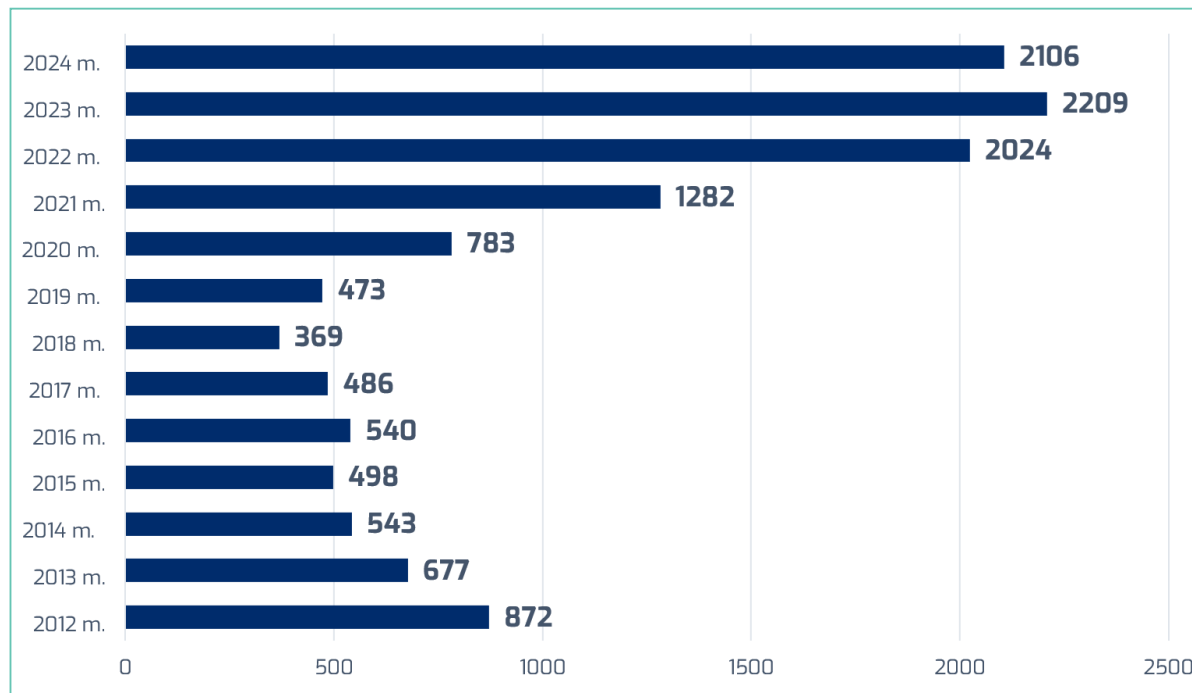
15. 1. VARTOTOJŲ KREIPIMAI

VERT teikia informaciją ir konsultacijas vartotojams nemokama informacijos linija, el. paštu ir raštu.

2024 m. VERT gavo ir atsakė į **2669** vartotojų užklausas el. paštu, taip pat atsakė į **3516** vartotojų skambučių telefonu.

2024 m. VERT gavo **2106** vartotojų kreipimuisi (raštu).

31 pav. Gauti kreipimaisi 2012-2024 m.

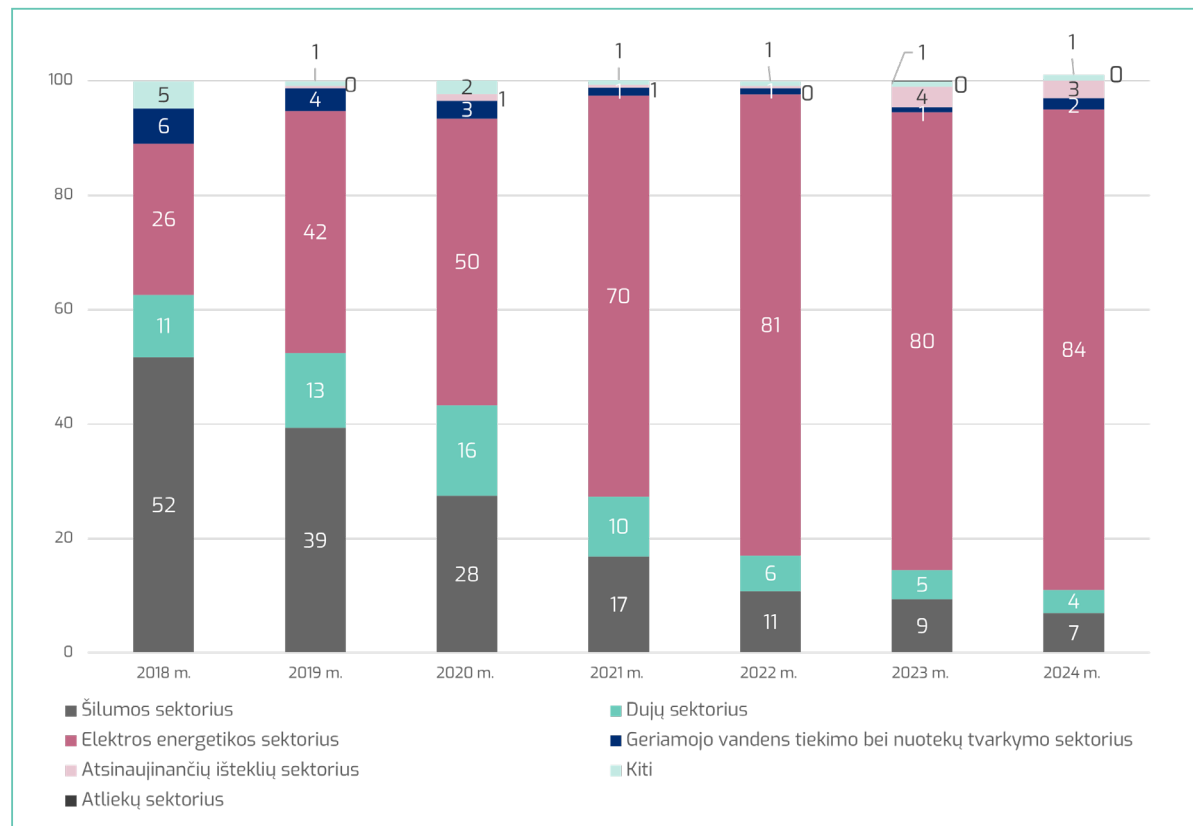

Šaltinis – VERT

VERT sulaukė daugiausia vartotojų kreipimųsi elektros energetikos klausimais. 2024 m. tai sudarė **84 proc.** visų kreipimųsi.

Kreipimaisi dėl šilumos sektoriaus klausimų sudarė **7 proc.**, o dujų – (gamtinių ir suskystintų naftos) – **4 proc.**

32 pav. 2012–2024 m. vartotojų kreipimaisi pagal sektorius (proc.)

Šaltinis – VERT

2024 m. dėl šilumos sektoriaus buvo gauti 149 kreipimaisi (palyginimui 2023 m. – 208, kreipimaisi), t. y. 7 proc. nuo bendro kreipimųsi skaičiaus. Nuo 2020 m. stebima nuosekli kreipimųsi mažėjimo tendencija šiame sektoriuje. Vartotojai 2024 m. dažniausiai kreipėsi dėl šilumos ir karšto vandens paslaugų teikimo paslaugų kokybės ir eksploatacijos klausimais ir tokie kreipimaisi sudaro 47 proc. visų kreipimųsi gautų šiame sektoriuje skaičiaus. Minėto pobūdžio kreipimaisi sudarė didžiąsą dalį ir ankstesniais metais. Šio pobūdžio kreipimaisi yra dažniausiai susiję su patalpų oro ar karšto vandens temperatūra, nešylančiais įrenginiais ir yra kilę iš daugiabučių gyvenamųjų namų patalpų bendraturčių veiksmų ar santykių. Vartotojams išlieka aktualūs klausimai dėl šilumos kainų ir tarifų taikymo, šilumos ir karšto vandens apskaitos, kurie atitinkamai nuo bendro šiame sektoriuje gautų kreipimųsi skaičiaus sudaro 18 proc., 13 proc.

2024 m. gauti 88 kreipimaisi dėl dujų sektoriaus (palyginimui 2024 m. – 112 kreipimųsi) – 84 kreipimaisi dėl gamtinių ir 4 kreipimaisi dėl suskystintų naftos dujų, t. y. 4 proc. nuo bendro kreipimųsi skaičiaus. Jau keletą metų iš eilės stebima nežymi kreipimųsi mažėjimo tendencija šiame sektoriuje. Gamtinių dujų vartotojams 2024 m. išliko aktualiausi sąskaitų ir jų apmokėjimo klausimai, tokio pobūdžio kreipimaisi sudaro didesniąją dalį visų kreipimųsi gautų šiame sektoriuje, taip pat prijungimo klausimai. Suskystintų naftos dujų

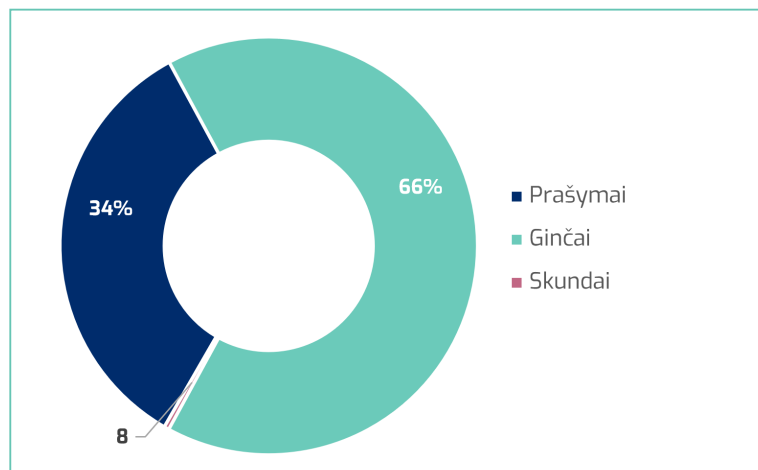
vartotojams aktualiausi techninės saugos klausimai.

Dėl elektros sektoriaus gauti 1759 kreipimaisi (palyginimui 2024 m. – 1769 kreipimaisi), t. y. 84 proc. nuo bendro kreipimųsi skaičiaus. Nuo praėjusių metų kreipimųsi skaičius šiame sektoriuje reikšmingai nekito. Vykstant išmaniųjų apskaitos prietaisų diegimui, vartotojams 2024 m. taip pat tapo aktualūs elektros apskaitos prietaisų keitimo teisėtumo bei jais apskaitomo suvartojamo elektros energijos kiekio pagrįstumo klausimai, šiais klausimais VERT gauti tokio pobūdžio kreipimaisi sudaro 30 proc. kreipimųsi gautų elektros sektoriuje skaičiaus. Kaip ir ankstesniais metais, vartotojams išlieka aktualūs sąskaitų ir jų apmokėjimo klausimai, dažniausiai vartotojai kreipiasi dėl jų nuomone jiems neteisingai ar nepagrįstai išrašytų sąskaitų už suvartotą elektros energiją, šio pobūdžio kreipimaisi sudaro 22 proc. visų gautų kreipimųsi šiame sektoriuje. Vartotojams, išlieka ypač aktualūs elektros įrenginių prijungimo klausimai, kurie sudaro 20 proc. nuo šiame sektoriuje gautų kreipimųsi. Atsinaujinančių išteklių klausimais gauti 57 kreipimaisi.

Dėl geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo sektoriaus gauta 32 kreipimaisi (palyginimui 2024 m. – 11 kreipimųsi), t. y. 2 proc. nuo bendro kreipimųsi skaičiaus, kuriuose dažniausiai keliama ne VERT kompetencijos klausimai, susiję su geriamojo vandens tiekimo organizavimu, prijungimu prie geriamojo vandens tinklų ar su kitais sutartiniais teisiniais santykiais susiję klausimai.

2024 m. gautų kreipimūsi pasiskirstymas pagal pobūdį:
1387 ginčai,
9 skundai ir
710 prašymų.

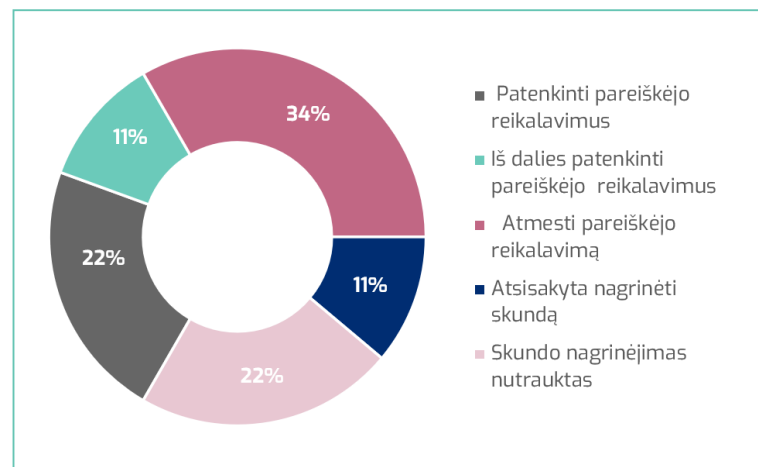
33 pav. 2024 m. kreipimaisi pagal kreipimosi pobūdį (proc.)

Šaltinis – VERT

Per 2024 m. VERT pateikė atsakymus vartotojams į
697 gautus prašymus bei išnagrinėjo
9 skundus.

34 pav. 2024 m. gautų skundų nagrinėjimo rezultatai (proc.)

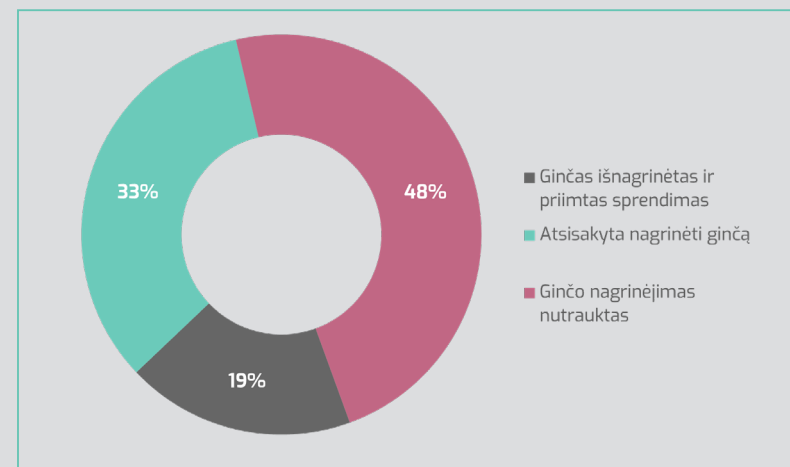
Šaltinis – VERT

15. 2. GINČŲ NAGRINĖJIMAS

2024 m. VERT gavo **1387** prašymus išnagrinėti ginčus, kilusius tarp vartotojų ir energetikos įmonių (1260 fizinių asmenų ir 127 juridinių asmenų).

Per 2024 m. neteismine tvarka VERT buvo išnagrinėti **1370** ginčų įskaitant 2023 m. gautus ginčus, kurių nagrinėjimas persikėlė į 2024 m.

35 pav. 2024 m. išnagrinėtų ginčų rezultatai (proc.)

Šaltinis – VERT

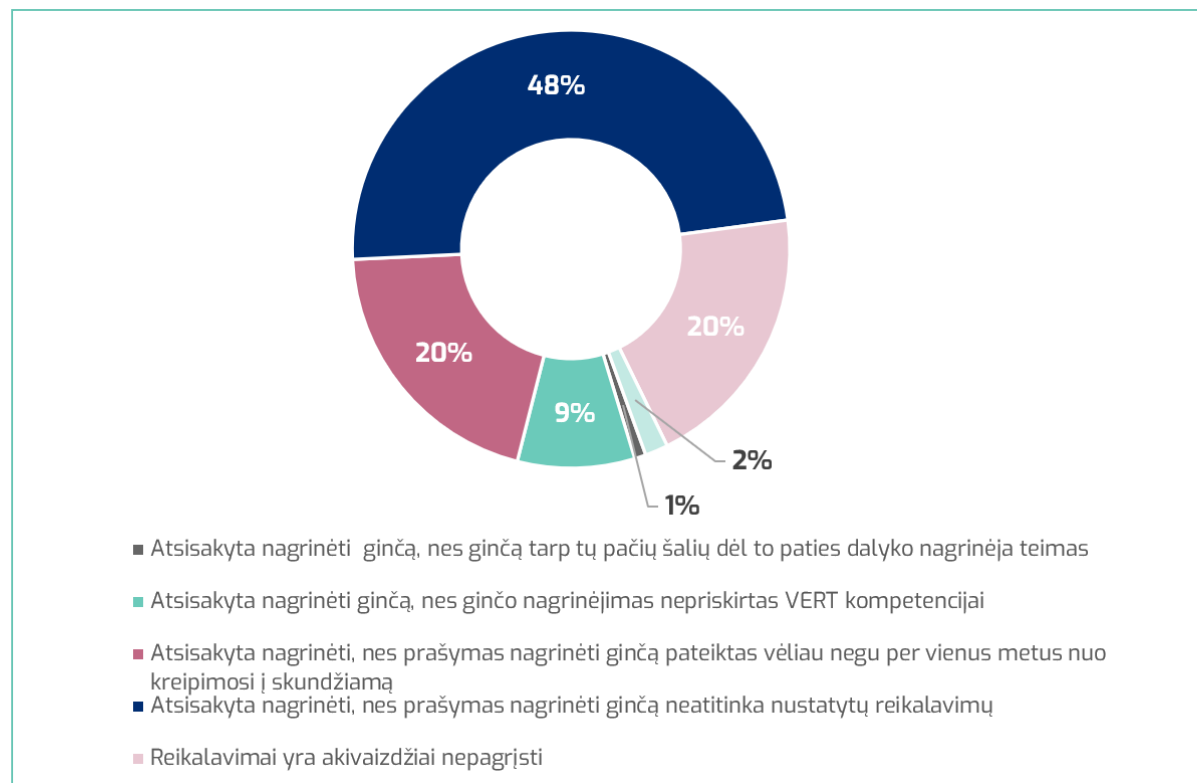
Taikus ginčo sprendimas, VERT nagrinėjant ginčus, pasiektas 618 ginčų atvejais ir tai sudaro 45 proc. visų VERT 2024 m. išnagrinėtų ginčų skaičiaus. Kitos priežastys, dėl kurių ginčai buvo nutraukti sudaro itin mažą dalį, neviršijančią 3 proc. nuo nutrauktų ginčų skaičiaus, t. y. nustačius, kad viena iš ginčo šalių dėl nagrinėjamo ginčo kreipiasi į teismą, paaiškėjus aplinkybėms, dėl kurių VERT turėjo atsisakyti nagrinėti ginčą, paaiškėjus aplinkybėms, kad ginčas nėra kilęs iš sutartinių teisinių santykių, pa-

aiškėjus, kad neįmanoma išnagrinėti ginčo ir priimti sprendimo, pareiškėjams atsisakius reikalavimų.

VERT atsakė nagrinėti ginčus 458 atvejais (15 atvejų ginčai atsisakyti nagrinėti keliais pagrindais). Atsisakymo nagrinėti ginčus priežastys: vartotojai, kreipdamiesi į VERT su prašymu nagrinėti ginčą, 2024 m. dažniais atvejais nebuvo kreipęsi su tuo pačiu reikalavimu į skundžiamą įmonę (20 proc. nuo atsisakytų ginčų skaičiaus), vartotojai pateikė Tarybai prašymą, neatitinkantį

nustatytų reikalavimų ir nepašalino trūkumų per nustatytą terminą (48 proc. nuo atsisakytų ginčų skaičiaus), ar prašė priimti sprendimą dėl klausimo, kuris nepriskirtas VERT kompetencijai (9 proc. nuo atsisakytų ginčų skaičiaus), taip pat, kai ginčas nagrinėjamas teisme (1 proc. nuo atsisakytų ginčų skaičiaus) ar kai pareiškėjų reikalavimai buvo akivaizdžiai nepagrįsti (20 proc. nuo atsisakytų ginčų skaičiaus), taip pat, kai ginčo suma yra mažesnė negu 20 eurų (2 proc. nuo atsisakytų ginčų skaičiaus).

36 pav. 2024 m. atsisakyti nagrinėti ginčai (proc.)

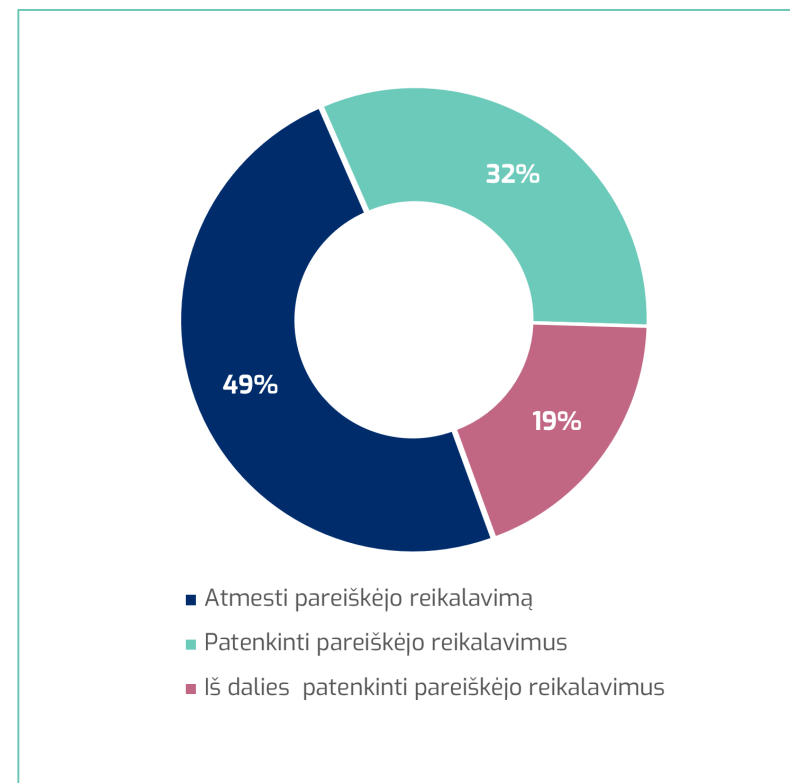

Šaltinis – VERT

Iš esmės buvo išnagrinėti **253** ginčai. Lyginant su 2023 m. pastebimai išaugo tenkintų ir iš dalies tenkintų ginčų dalis.

VERT priėmė sprendimą tenkinti vartotojų reikalavimus **81** ginčo atveju, iš dalies tenkinti vartotojų reikalavimus **48** ginčų atvejais bei atmetė vartotojų reikalavimus **124** atvejais.

37 pav. 2024 m. iš esmės išnagrinėtų ginčų rezultatai (proc.)

Šaltinis – VERT

15. 3. INFORMACINĖ VEIKLA IR ŠVIETIMAS

Informacinė sklaida

VERT nuolat užtikrina, kad informacija apie priimamus sprendimus būtų pateikiama ir lengvai pasiekiama visuomenei, žiniasklaidai, suinteresuotos institucijoms ir ūkio subjektams.

Naujienomis dalinamės mūsų interneto svetainėje www.vert.lt, naujienų agentūrose ELTA ir BNS, per kurias žinios pasiekia ir nacionalinę bei regioninę žiniasklaidą, naujienų portalus, televiziją ir radijo laidas.

2024 m. VERT vardas žiniasklaidos publikacijose buvo paminėtas **6 006** kartus (2023 m. - **7 944** paminėjimai).

Didžiausio visuomenės susidomėjimo sulaukė žinios apie:

Per 2024 m.:

paskelbėme **323** naujienas apie energetikos sektoriaus aktualijas, iš kurių **19** pranešimų buvo anglų k.

pakvietėme visuomenę bei ūkio subjektus į **79** viešąsias konsultacijas.

- ▲ elektros ir dujų kainas;
- ▲ ESO kompensacijų išmokėjimą po 2024 m. liepos mėnesį praūžusios audros;
- ▲ nepriklausomų elektros tiekėjų įpareigojimas grąžinti vartotojams **8 mln. Eur** už sutarčių nutraukimo metu nepagrįstai pritaikytas netesības;
- ▲ GIPL dujotiekio patikrinimas.

Socialiniai tinklai

Siekdami, kad informacija apie VERT veiklą ir sprendimus būtų prieinama kuo didesniame tinkle, viešiname informaciją *Facebook* ir *LinkedIn* socialinių tinklų platformose.

Facebook turinį labiau orientavome į plačiąją visuomenės dalį, tuo tarpu *LinkedIn* labiau siekėme sudominti energetikos sektoriaus ekspertus.

2024 m. iš viso paskelbėme **79** įrašus įvairiomis temomis – nuo vartotojams aktualių tarifų iki kvietimų dalyvauti viešosiose konsultacijose. Sekėjų skaičius per šiuos metus išaugo **8** proc.

16.

FINANSAVIMAS

VERT 2024 m. vykdė programą „Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos valdymo programa“.

Programai finansuoti VERT naudojo iš energetikos įmonių, geriamojo vandens tiekėjų, garantinių vandens tiekėjų ir paviršinių nuotekų tvarkytojų bei atliekų tvarkymo sektoriaus įmonių gautas ir į valstybės biudžetą įmokėtas pajamų įmokas, taip pat į valstybės biudžetą pervestas pajamas, gautas už suinteresuotų asmenų prašymu teikiamas energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimo ir pažymų apie energetikos įrenginių techninę būklę išdavimo paslaugas.

LR 2024 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu VERT patvirtinti 2024 m. asignavimai sudarė 9 709 000,00 Eur. Vadovaudamasi

Biudžeto sandaros įstatymu, VERT 2024 m. sąmatą patikslino ankstesniųjų metų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą dalimi 7 227 250,00 Eur⁷ VERT 2024 m. sąmata gruodžio 31 d. buvo 16 936 250,00 Eur.

2024 m. VERT gavo 12 169 514,04 Eur pajamų ir pervedė jas į valstybės biudžetą. 2024 m. VERT panaudojo 9 405 715,94 Eur biudžeto asignavimų.

2024 m. gruodžio 31 d. VERT balanse buvo 135 814,38 Eur balansinės vertės ilgalaikio materialiojo turto; 529 225,27 Eur – ilgalaikio nematerialiojo turto; atsargų – 12 484,84 Eur.

⁷ Šios lėšos kaupiamos tiksliniams IT projektams vykdyti, praeitų metų nepanaudotų pajamų įmokų dalimi.

2024 m. VERT
panaudoti biudžeto
asignavimai

9 405 715,94

18 lentelė. 2024 m. vykdytos VERT valdymo programos lėšų panaudojimas

DARBO UŽMOKESTIS

7 221 417,48

SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS

105 225,60

PREKĖS IR PASLAUGOS

1 670 240,58

MATERIALIOJO IR NEMATERIALIOJO
TURTO ĮSIGIJIMAS

321 280,82

SOCIALINĖS IŠMOKOS (PAŠALPOS)

87 551,46

17.

PAGRINDINIAI REGULIUOJAMŲ SEKTORIŲ RODIKLIAI

INFLIACIJA, BVP IR REGULIUOJAMŲ PAJAMŲ POKYTIS

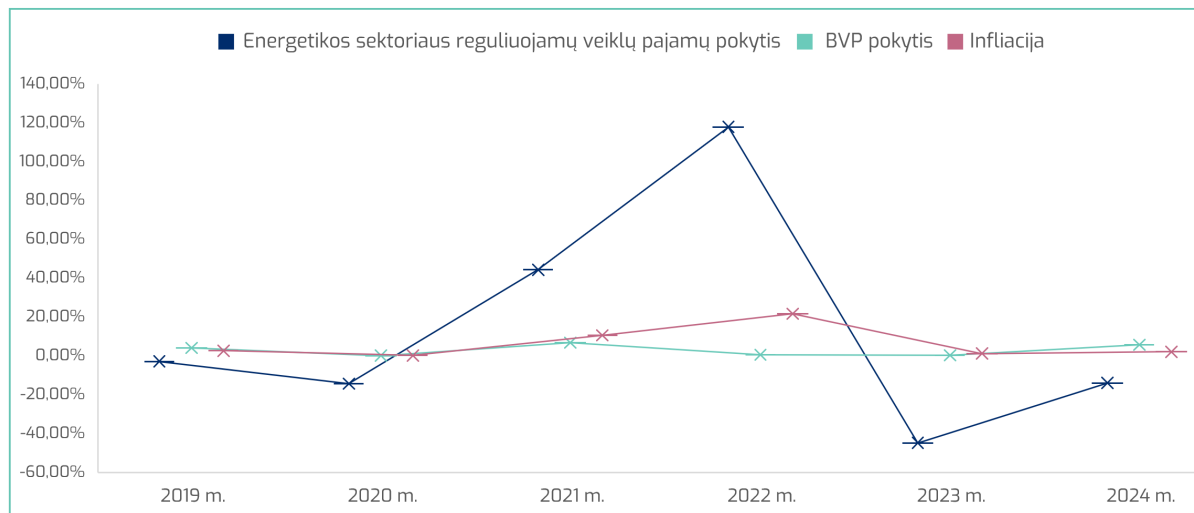
2024 m.
inflacija
sudarė
2,10 proc.

BVP pokytis
5,73 proc

Energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektorių reguliuojamos veiklos pajamos, palyginti su 2023 m., sumažėjo **18,11** proc.

Pajamų mažėjimas susijęs su tuo, kad žaliavų kainų lygis sugrįžo į daugiamečių lygmenį, taip pat mažėjo kai kurių paslaugų kiekiai.

38 pav. Infliacija, energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių pajamų ir BVP pokyčiai, 2019–2024 m., proc.

Šaltinis – VERT, Valstybės duomenų agentūra.

Sektorių pajamų pokytis

2024 m. energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektorių reguliuojamos veiklos pajamos sudarė 2 601,23 mln. Eur, t. y. buvo 18,11 proc. mažesnės nei 2023 m. (3 176,48 mln. Eur).

Gamtinių dujų sektoriuje reguliuojamos veiklos pajamos 2024 m. sumažėjo 33,65 proc. – nuo 1 569 mln. Eur iki 1 041 mln. Eur (didžiausią įtaką tam turėjo tiekimo įmonių veiklos pajamų sumažėjimas 39,9 proc.).

Gamtinių dujų tiekimo įmonių pajamos iš esmės mažėjo dėl sumažėjusių importuojamų gamtinių dujų (produkto) kainų 2024 m. Tai lėmė ir viso gamtinių dujų sektoriaus reguliuojamos veiklos pajamų mažėjimą.

Elektros sektoriaus pajamos 2024 m. mažėjo 3,08 proc.

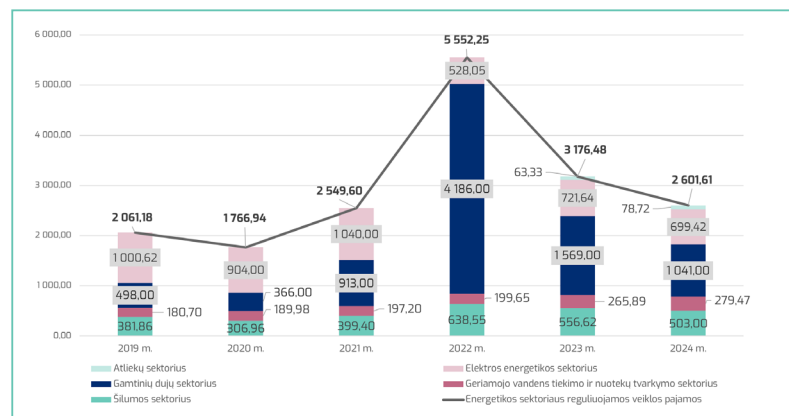
Šiose pajamose yra įvertintos elektros energijos perdavimo, skirstymo, visuomeninio tiekimo paslaugų pajamos 2024 m. Šių pajamų mažėjimą iš esmės sąlygojo AB „Energinės skirstymo operatorius“ pajamų mažėjimas 9 proc. dėl dalies investicijų grąžos viršijimo dydžio grąžinimo vartotojams. AB „Litgrid“ pajamos 2024 m. augo 6 proc., mažųjų skirstomųjų operatorių pajamų pokytis neženklaus ir esminės įtakos neturi, visuomeninio elektros energijos tiekimo pajamos išliko praktiškai nepakitusios.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje reguliuojamos veiklos pajamos didėjo 5,11 proc. – nuo 266 mln. Eur iki 279 mln. Eur.

Pajamų didėjimą lėmė išaugusios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos, ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudų ir investicijų grąžos didėjimas dėl išaugusios reguliuojamo turto vertės įgyvendinus investicijas ir savivaldybėms ūkio subjektams perdavus turta, investicijų grąžos didėjimas dėl nuosavo ir skolinio kapitalo dydžių, didesnės darbo užmokesčio sąnaudos.

Šilumos energijos sektoriaus pajamos 2024 m. mažėjo 9,63 proc. – nuo 557 mln. Eur iki 503 mln. Eur.

39 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pajamų dinamika, 2019–2024 m., mln. Eur

Šaltinis – VERT

Pajamų mažėjimą lėmė dėl šiltesnės žiemos realizuotas mažesnis šilumos kiekis bei mažesnė vidutinė šilumos kaina.

Atliekų tvarkymo sektoriaus reguliuojamos veiklos pajamos 2024 m. augo 24,30 proc. – siekė 78,72 mln. Eur. 2023 m. buvo 63,33 mln. Eur.

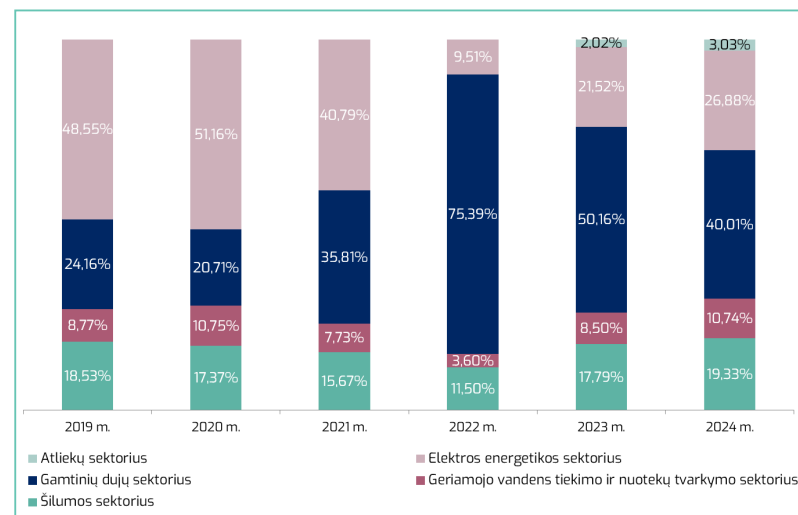
Pajamų augimą daugiausia lėmė padidėjusios mišriųjų komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainos, didesni priimamų sudeginti komunalinių atliekų kiekiai ir kainų už komunalinių atliekų deginimą didėjimas.

Pajamų struktūra

Didžiausia dalis bendroje energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pajamų struktūroje tenka gamtinių dujų sektoriui, tačiau šio sektoriaus pajamos 2024 m., palyginti su 2023 m., sumažėjo ir bendrojoje pajamų struktūroje sudaro 40,02 proc. Bendroje energetikos, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei atliekų tvarkymo sektorių

pajamų struktūroje kitų sektorių dalis, palyginti su 2023 m., neženkliai, bet didėjo. Elektros energetikos sektoriaus pajamų dalis pasiekė 26,89 proc. Šilumos sektoriaus pajamų dalis, palyginti su 2023 m., padidėjo 1,80 procentinio punkto, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektoriaus – 2,37 procentinio punkto. Atliekų tvarkymo sektoriaus pajamos sudaro 3,03 proc. reguliuojamų veiklų pajamų.

40 pav. Energetikos ir atliekų sektorių reguliuojamų veiklų pajamų struktūra, 2019–2024 m., proc.

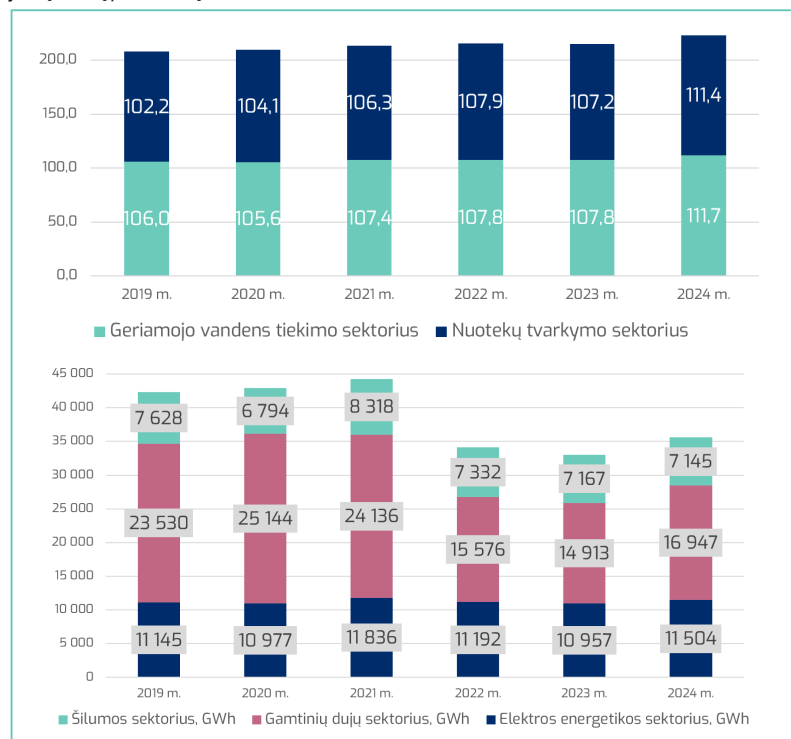
Šaltinis – VERT

Paslaugų kiekiai

2024 m., palyginti su 2023 m., elektros energetikos, gamtinių dujų ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų pardavimai Lietuvos vartotojams didėjo, o šilumos sektoriaus neženkiai mažėjo. Šilumos sektoriuje pardavimai mažėjo 0,31 proc. – nuo 7 167 iki 7 145 GWh, elektros energetikos sektoriuje pardavimai didėjo 4,99 proc. (nuo 10 957 iki 11 504 GWh), gamtinių dujų sektoriuje 13,64 proc. (nuo 14 913 GWh iki 16 947 GWh). Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje

pardavimai didėjo 3,73 proc. (nuo 215,0 iki 223,0 mln. m³). 2019–2024 m. laikotarpiu augo 3,22 proc. augo elektros energetikos sektoriaus pardavimai – 3,22 proc. (nuo 11 145 iki 11 504 GWh), geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriuje didėjo 7,12 proc. (nuo 208,2 iki 223,0 mln. m³). Tuo tarpu 2019–2024 m. laikotarpiu gamtinių dujų sektoriuje mažėjo 27,98 proc. (nuo 23 530 MWh iki 16 947 GWh) šilumos sektoriuje pardavimai mažėjo 6,33 proc. (nuo 7 628 GWh iki 7 145 GWh).

41 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių reguliuojamų veiklų pardavimų dinamika, GWh ir mln. m³, 2019–2024 m.

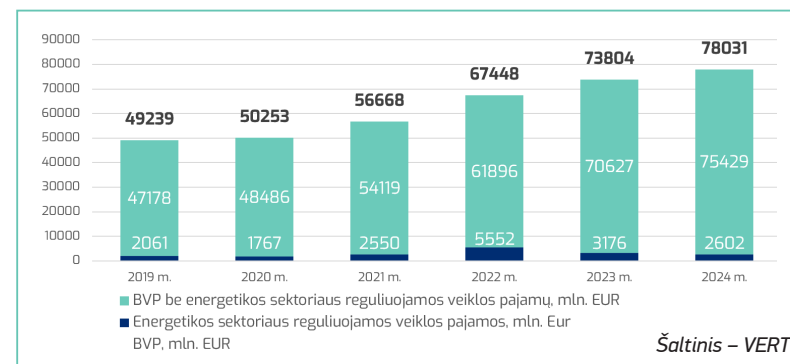

Šaltinis – VERT

Reguliuojamų sektorių dalis BVP

Energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektorių dalis BVP 2024 m. buvo mažesnė nei 2023 m. ir sudarė 3,4 proc. 2023 m. energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių dalis BVP sudarė 4,5 proc.

42 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių dalis BVP, 2019–2024 m., mln. Eur

Šaltinis – VERT

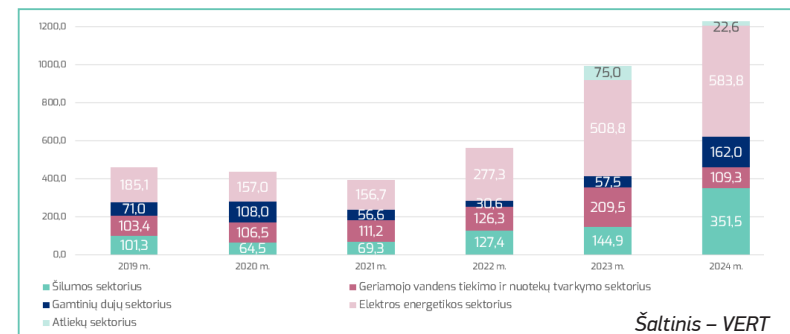
Sektorių investicijos

2024 m. energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektoriuose faktiškai įgyvendinta investicijų už 1 229,2 mln. Eur, t. y. 23,45 proc. daugiau nei 2023 m.

Vertinant pagal atskirus sektorius:

- ▲ elektros energetikos sektoriaus faktinės 2024 m. investicijos augo 15 proc. – nuo 508,8 iki 583,8 mln. Eur;
- ▲ gamtinių dujų sektoriaus faktiškai atliktos investicijos 2024 m. sudarė 162,0 mln. Eur, t. y. beveik 3 kartus daugiau nei 2023 m.;
- ▲ šilumos sektoriaus investicijos 2024 m., palyginti su 2023 m., augo daugiau nei dvigubai – nuo 144,9 iki 351,5 mln. Eur;
- ▲ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus investicijos mažėjo 47 proc. – nuo 209,5 mln. Eur iki 109,3 mln. Eur;
- ▲ atliekų tvarkymo sektoriaus 2024 m. investicijos sudarė 22,6 mln. Eur ir buvo daugiau nei 3 kartus mažesnės už 2023 m. investicijas (75,0 mln. Eur).

43 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektorių investicijos, 2019–2024 m., mln. Eur

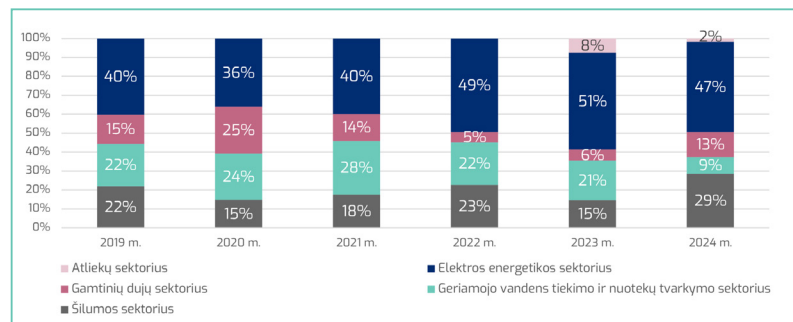

Šaltinis – VERT

Didžiausią dalį – 47 proc. - bendroje energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektorių investicijų struktūroje 2024 m. sudarė elektros energetikos sektoriuje atliktos

investicijos, šilumos sektoriaus investicijos – 29 proc., geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus – 9 proc., gamtinių dujų sektoriaus – 13 proc., atliekų tvarkymo sektoriaus – 2 proc.

44 pav. Atskirų energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų dalis bendroje energetikos sektoriaus struktūroje, 2019–2024 m., proc.

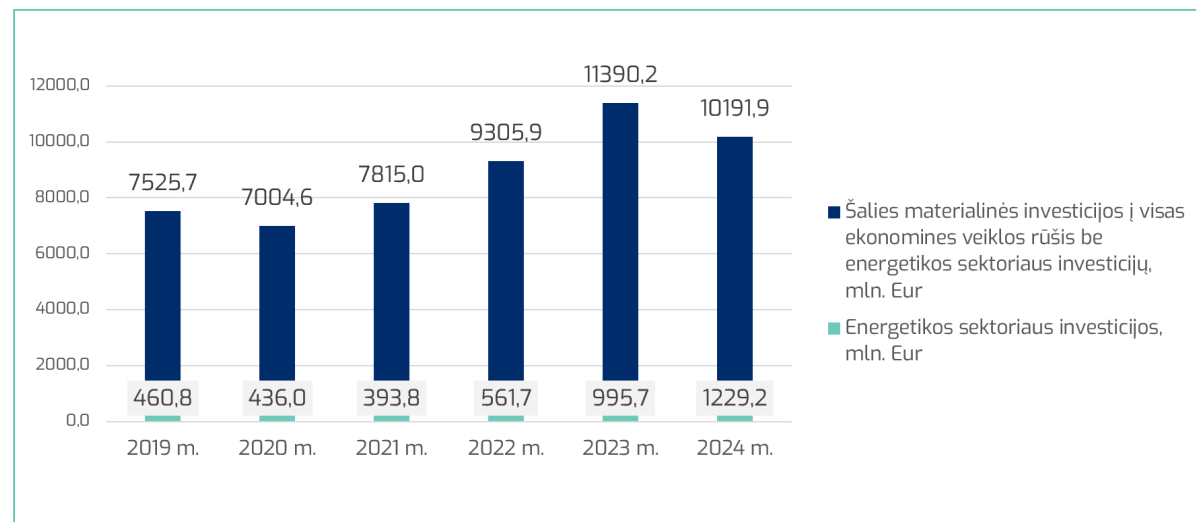
Šaltinis – VERT

ĮTAKA ŠALIES INVESTICIJOMS

2024 m. energetikos, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei atliekų tvarkymo sektorių investicijų dalis šalies materialinėse investicijose sudarė 12,1 proc. 2023 m. ši dalis sudarė 8,7 proc.

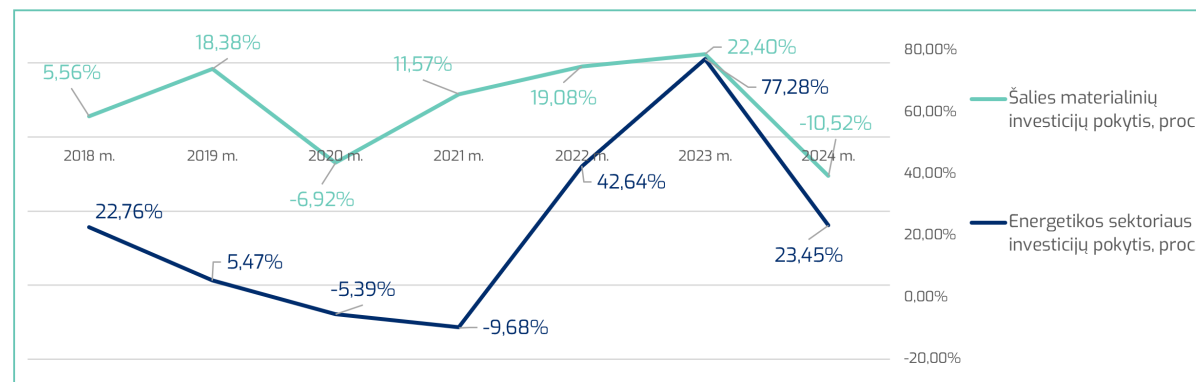
Igyvendintų investicijų apimtis energetikos, geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo ir atliekų tvarkymo sektoriuose, palyginti su 2023 m., didėjo 23,45 proc., šalies materialinės investicijos mažėjo 10,52 proc.

45 pav. Energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų dalis Lietuvos materialinių investicijų struktūroje, 2019–2024 m.

Šaltinis – VERT

46 pav. Šalies materialinių investicijų ir energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sektorių investicijų pokytis, 2019–2024 m.

Šaltinis – VERT

ELEKTRA

19 lentelė. Elektros sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos ir investicijos

	Elektra 2024	Elektra 2023	Pokytis, proc.
Kiekiai, GWh	11 504	10957*	+5,0
Pajamos (faktinės), mln. Eur	699,42	721,64	-3,1
Investicijos (įgyvendintos), mln. Eur	583,82	508,84	+14,7
Reguliuojami ūkio subjektai, vnt.	11	11	-

* neženkliai patikslintas 2023 m. galutinis suvartojimas.

Suvartotas elektros energijos kiekis Lietuvoje 2024 m. padidėjo 5 proc. – nuo 10 957 GWh 2023 m. iki 11 504 GWh 2024 m. VERT, nustatydamą kainų viršutinės ribas, priėmė sprendimus, kuriais buvo sutaupyta vartotojų lėšų.

20 lentelė. VERT nustatytas pajamų lygis ir vartotojų sutaupymai

2025 m.			
Reguliuojama įmonė	Bendrovės siūlymas pajamų lygiui, Eur	VERT nustatytas pajamų lygis, Eur	Sutaupymas, Eur
AB „Litgrid“	129 021 681	101 520 287	27 501 394
AB „Energijos skirstymo operatorius“	351 601 482	321 565 715	30 035 767
AB „Achema“	3 348 026	3 264 142	83 884
AB „Akmenės cementas“	322 277	160 410	161 867
UAB „Dainavos elektra“	1 422 019	743 876	678 143
UAB „Ignitis“ (visuomeninio tiekimo paslaugos kainos viršutinė riba)	4 611 479	3 674 769	936 709,52
Bendras sutaupymas	490 326 963	430 929 199	59 397 765

Šaltinis – VERT

21 lentelė. Elektros infrastruktūros įmonių 2024 m. kainų viršutinės ribos (KVR)

Ūkio subjektas		Reguliavimo laikotarpis, metai	2024 m. KVR	2025 m. KVR	Skirtumas, proc.
Perdavimas					
Perdavimas		2022-2026	1,329	1,046	-21,29%
(AB „Litgrid“)					
Sisteminės paslaugos		-	1,309	1,682	28,45%
Skirstymas					
ESO	Vl	2022-2026	1,235	1,147	-7,13%
	Žl		2,817	2,639	-6,32%
Mažieji skirstomieji:					
AB „Achema“		2025-2029	1,32	0,77	-41,67%
AB „Akmenės cementas“	Vl	2025-2029	1,825	1,904	4,33%
	Žl		2,083	2,082	-0,05%
UAB „Dainavos elektra“	Vl	2025-2029	1,555	1,541	-0,90%
	Žl		2,826	3,174	12,31%

Šaltinis – VERT

Vartotojų grupė	1 kW elektros energijos įrenginių leistinos naudoti galios įrengimo ar padidinimo įkainis, Eur			Maksimalus kompensuotinas projektavimo įkainis, Eur			Maksimali kompensuotina projektavimo kaina, Eur			1 kW tinklų plėtros įkainis, Eur		
	2024 m.	2025 m.	Pokytis su nustatytu, proc.	2024 m.	2025 m.	Pokytis su nustatytu, proc.	2024 m.	2025 m.	Pokytis su nustatyta, proc.	2024 m.	2025 m.	Pokytis su nustatytu, proc.
I	170,36	160,3	-5,91	20,21	19,71	-2,47	1662,08	1881,41	13,2	16,51	1,94	-88,25
II	246,51	318,33	29,13	24,12	34,7	43,86	1681,44	1905,3	13,31	16,51	1,94	-88,25
III	573,75	750,53	30,81	47,21	65,73	39,23	1788,68	2128,54	19	16,51	1,94	-88,25
Vartotojai, kurių naujai prijungiama ar didinama leistinoji naudoti galia didesnė nei 500 kW arba atstumas iki transformatorinės > 1000 m			Moka pagal faktinę darbų kainą				2 153,01	2942,18	36,65	16,51	1,94	-88,25
Vartotojai, kurių naujai prijungiama ar didinama leistinoji naudoti galia ne mažesnė nei 1 MW			Moka pagal faktinę darbų kainą				4 896,06	6457,02	31,88	16,51	1,94	-88,25

DUJOS

23 lentelė. Dujų sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos ir investicijos

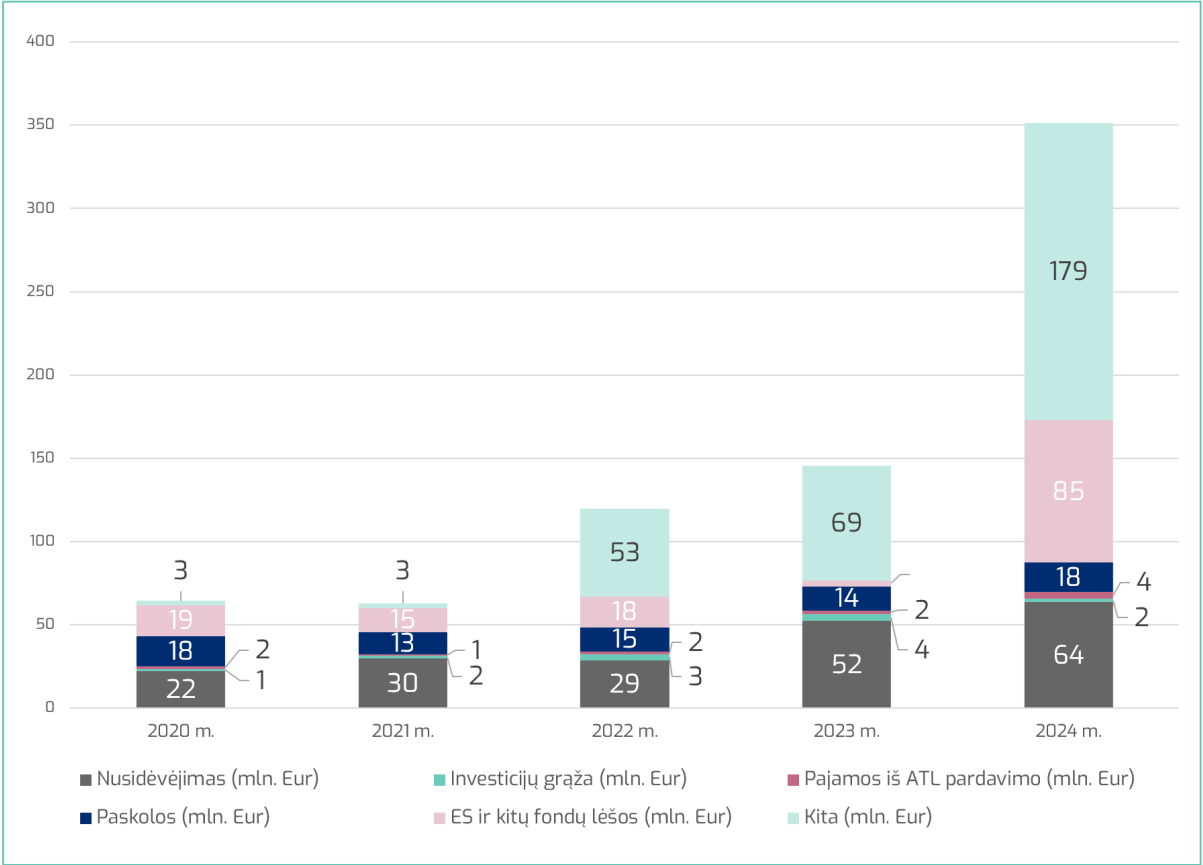
	Dujos 2024	Dujos 2023	Pokytis, proc.
Kiekiai, GWh	55 308	61 239	-9,69
Pajamos, mln. Eur	1 041	1 569	-33,65
Investicijos, mln. Eur	162	57,5	181,74
Reguliuojami ūkio subjektai, vnt.	78	63	23,81

24 lentelė. Šilumos sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos ir investicijos

	Šiluma 2024	Šiluma 2023	Pokytis, proc.
Kiekiai, GWh	7145	7167	-0,31
Pajamos, mln. Eur	503	556,62	-9,63
Investicijos, mln. Eur	351,5	144,9	142,58
Reguliuojami ūkio subjektai, vnt.	58	62	-6,45

47 pav. Šilumos sektoriaus įvykdytos investicijos

Šaltinis – VERT

25 lentelė. Vandens sektoriaus reguliuojamų ūkio subjektų pajamos ir investicijos

	Vanduo 2024	Vanduo 2023	Pokytis, proc.		Vanduo 2024	Vanduo 2023	Pokytis, proc.
Kiekiai, m ³	111,7 vanduo 111,4 nuotekos	107,8 vanduo 107,2 nuotekos	3,77	Vidutinė kaina, Eur/m ³	2,39	2,42	-1,24
Pajamos, mln. Eur	279,47	265,89	5,11	Reguliuojamo turto vertė, mln. Eur	745,32	663,77	12,29
Investicijos, mln. Eur	109,32	209,48	-47,81	Pelningumas, proc.	4,37	6,38	-2,01
Reguliuojami ūkio subjektai, vnt.	74	75	-1,33				

26 lentelė. 2024 m. vandens tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertė, investicijų grąža, pelningumas

Eil. Nr.	Ūkio subjektas	Reguliuojamo turto vertė geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainose, mln. Eur	2024 m. geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo veiklos investicijų grąžos norma (WACC), proc.	2024 m. geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainoje įvertinta investicijų grąža, tūkst. Eur
1.	UAB „Vilniaus vandenys“	127,29	6,66	8490,46
2.	UAB „Kauno vandenys“	131,67	5,77	7444,68
3.	AB „Klaipėdos vanduo“	97,51	5,77	5216,83
4.	UAB „Šiaulių vandenys“	61,44	4,7	2142,98
5.	UAB „Aukštaitijos vandenys“	30,84	5,63	1735,02
6.	UAB „Dzūkijos vandenys“	20,03	5,68	1123,88
7.	UAB „Utenos vandenys“	17,22	5,75	989,28
8.	UAB „Palangos vandenys“	12,44	5,77	629,08
9.	UAB „Jonavos vandenys“	6,61	4,87	369,99
10.	UAB „Anykščių vandenys“	7,05	5,74	202,26

11.	UAB „Kėdainių vandenys“	13,74	3,33	400,12
12.	UAB „Sūduvos vandenys“	12,34	5,68	700,95
13.	UAB „Prienų vandenys“	6,62	5,5	125,23
14.	UAB „Ukmergės vandenys“	7,36	5,71	420,41
15.	UAB „Kelmės vanduo“	2,99	5,75	171,79
16.	UAB „Raseinių vandenys“	7,02	5,3	294,78
17.	UAB „Visagino energija“	7,97	3,78	231,41
18.	UAB „Biržų vandenys“	4,48	5,62	284,48
19.	UAB „Druskininkų vandenys“	3,94	5,77	192,15
20.	UAB „Telšių vandenys“	5,63	5,71	314,22
21.	UAB „Kretingos vandenys“	5,31	5,21	248,9
22.	UAB „Plungės vandenys“	4,66	6,56	451,88
23.	UAB „Šakių vandenys“	3,72	5,67	196,83

24.	UAB „Tauragės vandenys“	8,06	7,11	573,06
25.	UAB „Trakų vandenys“	7,13	5,58	397,83
26.	UAB „Mažeikių vandenys“	7,85	3,51	275,49
27.	UAB „Rokiškio vandenys“	5,94	6,67	396,14
28.	UAB „Skuodo vandenys“	3,29	5,63	185,25
29.	UAB „Radviliškio vanduo“	6,44	6,72	434,1
30.	UAB „Jurbarko vandenys“	3,85	5,75	221,18
31.	UAB „Lazdijų vanduo“	3,89	5,02	106,22
32.	UAB „Pakruojo vandentiekis“	4,41	3,33	122,35
33.	UAB „Kupiškio vandenys“	4,33	5,71	200,33
34.	UAB „Joniškio vandenys“	4,01	5,75	230,58
35.	UAB „Giraitės vandenys“	6,51	3,88	287,56
36.	UAB „Šilutės vandenys“	9,42	6,56	621,25
37.	UAB „Pasvalio vandenys“	5,27	5,58	292,56
38.	UAB „Varėnos vandenys“	4,84	6,88	513,28

39.	UAB „Kaišiadorių vandenys“	4,03	5,67	228,55
40.	UAB „Vilkaviškio vandenys“	6,51	6,56	256,55
41.	UAB „Molėtų vanduo“	2,6	3,43	86,98
42.	UAB „Neringos vanduo“	1,07	5,77	60,07
43.	UAB „Birštono vandentiekis“	2,198	3,02	63,34
44.	UAB „Šilalės vandenys“	2,32	3,23	74,79
45.	UAB „Širvintų vandenys“	2,03	5,62	108,07
46.	UAB „Akmenės vandenys“	1,68	3,32	55,83
47.	UAB „Ignalinos butų ūkis“	0,76	6,44	49,12
48.	UAB „Zarasų būstas“	1,73	3,1	49,66
49.	UAB „Kuršėnų vandenys“	3,14	5,37	168,55
50.	UAB „Nemėžio komunalininkas“	3,67	5,75	210,9
51.	UAB „Nemenčinės komunalininkas“	0,6	5,00*	58,42
52.	UAB „Kazlų Rūdos energija“	0,417	5,67	23,68

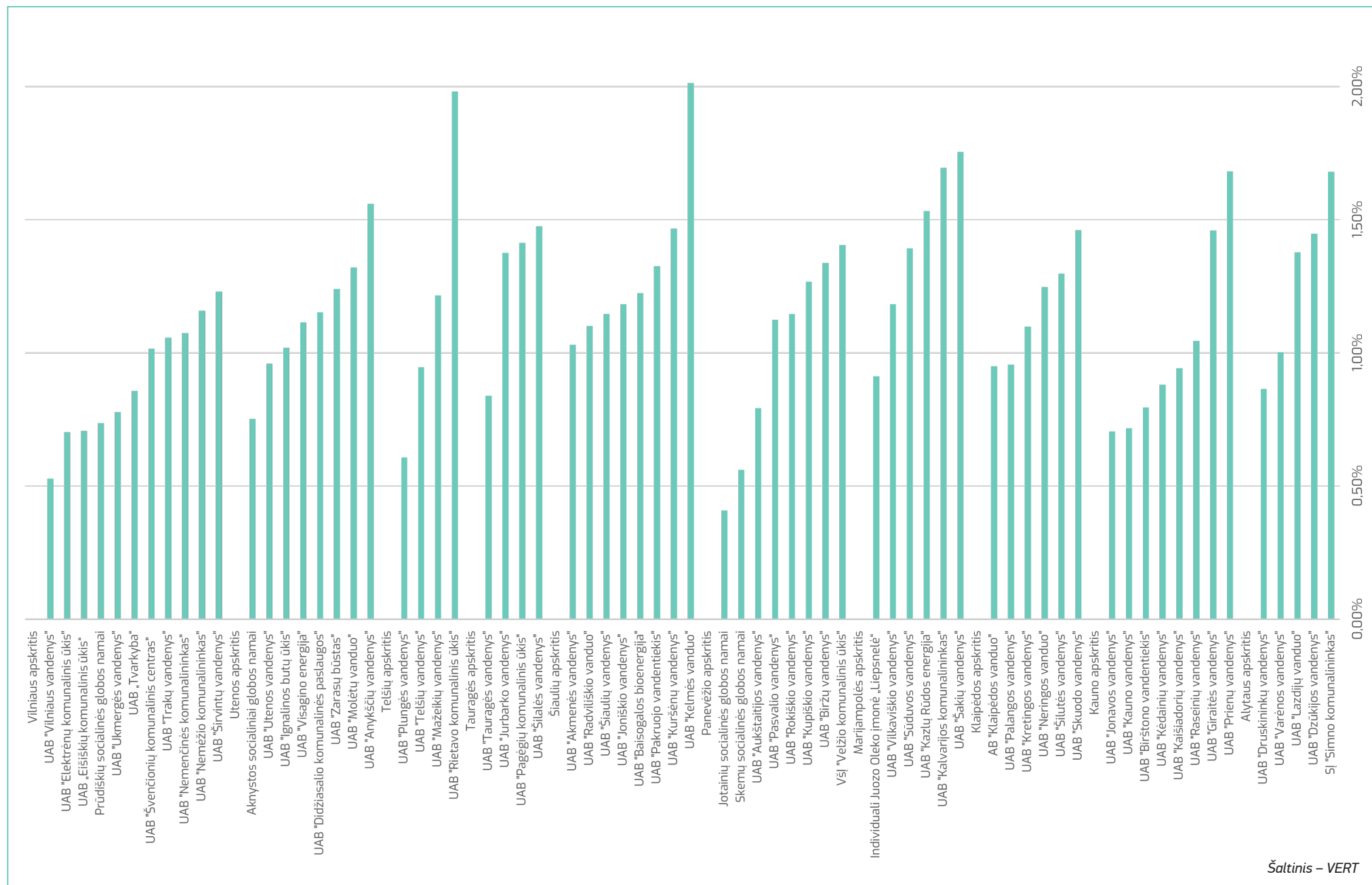
53.	UAB „Simno komunalininkas“	2,19	5,67	124,34
54.	UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“	4,46	7,6	332,84
55.	UAB „Rietavo komunalinis ūkis“	1,76	5,68	85,69
56.	UAB „Kalvarijos komunalininkas“	0,8	4,1	31,4
57.	UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“	0,64	3,81	21,38
58.	UAB „Didžiasalio komunalinės paslaugos“	0	0	0
59.	UAB „Eišiškių komunalinis ūkis“	0,001	6,67	0,07
60.	UAB „Tvarkyba“	0,01	5,58	0,56
61.	UAB „Baisogalos bioenergija“	0,02	5,66	1,17
62.	Individuali Juozo Oleko įmonė „Liepsnelė“	0,001	-	-
63.	UAB „Švenčionių komunalinis centras“	0,31	5,37	16,84
64.	VŠĮ „Velžio komunalinis ūkis“	0,48	6,67	31,98
65.	Skemų socialinės globos namai	0,03	-	- 1 323,24

66.	Jotainių socialinės globos namai	0,02	-	-
67.	Prūdiškių socialinės globos namai	0,09	-	-
68.	Aknystos socialinės globos namai	0	-	-
69.	UAB „Gargždų plytų gamykla“	0	-	-
70.	UAB „Grinda“ (paviršinės nuotekos)	18,03	5,31	956,51
71.	UAB „Visagino būstas“ (paviršinės nuotekos)	0,03	5,62	0,15
72.	UAB „Panevėžio gatvės“ (paviršinės nuotekos)	0,002	3,02	0,07
73.	UAB „Utenos komunalininkas“ (paviršinės nuotekos)	0,563	5,62	31,66
74.	UAB „Klaipėdos rajono energija“ (paviršinės nuotekos)	0,01	5,67	0,57

**Bazinių kainų derinimo metu pagal tuo metu galiojusios Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikos nutarimo 2.3.4 papunktį pelnas įvertintas, taikant 5 proc. pelno normą, atskaičius pelno mokestį*

Šaltinis – VERT

48 pav. Vartotojų, už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitančių pagal daugiabučių namų butuose įrengtą apskaitą, mėnesio namų ūkio išlaidų procentas nuo vidutinių mėnesio šeimos pajamų pagal apskritis

Šaltinis – VERT

18.

STRATEGINIO VEIKLOS
PLANO RODIKLIAI

2024 m. vertinimo rodiklių įvykdymas

27 lentelė. 2024 m. vertinimo rodiklių įvykdymas

Stebėsenos rodiklio kodas	Uždavinių, priemonių, stebėsenos rodiklių pavadinimai ir matavimo vienetai	Planas (SVP 2024–2026)	Įvykdymo faktas	Įvykdymo proc.
1. Uždavinys. Užtikrinti vartotojų įgalinimą ir apsaugą.				
1. uždavinio 1 priemonė: Tinkamas vartotojų informavimas ir VERT sprendimų viešinimas.				
V-03-003-11-07w-01-01	Per nustatytą terminą išnagrinėtų ginčų, skundų ir prašymų dalis (procentai nuo visų gautų ginčų, skundų ir prašymų)	80	90,3	100
2. Uždavinys. Užtikrinti aukštą organizacijos kompetencijos lygį.				
2. uždavinio 1 priemonė: Efektyvus ir sklandus VERT veiklos organizavimas ir kontrolė.				
V-03-003-11-08-01-01	Užtikrinti efektyvų pažangių verslo priežiūros priemonių bei praktikų diegimą ir tolesnį taikymą („Švieslentės“ balas)	>8,5-9	ND	ND
2. uždavinio 2 priemonė: Žmogiškųjų išteklių valdymo programos vykdymas ir VERT kaip darbdavio konkurencingumo didinimas.				
V-03-003-11-08-02-01	VERT darbuotojų įsitraukimo indeksas	50	60	100
3. Uždavinys. Užtikrinti informacinių technologijų plėtrą ir skaitmenizavimą.				
3. uždavinio 1 priemonė: Informacinių sistemų, išmaniųjų sprendimų ir registrų sukūrimas arba modernizavimas, informacinių technologijų priemonių plėtra, valdymas ir (arba) tvarkymas ir skaitmenizavimas.				
V-03-003-11-09-01-01	Pastatuose įrengtų šildymo sistemų ir kombinuotųjų šildymo ir vėdinimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia didesnė kaip 70 kW, ir pastatuose įrengtų oro kondicionavimo sistemų ir kombinuotųjų oro kondicionavimo ir vėdinimo sistemų, kurių vardinė atiduodamoji galia didesnė kaip 70 kW, registro ir teisinio reglamentavimo modelio sukūrimas (procentai)	60	0	0

V-03-003-11-09-01-02	Inovatyvių sprendimų naudojimas, atliekant energetikos objektų ir (ar) energetikos įrenginių patikrinimus (procentai)	40	0	0
3. uždavinio 2 priemonė: Informacijos, įrenginių ir išteklių sauga.				
V-03-003-11-09-02-01	Laiku ištirti kibernetinio saugumo pažeidimai (procentai)	80	100	100
3. uždavinio 3 priemonė: „Energetikos darbuotojų atestavimo informacinės sistemos“ sukūrimas.				
V-03-003-11-09-03-01	Energetikos darbuotojų atestavimo informacinės sistemos (EDAIS) kūrimas ir diegimas (procentai)	–	–	–
4. Uždavinys. Užtikrinti efektyvų turimų išteklių panaudojimo lygį.				
4. uždavinio 1 priemonė: Finansinių išteklių panaudojimo efektyvumas.				
V-03-003-11-10-01-01	Biudžeto sudarymo ir vykdymo kontrolės proceso aprašo parengimas (procentai)	100	0	0
4. uždavinio 2 priemonė: Efektyvus turto valdymas.				
V-03-003-11-10-02-01	Elektros sąnaudų, tenkančių vienam darbuotojui mažėjimas (procentai)	2	ND	ND
5. Uždavinys. Užtikrinti energetikos sistemų integravimą.				
5. uždavinio 1 priemonė: Bendros Europos Sąjungos ir regioninės elektros energijos ir gamtinių dujų rinkos vystymas.				
V-03-003-11-11-01-01	Priimti elektros energetikos ir gamtinių dujų sektoriaus tinklų kodeksus įgyvendinantys teisės aktai (procentai nuo tinklų kodeksuose nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	100	85,7	85,7
V-03-003-11-11-01-02	Priimti „Švarios energijos paketo“ dokumentų įgyvendinamieji teisės aktai (procentai nuo „Švarios energijos paketo“ nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	100	NP	NP
V-03-003-11-11-01-03	Priimti „ES Žaliojo kurso“ dokumentų įgyvendinamieji teisės aktai (procentai nuo „ES Žaliojo kurso“ nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	100	NP	NP
5. uždavinio 2 priemonė: Techninio ir ekonominio reguliavimo tobulinimas ir harmonizavimas visuose reguliuojamuose sektoriuose, skatinant reguliuojamų ūkio subjektų veiklos efektyvumą.				
V-03-003-11-11-02-01	Sudaryti teisės aktų sąrašą, kuriuos pakeitus, būtų harmonizuojamas reglamentavimas tarp skirtingų reguliuojamų sektorių (procentai)	40	0	0

E-03-003-11-11-02-02	Elektros energijos buitinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI – Herfindahl-Hirschman Index) lygus rinkos dalyvio užimamos rinkos dalies (pagal apskaitos prietaisus) kvadratų sumai pagal rinkos dalyvių skaičių; jeigu reikšmė mažiau negu 1000, lygis yra nedidelis. Jeigu artėja link 10 000 – lygis didelis)	6000	3861	100
E-03-003-11-11-02-03	Elektros energijos nebutinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (pagal patiektą elektros energijos kiekį) (HHI)	2000	2590	29,5
E-03-003-11-11-02-04	Gamtinių dujų nebutinių vartotojų mažmeninės rinkos koncentracijos lygis (HHI)	3100	2197	100
5. uždavinio 3 priemonė: Reguliacinės aplinkos, susijusios su atsinaujinančiųjų išteklių energetika (AIE), energijos kaupimu, kūrimas bei gerinimas.				
V-03-003-11-11-03-01	Priimti teisės aktai, gerinantys AIE bei energijos kaupimo reguliacinę aplinką (procentai nuo nustatytais terminais reikalingų patvirtinti teisės aktų)	100	100	100
6. Uždavinys. Užtikrinti reguliuojamų ūkio subjektų priežiūrą, reguliavimą bei reglamentavimo tobulinimą.				
6. uždavinio 1 priemonė: Techninio ir ekonominio reguliavimo bei reglamentavimo tobulinimas, įskaitant prisitaikymo prie reguliavimo naštos mažinimą, taikant „vienas į – vienas iš“ principą.				
V-03-003-11-12-01-01	Pakeisti teisės aktai (skaičius)	Faktinė reikšmė	14	–
V-03-003-11-12-01-02	Pakeistos techninės priežiūros procedūros, siekiant užtikrinti pagrįstus ir vienodai taikomus reikalavimus visuose energetikos sektoriuose (skaičius)	1	4	100
6. uždavinio 2 priemonė: Didmeninės prekybos alternatyviaisiais degalais kontrolės užtikrinimas.				
R-03-003-11-12-02-01	Degalų ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjų (DAEI) sistemoje tinkamai pateiktų audito ataskaitų vertinimas (procentai)	100	100	100
V-03-003-11-12-02-02	Vykdyti degalų ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjų fizinį patikrinimą pagal nustatytus įpareigojimus (skaičius)	15	22	100
6. uždavinio 3 priemonė: Reguluojamų ūkio subjektų paslaugų ir investicijų ekonominis reguliavimas.				
V-03-003-11-12-03-01	Nustatytais terminais nustatytų ir (ar) suderintų VERT reguliuojamų ūkio subjektų teikiamų reguliuojamų paslaugų kainų, pajamų lygių, tarifų projektų dalis (procentai nuo gautų ir atitinkamais metais turimų išnagrinėti projektų)	>80	95	100
V-03-003-11-12-03-02	Nustatytais terminais suderintų investicijų projektų dalis (procentai nuo gautų ir atitinkamais metais turimų išnagrinėti projektų)	100	41,7	41,7

6. uždavinio 4 priemonė: Ekonominės dalies veiklos kontrolė ir priežiūra.				
V-03-003-11-12-04-01	Užtikrinti reguliuojamiems ūkio subjektams Tarybos posėdžių nutarimais skirtų įpareigojimų įvykdymą numatytais terminais (procentai)	100	100	100
V-03-003-11-12-04-02	Paskelbti ir suorganizuoti elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių, skatinimo kvotų paskirstymo aukcionai ir / arba konkursai (procentai nuo Vyriausybės patvirtintų tvarkaraščių skaičiaus)	100	100	100
V-03-003-11-12-04-03	Išnagrinėti tinkamai pateikti prašymai išduoti leidimus elektros energetikos sektoriuje (procentai nuo tinkamai pateiktų prašymų)	100	99	99
6. uždavinio 5 priemonė: Energetikos objektų ir įrenginių valstybinė kontrolė ir priežiūra.				
V-03-003-11-12-05-01	Rizikingiausių energetikos objektų ir įrenginių planinių patikrinimų dalis (procentai nuo visų planinių patikrinimų)	25	36	100
V-03-003-11-12-05-02	Laiku pašalintų energetikos objektų ir įrenginių techninės būklės, efektyvumo, energijos išteklių valstybės ir rezervinių atsargų sudarymo, tvarkymo, kaupimo bei naudojimo pažeidimų, nustatytų patikrinimo metu, dalis (procentai)	96	99	100
V-03-003-11-12-05-03	Po atliktų patikrinimų pateikti apibendrintą ataskaitą energetikos objektų ir įrenginių savininkams apie patikrinimų metu nustatytas neatitiktis bei rekomendacijas dėl veiklos tobulinimo (skaičius)	4	4	100
6. uždavinio 6 priemonė: VERT priimamų sprendimų teisėtumo užtikrinimas.				
R-03-003-11-12-06-01	Taikiai išspręstų vartojimo ginčų, išnagrinėtų ne teismo tvarka, dalis (procentai)	24	45	100
V-03-003-11-12-06-02	Tarybos atžvilgiu priimtų palankių teismo ar ikiteisminių institucijų įsiteisėjusių sprendimų dalis (procentai)	75	76,5	100

ND – nėra duomenų.

NP – nebuvo poreikio priimti teisės aktus.

Šaltinis – VERT

19.

PRIEDAI

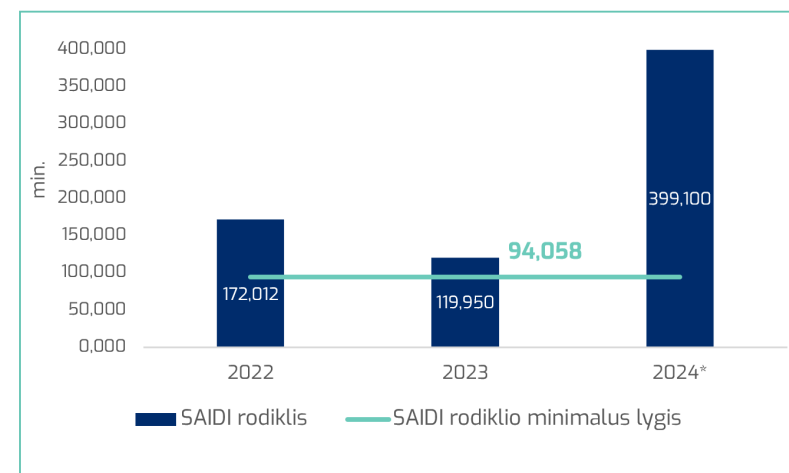
Elektra

28 lentelė. Elektros energetikos įmonių 2024 m. įgyvendintų investicijų vertė (mln. Eur)

Investicijų tipas	Perdavimo sistemos operatorius (AB „Litgrid“)	STO su daugiau kaip 100 tūkst. vartotojų (AB „Energijos skirstymo operatorius“)	Gamybos įmonių investicijos (UAB „Ignitis gamyba“)	Iš viso
1. Faktiškai atliktų investicijų (įvesto į eksploataciją turto) vertės mln. Eur, iš šio skaičiaus:	216,79	337,72	29,3	583,82
1.1. Tinklų atnaujinimas ir rekonstravimas, mln. Eur	213,78	125,69	29,3	368,77
1.2. Vartotojų, gamintojų prijungimas, mln. Eur	0,35	153,68	-	154,03
1.3. Kita (IT, kita įranga ir nematerialus turtas), mln. Eur	2,67	58,35	-	61,02

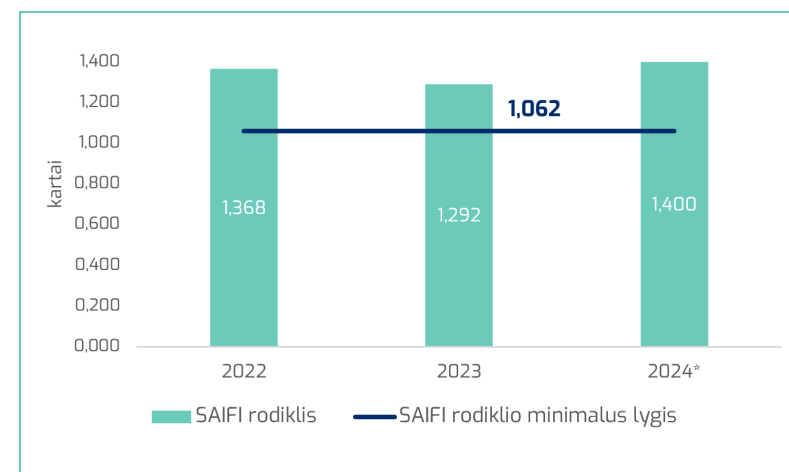
Šaltinis – VERT

49 pav. Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinės trukmės rodiklis (SAIDI)

Šaltinis – VERT

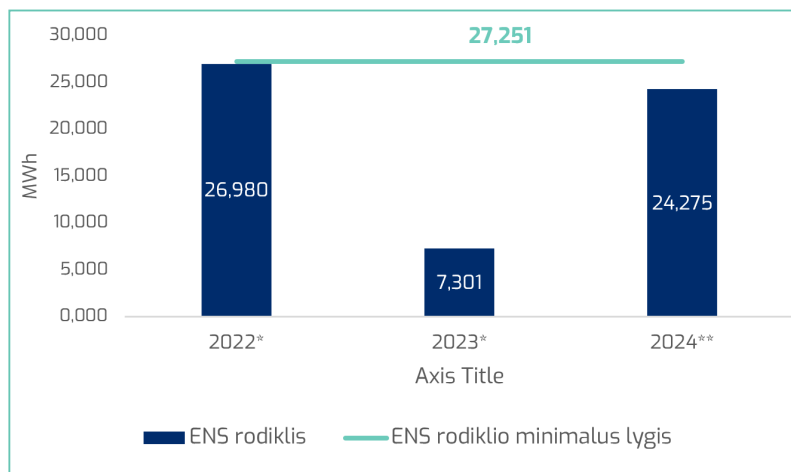
50 pav. Sistemos ilgų elektros energijos skirstymo nutraukimų vidutinio dažnumo rodiklis (SAIFI)

*2024 m. rodikliai nurodyti neeliminavus atvejų, kurie savo pobūdžiu gali būti laikomi išskirtiniais.

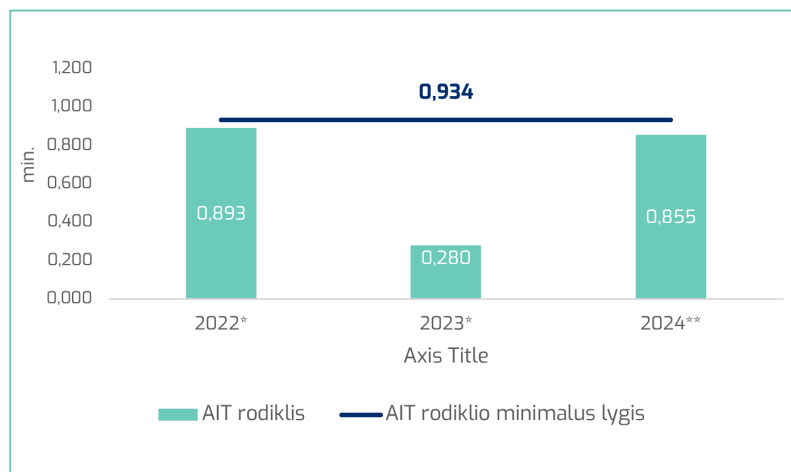
Šaltinis – VERT

51 pav. Perdavimo tinklu neperduotos elektros energijos kiekis (ENS)

Šaltinis – VERT

52 pav. Vidutinė elektros energijos perdavimo nutraukimo trukmė (AIT)

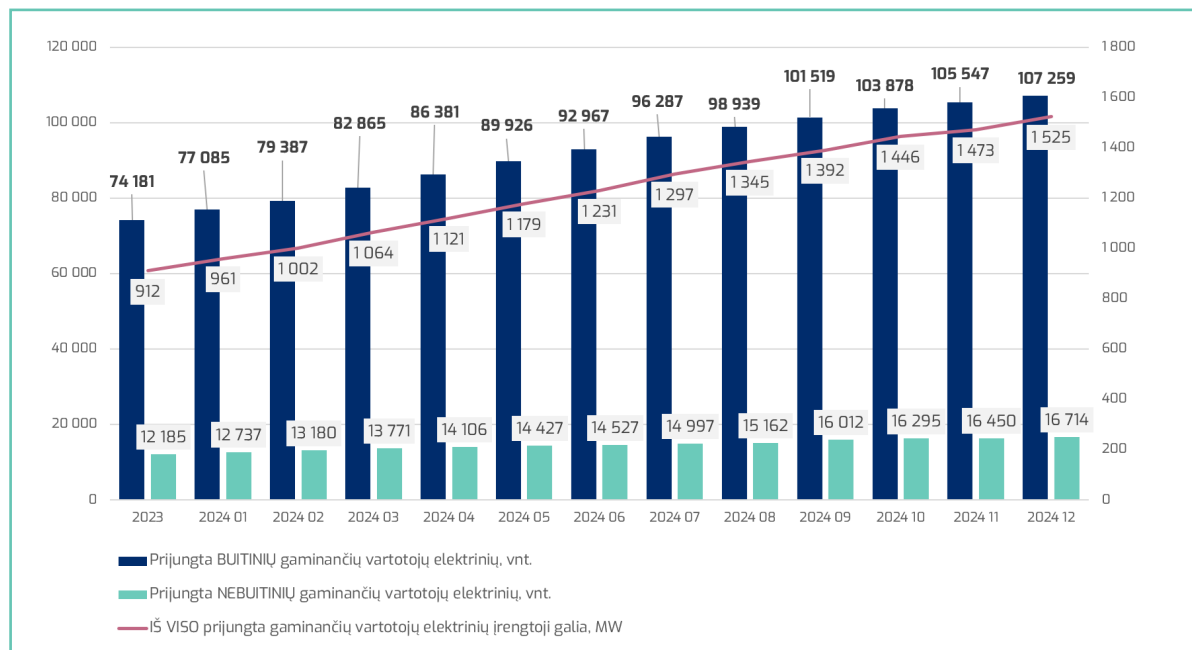

* 2022 m. ir 2023 m. rodikliai buvo patvirtinti 2025 m. sausio 24 d. eliminavus atvejus, kurie savo pobūdžiu gali būti laikomi išskirtiniais.

** 2024 m. rodikliai apskaičiuoti eliminavus atvejus, kurie savo pobūdžiu gali būti laikomi išskirtiniais ir bus patvirtinti artimiausiu metu.

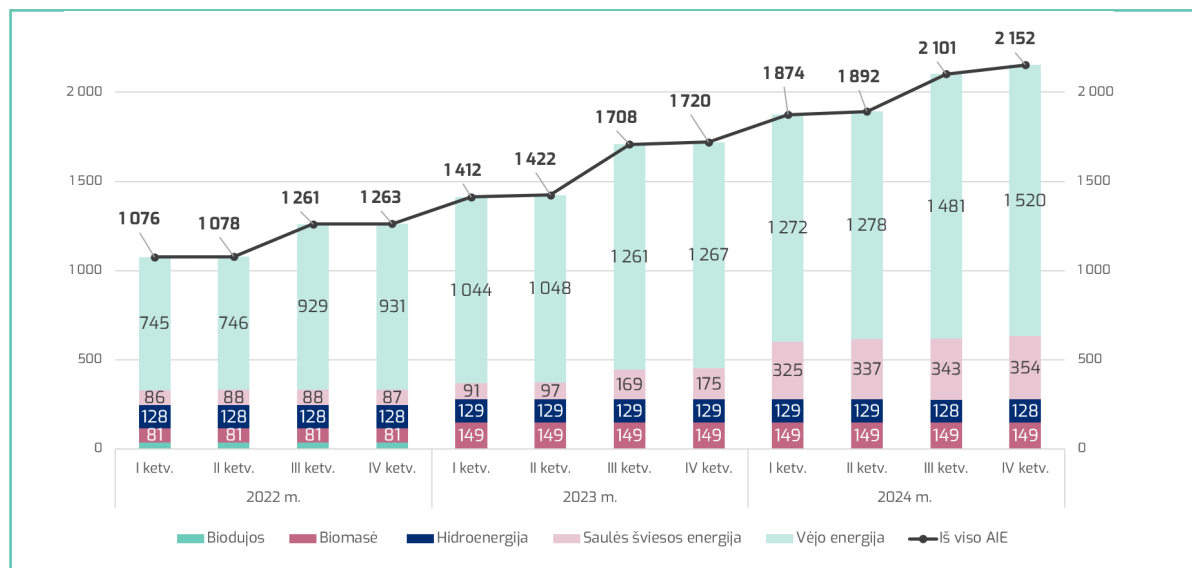
Šaltinis – VERT

53 pav. Gaminančių vartotojų prijungimo statistika

Šaltinis – VERT

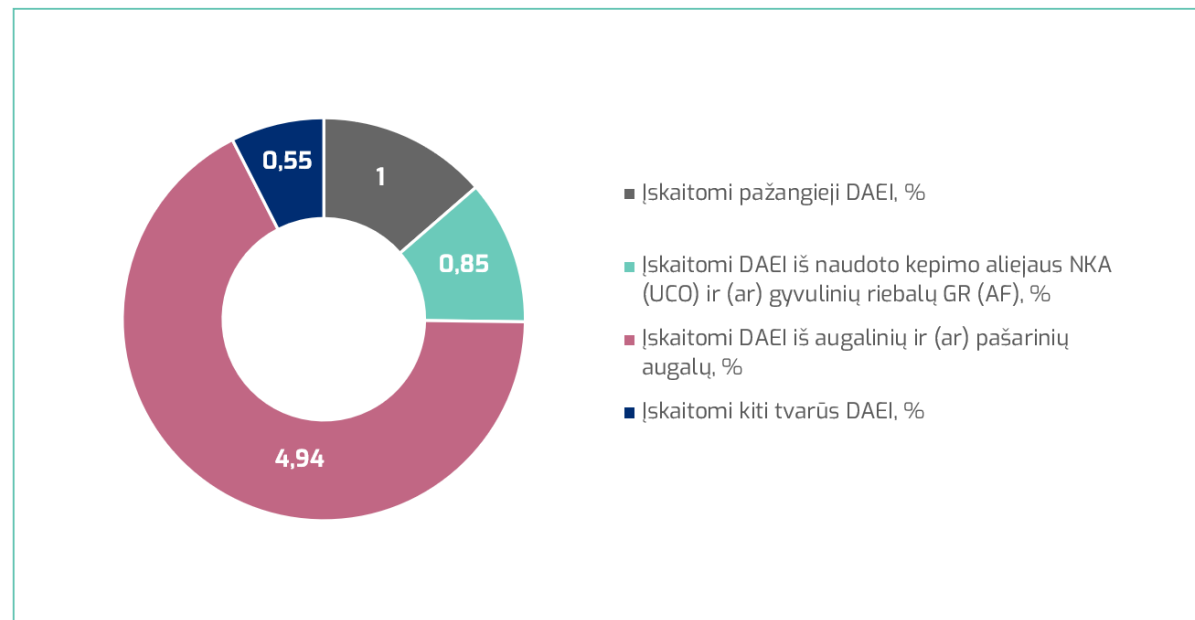
54 pav. AEI struktūra pagal įrengtąją galią 2022-2024 m., MW

Šaltinis – VERT

55 pav. Degalų iš AEI dalis bendrame vidaus rinkai pateiktame benzino ir dyzelino kiekyje

2024 metais DAEI dalis sudarė **7,34 proc.** (ADĮ įpareigojimas - ne mažiau kaip **7,8 proc.** DAEI dalis, iš kurių ne mažiau kaip **0,7 proc.** turi sudaryti pažangieji biodegalai)

Šaltinis – VERT

DUJOS

56 pav. 2013–2024 m. gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo veiklose atliktos investicijos, mln. Eur

Šaltinis – VERT

30 lentelė. AB „Amber Grid“ 2021–2025 m. perdavimo veiklos investicijų grąžos rodikliai

Rodikliai	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	257 895	271 140	271 588	277 202*	265 605
Nustatyta investicijų grąžos norma, %	3,86	3,94	3,94	3,96	5,04
Faktinė investicijų grąžos norma, %	7,38	6,86	6,02	4,34	
VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	9955	10 682	10 573	10 977	13 387
Faktinė investicijų grąža, tūkst. Eur	19 042	18 592	16 356	12 037*	

*neaudituoti duomenys
Šaltinis – VERT

29 lentelė. AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2021–2025 m. skirstymo veiklos investicijų grąžos rodikliai

Rodikliai	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	249 268	247 800	248 874	252 554*	254 422
Nustatyta investicijų grąžos norma, %	3,9	3,98	3,99	5,03	5,64
Faktinė investicijų grąža, %	2,45	-4,94	9,44	8,54	-
VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	9 721	9 862	10 117	12 703	14 349
Faktinė investicijų grąžos norma, tūkst. Eur	6 100	-12 233	23 961	21 577*	-

*neaudituoti duomenys

Šaltinis – VERT

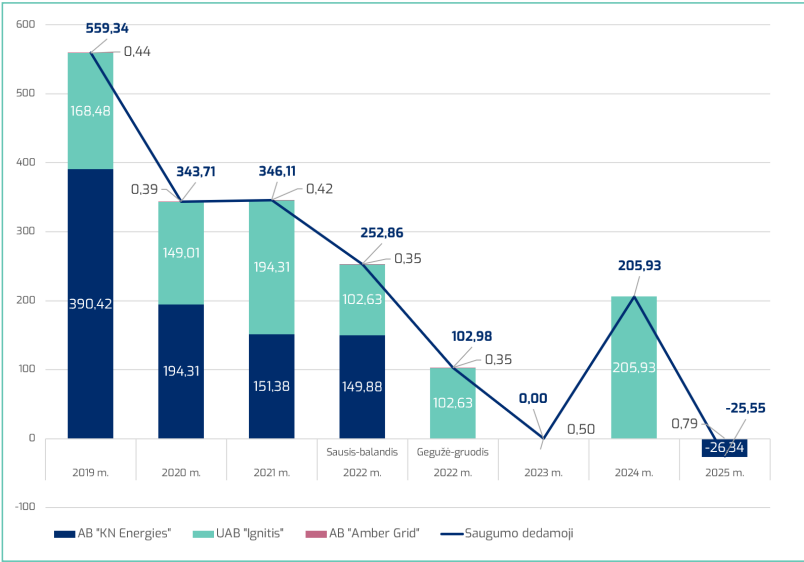
31 lentelė. AB agrofirma „Josvainiai“, UAB „Intergas“ ir UAB Gren Lietuva 2020–2025 m. skirstymo veiklos investicijų grąžos rodikliai

Ūkio subjektas	Metai	Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	Nustatyta investicijų grąžos norma, %	Faktinė investicijų grąžos norma, %	VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	Faktinė investicijų grąža, tūkst. Eur
AB „Josvainiai“	2021 m.	109,02	3,57	9,20	3,89	10,03
	2022 m.	105,03	3,61	1,20	3,81	1,26
	2023 m.	101,05	3,60	-40,8	3,66	-41,23
	2024 m.	97,06	4,94	-	4,80	-
	2025 m.	93,08	5,69		5,3	
UAB „Intergas“	2021 m.	11 591,54	3,63	6,63	420,77	768,61
	2022 m.	11 240,50	4,31	9,4	479,33	1 057,02
	2023 m.	10 797,75	4,33	10,26	471,65	1 107,40
	2024 m.	10 355,01	5,96	9,99*	617,16	1034,52*
	2025 m.	9 890,47	7,04	-	696,29	-
UAB Gren Lietuva	2021 m.	820,01	3,64	1,44	29,85	11,55
	2022 m.	779,81	3,72	-7,37	29,76	-58,92
	2023 m.	777,78	3,75	-2,46	29,17	19,41
	2024 m.	755,53	5,09	6,40*	38,46	48,33*
	2025 m.	743,35	5,69		42,3	

*neaudituotų ataskaitų duomenys

Šaltinis – VERT

57 pav. Gamtinių dujų tiekimo saugumo papildoma dedamoji prie gamtinių dujų perdavimo kainos

Šaltinis – VERT

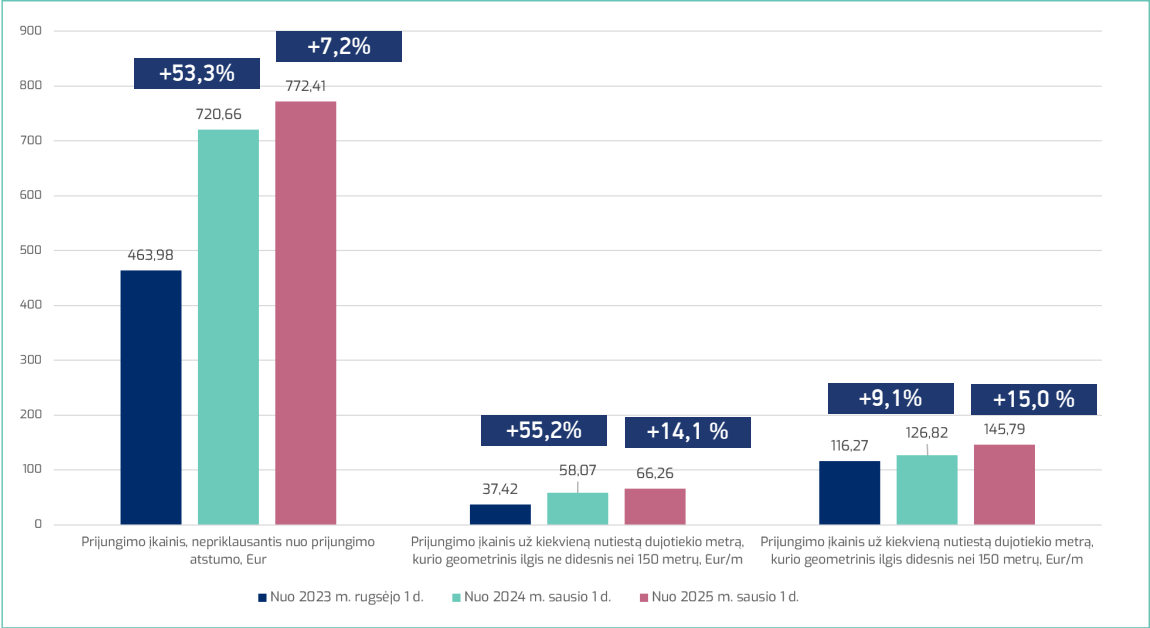
32 lentelė. SGD pakartotinio dujinimo veiklos investicijų grąžos rodikliai

Rodikliai	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Reguliuojamo turto vertė (RAB), tūkst. Eur	44 226	41 001	38 669	38 213	176 288
Nustatyta investicijų grąžos norma, proc.	3,46	3,46	4,14	4,16	5,06
Faktinė investicijų grąžos norma, proc.	-2,53	2,8	-1,89	8,17*	-
VERT nustatyta investicijų grąža, tūkst. Eur	1 530	1 697	1 601	1 590	8 920
Faktinė investicijų grąža, tūkst. Eur	-1 117	787	-1250	3 122*	-

*neaudituotų ataskaitų duomenys

Šaltinis – VERT

58 pav. Prijungimo įkainiai buitiniams vartotojams, suvartojantiems daugiau kaip 300 m³ dujų per metus

Šaltinis – VERT

33 lentelė. Centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų kainos 2021-2025 m.

Įmonė	Kaina	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	Pokytis, proc.
AB „Suskystintos dujos“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	4,38	4,65	4,76	4,06	4,23	4,2
	Kintamoji dalis, Eur/m³	1,64	2,17	3,18	1,99	2,84	42,7
UAB „Saurida“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	4,2	4,53	4,67	4,96	4,95	-0,2
	Kintamoji dalis, Eur/m³	1,72	2,22	2,97	1,93	2,93	51,8
UAB „Literma“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	12,8	14,76	18,02	18,42	20,82	13
	Kintamoji dalis, Eur/m³	0,86	1,96	2,26	0,97	1,34	38,1
UAB „Varėnos dujos“	Pastovioji dalis, Eur/mėn.	3,97	4,83	5,48	5,62	6,09	8,4
	Kintamoji dalis, Eur/m³	1,12	1,94	2,32	1,2	1,79	49,2

Šaltinis – VERT

Ūkio subjektai, kuriems 2024 m. nustatyti šilumos pajamų baziniai lygiai	Galiojusi kaina, ct/kWh	Ūkio subjekto projektas, ct/kWh	VERT nustatyta kaina, ct/kWh	Kainos pokytis nuo ūkio subjekto projekto, proc.	Nepripažinta sąnaudų (-), tūkst. Eur
Balterma ir ko, UAB	6,67	6,7	6,04	-9,9	-79,63
UAB „Birštono šiluma“	9,06	9,31	8,94	-4	-65,45
UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“	8,81	9,37	8,66	-7,6	-451,17
UAB Gren Akmenė	5,31	7,91	6,59	-16,7	-520,27
UAB Gren Trakai	8,71	8,69	9,16	5,4	149,65
AB „Kauno energija“	6,9	8,58	8,28	-3,5	-3 484,79
UAB „Kazlų Rūdos energija“	9,48	10,76	10,99	2,1	33,29
AB „Klaipėdos energija“	5,48	3,97	4,09	3	862,83
UAB Kretingos šilumos tinklai	9,63	8,71	9,34	7,2	221,77
UAB „Litesko“ filialas „Marijampolės šiluma“	6,79	8,31	8,02	-3,5	-359,52
UAB „Molėtų energija“	8,26	7,51	6,31	-16	-229,81
UAB „Nemėžio komunalininkas“	7,96	5,96	6,71	12,6	265,74
UAB „Prienų šilumos tinklai“	7,89	9,35	8,41	-10,1	-214,23
UAB „Skuodo šiluma“	8,75	8,39	8,92	6,3	68,45
AB Vilniaus šilumos tinklai	7,61	9,28	9,49	2,3	5 036,54
VERT pakoregavo 25 šilumos tiekimo įmonių šilumos pajamų bazinį lygį					8 179,72
Iš viso					9 413,12

Šaltinis – VERT

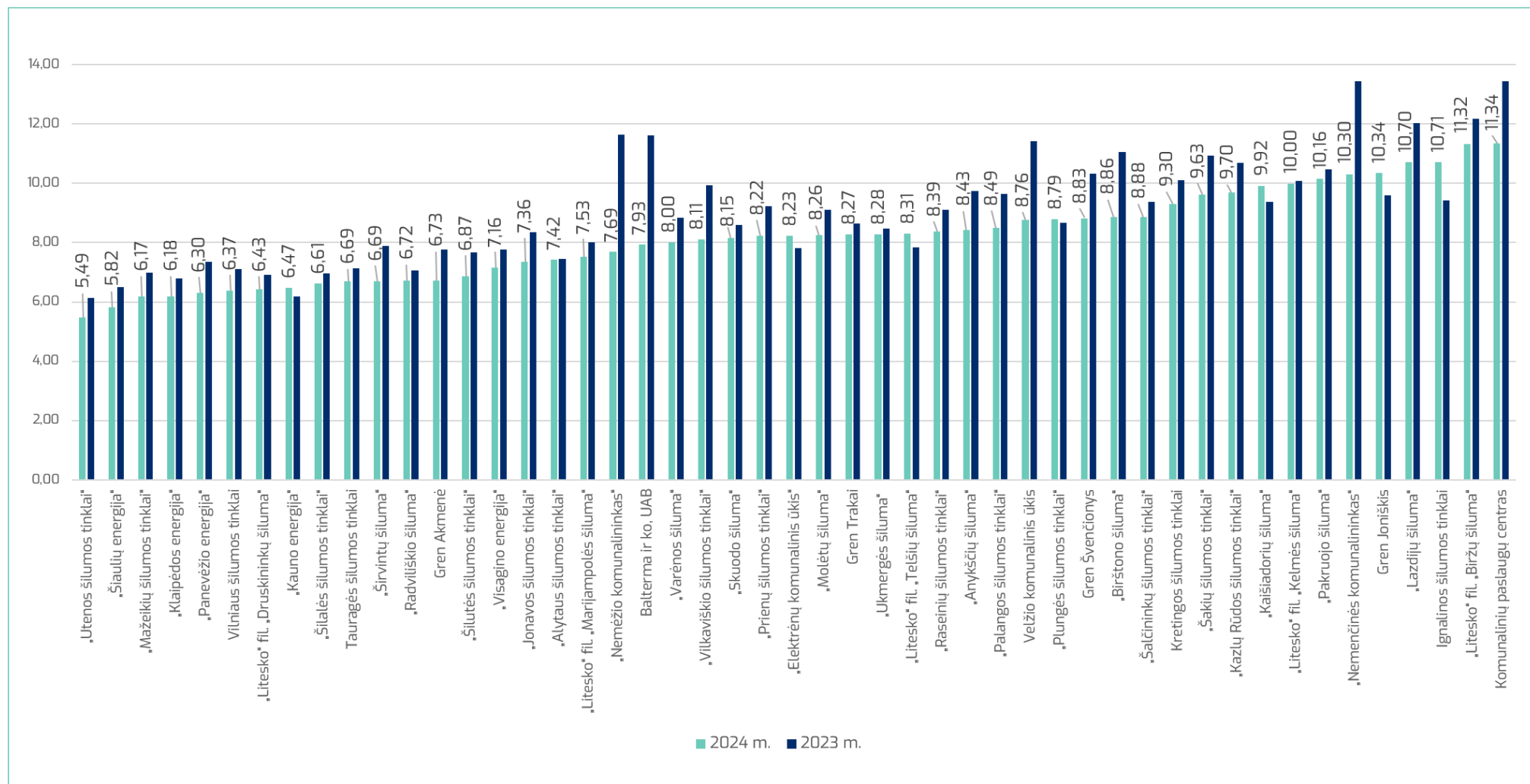
35 lentelė. 2024 m. šilumos tiekimo įmonių reguliuojamo turto vertė, kainoje įvertinta investicijų grąža bei faktinis pelningumas

Eil. Nr.	Ūkio subjektas	Reguliuojamo turto vertė, mln. Eur	2024 m. šilumos kainoje įvertinta investicijų grąža, mln. Eur	2024 m. šilumos kainoje įvertinta investicijų grąžos norma (WACC) proc.	2024 m. šilumos tiekimo veiklos grynas pelningumas / nuostolingumas, proc.
1.	UAB „Alytaus šilumos tinklai“	10,56	0,71	6,74	-2,32
2.	UAB „Anykščių šiluma“	3,55	0,31	8,67	13,3
3.	Balterma ir ko, UAB	0,16	0,01	5,71	-10,93
4.	UAB „Birštono šiluma“	0,78	0,05	6,71	3,33
5.	UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“	3,63	0,27	7,49	-2,03
6.	UAB Gren Akmenė	2,5	0,17	6,81	-12,56
7.	UAB Gren Joniškis	2,65	0,15	5,81	8,13
8.	UAB Gren Švenčionys	3,56	0,23	6,49	6,7
9.	UAB Gren Trakai	3,39	0,24	7,11	4,82
10.	UAB Ignalinos šilumos tinklai	1,78	0,11	6,19	14,26
11.	UAB „Jonavos šilumos tinklai“	6,23	0,26	4,16	-16,6
12.	UAB „Kaišiadorių šiluma“	2,15	0,09	4,34	1,47
13.	AB „Kauno energija“	147	10,79	7,34	20,04
14.	UAB „Kazlų Rūdos energija“	2,09	0,15	7,34	6,65
15.	AB „Klaipėdos energija“	46,82	2,79	5,96	7,68
16.	UAB Komunalinių paslaugų centras	1,41	0,06	4,55	4,11
17.	UAB Kretingos šilumos tinklai	3,61	0,25	7,03	1,59
18.	UAB „Lazdijų šiluma“	2,15	0,15	7,11	-10,6
19.	UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“	3,37	0,13	3,87	0,27
20.	UAB „Litesko“ filialas „Druskininkų šiluma“	9,28	0,59	6,31	-6,32
21.	UAB „Litesko“ filialas „Kelmės šiluma“	2,8	0,24	8,7	5,86
22.	UAB „Litesko“ filialas „Marijampolės šiluma“	16,85	1,18	7,01	2,88
23.	UAB „Litesko“ filialas „Telšių šiluma“	4,42	0,25	5,55	-5,21
24.	UAB „Mažeikių šilumos tinklai“	7,45	0,35	4,76	4,02
25.	UAB „Molėtų šiluma“	2,38	0,14	5,87	-2,58
26.	UAB „Nemenčinės komunalininkas“	0,37	0,02	5,99	-9,04
27.	UAB „Nemėžio komunalininkas“	3,45	0,2	5,67	-0,78

28.	UAB „Pakruojo šiluma“	3,13	0,2	6,29	-4,52
29.	UAB „Palangos šilumos tinklai“	2,74	0,12	4,47	20,68
30.	AB „Panevėžio energija“	62,87	3,48	5,54	6,91
31.	UAB „Plungės šilumos tinklai“	7,04	0,31	4,4	10,91
32.	UAB „Prienų šilumos tinklai“	2,98	0,18	6,08	0,52
33.	UAB „Radviliškio šiluma“	5,17	0,39	7,57	-3,84
34.	UAB „Raseinių šilumos tinklai“	5,09	0,33	6,54	-17,8
35.	UAB „Skuodo šiluma“	2,79	0,18	6,32	-7,04
36.	UAB „Šakių šilumos tinklai“	2,52	0,25	9,99	14,23
37.	UAB „Šalčininkų šilumos tinklai“	1,72	0,13	7,34	3,32
38.	AB „Šiaulių energija“	30,91	1,84	5,94	3,02
39.	UAB „Šilalės šilumos tinklai“	1,27	0,08	6,02	-1,09
40.	UAB „Šilutės šilumos tinklai“	5,49	0,47	8,55	5,34
41.	UAB „Širvintų šiluma“	2,75	0,17	6,17	12,99
42.	UAB Tauragės šilumos tinklai	5,66	0,4	7,01	1,37
43.	UAB „Ukmergės šiluma“	5,53	0,27	4,96	4,75
44.	UAB „Utenos šilumos tinklai“	5,97	0,29	4,91	9,95
45.	UAB „Varėnos šiluma“	2,88	0,29	10,15	1,46
46.	VšĮ Velžio komunalinis ūkis	0,11	0,005	4,27	-2,7
47.	UAB „Vilkaviškio šilumos tinklai“	2,87	0,26	8,9	1,56
48.	AB Vilniaus šilumos tinklai	107,35	6,87	6,4	7,91
49.	UAB „Visagino energija“	13,5	0,62	4,61	6,37

Šaltinis – VERT

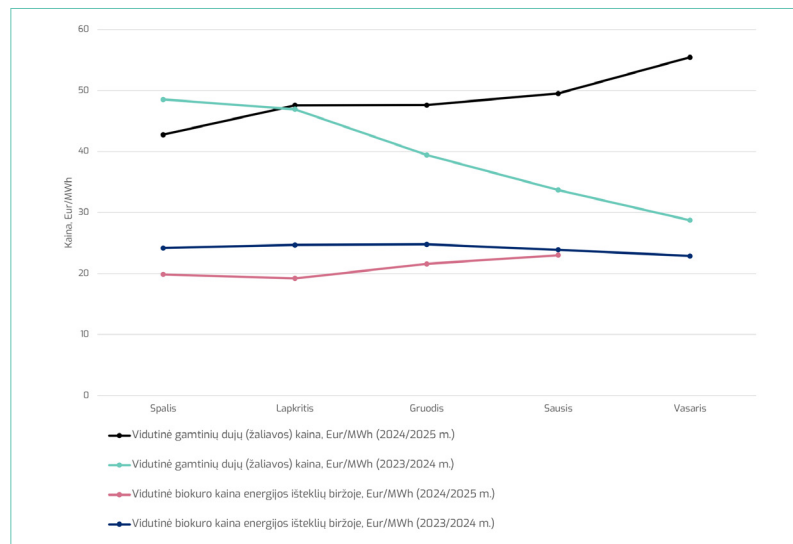
60 pav. Vidutinės svertinės metinės 2023 m. ir 2024 m. šilumos kainos palyginimas, ct/kWh be PVM

* Grafike pateiktos kainos nurodytos nevertinant nustatytų lengvatų ir subsidijų

Šaltinis – VERT

59 pav. Gamtinių dujų ir biokuro kainų pokytis atskirais šildymo sezonais

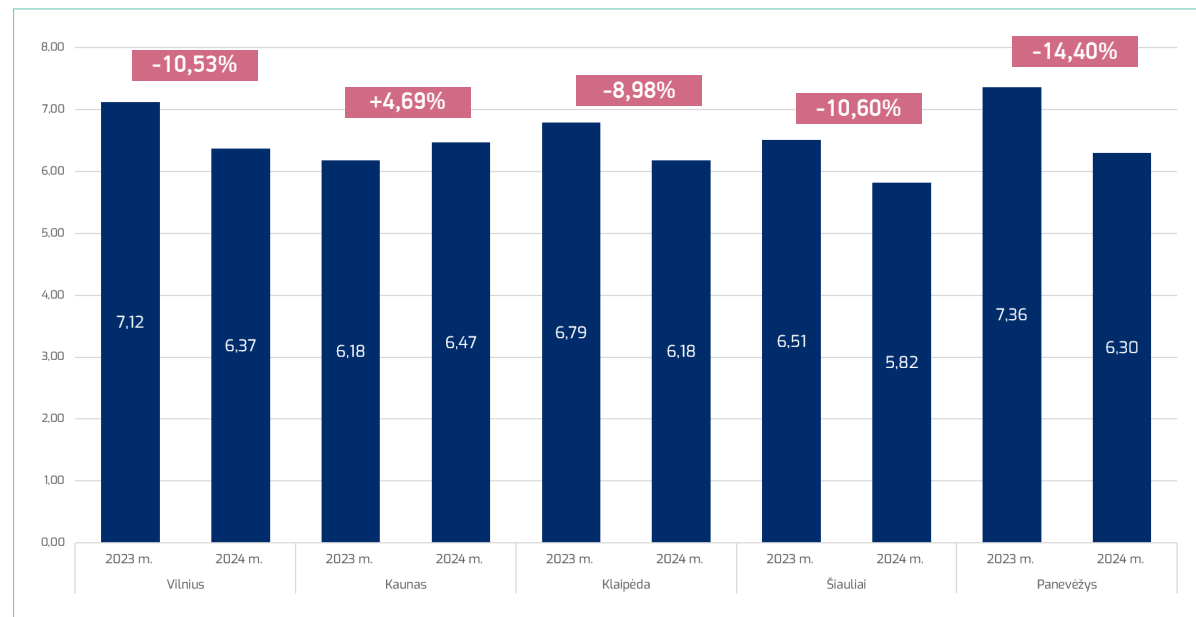
Šaltinis – VERT

63 pav. NŠG ir AŠG skaičiaus bei instaliuotų pajėgumų pokytis, 2017–2024 m.

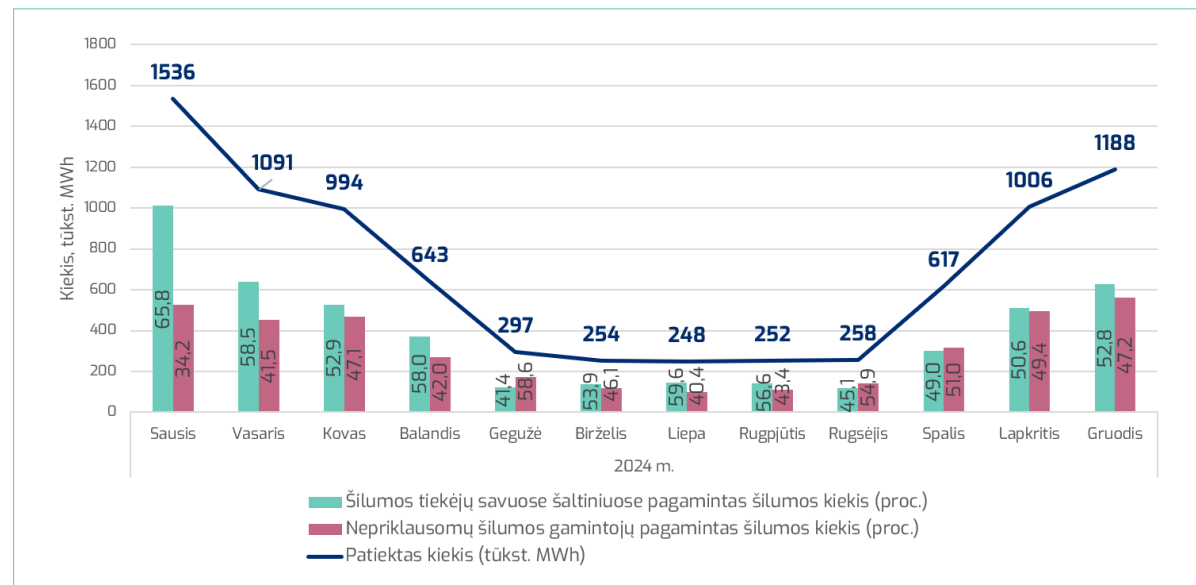
Šaltinis – VERT

61 pav. Vidutinė svertinė metinė šilumos kaina didžiuosiuose miestuose, 2023 m. ir 2024 m., ct/kWh be PVM.

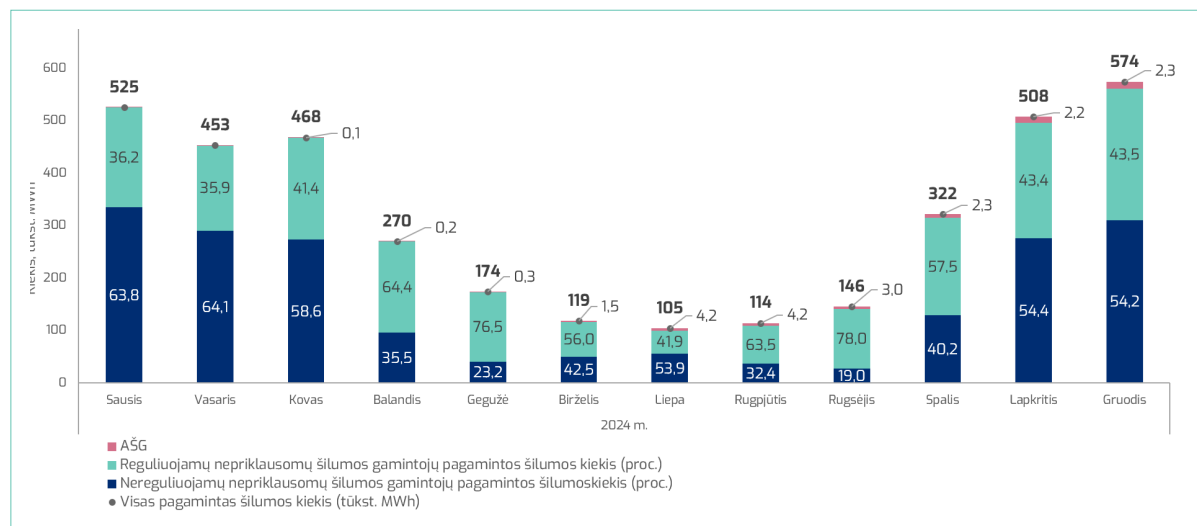
Šaltinis – VERT

62 pav. NŠG šilumos tiekėjams parduodamos šilumos dalis (proc.), patiektas šilumos kiekis (tūkst. MWh), 2024 m.

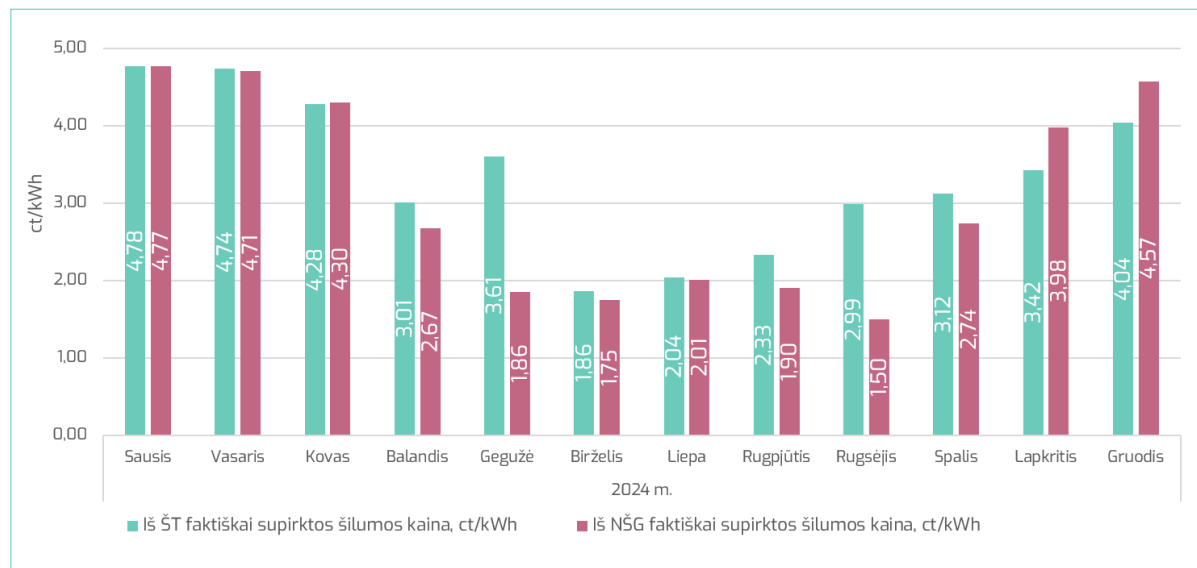
Šaltinis – VERT

64 pav. VERT reguliuojamų ir nereguliuojamų NŠG pagaminamo šilumos kiekio proporcija 2024 m.

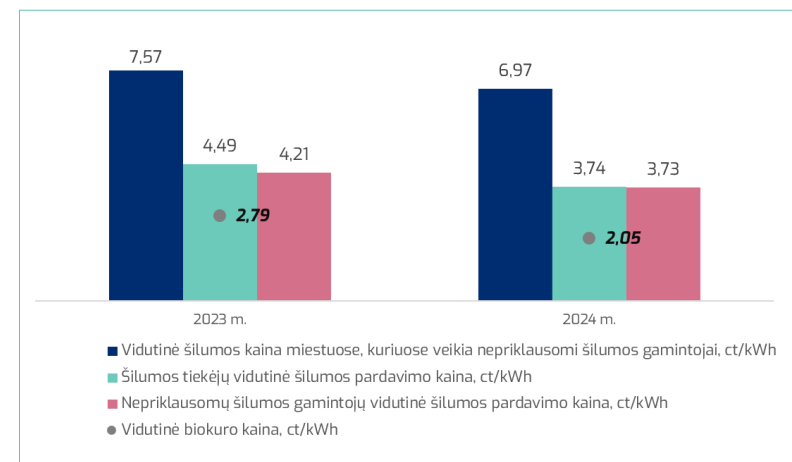
Šaltinis – VERT

65 pav. NŠG ir šilumos tiekėjų aukcione parduotos šilumos kaina, ct/kWh

Šaltinis – VERT

66 pav. 2023 ir 2024 m. apibendrinti galutiniai šilumos aukciono rezultatai ir vidutinė šilumos kaina miestuose, kuriuose veikia nepriklausomi šilumos gamintojai

*Kainos nurodytos be PVM.

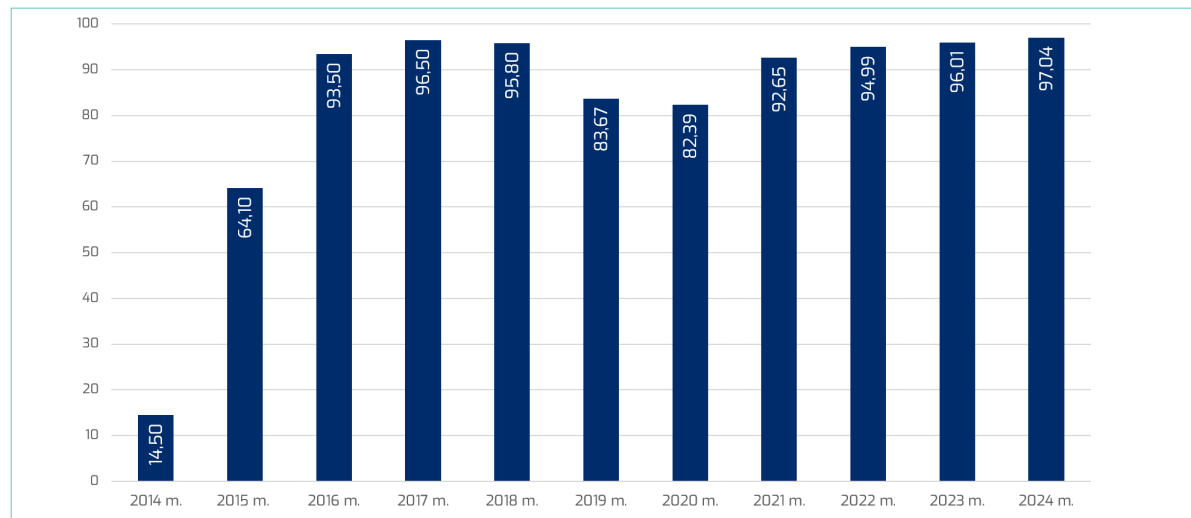
Šaltinis – VERT

67 pav. 2024 m. CŠTJ ir NŠG pirktų biokuro kiekis (proc.) ir vidutinė mokėta kaina, Eur/MWh

Šaltinis – VERT

68 pav. Energetikos įmonių energijos išteklių biržoje įsigytas biokuro kiekis, proc.

Šaltinis – VERT

69 pav. Šilumos įmonių įsigyto biokuro (SM2 ir SM3) kainos, 2023 ir 2024 m.

Šaltinis – VERT

VANDUO

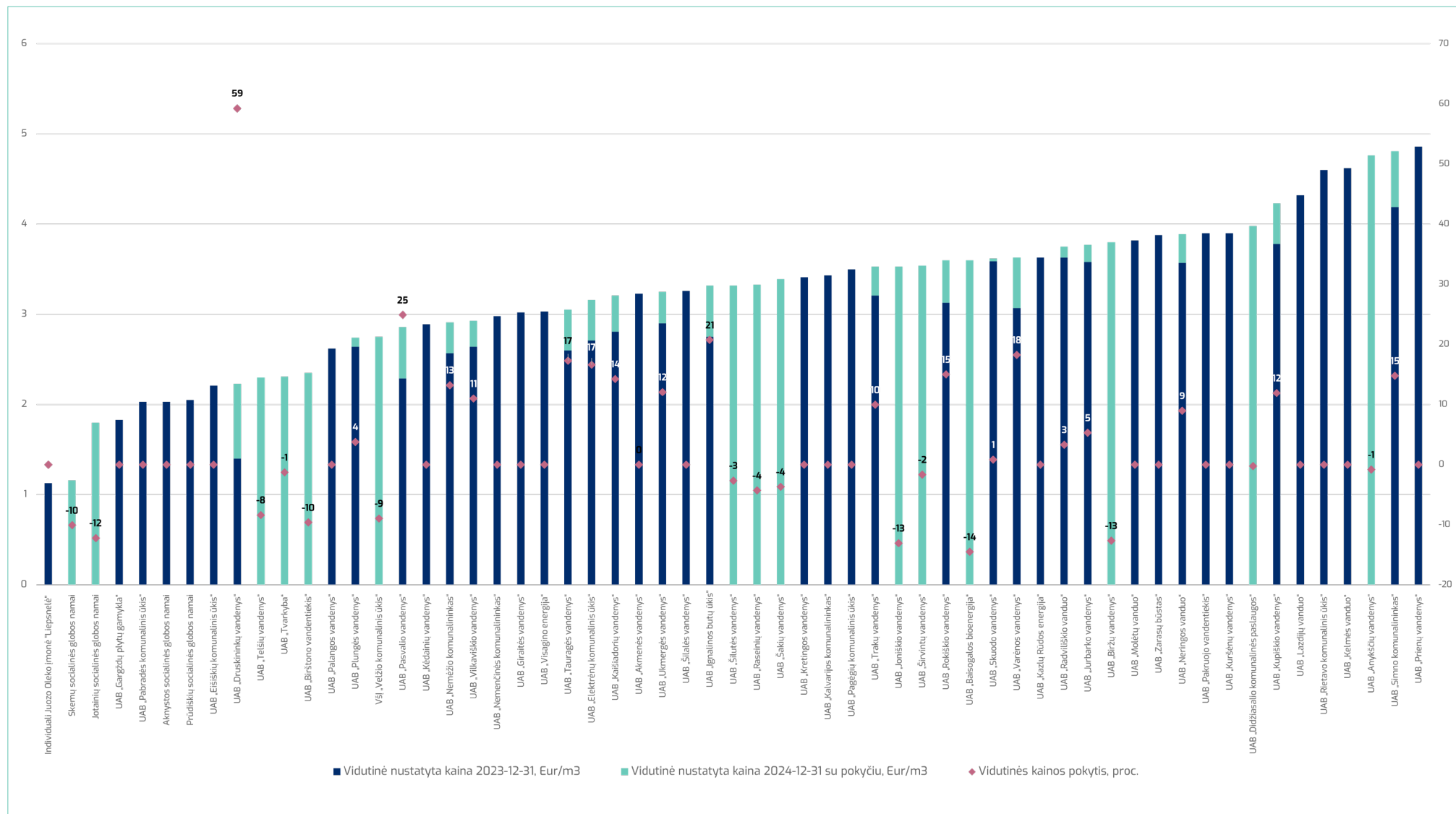
36 lentelė. Vandens sektoriaus vidutinių kainų / sąnaudų palyginimas (tiems ūkio subjektams, kuriems VERT nustatė bazines kainas 2024 m.)

Ūkio subjektas	Galiojanti, Eur/m ³	Ū. s. projektas, Eur/m ³	VERT nustatyta, Eur/m ³	Skirtumas nuo ū. s. projekto, %	Nepripažinta sąnaudų, tūkst. Eur
UAB „Visagino būstas“ (paviršinės nuotekos)	0,31	0,26	0,27	3,85	-0,16
UAB „Nemėžio komunalininkas“	2,57	3,68	2,91	-20,92	-285,96
Skemų socialinės globos namai	1,29	1,51	1,16	-23,18	-9,82
Jotainių socialinės globos namai	2,05	1,61	1,8	11,8	2,84
Sl „Simno komunalininkas“	4,19	6,4	4,81	-24,84	-209,83
UAB „Utenos komunalininkas“ (paviršinės nuotekos)	0,07	0,18	0,15	-16,67	0,53
UAB „Druskininkų vandenys“	1,4	2,09	2,23	6,7	145,46
UAB „Kaišiadorių vandenys“	2,81	2,81	3,21	14,23	54,08
UAB „Raseinių vandenys“	3,48	4,19	3,33	-20,53	-574,9
UAB „Ignalinos butų ūkis“	2,75	3,73	3,32	-10,99	-65,3
UAB „Trakų vandenys“	3,22	3,72	3,53	-5,11	-145,96
UAB „Skuodo vandenys“	3,59	3,85	3,62	-5,97	-56,61
UAB „Joniškio vandenys“	4,06	3,54	3,59	1,41	20,26
UAB „Vilkaviškio vandenys“	2,64	2,79	2,93	5,02	99,95
UAB „Kelmės vanduo“	4,62	3,69	3,44	-6,78	-155,31
UAB „Vilniaus vandenys“*	1,77	1,89	1,89	0	-1 838,81

*VERT nustatyta kaina nesiskiria nuo ūkio subjekto projekto, nes VERT skaičiavimuose įvertino ne tik mažesnes sąnaudas, bet ir mažesnius paslaugų (geriamojo vandens, sutvarkytų nuotekų ir t. t.) kiekius, t. y. mažesnė sąnaudų apimtis padalinta iš mažesnių paslaugų kiekių.

Šaltinis – VERT

70 pav. Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų 2023-2024 m. gruodžio 31 d. nustatytos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, Eur/m³.

Šaltinis – VERT

71 pav. Paviršinių nuotekų tvarkytojų 2023-2024 m. gruodžio 31 d. paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainos, Eur/m³

Šaltinis – VERT

VALSTYBINĖ
ENERGETIKOS
REGULIAVIMO
TARYBA

VALSTYBINĖ
ENERGETIKOS
REGULIAVIMO
TARYBA

info@vert.lt

+370 800 20500

Verkių g. 25C-1, Vilnius

